

SISÄLLYSLUETTELO

Konsernijaosto pöytäkirja 29.08.2022

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Konsernijaoston pöytäkirjan tarkastaminen	4
3 § Yhteisön toiminnan ja tavoitteiden raportointi 2022 / VTK Kiinteistöt Oy	5
4 § Selostukset kokouksessa	7
5 § Lausunnon antaminen HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030	8
- Lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030	12
- Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	16
- Liite: Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023-2025/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	17
- Liite: Jätehuollon investointiohjelma 2023-2032/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	62
- Liite: Jätehuollon investointistrategia 2030/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	86
- Liite: Vesihuollon investointiohjelma 2023-2032/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	92
- Liite: Vesihuollon investointistrategia 2030/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	119
- Liite: HSY:n strategia 2030/Lausuntopyyntö alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmaa 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmiä 2023-2032, investointistrategioita 2030 sekä HSY:n strategiaa 2030.	125
6 § Konserniyhtiöiden hallituksen ja toimitusjohtajan työn arvioinnit 2022	143
- Koontidiat hallitusarvioinneista 2022, muut kuin suuret yhtiöt	145
7 § Konserniomistusten kokonaissuunnitelman hyväksyminen	154
8 § Omistajaohjauskeskustelut 2022/ Vantaan Energia Oy, 8.6.2022	157
- Yhtiön esitys / Vantaan Energia Oy, 8.6.2022	159
9 § Omistajaohjauskeskustelut 2022/ VTK Kiinteistöt Oy, 8.6.2022	190
- Yhtiön esitys / VTK Kiinteistöt Oy, 8.6.2022	192
10 § Omistajaohjauskeskustelut 2022/ VAV Yhtymä Oy, 9.8.2022	200
- Yhtiön esitys / VAV Yhtymä Oy, 9.8.2022	202
11 § Muutos konsernijaoston kokousaikatauluun 2022 ja 2023	221
12 § Tiedoksi merkittävät asiat 2022/Konsernijaosto	222
- Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman osakkeiden myyminen / AK	223

SISÄLLYSLUETTELO

Konsernijaosto pöytäkirja 29.08.2022

13 § Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025	225
- Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025	229
- Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025	240
- Liite: Hinnittelumallien vaikutukset/Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025	242
- Liite: HSL alustava TTS2023-2025/Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025	315
- Vantaan vanhusneuvoston lausunto kaupunkilalautakunnalle ja konsernijaostolle koskien HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2023-2025	370
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle	374
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	375
Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus	376

Konsernijaoston kokous

Aika Maanantai 29.8.2022 klo 13.33-16.00
Paikka Kaupunginhallituksen kokoushuone

Osallistujat

Jäsenet		Varajäsenet	
Tahvanainen Säde, puheenjohtaja	x	Hilden Joni	
Kanerva Sami, 1. varapuheenjohtaja	x	Raja-Aho Maarit	
Lundell Kai-Ari, 2. varapuheenjohtaja	x	Virkamäki Pekka	
Abdi Faysal	x 13.33-15.02 §:t 1-4	Kähkönen Osmo	
Kasonen Mika	x	Hakala Heli	
Kaukola Ulla	x	Vesa Tiina	
Kuusela Minna	x	Valtanen Hanna	
Nummela Nina	x	Luukkala Pirjo	
Orpana Anitta	x	Rokkanen Sakari	
Rehnström Kristian	x	Multala Sari	
Saimen Tuukka	x	Kärki Niilo	
Lisäjäsen			
Nguyen Chau	-	Karinen Ville	x
Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto			
Lindtman Antti, puheenjohtaja	-		
Kaira Lauri, I varapuheenjohtaja	x 13.33-15.00 §:t 1-3		
Veltheim Erika, II varapuheenjohtaja	-		
Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto			
Multala Sari, puheenjohtaja	x		
Niikko Mika, II varapuheenjohtaja	x 13.33-15.08, 15.49-16.00 §:t 1-7, 13		
Muut osallistujat			
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja	x		
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja	x		
Lahnalampi-Lahtinen Minna, apulaiskaupunginjohtaja vs.	x 13.33-14.59 §:t 1-3		
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja	x 13.33-14.20 §:t 1-3		
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja	x 13.33-14.25 §:t 1-3		
Lievonen Kirsi-Marja, henkilöstö- ja konsernijohtaja	x		
Vartiainen Samuli, konsernilakimies	x		
Antila Jukka, VTK Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtaja	x 13.35-13.59 § 3		
Ollila Riitta, VTK Kiinteistöt Oy:n hallituksen puheenjohtaja	x 13.35-13.59 § 3		
Westlin Henry, kaupungininsinööri apulaiskaupunginjohtaja vs.	x 14.00-16.00 §:t 4-13		
Pöntinen Kerttu, pöytäkirjanpitäjä	x		

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin.

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sade Tahvanainen

Pöytäkirjanpitäjä Kerttu Pöntinen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 5.9.2022, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa

Pöytäkirjantarkastajat

Anitta Orpana

Kristian Rehnström

§:t 5 ja 13 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 7.9.2022 Vantaan kaupungin internetsivuilla, paatokset.vantaa.fi

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Konsernijaosto 29.8.2022 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

2 §

Konsernijaoston pöytäkirjan tarkastaminen

Konsernijaoston päätöksen 17.11.2021 § 15 mukaan vuonna 2022 pidettävien konsernijaoston kokousten pöytäkirjan tarkastamista varten nimetään kulloinkin kaksi pöytäkirjantarkastajaa. Pöytäkirja tarkastetaan kaupungintalolla kokousta seuraavana maanantaina, ellei jonkin pöytäkirjan tai päätöksen osalta toisin päätetä. Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä Vantaan kaupungin kirjaamossa tarkastusta seuraavana keskiviikkona.

Pöytäkirjantarkastajiksi ovat seuraavina vuorossa Anitta Orpana, Kristian Rehnström ja Tuukka Saimen.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään nimetä kaksi pöytäkirjantarkastajaa tarkastamaan nyt pidettävän kokouksen pöytäkirja kaupungintalolla maanantaina **5.9.2022**.

Päätös:

Päätettiin nimetä Anitta Orpana ja Kristian Rehnström tarkastamaan nyt pidettävän kokouksen pöytäkirja kaupungintalolla maanantaina **5.9.2022**.

3 §

Yhteisön toiminnan ja tavoitteiden raportointi 2022 / VTK Kiinteistöt Oy / RV

VD/9264/02.01.02.02/2022

RV/K-ML/RK-K/KP

VTK Kiinteistöt Oy:n toimintaa konsernijaoston kokouksessa esittelevät yhtiön toimitusjohtaja Jukka Antila ja hallituksen puheenjohtaja Riitta Ollila.

Kaupungin omistus	100 %;
Yhtiön toimiala	Harjoittaa teollisuus-, logistiikkaliike-, toimisto- ja julkisten tilojen käyttöön soveltuvien kiinteistöjen ja huoneistojen sekä urheilu- ja liikuntakasvatustoimintaa varten rakennettujen urheilutilojen vuokrausta ja tässä tarkoituksessa omistaa ja hallitsee kiinteistöjä ja rakennuksia sekä huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita ja arvopapereita, toimii rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä sekä harjoittaa arvopaperikauppaa. Yhtiö toimii emoyhtiönä konsernissa, jonka tytäryhtiöiden toiminta voi käsittää myös päätoimialasta poikkeavia toimialoja;
Tarkoitus	Yhtiö ostaa ja/ tai rakennuttaa sovitut kohteet taseeseensa ja vuokraa toimitiloja Vantaan kaupungille ja yksityisille toimijoille. Yhtiö ylläpitää, kunnostaa ja peruskorjaa omia kiinteistöjään sekä tuottaa managerointipalveluja omille yhtiöilleen ja kaupungin tytäryhtiöille;
Konsernin rakenne (omistus)	<u>Tytäryhtiöt</u> Kiinteistö Oy Vantaan Peltolantie 5 (100 %) Kiinteistö Oy Vantaan Myyrinselkä (100 %) Kiinteistö Oy Vantaan Jönsaksentie 4 (100 %) Myyrmäen Urheilupuisto Oy (100 %) Vantaan Innovaatioinstituutti Oy (100 %) Kivistön Putkijäte Oy (äänivalta 100 %, osuus osakkeista 0,0004 %) <u>Osakkuusyhtiöt</u> Kiinteistö Oy Vantaan Maakotkantie 10 (49,2 %) Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkki (29,8 %) Kiinteistö Oy Vantaan Ruusuparkki (26,1 %) <u>Omistusyhteisyrittys</u> Kiinteistö Oy Lehdokkitien Virastotalo (15,4 %) Kiinteistö Oy Hakucenter (18,2 %) <u>Merkittävimmät muut yhtiöt:</u> Yrityspuiston Autopaikat Oy (11 %) Asunto Oy Laajavuorenkuja 3 (3 %);
Hallitus	5–14 jäsentä, toimikausi 2 vuotta;
Hallitus 2021–2023	11 Vantaan kaupungin valitsemaa jäsentä;
Tilintarkastus	1 tilintarkastaja ja 1 varatilintarkastaja, toimikausi toistaiseksi. Mikäli tilintarkastajaksi valitaan Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö, ei varatilintarkastajaa valita;
Tilintarkastaja 2021	KPMG Oy Ab;
Henkilöstömäärä	emoyhtiö 2021: 9

Konsernijaosto 29.8.2022 § 3

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi yhtiön esitys.

Käsittely:

Merkittiin, että VTK Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtaja Jukka Antila ja hallituksen puheenjohtaja Riitta Ollila esittelivät yhtiön toimintaa ja tavoitteita kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Konsernijaosto 29.8.2022 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Merkitään tiedoksi kokouksessa kuultavat seuraavat selostukset:

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023–2025 sekä jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032 annettava lausunto, kaupungininsinööri Henry Westlin

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025 annettava lausunto, kaupungininsinööri Henry Westlin

Päätös:

Merkittiin tiedoksi saadut selostukset.

5 §

Lausunnon antaminen HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030 / RV

VD/7437/00.04.03/2022

TeA/HW/K-ML/RK-K/MOra

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (jatkossa HSY) hallitus on pyytänyt Vantaan kaupungilta 17.6.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä lausuntoa HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta (TTS) vuosille 2023–2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032 sekä investointistrategioista 2030 ja HSY:n strategiasta 2030. Lausunto on pyydetty antamaan 31.8.2022 mennessä.

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä kuntayhtymälle taloussuunnitelma, joka ajoittuu vähintään kolmelle seuraavalle vuodelle. HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot ennen sen hyväksymistä.

Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2023–2025 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päättää marraskuussa 2022. TTS-kauden tavoitteiden ja hankkeiden pohjana ovat jäsenkuntien omistajaohjauksen tavoitteet ja HSY:n strategian painopisteet ja päämäärät:

- Ympäristövastuu: hiilineutraali pääkaupunkiseutu, kiertotalouden keskiössä ja puhdas Itämeri
- Työn murros: pito- ja vetovoimainen työnantaja, osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: tehokasta ja taloudellista toimintaa, tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: vastuulliset ja kehittyvät palvelut, turvattu juomavesi, toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Suoritteet:

HSY:n verkostoon pumpatun veden määrän arvioidaan hitaasti kasvavan suunnittelukaudella. Vuonna 2023 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 97,2 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 76,8 miljoonaa m³. Viikinmäen ja Suomenojan jätevesipuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 154,8 miljoonaa m³ vuonna 2023, mikä tarkoittaa alle prosentin kasvua kuluvan vuoden ennusteesta.

Vuonna 2023 HSY:n asiakaskiinteistöillä tehdään n. 8,7 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 386 000 tonnia, joista Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan yhteensä n. 207 000 tonnia jätteen energiakäyttöön. Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskukseen vastaanotetaan jätteitä yhteensä noin 247 000 tonnia.

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2022-2024. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

Talous:

HSY:n toimintatuotot vuonna 2023 ovat 419,1 milj. euroa. Tuotot kasvavat 22,7 miljoonaa euroa (5,5 %) vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna. Vesitaksoihin on laskettu alustavasti 3 % reaalikorotus

inflaatiovaikutuksen 4 % lisäksi. Hintojen nostotarve perustuu menossa olevan suuren investointitarpeen ja niistä aiheutuvien rahoituskulujen kasvun kattamiseen. Liittymismaksut ovat edelleen korkealla tasolla, mutta niiden arvioidaan laskevan rakentamisen kiihkeimmän kasvun vuosista.

Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan hieman kasvavan. Sekajätteen määrän arvioidaan edelleen laskevan, mutta hyödynnettävien ja kierrätettävien jakeiden määrien jatkavan kasvuaan. Tulokertymää lisää biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen ja taksamuutokset. HSY valmistelee jätemaksujen korottamista keskimäärin 4,5 %. Korotus vastaa arvioitua kustannustason nousua erityisesti jätteen kuljetuksen ja käsittelyn osalta.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet vuonna 2023 ovat 4,49 miljoonaa euroa (vuonna 2022 4,34 milj. euroa). Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla.

HSY:n toimintamenot vuonna 2023 ovat 205,1 miljoonaa euroa, 10,8 miljoonaa euroa (5,0 %) vähemmän kuin vuoden 2022 ennusteessa. Menoissa on otettu huomioon toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Suuri vaikutus kuluihin on Blominmäen jätevedenpuhdistuksen käyttöönotolla. Henkilöstökuluihin sisältyy arvioidun palkkaratkaisun vaikutukset keskimäärin 2,5 %.

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan vuosille 2023–2032. Vuoden 2023 investoinnit ovat yhteensä 204,6 miljoonaa euroa, josta 177,0 milj. euroa on vesihuollon ja 22,9 milj. euroa jätehuollon investointeja. Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen suunnitelmakaudella pudottaa vesihuollon investointien tason keskimäärin noin 180 milj. euroon vuodessa. Toisaalta jäsenkuntien investoinnit infrastruktuuriin säilyvät korkealla tasolla, ja tämä nostaa myös HSY:n vesihuollon investointeja näiltä osin. Erityisesti suuret raidehankkeet nostavat näiden investointien määrää. Suunnitelmakauden merkittäviä hankkeita Vantaalla ovat Helsinki-Vantaan lentoaseman vedenjakelun parantaminen sekä Vantaan vedenjakelun vahvistamiseen liittyvät strategiset hankkeet. Haja-asutusalueen vesihuoltoa rakennetaan Kiilan sekä Riipilän ja Reunan alueilla.

Jätehuollon hankkeet keskittyvät ympäristöhaittojen minimoimiseen ja HSY:n toimipisteiden mahdollisimman tehokkaaseen hyödyntämiseen. Muun muassa investoidaan Seutulan alueen kehittämiseen kiertotalouskortteliksi.

Toimintakate vuonna 2023 on 216,2 miljoonaa euroa ja vuosikate 144,2 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos vuonna 2023 on vuosikatteesta vähennettävien käyttöomaisuuspoistojen jälkeen 7,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Jätehuollon investointivarausten aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten jälkeen tilikauden alijäämä on 7,4 miljoonaa euroa

Nettorahoitusmenot kasvavat koko suunnitelmakauden ajan vesihuollon suuren investointitarpeen aiheuttaman lisälainanoton seurauksena. Koko suunnitelmakaudella joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa noin 432,8 miljoonaa euroa. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 999 miljoonaa euroa. HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakaudella ollen vuoden 2025 lopussa 25,7 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,7 %

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 9 § 4 kohdan 6 mukaan konsernijaosto päättää lausuntojen antamisesta kuntayhtymien talous- ja toimintasuunnitelmista samoin kuin muidenkin ulkopuolisille annettavien lausumien antamisesta tehtäväalueellaan.

Kaupunkitilalautakunta 10.8.2022 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallituksen konsernijaostolle, että annetaan liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023–2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023–2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavalla tavalla:

Liitteenä olevan Vantaan kaupungin lausunnon sivulle neljä lisätään uusi viimeinen kappale:

”HSL:ssa on ollut jo pitkään käytössä ns. kuntajyvitysjärjestelmä investointien jakautuessa väistämättä eri vuosina eritavoin ja myös määrältään vaihtelevana seudun kaupungeille ja kunnille. Vantaan kaupunki katsoo, että olisi perusteltua selvittää myös HSY:n osalta vastaavanlaisen kuntajyvitysjärjestelmän käyttöönottoa ja sen vaatimaa säännöspohjan muutosta. Tämä lisäisi investointien rahoituksen oikeaa jakautumista osakaskuntien kesken.”

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Tekninen korjaus: kokouksen aikana todettiin, että liitteessä Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023–2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030 oli virhe. Lausunnon sivun neljä ensimmäisen kappaleen viimeisessä lauseessa on virheellinen vuosiluku sekä kuntaosuuden määrä. Tiedot korjattiin pöytäkirjan liitteeseen.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023–2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023–2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030
- Lausuntopyyntö 17.6.2022
- HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2032
- Jätehuollon investointiohjelma 2023–2032
- Jätehuollon investointistrategia 2030
- Vesihuollon investointiohjelma 2023–2032
- Vesihuollon investointistrategia 2030
- HSY:n strategia 2030

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2025, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille HUS:lle, HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Tavoitteiden valmistelussa vuosille 2023–2025 on lähtökohtana se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSY:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa:

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	2. Ympäristövastuullisuuden lisääminen	3. Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen
Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman toimenpiteiden ja mittareiden tarkentaminen 2. Tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi niin, että tarvetta vesihuollon tariffien reaalisille hinnankorotuksille pystytään hillitsemään 3. Toimintamenot euroa/asukas	Mittarit: 1. Yhdyskunta- ja kotitalousjätteen kierrätysaste vuosittain, tavoitetaso 2023: vähintään 56 % (vuoden 2025 tavoitetaso 60 %) 2. Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2023: enintään 102 000 t CO ₂ -ekv 3. Hiilineutraalisuussuunnitelman toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi	Mittarit: 1. Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain 2. laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, tavoitetaso 2023: enintään 19 %

Omistajaohjaustavoitteiden lisäksi muuna omistajalinjauksena esitettiin, että kuntayhtymän vuosien 2023 ja 2024 osalta valmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n korvaus.

Pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteiden mukaan HSY:n tulee tavoitella vähintään 1,5 % tuottavuuden nousua vuosittain. Yksi tavoitteeseen liittyen kirjatusta mittareista on HSY:n tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään, investointiohjelman mitoitustaan sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi niin, että tarve vesihuollon tariffien reaalille hinnankorotuksille pystytään hillitsemään. TTS:n mukaan suunnitellut vesihuollon hinnankorotukset vuodelle 2023 ovat inflaatio 4 % ja reaalikorotus 3 %. Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on huomioitu reaalikorotus 3 %. Vantaa esittää, että vesitaksoihin suunniteltuja hinnankorotuksista pyritään asetetun omistajaohjaustavoitteen mukaisesti hillitsemään. HSY:n tulee pyrkiä kattamaan investointeihin liittyvät korotustarpeet mm. kehittämällä tuottavuuttaan laatimaansa tuottavuusohjelmaa toteuttamalla ja tarkastelemaan edelleen kriittisesti investointiohjelman mitoitustaan sekä kohdennustaan. Lisäksi HSY:n tulee kyetä omistajaohjaustavoitteen mukaisesti suunnitelmakaudella laskemaan toimintamenoja/asukas vesihuollon sekä jätehuollon osalta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan päivitetyn resurssiviisauden tiekartan 28.2.2022. Se sisältää tavoitteita, jotka kytkeytyvät HSY:n toimintaan kiertotalouden, päästölaskennan, ilmansuojelun ja ilmastoneuvonnan osalla. Kaupunki on liittynyt EU:n Green City Accord -sitoumukseen, jossa on tavoitteita puhtaan ilman ja veden sekä kiertotalouden ja jätteiden lajittelun osalla. Hiilineutraalisuus ja resurssiviisaus ovat kaupungin uuden strategia, Innovaatioiden Vantaa 2022-2025, yhtenä keskeisenä painopisteenä. Se sisältää muun muassa tavoitteen, että vuonna 2025 yhdyskuntajätteen kierrätysaste on 60 % ja Vantaan alueen jätteiden määrästä on tieto saatavilla. Vantaa on sitoutunut Circwaste -edelläkävijäkuntana kiertotalouden ja valtakunnallisen jättesuunnitelman tavoitteisiin. HSY:n asettamat kierrätysastetavoitteet ovatkin oikeansuuntaisia ja mahdollistavat Vantaan omin tavoitteiden saavuttamisen. Vantaa esittää, että HSY tekee selvityksen, jonka avulla voidaan siirtyä kuntakohtaiseen jätteiden määrän seurantaan.

HSY:llä on suuri merkitys kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen tuottajana ja siksi on keskeistä, että päästöjä vähentävät toimet ovat investointiohjelmassa merkittävällä painoarvolla. HSY:lle on asetettu omistajaohjaustavoitteeksi ympäristövastuullisuuden kehittämisen, jossa keskeisinä mittareina ovat kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa (tavoitetaso 2023: enintään 102 000 t CO₂-ekv) sekä hiilineutraalisuussuunnitelman toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi. Tämä on keskeistä myös Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen 2030 toteuttamiseksi. Talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksessa ei ole esitetty, että HSY tavoittelisi omistajaohjaustavoitteen mukaisesti hiilineutraalisuutta v. 2030. Vantaa esittää, että HSY:n tulee omistajaohjaustavoitteen mukaisesti laatia oma suunnitelmansa hiilineutraalisuustavoitteen 2030 saavuttamiseksi.

HSY:n tavoitteena on vaatia vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä 100 % uusissa urakointi- ja kuljetuspalvelusopimuksissa vuonna 2022, mutta omassa kalustossa on ainoastaan 95 %:n tavoite. Oman kaluston tavoite olisi syytä olla myös 100 %.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että HSY:n ilmastoinfon toimintaa kehitetään edelleen kaupunkien ilmasto-ohjelmien toteuttamisen näkökulmasta. Vantaa on huolissaan ilmastoinfon henkilöresurssien riittävyydestä, koska nykyinen kahden henkilön työpanos ei voi millään riittää yli miljoonan asukkaan pääkaupunkiseudun energiasäästöneuvontaan ottaen lisäksi huomioon Ukrainan sodan akuutit vaikutukset energian saatavuuteen ja hintaan. Ilmastoinfon resurssipuute asettaa siten paineita lisätä kaupunkien omia tiedotusresursseja mm. energiasäästöneuvontaan liittyen, mikä ei ole kaupungin kannalta tarkoituksenmukaista. Keskitetty ratkaisu toimii paremmin ja sillä saadaan tavoiteltu näkyvyys, kunhan se vain on oikein resursoitu.

HSY:llä on käynnissä älykkäiden järjestelmien ja paikkatiedon hyödyntämisen hankkeita. HSY:n ja jäsenkuntien yhteistyön kehittäminen ja investointi- sekä saneerauskohteiden tietojen ja investointiohjelmien järjestelmällinen välittäminen osapuolten kesken lisää synergiaetuja ja vähentää asukkaiden kokemia katujen ja vesihuoltolinjojen rakennusaikaisia haittoja. Molempien osapuolten paikkatietojärjestelmien kehitystyössä on ensisijaisen tärkeää varmistaa järjestelmien ja tietojen yhteensopivuus ja siirrettävyys jatkossakin mm. avointen rajapintojen kautta.

HSY:n vesihuollon investointistrategian painopisteitä ovat ympäristökuormituksen vähentäminen, vesihuoltojärjestelmän kehittäminen saneeraamalla, kehittyvän ja tiivistyvän yhdyskunnan vesihuollon järjestäminen sekä varautumisen ja jatkuvuuden hallinnan tason parantaminen. Kaikki painopisteet ovat Vantaan kannalta tärkeitä ja investointiohjelman katsotaan tukevan em. strategian toteutumista. Tulevina vuosinakin Vantaan asuntorakentamisessa painottuu asemakaava-alueiden täydennysrakentaminen, mikä osaltaan helpottaa vesihuollon uudisrakentamisen kustannuspaineita, koska tarvittava infra on pääosin jo olemassa. Vantaan ratikan katusuunnittelu on käynnissä ja hankkeesta aiheutuu merkittäviä johtosiirtoja 2020-luvun puolivälistä alkaen, mikäli kaupunki päättää hankkeen toteuttamisesta vuonna 2023. Siirtojen tarve ja määrä tarkentuvat suunnittelun edetessä.

HSY:lle asetettu omistajaohjaustavoite vesihuollon toiminnan parantamisesta sisältää mittarin laskuttamattoman veden osuudesta verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Tavoitetasona on vuonna 2023 enintään 19 %. Vantaa katsoo, että em. hävikkiä on suunnitelmakaudella pienennettävä kohdistamalla investointeja vesihukan vähentämisen kannalta olennaisiin investointikohteisiin. HSY:n hukkaveden prosentti on tällä hetkellä Vesilaitosyhdistyksen koontitiedon mukaan selkeästi suuren laitosten keskiarvoa (16,4 %) heikompi.

HSY:n omistajaohjaustavoitteeseen vesihuollon ja jätehuollon toiminnan parantamisesta liittyy myös asiakastytyvyyden parantuminen. Vantaa esittää, että HSY:n tulee suunnitelmakaudella pyrkiä parantamaan asiakas- ja toimintokohtaista asiakastytyvyyttä vuosittain.

HSY:n kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Viestintä- ja neuvontayksikköön kuuluvan Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:sta

saatavalla hankerahalla. Kuntaosuudet ovat pysyneet lähes aiempien vuosien tasolla ja Vantaa hyväksyy vuodelle 2023 esitetyn kuntaosuuden n. 0,980 miljoonaa euroa (n. 0,952 milj. euroa v.2022).

Kaupunkiympäristön toimiala ilmoittaa, että ensi vuotta koskevassa rakentamisohjelmaluonnoksessa on varauduttu toteuttamaan HSY:lle vesihuollon rakennushankkeita yhteensä noin 4,0 miljoonalla eurolla. Rakentamisohjelmassa ei ole otettu huomioon HSY:n toimittamien vesihuollon putkimateriaalien kustannuksia, joita kaupunki ei laskuta HSY:ltä. Investoinnin lisäksi HSY:n tulisivin ottaa putkimateriaalien hankinta huomioon omassa talousarviossaan. Lisäksi Vantaa on talousarviossaan varautunut myymään suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja HSY:lle noin 1,2 miljoonalla eurolla.

HSL:ssa on ollut jo pitkään käytössä ns. kuntajyvitysjärjestelmä investointien jakautuessa väistämättä eri vuosina eritavoin ja myös määrältään vaihtelevana seudun kaupungeille ja kunnille. Vantaan kaupunki katsoo, että olisi perusteltua selvittää myös HSY:n osalta vastaavanlaisen kuntajyvitysjärjestelmän käyttöönottoa ja sen vaatimaa säännöspohjan muutosta. Tämä lisäisi investointien rahoituksen oikeaa jakautumista osakaskuntien kesken.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUKSEN KONSERNIJAOSTO

Jakelussa mainituille

Lausuntopyyntö
17.06.2022

579/02.020.200.2000/2022

Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2032, jätehuollon ja vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032 sekä investointistrategioista 2030 ja HSY:n strategiasta 2030

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä pyytää lausuntoanne HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023-2032, jäte- sekä vesihuollon investointiohjelmista 2023-2032, investointistrategioista 2030 sekä HSY:n strategiasta 2030.

Lausunnot pyydetään toimittamaan HSY:n kirjaamoon 31.8.2022 mennessä.

Lisätietoja antaa talousjohtaja Minna Haapala, puh. 0504510030

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Minna Haapala
talousjohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Liitteet HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023-2032
Jätehuollon investointiohjelma 2023-2032
Jätehuollon investointistrategia 2030
Vesihuollon investointiohjelma 2023-2032
Vesihuollon investointistrategia 2030
HSY:n strategia 2030

Jakelu Helsingin kaupunginhallitus
Espoon kaupunginhallitus
Vantaan kaupunginhallitus
Kauniaisten kaupunginhallitus

Tiedoksi HSY:n kirjaamo

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100, 00066 HSY, Puh. 09 1561 2110, Y-2274241-9, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
PB 100, 00066 HSY, Tfn 09 1561 2110, FO-2274241-9, www.hsy.fi

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023 - 2025

HSY:n hallitus 17.06.2022

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Ilmalantori 1
00240 Helsinki
puhelin 09 156 11
faksi 09 1561 2011
www.hsy.fi

Lisätietoja

Minna Haapala
minna.haapala@hsy.fi

Copyright

Kartat, graafit, ja muut kuvat: HSY
Kansikuva: HSY

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Strategiset tavoitteet	4
3	Talous	8
3.1	Tuloslaskelma	8
3.2	Investoinnit	13
3.3	Rahoitus	14
4	Henkilöstö	16
4.1	Tavoitteet.....	16
4.2	Henkilöstömäärän kehittyminen	17
5	Toimialakohtaiset erittelyt	18
5.1	Vesihuolto.....	18
5.1.1	Toiminta	18
5.1.2	Investoinnit.....	21
5.1.3	Talous	23
5.2	Jätehuolto.....	27
5.2.1	Toiminta	27
5.2.2	Investoinnit.....	30
5.2.3	Talous	32
5.3	Seutu- ja ympäristötieto	35
5.3.1	Toiminta	35
5.3.2	Talous	37
5.4	Tukitoiminnot.....	38
5.4.1	Toiminta	38
5.4.2	Talous	40

Liite 1: Ympäristöohjelma

Liite 2: Tuottavuusohjelma

1 Johdanto

Yleistä

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Laadinnan lähtökohdat

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2023 - 2025 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päättää marraskuussa 2022. Esitetyn strategian 2030 neljä painopistettä sekä niitä toteuttavat yhteensä kymmenen strategista päämäärää ovat:

- Ympäristövastuu: Hiilineutraali pääkaupunkiseutu, Kiertotalouden keskiössä ja Puhdas Itämeri
- Työn murros: Pito- ja vetovoimainen työnantaja sekä Osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: Tehokasta ja taloudellista toimintaa ja Tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: Vastuulliset ja kehittyvät palvelut, Turvattu juomavesi ja Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen. Tuottavuustavoite on myös yksi omistajaohjaustavoiteista. Muita toiminta- ja taloussuunnitelmassa huomioituja omistajaohjaustavoitteita ovat ympäristövastuullisuuden lisääminen sekä vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen. Näihin tavoitteisiin liittyvät tarkemmat mittarit on huomioitu strategisissa tavoitteissa kappaleessa 2. Syksyllä tehtävän lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman liitteeksi liitetään tuottavuusohjelma.

Myyntitulojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon alustavat taksamuutokset.

Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2023 on käytetty 2 %, ellei tarkempaa arviota menoeristä ole ollut käytettävissä. Nykyinen maailman tilanne ja kustannusten nousutason epävarmuudet aiheuttavat kuitenkin epävarmuutta talous- ja toimintasuunnitelmakauden lukuihin. Suunnitelmavuodet 2024 ja 2025 on esitetty vuoden 2023 hintatasossa.

Vesi- ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan.

Jäsenkuntien lausunnot

HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkaupunkien lausunnot ennen sen hyväksymistä. **Lausunnot HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023 - 2025 pyydetään 31.8.2022 mennessä.**

2 Strategiset tavoitteet

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2023 - 2025 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päättää marraskuussa 2022. Strategiset päämäärät ja niiden toteuttamisen seuraamiseksi asetetut mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa.

Strategian painopiste	Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Ympäristö -vastuu	Hiilineutraali pääkaupunki-seutu	HSY:n kokonaispäästöt, t CO ₂ -ekv./a (omat päästöt sekä keskeiset ulkoiset palvelut)	102 000 t CO ₂ -ekv vuonna 2023	-56 % v. 2016 tasosta, 89 000 tCO ₂ /a	-67 % v. 2016 tasosta, 64 000 tCO ₂ /a
	Kiertotalouden keskiössä	Kiinteistöiltä kerätyn sekajätteen määrä, kg/asukas/a Kotitalousjätteen kierrätysaste, %	120 kg/as/a 56 % 2023 mennessä	100 kg/as/a 60 % 2025 mennessä	85 kg/as/a 63 % 2030 mennessä
	Puhdas itämeri	Typpi- ja fosforikuormitus mereen, t/v	N 850 t, P 26 t	N 750 t, P 25 t	N 700 t, P 18 t
Työn murros	Pito- ja vetovoimainen työnantaja	Työntekijäkokemus-mittari NPS	-7	0	13
	Osaava ja kehittyvä henkilöstö	Osaamisen, muutoksyvykkyyden ja yhteistyön indeksi Henkilöstökyselyn neljän kysymyksen keskiarvo 1. HSY:llä panostamme henkilöstön kehittämiseen riittävästi. 2. HSY on kehittyvä ja uudistuva organisaatio. 3. Henkilöstöä kuunnellaan riittävästi toiminnan kehittämisessä. 4. Yhteistyö eri yksiköiden välillä on sujuvaa.	3,4	3,5	4,0
Kestävä talous	Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Toimintamenot eur/as/v. (huomioitu rahan arvo ja ilman merkittäviä kertaluonteisia eriä) Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	150 eur /as. (2021 rahan arvo)	145 eur /as. (2021 rahan arvo)	135 eur /as. (2021 rahan arvo)
	Tasapainoinen talous	Lisävelka, €/as./vuosi	41 €/as/vuosi (velkasumma 1574 €/as.)	20 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)	0 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)
		Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä	enintään 19 %	19 %	*

Strategian painopiste	Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Asukas-kokemus	Vastuulliset ja kehittyvät palvelut	Sähköisten asiakaskontaktien osuus kaikista asiakaskontakteista, %	*	50 %	70 %
		Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastytytyväisyys vuosittain	4,2	4,2	4,2
	Turvattu juomavesi	Toimintavarmuus-indeksi koostuu mittarista: - Vaikuttavuudeltaan vakavien häiriötilanteiden määrä (kpl/a) - Kriittisissä päävesijohdoissa tapahtuvien putkirikkojen määrä (kpl/a) - Kahdessa suunnasta varmennetun vedenjakelun piirissä olevat asukkaat (%) - Veden tuotannon kapasiteetti häiriötilanteissa (%) - Kyberturvallisuus	Mittari tarkennetaan lopulliseen TTS:ään		
	Toimintaa lähi-ympäristöstä huolehtien	Lähiympäristöindeksi koostuu mittareista; - Niittyys HSY:n hallinnoimilla maa-alueilla, - Kalaistukset (kpl) - Jätevesiylivuodot (m3/vuosi laskettuna 5 vuoden liukuvana keskiarvona) - Ilmanlaadun mittausten jatkuvuus % (mittaustulosten ajallinen kattavuus) - Ympäristöpalautteiden määrä, palautepäiviä/a	Mittari tarkennetaan lopulliseen TTS:ään		

*Mittarien arvot tarkennetaan syksyllä lopulliseen TTS:ään 2023-2025

Strategisten päämäärien toteuttamisen tueksi on asetettu seuraavia ohjelmakokonaisuuksia. Seuraavassa taulukossa on kuvattu näiden ohjelmien tavoitteita ja keskeisimpiä toimenpiteitä. Strategisten päämäärien seuranta tapahtuu mittareiden kehittymisen raportoinnilla sekä ohjelmien etenemisen ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutumisen raportoinnilla.

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet
Hiilineutraali pääkaupunki-seutu	HSY:n hiilineutraaliusohjelma Tavoite; • Hiilineutraali vesi- ja jätehuolto • Ilmastokestävä pääkaupunkiseutu	- Vähennämme käsittelyprosesseista ja energian käytöstä aiheutuvia ilmastopäästöjä - Toteutamme energiatehokkuutta parantavia hankkeita. - Selvitämme hiilensidonnallisuuden mahdollisuuksia käsittelytoiminnassamme - Vähennämme työmaiden ja rakentamisen päästöjä. - Panostamme ilmastotyötä tukevaan tutkimukseen, TKI- ja hanketoimintaan - Tuemme kaupunkien ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimia yhteistyön kautta. - Edistämme pääkaupunkiseudun ilmastotavoitteiden saavuttamista tiedon tuottamisen, analysoinnin, neuvonnan ja viestinnän keinoin - Edistämme seudullista ilmastoyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa ja tuemme kumppaneitamme ilmastopäästöjen vähentämisessä

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet
Kiertotalouden keskiössä	Kotitalousjätteen kierrätysasteen nostamisen ja alueen kiertotalouden edistämisen ohjelma Tavoite • Vahvistamme alueen kiertotalouden toteutumista.	- Kehitämme taksarakennetta lajitteluun kannustavaksi ja laajennamme jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteita - Vaikutamme lajitteluaktiivisuuteen ja sekajätteen määrän pienentymiseen neuvonnan ja viestinnän keinoin sekä tarjoamalla asukkaille helppoja kierrätyspalveluita - Edistämme ravinteiden kierrätystä ja hyödynnämme lietteet kestäväällä tavalla - Edistämme seudullista kiertotalousyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa - Huomioimme kiertotalouden koko HSY:n tasolla mm. edistämällä kierrätysmateriaalien käyttöä omassa toiminnassa (hankinnat, rakentaminen, maamassat). - Edistämme kierrätettävien materiaalien saantia hyötykäyttöön ja kannustamme kestävään elämäntapaan ja kiertotalouteen neuvonnan, viestinnän ja tiedontuotannon keinoin
Puhdas itämeri	Itämeri-toimenpideohjelma Tavoite • Vähennämme vesistöjen kuormitusta	- Otamme käyttöön uuden Blominmäen jätevedenpuhdistamon. Käyttöönotto mahdollistaa 2025 tavoitteet. - Valmistaudumme Viikinmäen kiekkosuodatusinvestointiin (2028 - 2029) Fosforin osalta 2030 tavoitteen toteutuminen edellyttää Viikinmäen kiekkosuodatusinvestoinnin valmistumista aiotusti v. 2029. - Typen tulokuormituksen kasvua hallitaan rejektivesien käsittelyn tehostamisella - Etsimme ja korjaamme verkoston vuotokohtia aktiivisesti - Saneeraamme verkostoja - Ohjaamme asukkaita tonttijohtojen saneerauksen kannustamiseksi ja huleveden ohjaamiseksi oikein
Pito- ja vetovoimainen työnantaja	Pito- ja vetovoimainen työnantaja- ohjelma Tavoite • Mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen	- Kehitetään HSY:n tavoitteisiin perustuva palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä, joka perustuu hyvään työsuoritukseen, laaja-alaiseen osaamiseen ja on joustava. - Johtamis- ja esihenkilötyössä ihmisten valmentavan johtamisosaamisen kehittäminen - Parannetaan avointa, yhdenvertaista ja monimuotoista työkuultuuria
Osaava ja kehittyvä henkilöstö	Henkilöstön kehittämisen ohjelma Tavoite • Mielekkäät tehtävät, muutoksyvyvyys ja yhteistyö ovat tekemisemme perustana	Mahdollistetaan omassa työssä kukoistaminen; - Luodaan toimiva urapolkumalli, joka sisältää myös vertikaalisen kehittymisen - Kehitetään suunnitelmallisesti strategisia kyvykkyksiä ja henkilöstön osaamista - Laaditaan laaja osaamiskartoitus ja koulutussuunnitelma - Vahvistetaan henkilöstön työtehtävien kannalta olennaista digi-osaamista - Mahdollistetaan kehityskyvykyys ja uuden oppiminen esim. kokeilujen kautta - Aloitetoiminnan uudelleen muotoilu - Vahvistetaan eri yksiköiden välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta
Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Tuottavuusohjelman terävöittäminen ja toteuttaminen Tavoite • Palvelumme tuotetaan kestävästi ja nykyistä tehokkaammin	- Tehostamme, sujuvoitamme ja suoraviivaistamme sisäisiä prosesseja - Varmistamme, että organisoituminen tukee tehokasta toimintaa - Parannamme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta - Kehitämme tuottavuudelle sitä kuvaavat mittarit
Tasapainoinen talous	Ohjelma omaisuudenhallinnalle ja investoinneille Tavoite • Investointimme kyetään rahoittamaan vesi- ja jätemaksuilla.	- Kehitämme omaisuudenhallintaa ja hallitsemme saneeraus-tarvetta - Kehitämme investointien priorisointia, toteutusta, seuranta ja vaikuttavuutta - Määritämme, mikä on HSY:n velkaantumisen, saneerausvelan ja investointien suhde muihin vastaaviin toimijoihin - Suunnitelma tasapainoisen talouden saavuttamiseksi - Toteutamme vastuullista, säästämiseen ohjaava ja ennustettavaa taksapolitiikkaa. Teemme tahtotilaa tukevat taksapäätökset. - Tasapainotamme jäsenkuntien rakentamisen ja vesihuollon investoinnit - Määritämme HSY:n palveluiden rahoittamisen pitkällä aikajänteellä - Tarkastelemme kirjanpidollisia poistoajoja talouden näkökulmasta

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet
Vastuulliset ja kehittyvät palvelut	Vastuullisten ja kehittyvien palvelujen ohjelma Tavoite • Palvelutoimintamme on sujuvaa ja saavutettavaa	• Kehitetään palveluprosessien johtamista palvelumuotoilun, "tuote edellä" -johtamisen sekä asiakassegmenttien näkökulmasta • Parannetaan palveluiden sujuvuutta erilaisten sisäisten ja ulkoisten asiakasryhmien kannalta • Kehitetään sähköistä asiakaspalvelua, asiakkaiden ohjaamista ja opastamista sähköisen asiointin piiriin. • Kehitämme asiakkuuden johtamisjärjestelmää • Luomme sähköisen asiointikanava OmaHSY:n, johon kaikki HSY:n sähköinen asiointi ohjataan • Monipuolistamme ja laajennamme Sortti-palveluja
Turvattu juomavesi	Kaikissa olosuhteissa turvattu juomavesi –ohjelma Tavoite • Toimintavarmuutemme on erinomaisella tasolla	• Varmistamme operatiivisen toiminnan korkean 24/7 toimintakyvyn riittävin määrällisin ja laadullisin henkilöresurssein • Varmistamme toimintavarmuutta riittäväillä saneeraus- ja korvaus-investoinneilla. Investointien ohjelmointi perustuu systemaattiseen omaisuudenhallintaan • Parannamme fyysisten ja kyberuhkien ennakointikykyä, turvallisuutta sekä organisaation toipumiskykyä kyberhäiriö-tilanteissa • Kehitämme juomaveden turvallisuussuunnitelmaa • Kehitämme häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. • Parannamme kohteiden suojausta
Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien	Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien- ohjelma Tavoite • Edistämme luonnon monimuotoisuutta, lähiympäristön hyvää tilaa ja ympäristöterveyttä.	• Tunnistamme HSY:n vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, lähiluontoon ja lähiasukkaisiin sekä arvioimme vaikutusten merkitystä • Vähennetään haitallisia vaikutuksia lähiluontoon ja lähiasukkaisiin (muun muassa haju, melu, vieras- ja haittalajitorjunta, roskaantuminen ja lähivesien laatu) • Selvitämme ja seuraamme vesi- ja jätehuollossa mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja toteutamme monimuotoisuutta tukevia toimia • Luomme keinoja ja toimintamalleja haittojen vähentämiseksi ja myönteisten vaikutusten aikaansaamiseksi. • Kehitämme HSY:n ympäristötiedon hallintaa ja paikkatietopohjaisia aineistoja. • Tuotamme tietoa pääkaupunkiseudusta ja ilmanlaadusta ympäristöterveyden edistämiseksi

3 Talous

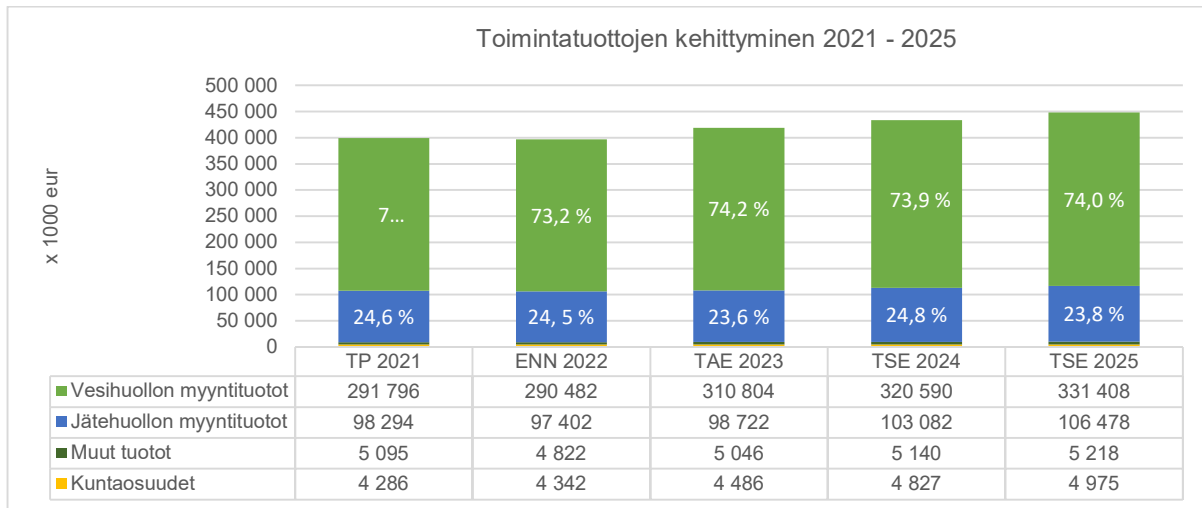
3.1 Tuloslaskelma

x 1000 eur	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
TOIMINTATULOT	399 471	397 048	419 058	433 639	448 079	5,5 %
Myyntituotot	390 479	388 266	409 831	423 978	438 191	5,6 %
Kuntaosuudet	4 286	4 342	4 486	4 827	4 975	3,3 %
Muut tuotot	4 706	4 440	4 741	4 834	4 913	6,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 287	2 200	2 300	2 300	2 300	4,5 %
TOIMINTAMENOT	-189 554	-215 902	-205 135	-209 362	-211 574	-5,0 %
Henkilöstömenot	-48 862	-50 161	-51 741	-52 373	-53 117	3,1 %
Palvelujen ostot	-96 408	-106 615	-112 133	-118 331	-111 451	5,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 953	-34 344	-33 586	-33 852	-34 248	-2,2 %
Muut toimintakulut	-14 331	-24 782	-7 675	-4 807	-12 758	-69,0 %
TOIMINTAKATE	212 204	183 346	216 223	226 576	238 805	17,9 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	-65 305	-65 328	-71 993	-73 533	-76 522	10,2 %
VIISIKATE	146 899	118 018	144 230	153 043	162 283	22,2 %
POISTOT	-107 056	-122 243	-151 764	-150 459	-154 243	24,1 %
TILIKAUDEN TULOS	39 843	-4 225	-7 534	2 585	8 040	78,3 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	592	592	113	65	65	-80,9 %
TULOVEROT	-3 218	-611	0	0	-200	-100,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	37 217	-4 244	-7 421	2 650	7 905	74,8 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	213,3 %	185,8 %	206,6 %	209,4 %	214,1 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonlaisista investoinneista	69,3 %	55,7 %	68,1 %	72,2 %	76,6 %	

*) Tunnusluku kuvaa kuntayhtymän tulo-rahoituksen riittävyyttä investointien rahoittamiseksi. Kun tunnusluku on 100 % tai enemmän, tulo-rahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä. Jos vuosikate on keskimääräistä investointitasoa pienempi (tunnusluku < 100 %), kuntayhtymä joutuu rahoittamaan osan investoinneista ulkopuolisella lainarahoituksella.

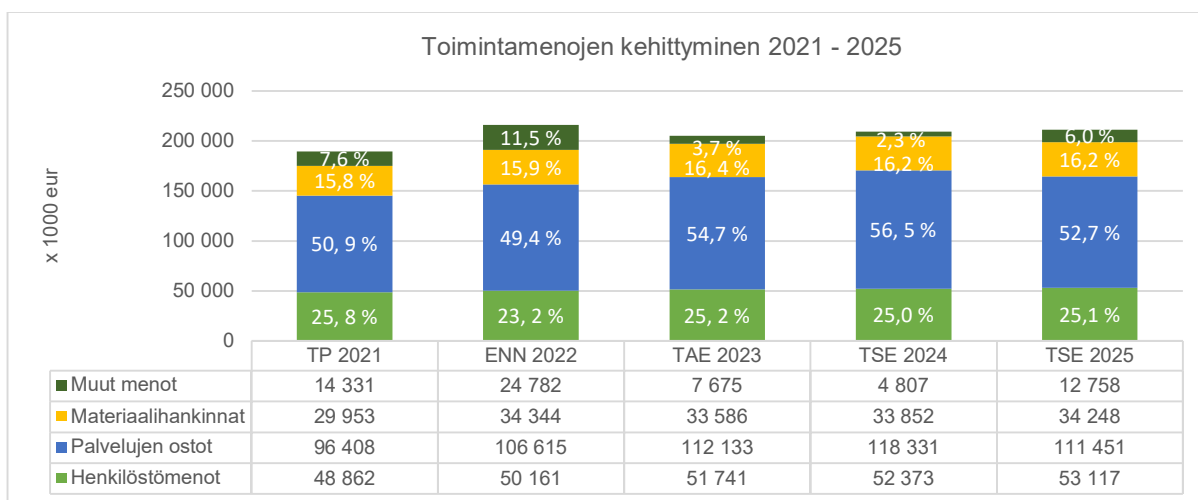
Toimintatuotot

HSY:n toimintatuotot vuonna 2023 ovat 419,1 miljoonaa, 22,7 miljoonaa (5,5 %) enemmän vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna. Vesihuollon myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon laskutuksen volyymiennusteen 0,6 % vuotuinen kasvu. Käyttö- ja perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle korotusta seuraavasti: inflaatio 4,0% ja reaalikorotus 3,0% (Talousmalli 2022). Myös suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on huomioitu reaalikorotus 3%. Vuosien 2023 ja 2025 reaalikorotus sisältää peruspääoman koron kompensationsa 0,9%/vuosi. Jätehuollon hintoihin kohdistuva korotuspaine on inflaation lisäksi 1,5% vuosittain, mikä on huomioitu tässä alustavassa talous- ja toimintasuunnitelmassa, mutta hinnankorotusten määrä tarkentuu lopullisessa talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Toimintamenot

HSY:n toimintamenot vuonna 2023 ovat 205,1 miljoonaa euroa, joka on 10,8 miljoonaa (5,0 %) vähemmän kuin vuoden 2022 ennusteessa. Toimintamenojen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Suuri vaikutus kuluihin on Blominmäen jätevedenpuhdistuksen käyttöönotolla. Vuosille 2023-2025 on kuluissa huomioitu Suomenojan laitoksen purkukustannuksia yhteensä 17 milj. euroa ja vuodelle 2022 tehdään kustannusarvion 17 milj. euron varaus. Henkilöstökuluihin sisältyy arvioidun palkkaratkaisun vaikutukset keskimäärin 2,5 %.

Vuonna 2023 toimintakuluista noin 55 % koostuu palveluiden ostoista kuten jätteen kuljetuspalvelujen ostoista, IT-kuluista, asiantuntijapalveluista sekä rakentamis- ja kunnossapitopalveluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 25 %, materiaalihankinnat 16 % sekä muut kulut 4 %.

Tuloksen muodostuminen

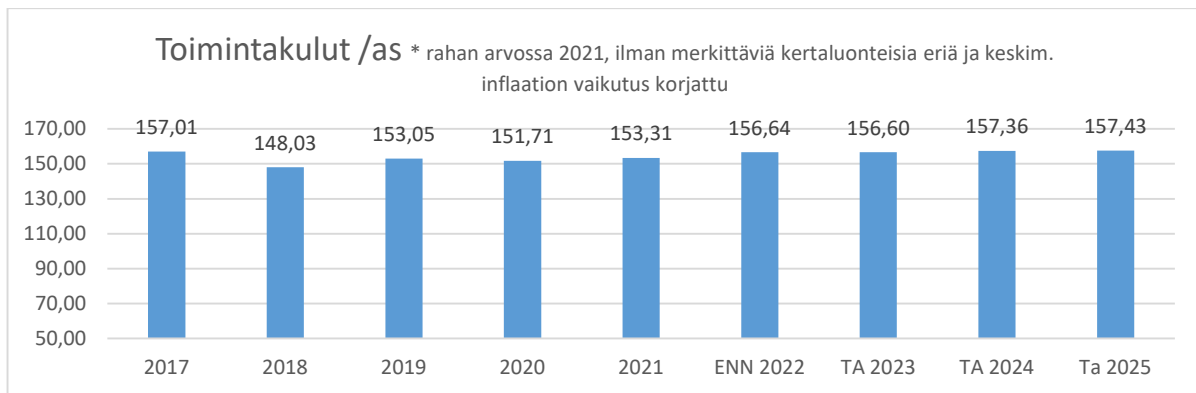
Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate vuonna 2023 on 216,2 miljoonaa euroa (51,6 %), kun sen vuonna 2022 ennustetaan olevan 183,3 miljoonaa euroa (46,2 %). Ero johtuu suurelta osin vuodelle 2022 tehdystä varauksesta Suomenojan laitoksen purkuun sekä myyntituottojen arvioidusta kasvusta. Suunnitelmavuonna 2024 toimintakate paranee ja on 226,6 miljoonaa euroa (52,3 %) ja vuonna 2025 238,8 miljoonaa euroa (53,3 %).

Nettorahoituskulut vuonna 2023 ovat 72,0 miljoonaa euroa. Korkokuluista 59,8 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Peruspääoman korko, jota jäsenkunnat alkoivat periä vuodesta 2021, on 0,5% vuonna 2022 ja vuosina 2023-2024 1% ja vuonna 2025 1,5%. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 1,7 miljoonan euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä vuodelle 2023 ja vuosille 2024-2025 1,5 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella nettorahoituskulut kasvavat, ollen vuonna 2025 76,5 miljoonaa euroa.

Poistot ja rahoituskulut perustuvat investointiohjelmaan (5/2022). Blominmäen laitoksen käyttöönoton myötä poistot kasvavat merkittävästi loppuvuodesta 2022 eteenpäin.

Tilikauden tulos vuonna 2023 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 7,5 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuonna 2024 2,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuonna 2025 8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivaruksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten jälkeen tilikauden alijäämä on 7,4 miljoonaa euroa vuonna 2023.

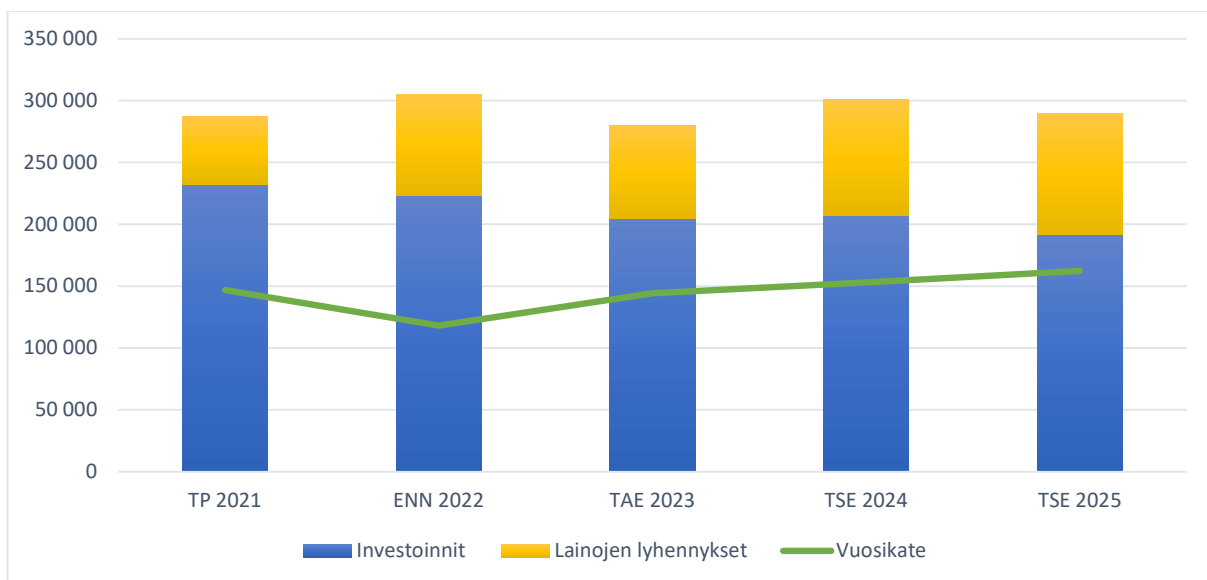
Tuottavuuden kehittyminen

Tuottavuuden kehittymistä kuvaa toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Tuottavuustavoitteisiin pääseminen on hyvin haasteellista vallitsevassa maailmantilanteessa, jossa HSY:lle keskeiset kustannuserät mm kuljetuskustannukset, energia, kemikaalit ja tietyt verkostomateriaalit ovat nousseet keskimääräisestä inflaatiota nopeammin.

Tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys pääomamenojen maksamiseen

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2023 vuosikate on 144,2 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 280 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat 301 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 290 miljoonaa euroa. Erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa koko suunnitelmakauden ajan yhteensä noin 432,8 miljoonaa euroa.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti HSY perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä. Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien asukasluvun suhteessa siten, ettei yhden kunnan maksuosuus voi olla yli 50 % ja se on vähintään 1 %. Kuntaosuuksien jakautuminen kunnittain on esitetty alla olevassa taulukossa (jako asukasmäärien 31.12.2021 mukaisesti).

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
Kuntaosuudet						
- Muuhun seutu- ja ympäristötiedon toimintaan	4 150	4 131	4 523	4 390	4 538	9,5 %
- Ilmastoinfon toimintaan	423	428	437	437	437	2,0 %
Kuntaosuudet yhteensä	4 573	4 559	4 960	4 827	4 975	8,8 %
- Aikaisempien vuosien ylijäämän hyvitys	-286	-217	-474	0	0	
Laskutettavat kuntaosuudet	4 286	4 342	4 486	4 827	4 975	3,3 %
Kuntaosuudet jäsenkunnittain	Osuus-%	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	
Helsinki	50,0 %	2 171	2 243	2 413	2 487	
Espoo	27,1 %	1 175	1 218	1 310	1 350	
Kauniainen	1,0 %	43	45	48	50	
Vantaa	21,9 %	952	980	1 055	1 087	
Yhteensä	100,0 %	4 342	4 486	4 827	4 975	

Kuntaosuuksilla katetaan se osuus seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvista kustannuksista, jota ei voida kattaa tulosalueen muilla myyntituotoilla tai ulkopuolisella hankerahoituksella. Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:sta saatavalla hankerahalla. Ilmastoinfo siirrettiin vuonna 2022 osaksi seutu- ja ympäristötiedon organisaatiota, mutta se esitetään tässä taulukossa edelleen erillisenä.

Seutu- ja ympäristötiedon tulosalueen aiempien vuosien ylijäämäisistä tuloksista kertynyt kumulatiivinen ylijäämä hyvitetään laatimalla tulosalueen budjetti alijäämäiseksi siten, ettei kuntaosuuksia laskuteta täysimääräisinä. Vuoden 2022 tulosenrusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä noin 0,47 miljoonaa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi.

Perustamislainoista jäsenkunnille maksettavat korot

Jäsenkuntalainojen korko on vuodesta 2013 alkaen sidottu Suomen valtion 10 vuoden sarjaobligaatien tuottoon lisättynä 2,0 prosenttiyksikön lainamarginaalilla. Korko on kuitenkin aina vähintään 5,30 %. 10 vuoden sarjaobligaatien tuotto on viimeisten vuosien ajan pysynyt alle 2 %:n, mutta maailmantilanteesta johtuen koron kehitys sisältää epävarmuuksia. Tällä hetkellä perustamislainojen korot on laskettu vähimmäiskorolla. Vuonna 2019 aloitettiin ensimmäiset lainanlyhennykset (Laina A) ja suunnitelmakaudella vuonna 2024, alkavat loppujenkin jäsenkuntalainojen lyhennykset.

x 1 000 euroa	TAE 2023		TSE 2024		TSE 2025	
	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot
Helsinki	646 144	34 567	627 683	33 999	609 222	33 020
Espoo	246 479	13 186	239 437	12 969	232 395	12 595
Kauniainen	4 176	223	4 056	220	3 937	213
Vantaa	221 203	11 832	214 883	11 638	208 563	11 305
Yhteensä	1 118 002	59 808	1 086 059	58 826	1 054 116	57 133

3.2 Investoinnit

x 1 000 euroa			TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-%
	TP 2021	ENN 2022				2023/2022
Vesihuollon investoinnit	211 083	197 927	177 000	184 000	174 000	-10,6 %
Jätehuollon investoinnit	19 635	22 151	22 910	19 810	15 160	3,4 %
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	138	220	370	350	360	68,2 %
Tukipalvelujen investoinnit	470	2 411	3 663	2 505	1 955	51,9 %
Asiakaspalvelun investoinnit	272	0	0	0	0	-
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	782	510	683	690	370	33,9 %
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	232 379	223 219	204 626	207 355	191 845	-8,3 %

3.3 Rahoitus

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Tulorahoitus					
Vuosikate	146 899	118 018	144 230	153 043	162 283
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-2 257	9 771	-7 653	-10 653	-3 014
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-232 998	-223 969	-205 376	-208 105	-192 595
Rahoitusosuudet investointimenoihin	618	750	750	750	750
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-87 738	-95 430	-68 049	-64 965	-32 576
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	156 000	155 850	143 300	158 800	130 700
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-54 329	-81 489	-75 495	-93 729	-98 141
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 779	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	96 892	74 361	67 806	65 071	32 559
Rahavarojen muutos	9 154	-21 069	-244	106	-17
Rahavarat 31.12.	21 406	337	93	199	182
Rahavarat 1.1.	12 252	21 406	337	93	199
Rahoituslaskelman tunnuslukuja					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, eur	-398 252	-479 756	-503 934	-451 745	-348 758
Investointien tulorahoitus %	63,2 %	52,9 %	70,5 %	73,8 %	84,6 %
Lainanhoitokate	1,76	1,24	1,46	1,35	1,36
Kassan riittävyys (pv)	14,4	0,2	0,1	0,1	0,1

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2022 lopussa ennusteen mukaan noin 756 miljoonaa, mikäli vuoden 2022 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 433 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 267 miljoonalla, josta 78 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun

pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 999 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä. On tarpeen tarkastella investointimenojen, velkaantumisen ja taksapolitiikan tasapainoa. Nykyisen kaltaisen investointitason jatkuminen tuo merkittävää painetta asiakasmaksujen korotuksille kummallakin toimialalla. Uudessa strategiassa tasapainoinen talous on yhtenä merkittävänä fokusalueena ja tasapainoisen talouden ohjelma on parhaillaan laadinnassa. Eräs keskeinen ohjelman sisältämä toimenpide on jo syksyllä 2022 käynnistymässä oleva vesihuollon maksurakenteen kehitysprojekti.

Taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 731 244	2 832 220	2 885 083	2 941 979	2 979 581
Oma pääoma	773 806	769 562	762 141	764 791	772 695
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	1 827 601	1 887 962	1 955 768	2 020 838	2 053 397
- lainat jäsenkunnilta	1 146 002	1 132 002	1 118 002	1 086 059	1 054 116
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	681 599	755 960	837 765	934 779	999 281
Omavaraisuusaste (%)	27,7 %	26,9 %	26,2 %	25,8 %	25,7 %

Lähivuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2025 lopussa 25,7 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,7 %. Vuosien 2024 ja 2025 ylijäämäiset tulokset kasvattavat maltillisesti omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta.

4 Henkilöstö

4.1 Tavoitteet

Uusi strategiakausi kattaa koko TTS 2023-2025 kauden. Keskeiset tavoitteet koko henkilöstön osalta on kuvattu Työn murroksen painopisteen osakokonaisuuksissa Pito- ja vetovoimainen työnantaja ja Osaava ja kehittyvä henkilöstö luvussa 2. Tahtotilamme vuoteen 2030 on, että mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen ja mielekkäät työtehtävät, muutosturvallisuus ja yhteistyö ovat tekemisemme perustana.

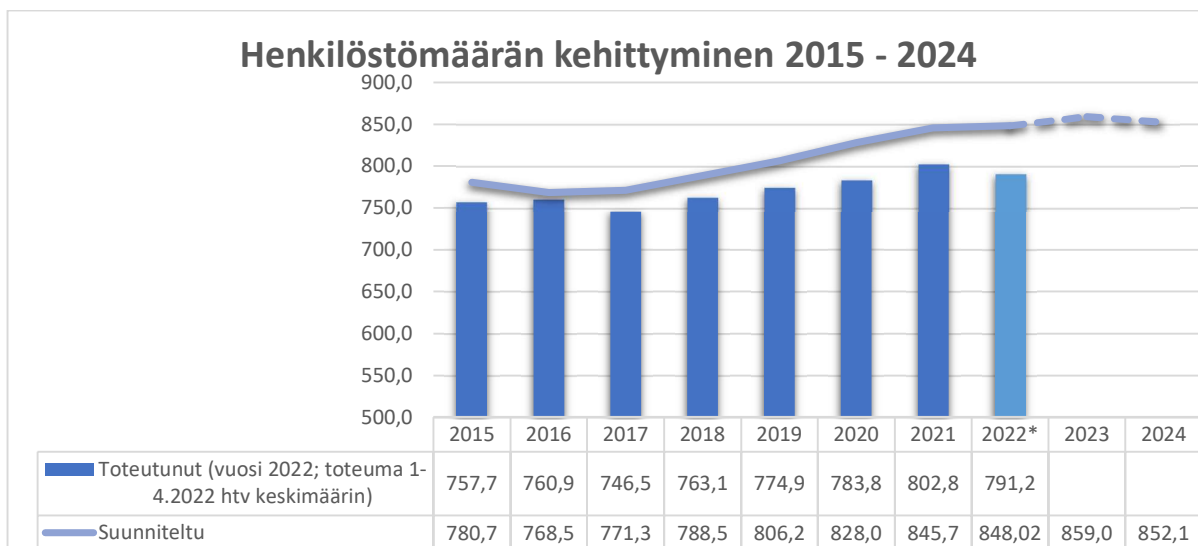
HSY haluaa työnantajana olla henkilöstöstään huolta pitävä, oikeudenmukainen, johdonmukainen, reilu ja rohkea, strategisten tavoitteiden ja arvojen mukaan toimiva. Johtamisen ja esihenkilötyön osaaminen ja sen kehittäminen muodostavat perustan onnistumisellemme sekä palvelutuotannon järjestämisessä että henkilöstön työhyvinvoinnin johtamisessa. Tulevina vuosina panostamme valmentavan johtamisen lisäksi yhteisiin tavoitteisiin pohjautuvan työkuultuurin edelleen kehittämiseen työyhteisöissämme. Lisäksi olemme panostamassa strategiaan kyvykkyyksiin. Yleisen osaamisen kehittämisen lisäksi panostamme ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Työturvallisuus on meidän tekemiseemme olennaisesti kuuluvaa ja tulemme panostamaan entistä enemmän työn tekemisen turvallisuuteen.

Keskeiset haasteet, joihin strategialla pureudutaan, liittyvät toisaalta rekrytointihaasteisiin, jotka tietyissä tehtävissä ovat erittäin haastavia, ja toisaalta olemassa olevan henkilöstön positiivista työntekijäkokemusta synnyttäviin tekijöihin, joista aivan keskeisen muodostaa kannustava ja oikeudenmukainen palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä, mielekkäät ja kehittyvät työtehtävät, osaamisen kehittäminen monipuolisesti sekä vahvuuksista lähtevän ja kannustavan johtamisen ja työkuultuurin kehittäminen. Työnantajakuvatyötä tehdään kahdella kärjellä; jatkamme vetovoiman kasvattamista ja pyrimme positiivisen työntekijäkokemuksen kasvamisella lisäämään pitovoimaamme.

Henkilöstön monipuolisella osaamisella ja kyvyllä ottaa joustavasti vastaan uudistuvia ja muuttuvia työtehtäviä pärjätään tulevaisuuden muuttuvassa toimintaympäristössä. HSY:ssä haluamme vahvistaa ja vaalia oppimista edistävää toimintakulttuuria, joka mahdollistaa tutkimisen, testaamisen, kokeilemisen, ja jossa opitaan työtä tekemällä myös tavallisen arjen keskellä. Digitaaliset ovat keskeisessä roolissa. Virheitä ei tarvitse pelätä ja onnistumisia saa juhlaa. Työtä tehdään asiakkaiden hyväksi yhteisten tavoitteiden ohjaamina. Koko henkilöstöltä, johtajilta, esihenkilöiltä ja työntekijöiltä odotetaan avointa ja myönteistä asennetta ja kykyä nähdä oman osaamisen ja työn kehittäminen perustehtävän ohella jokaisen tehtäväksi. Tavoitteenamme on, että voimme hyvin tuottaessamme hyvinvoinnin palveluita kaupunkilaisille.

4.2 Henkilöstömäärän kehittyminen

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2022 – 2024. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle. Henkilöstösuunnitelma päivitetään syksyn lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman yhteydessä.

5 Toimialakohtaiset erittelyt

5.1 Vesihuolto

5.1.1 Toiminta

Vesihuollon toimiala tuottaa ja toimittaa korkealaatuista juomavettä yli miljoonalle pääkaupunkiseudun asukkaalle, viemäri jätevedet ja hulevedet sekä puhdistaa tehokkaasti kaupunkilaisten ja teollisuuden jätevedet. Toimintaa kehitetään suunnittelukautena muun muassa edelleen kehittämällä varautumista, parantamalla omaisuuden hallintaa ja investointien kohdentumista, edistämällä tiedon hyödyntämistä ja tiedolla johtamista sekä vähentämällä päästöjä mereen ja ilmakehään. Vesihuollon toimiala on edelläkävijä resurssitehokkuuden parantamisessa, ja tutkimusyhteistyö on aktiivista.

Turvattu juomavesi

Vesihuollon toimialan suunnitelmakauden keskeisin strateginen päämäärä on Turvattu juomavesi, missä keskitytään talousveden tuotannon ja jakelun korkeaa 24/7 toimintakykyä edelleen varmistaviin ja kehittäviin toimenpiteisiin. Tämä edellyttää merkittävää resurssointia sekä operatiiviseen toimintaan että toimintavarmuutta parantaviin investointeihin. Talousvedentuotantoon vaikuttaa koko TTS-kauden ajan Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus. Urakan aikana vedentuotantokapasiteetti on osin rajoitettu. Tämä on huomioitu muiden talousvedentuotantoon tai -jakeluun merkittävästi vaikuttavien investointien vaiheistamisessa. Kasvaneeseen hybridivaikuttamisen uhkaan on reagoitu tehostamalla kriittisten kohteiden teknistä ja fyysistä suojausta. Toimenpiteitä jatketaan TTS-kaudella suunnitellusti. Vedensyötön toimintavarmuuden kehittämistä jatketaan mm. toteuttamalla toisistaan riippumattomia syöttöyhteyksiä Vantaalla.

Turvattu juomavesi -päämäärän alla toteutetut turvallisuusteeman mukaiset toimet kohdistuvat koko HSY:n toimintaan. Turvallisuusteeman alla kehitetään esimerkiksi fyysisen- ja kyberturvallisuuden osa-alueita.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Lähiympäristön tilan ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ovat tärkeässä roolissa vesihuollon toiminnan kehittämisessä. Vesihuollossa keskeisessä roolissa tässä päämäärässä on jätevesiverkoston hallinnan kehittäminen, millä vähennetään lähiluontoon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten hajuhaittoja ja ylivuotoja. Verkoston vuotokohtia etsitään ja korjataan aktiivisesti, ja verkostojen saneerausmääriä lisätään. Myös pumppaamoiden saneerausta jatketaan suunnittelukaudella. Ylivuotojen taustalla on usein verkoston kuormittuminen vuotovesillä ja kiinteistöjen kuivatusvesillä. Ohjaamme asukkaita tonttijohtojen saneerauksen kannustamiseksi ja huleveden ohjaamiseksi oikein.

Lähiympäristön huolehtimiseen kuuluvat myös virkistyskalastusta tukevan kalaistutuskompensaation kehittäminen. Päämäärän osalta selvitetään myös mahdollisia niitytykseen soveltuvia vesihuollon kohteita.

Puhdas Itämeri

HSY on sitoutunut jo pitkään Itämeren suojeluun puhdistamoiden lupaehtoja kunniahimoisemmin Itämerisitoumuksen kautta. Tuorempi toimenpide on yhdyskuntajäteveden Green Deal -sopimukseen liittyminen. Blominmäen jätevedenpuhdistamo on suunnittelukaudella otettu täysin käyttöön ja sen toimintaa

optimoidaan. Suunnittelukaudella jatketaan sekaviemäröidyn viemäriverkoston vaiheittaista eriyttämistä. Näiden toimenpiteiden arvioidaan vähentävän päästöjä mereen jo suunnittelukaudella. Viikinmäen puhdistamolla jatkuvat prosessin optimointi tavoitteena energiantehokkaampi ja vähäpäästöisempi prosessi.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Vesihuollon toiminnoissa tuetaan vastuulliset ja kehittyvät palvelut -teemakokonaisuuden kehittymistä kaikissa asiakasrajapintatoiminnoissa ja tuetaan HSY:n sisäisten prosessien toimintaa siten, että asiakkuuden kokonaisprosessit vahvistuvat.

Kiertotalouden keskiössä

Vesihuollossa kiertotalouteen liittyy kolme kokonaisuutta;

- RAVITA-prosessin edelleen kehittäminen
- Lietteiden jatkojalostuksen kehitystyö
- Kiertotaloustuotteiden käyttö HSY:n infrarakentamisessa

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Talousarviovuonna toteutetaan energiatehokkuushankkeita investointiohjelman mukaisesti osana investointikokonaisuuksia tai omina itsenäisinä projekteinaan. Lisäksi kaudella jatketaan jätevedenpuhdistuksen suorien prosessipäästöjen tutkimustyötä, jolla tähdätään yksittäisen suuren kasvihuonekaasupäästöihin vaikuttavan kokonaisuuden mekanismien tunnistamiseen sekä päästöjen asteittaiseen vähentämiseen.

Kestävä talous

Strategian keskeisenä tavoitteena on saattaa talous kestäväälle pohjalle niin, että maksutuotoilla voidaan kattaa toiminnan kaikki kustannukset. Lisälainanottoa vähennetään asteittain.

Talouden tasapainottamisen kannalta keskeisiä toimenpiteitä ovat omaisuuden hallinnan kehittäminen ja investointien oikea-aikaisuuden edelleen kehittäminen. Laitosomaisuuden hallinnassa jatketaan omaisuuden ja kunnossapidon tietosisällön täydentämistä ja analysointia. Verkosto-omaisuuden hallinnassa keskitytään järjestelmän määrittämiseen ja tietosisällön täydentämistyöhön. Kattavan tietopohjan avulla voidaan määritellä tarkemmin vesihuolto-omaisuuden optimikuntotason ja sen ylläpitävien toimenpiteiden tasapaino.

Työtä laskuttamattoman veden määrän vähentämiseksi jatketaan vuotovesistrategian mukaisesti. Tavoitteena on pitää laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä vuonna 2023 enintään 19 % tasolla. Jätevesiverkoston vuotovesistrategia on niin ikään tärkeässä roolissa pitkän aikavälin investointien hallinnassa.

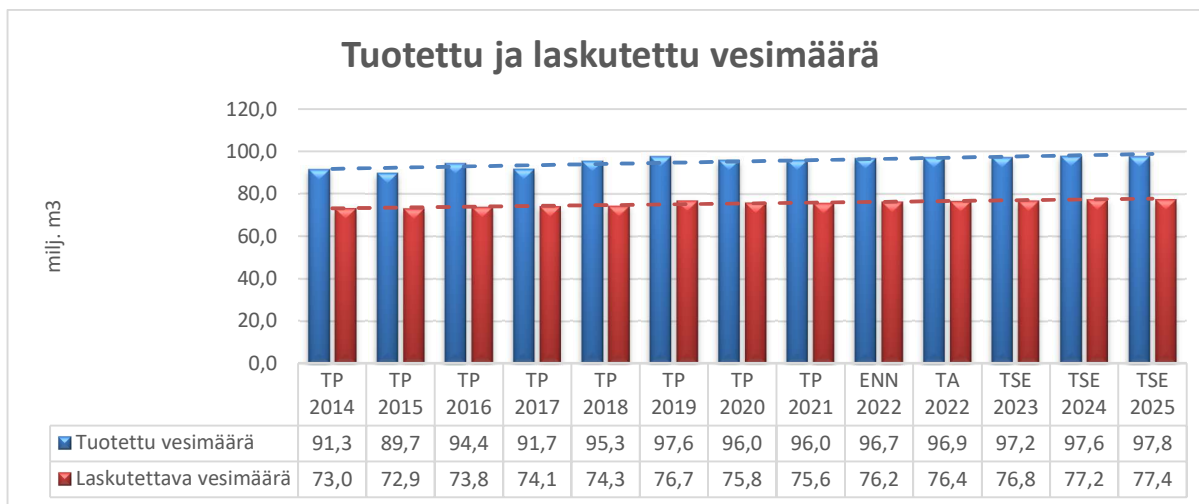
Investointitaso jatkuu korkeana vielä vuonna 2023 ja tasaantuu seuraavina vuosina edellisiä vuosia hieman matalammalle tasolle. Erityisesti jäsenkuntien suuret raidehankkeet pitävät HSY:n vesihuollon kaupunkilähtöiset investoinnit korkealla tasolla koko suunnitelmakauden. Tämä johtaa valittujen vesihuoltolähtöisten hankkeiden aloitusten siirtoihin. Toteutettavista vesihuoltolähtöisistä hankkeista

suunnittelukaudella merkittäviä ovat esimerkiksi Pitkälän saneeraus- ja kapasiteetinnoston jatko, sekä Blominmäen käyttöönottoon liittyvien viemärikäytäntöjen sarja Espoossa.

Suunnittelukaudella käyttöön saatavien, investointien hallintaan kehitettyjen työkalujen sekä HSY:n hankintajärjestelmän uusimisen avulla on tavoitteena helpottaa projektipäälliköiden työtä, parantaa investointien ajantasaista seurantaa ja tehostaa laajana jatkuvan investointiohjelman hallintaa.

Suunnitelmakaudelle ei ole odotettavissa merkittäviä toimintaan vaikuttavia lainsäädännöllisiä muutoksia, mutta parhaillaan päivitysprosessissa oleva yhdyskuntajätevesidirektiivin uudistus voi tuoda tullessaan paineita esimerkiksi jäteveden haitallisten aineiden (esim. lääkeaineet) poiston toteuttamiseksi suunnittelukauden loppupuolella tai sen jälkeen. Lannoitelainsäädäntö on kansallisesti harmonisoitumassa ja vaikutukset yhdyskuntalietepohjaisten tuotteiden käytön osalta ovat vielä avoinna. Lietteiden jatkojalostukseen ja myyntiin voi lainsäädännön muutoksilla olla vaikutuksia, jotka lisäävät käyttö- tai investointikustannustarpeita. Tilanteen ollessa epäselvä, varautumia esimerkiksi investointiohjelmahan ei ole tehty.

Nykyinen maailmantilanne tuo lisähaasteita vesihuollossa kestävän talouden päämäärän tuottavuustavoitteille. Keskeisten raaka-aineiden ja hintojen nousu keväällä 2022 on ollut täysin poikkeuksellista. Avaamme toimialan kustannusrakennetta paremmalle tasolle. Pyrimme löytämään keskeiset kohteet, joihin pystymme omalla toiminnallamme vaikuttamaan. Tavoitteena on kustannustietoisuus ja hyvien aloitteiden ja toimintatapojen käyttöönotto organisaation joka tasolla.

000

5.1.2 Investoinnit

Vesihuollon investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
KAUPUNKILÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus	51 183	65 460	57 400	57 600	50 700	-12,3 %
1 Kaavoituksen mukainen laajentuminen (alueverkot)	39 483	36 600	34 900	35 100	35 100	-4,6 %
2 Laajentuminen haja-asutusalueille	523	2 800	3 800	2 500	1 800	35,7 %
3 Johtosiirrot	11 177	26 060	18 700	20 000	13 800	-28,2 %
VESIHUOLTOLÄHTÖISET HANKKEET						
Vedenhankinta ja puhdistus	15 284	8 129	11 000	9 500	13 500	35,3 %
4 Vedenhankinnan uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
5 Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit	219	479	1 700	1 800	1 100	254,9 %
6 Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	32	0	0	0	0	
- Pitkääkoski	0	0	0	0	0	-
- Vanhakaupunki	32	0	0	0	0	-
- Muut uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
7 Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	15 033	7 650	9 300	7 700	12 400	21,6 %
Vedenjakelu ja viemärointi	54 224	93 516	94 100	94 600	89 900	0,6 %
8 Vedenjakelun uudisinvestoinnit	8 414	11 500	12 900	12 900	16 900	12,2 %
9 Viemäroinnin uudisinvestoinnit	10 041	11 144	15 500	17 600	19 800	39,1 %
10 Verkostojen saneerausinvestoinnit	31 439	66 590	58 100	57 400	46 500	-12,7 %
11 Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit	2 581	1 987	4 700	3 800	3 800	136,5 %
12 Viemäroinnin laitteiden saneerausinvestoinnit	1 750	2 295	2 900	2 900	2 900	26,4 %
Jätevedenpuhdistus	87 513	23 592	7 100	9 000	10 000	-69,9 %
13 Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	85 166	18 500	0	1 100	2 100	-100,0 %
- Blominmäki	85 165	18 500	0	0	0	-100,0 %
- Viikinmäki (kapasiteetti ja laatu)	1	0	0	1 100	2 100	-
14 Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	2 347	5 092	6 600	6 900	6 900	29,6 %
15 Purkutunneleiden uudisinvestoinnit	0	0	500	1 000	1 000	-
16 Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
Muut investoinnit (irtaimisto, kiinteistöt ym)	3 497	7 980	8 150	14 050	10 650	2,1 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-618	-750	-750	-750	-750	0,0 %
Vesihuollon investoinnit yhteensä	211 083	197 927	177 000	184 000	174 000	-10,6 %

Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen pudottaa vesihuollon kokonaisinvestointien määrän suunnitelmakauden vuosilla keskimäärin noin 180 milj. euroon vuodessa. Vesihuollon investointien taso säilyy suunnitelmakaudella kuitenkin korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien edelleen korkeana säilyvästä infrastruktuuri-investointien tasosta. Erityisesti suuret raidehankkeet nostavat näiden investointien määrää.

Tämä vaikuttaa erityisesti johtosiirtojen (kori 3) ja osin verkostojen saneerausinvestointien (kori 10) kustannuksiin. Suunnitelmakaudella jatkuvat Kruunusiltojen ja Kalasataman raitiotiehankkeet ovat tyypiesimerkkejä kauden raidehankkeista. Lisäksi on varauduttu Espoon kaupunkiradan aiheuttamiin johtosiirtoihin. Kaavoituksen mukainen alueverkoston laajentuminen (kori 1) säilyy edelleen vakaana korkealla tasollaan.

Kaupunkilähtöisten investointien säilyessä suurina on HSY:n vesihuolto joutunut sopeuttamaan investointeja siirtämällä eteenpäin vesihuoltolähtöisiä hankkeita. Tästä huolimatta myös vesihuoltolähtöisten investointien taso säilyy suhteellisen vakaana. Tämä johtuu muutamasta suuresta hankekokonaisuudesta, joiden viivästyttäminen on hankalaa tai epätarkoituksenmukaista. Esimerkkeinä mainittakoon Blominmäen käyttöönottoon liittyvät kokoojaviemärikäännöt, Vantaan vedenjakelun vahvistamiseen liittyvät strategiset hankkeet sekä yhteishankkeet jäsenkuntien kanssa. Nämä on aikataulutettu yhteistyössä niin, että muodostuu järkevä investointikokonaisuus. Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneissa (kori 7) jatkuu muun muassa Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus, Pitkälän pk 1 rakennussaneeraus sekä Vanhakaupungin selkeytyshallin vesikaton ja julkisivujen saneeraus.

Vedenjakelun uudisinvestoinneissa (kori 8) vahvistetaan mm. Helsinki-Vantaa lentoaseman suunnan vedenjakelua. Viemäroinnin uudisinvestoinneissa (kori 9) Aleksis Kiven kadun alueella tehdään merkittäviä viemäroinnin uudistamisia, joihin liittyy myös sekaviemäroinnin eriyttämisiä. Haja-asutusalueen (kori 2) suurimpia kohteita ovat Kiilan, Riipilän ja Reunan alueet. Suuria kaupunkilähtöisiä saneerauksia (kori 10) tehdään em. suurten raidehankkeiden lisäksi erityisesti Helsingissä, jossa rakennetaan useita kokoojakatuja kuten Kasin ratikan katuja, Mäkelänkatua, Mannerheimintietä ja Aleksis Kiven kadun aluetta.

5.1.3 Talous

Vesihuollon tuloslaskelma

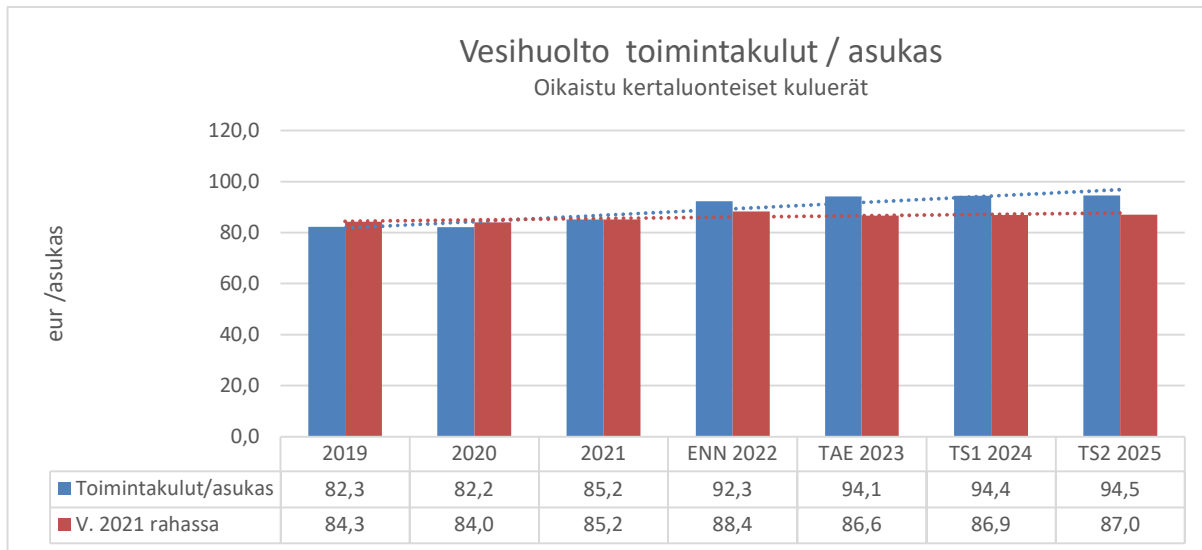
x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
TOIMINTATULOT	294 885	294 089	314 596	324 382	335 200	7,0 %
Myyntituotot	293 093	292 144	312 466	322 252	333 070	7,0 %
Muut tuotot	1 792	1 945	2 130	2 130	2 130	9,5 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 287	2 200	2 300	2 300	2 300	4,5 %
TOIMINTAMENOT	-107 286	-129 496	-115 971	-118 601	-119 952	-10,4 %
Henkilöstömenot	-26 791	-27 348	-28 544	-29 258	-29 989	4,4 %
Palvelujen ostot	-42 074	-49 058	-52 807	-57 307	-49 507	7,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 816	-31 041	-29 632	-29 928	-30 227	-4,5 %
Muut toimintakulut	-11 604	-22 049	-4 988	-2 108	-10 229	-77,4 %
TOIMINTAKATE	189 886	166 793	200 925	208 081	217 548	20,5 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	-66 789	-65 756	-73 218	-74 365	-77 354	11,3 %
VUOSIKATE	123 097	101 037	127 707	133 716	140 194	26,4 %
POISTOT	-87 551	-103 841	-132 040	-130 963	-135 492	27,2 %
TILIKAUDEN TULOS	35 546	-2 804	-4 333	2 753	4 702	54,5 %
TULOVEROT	-3 218	-611	0	0	-200	-100,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	32 329	-3 415	-4 333	2 753	4 502	26,9 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	280,8 %	231,0 %	276,8 %	278,9 %	284,9 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	65,2 %	53,5 %	67,6 %	70,8 %	74,3 %	

Volyyymiennuste vesihuollon laskutukselle on 0,6% vuosittaista kasvua. Käyttö- ja perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle korotusta seuraavasti: inflaatio 4,0% ja reaalikorotus 3,0% (Talousmalli 2022). Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on maksuissa huomioitu reaalikorotus 3%. Vuosien 2023 ja 2025 reaalikorotus sisältää peruspääoman koron kompensationsa 0,9%/vuosi. Liittymismaksut ovat edelleen korkealla tasolla, mutta niiden arvioidaan laskevan rakentamisen kiihkeimmän kasvun vuosista. Kaupunkien maksama korvaus yleisten alueiden hulevesistä jatkuu sopimuksen puitteissa ollen 7,2 milj. euroa/vuosi.

Henkilöstökustannuksiin on arvioitu yleiskorotus 2,5% ja palveluiden ostoihin inflaatiokorotus 4,0%, ellei tarkempaa tietoa kustannusten kehityksestä ole ollut tiedossa. Kun Blominmäen jätevedenpuhdistuslaitos otetaan käyttöön vuonna 2022, vuosille 2023-2025 on kuluissa huomioitu Suomenojan laitoksen purkukustannusta yhteensä 17 milj. euroa. Tästä tehdään vuoden 2022 aikana tarkistetun kustannusarvion

mukaan varaus. Espoossa pääviemäritunnelin poistamisesta tulee suunnitelmavuosille 2,0 milj. euron kertakustannus. Poistot ja rahoituskulut perustuvat TTS-kaudelle esitettyihin investointeihin, jotka ovat investointiohjelman (5/2022) mukaiset. Blominmäen laitoksen käyttöönoton myötä poistot kasvavat merkittävästi vuodesta 2022 eteenpäin. Lisäksi vuonna 2023 poistoja lisää Suomenojan laitoksen alaskirjaus taseesta, mistä alustava arvio on 6 milj. euroa.

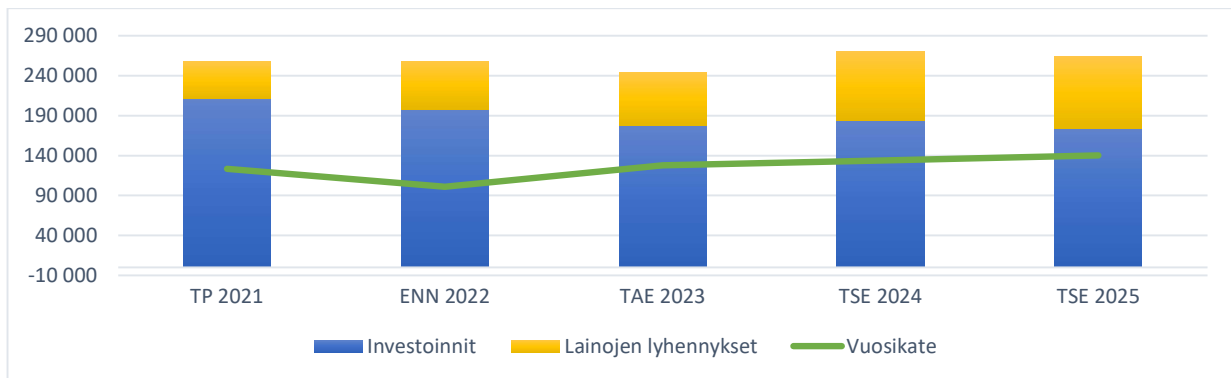
Vesihuollon tuottavuuden kehitys

Vesihuollon tuottavuuden kehittymistä kuvaa vesihuollon toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Nykyinen mittari vaatii jatkossa laskentaperiaatteiden tarkastelua. Se ei huomioi esim. kasvaneen rakentamisen tuomaa lisätuottoa, josta samanaikaisesti liitostöiden kautta syntyy kustannuksia. Lisäksi vesihuolto palvelee osittain myös naapurikuntia, jota ei ole huomioitu asukasmäärissä. Tuottavuustavoitteen ennustaminen ja saavuttaminen tarkastelujakson alussa on haasteellista. Vesihuollossa hyvin keskeisiä kustannuseriä ovat energia, kemikaalit ja tietyt verkostomateriaalit. Vallitsevassa maailmantilanteessa ne ovat nousseet keskimääräistä inflaatiota nopeammin. Lisäksi henkilöstöä koskeva sopimusratkaisu on keväällä auki. Myös tuottavuusmittarin asukasmäärän kehitys on taittunut pandemian aikana laskuun. Toimialan kustannusrakenteesta johtuen tähän on vaikea reagoida nopeasti.

Tuottavuutta pyritään vesihuollossa parantamaan keskittymällä vesihuollon ydintoimintaan ja sen prosessien sujuvoittamiseen. Osallistumme aktiivisesti tukitoimintojen kanssa sovittuihin lean-prosesseihin, joilla tehostetaan esim. hankintaprosessia sekä henkilöstöhallinnon digitalisointia. Palveluiden ostot ovat vesihuollon käyttötalouden suurin kuluryhmä. Tarkastelemme kriittisesti käynnistettäviä projekteja, jotta resurssit kohdistuvat keskeisiin asioihin. Kehitämme talouden raportointia ja jalkautamme kustannustietoisuutta toimialan sisällä. Investointien uusi projektihallintajärjestelmä sekä raportointi, tukevat käynnistyessään toiminnan tehostamista. Motivoitunut, osaava henkilöstö on paras toimintamme tuottavuuden edistäjä.

Vesihuollon tulo-rahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Vesihuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Tulorahoitus					
Vuosikate	123 097	101 037	127 707	133 716	140 194
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 877	10 389	-7 000	-10 000	-2 200
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-211 701	-198 677	-177 750	-184 750	-174 750
Rahoitusosuudet investointimenoihin	618	750	750	750	750
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-89 863	-86 501	-56 293	-60 284	-36 006
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	156 000	126 950	126 200	146 900	125 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-46 651	-60 115	-67 321	-86 034	-89 566
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 669	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	101 680	66 835	58 879	60 866	35 434

Vesihuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 508 819	2 602 905	2 647 865	2 700 902	2 739 410
Oma pääoma	632 341	628 926	624 593	627 346	631 848
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	1 754 530	1 807 364	1 866 243	1 927 109	1 962 543
- <i>lainat jäsenkunnilta</i>	<i>1 146 002</i>	<i>1 132 002</i>	<i>1 118 002</i>	<i>1 086 059</i>	<i>1 054 116</i>
- <i>lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta</i>	<i>608 527</i>	<i>675 362</i>	<i>748 241</i>	<i>841 050</i>	<i>908 427</i>
Omavaraisuusaste (%)	25,0 %	24,3 %	23,6 %	23,3 %	23,1 %

5.2 Jätehuolto

5.2.1 Toiminta

Jätehuollon toimiala tarjoaa jätehuoltopalveluja asukkaille sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnalle pääkaupunkiseudulla ja Kirkkonummella. Edistämme kiertotaloutta ja tavoitteenamme on yhä tehokkaampi jätteiden hyödyntäminen. Toimintaa kehitetään suunnittelukautena muun muassa jätteiden erilliskeräystä laajentamalla, panostamalla asiakaskohtaamisiin ja uusiin palvelutuotteisiin sekä operatiivisiin tietojärjestelmiin.

Kiertotalouden keskiössä

Jätelainsäädäntöön tehdyt muutokset aiheuttavat useita muutoksia HSY:n toimintaan TTS-kauden aikana. Jätteiden erilliskeräysvelvoitteita laajennetaan jätelain ja -asetuksen edellyttämällä tavalla. Suurin yksittäinen muutos koskee biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentamista vaiheittain kaikille toimialueen kiinteistöille, vapaa-ajan kiinteistöt pois lukien. Uusina asiakkaina keräyksen piiriin tulevat 1-4:n huoneiston kiinteistöt. Ensimmäisillä alueilla keräys alkaa 1.7.2023 ja viimeisellä alueella 1.7.2024.

Jätelain muutokseen sisältyy kunnille ja pakkausjätteiden tuottajayhteisölle uusi lakisääteinen yhteistyövelvoite pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä erilliskeräyksessä. Yhteistoimintamallin lähtökohtana on, että kunnat hoitavat pakkausjätteen erilliskeräyksen ja kuljetuksen asuinkiinteistöiltä tuottajan järjestämään käsittelyyn tai jatkokuljetukseen. Pakkausten tuottajayhteisö ja kunnat ovat valtakunnallisella sopimuksella sopineet erilliskeräyksen järjestämisestä ja korvauksista, jotka tuottajayhteisö maksaa kunnille näiden järjestämästä erilliskeräyksestä ja kuljetuksesta. HSY on liittynyt valtakunnalliseen sopimukseen, jonka mukaisten korvausten maksaminen alkaa 1.7.2023.

Sekajätteen määrän arvioidaan edelleen laskevan ja kierrätettävien sekä hyödynnettävien jakeiden jatkavan kasvua. Muovi- ja kartonkipakkausten keräyksen kasvu on ollut nopeaa. Kasvun odotetaan kuitenkin tasaantuvan suunnitelmakaudella.

Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa TTS-kaudella toiminta muuttuu kiertotalouden muutosten myötä ja enenevässä määrin materiaaleja toimitetaan jatkossa alueen ulkopuolelle käsiteltäväksi. Toiminta edistää kiertotaloutta, mutta aiheuttaa toisaalta myös lisäkuluja aiempaan nähden. HSY:n jätehuollon oman toiminnan rinnalla Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa edistetään kiertotaloutta Ekomo-mallin mukaisella yritysyritysteistyöllä sekä tutkimus- ja kehityshankkeilla.

Jätelain uudistuksessa tiukennettiin yhdyskuntajätteen kierrätystavoitetta. Jäteasetuksessa vahvistetut uudet kierrätystavoitteet ovat vähintään 55 prosenttia viimeistään 1.1.2025, 60 prosenttia viimeistään 1.1.2030 ja 65 prosenttia viimeistään 1.1.2035 (Jäteasetus 23 §). Tavoitteiden haastavuutta lisää se, että yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätysasteen laskentasaännöt tiukentuvat (Jäteasetus 24 §). HSY:n valmisteltavana olevassa strategiassa on päädytty tätä tasoa kunnianhimoisempaan tasoon asettamalla kotitalousjätteen kierrätysastetavoitteeksi vähintään 56 % vuonna 2023 ja 60 % vuodelle 2025.

Vuoden 2022 kotitalousjätteen kierrätysasteen ennustetaan olevan HSY-alueella 47 %. Sekajätteen määrästä ja koostumuksesta tehdyn tutkimuksen mukaan (syyskuu 2021) sekajätteen määrä asukasta kohden on kuitenkin vähentynyt kaikilla muilla kiinteistöillä paitsi omakotitaloissa. Eniten sekajäte on vähentynyt 5–9

huoneiston kiinteistöissä asuvilla. Tutkimustulos osoittaa, että jäteastioiden tuonti kiinteistölle on aktivoinut asukkaita lajittelemaan. Vaikka kierrätettävien, HSY:n kuljetuksessa olevien jätelajien määrä on kasvanut, kasvu ei kuitenkaan näy kierrätysasteen nousuna. Tähän vaikuttaa mm. kierrätysasteen laskentasaännön muuttuminen, mutta myös esimerkiksi paperijätteen määrän väheneminen. Kierrätysasteen rinnalle on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön myös muita lajittelutehokkuutta kuvaavia mittareita, kuten sekajätteen ja kierrätettävien jätelajien määrä.

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Talousarviovuonna toteutetaan jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviitä pintarakenteita, saneerataan ja rakennetaan kaatopaikkakaasun keräysjärjestelmiä ja maisemoidaan kaatopaikka-alueita ympäristölupien mukaisesti. Investoinneilla minimoidaan kaatopaikkakaasun hajapäästöt ilmakehään ja mahdollistetaan kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Sähköntuotannon lisäksi Ämmäsuon lämpötaloutta parannetaan investoimalla lämmön talteenottojärjestelmiin, joilla varmistetaan alueen lämmöntuotannon omavaraisuus.

Alueelta kerätty sekajäte toimitetaan Vantaan Energian jätevoimalaan, jossa sitä hyödynnetään sähkön ja kaukolämmön tuotannossa. Sekajätteen energiahyötykäytöllä korvataan kivihiilen ja maakaasun käyttöä, vähennetään tuotannon hiilidioksidipäästöjä, lisätään energiantuotannon omavaraisuusastetta ja edistetään pääkaupunkiseudun hiilineutraalisuutavoitteiden toteutumista.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Sortti-asemien toimintaa sujuvoitetaan ja palvelutasoa parannetaan muun muassa laajentamalla viikonloppuaukioloaikoja Konalan lisäksi Ruskeasantaan vuoden 2023 aikana. Sortti-asematoiminnan uusien konseptien ja digitalisaation kehittämistä jatketaan talousarviokaudella.

Biojätteen keräyksessä kokeillaan ja otetaan käyttöön uusia keräystapoja, jotta keräys olisi entistä ympäristöystävällisempää sekä helpompaa ja edullisempaa asukkaille. Kokeilussa on muun muassa tuulettuva biojäteastia sekä jäteautoon tarvittaessa tyhjennettävä kompostori.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Ämmäsuon ekoteollisuuskeskuksessa jatketaan toimia, joiden tavoitteena on parantaa ympäristön tilaa. Tällaisia toimia ovat muun muassa biokierrätystoimintojen hajupäästöjen vähentämiseksi tehtävät työt sekä jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviiden pintarakenteiden toteutus ja kaasunkeräysjärjestelmien saneeraus. Alueella tehostetaan vesienhallintaa ottamalla käyttöön uutta tasausallaskapasiteettia. Sidosryhmäyhteistyötä jatketaan aiempien vuosien tapaan monin tavoin muun muassa sidosryhmätapaamisin ja viestinnän keinoin. Alueen maisemointi jatkuu ja samalla etsitään uusia tapoja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Kestävä talous

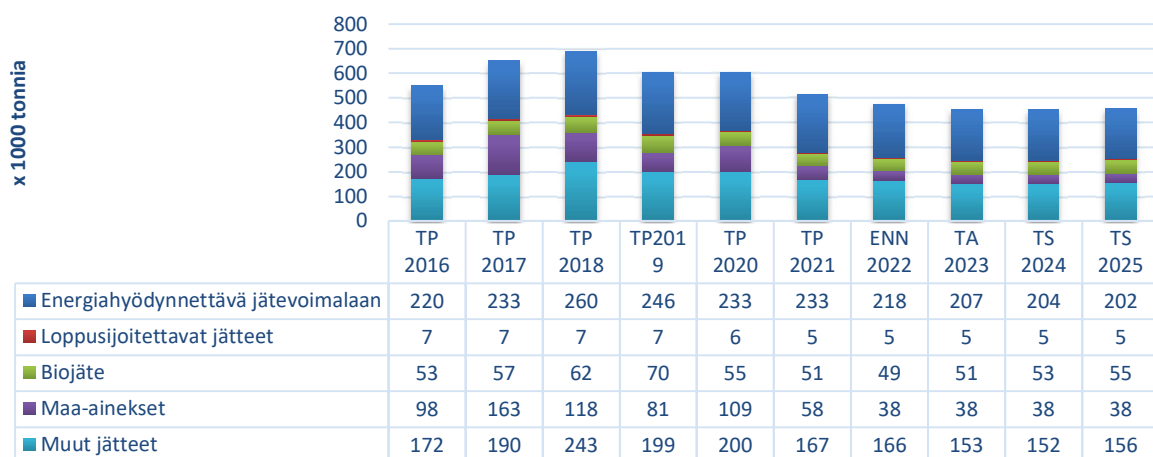
Jätehuollossa sujuvoitetaan toimintaa läpi jätehuollon organisaation hyödyntämällä digitalisaatiota sekä prosessien liinauksella. Kiinnitetään huomiota jätehuollon ydintoimintoihin ja niiden korkean toimintavarmuuden ja palvelutason ylläpitoon kustannustehokkaasti. Henkilöstötuottavuuden keskiössä on motivoitunut ja osaava henkilöstö. Lisäksi jatketaan aiemmin aloitettuja toimenpiteitä sekä uuden Strategia 2030:n mukaisten tavoitteiden toteuttamista tuottavuuden kehittämiseksi.

Jätteiden kuljetus asiakaskiinteistöiltä

Kiinteistöltä kerätyn jätteen kokonaismäärän arvioidaan pysyvän suhteellisen tasaisena koko TTS-kauden ajan. Merkittävimpiä muutoksia jaksolla on biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1-4:n huoneiston kiinteistöille. Ensimmäisillä alueilla keräys alkaa 1.7.2023 ja viimeisellä alueella 1.7.2024. Sekajätteen määrän arvioidaan edelleen laskevan ja kierrätettävien sekä hyödynnettävien jakeiden jatkavan kasvua. Muovi- ja kartonkipakkausten kasvu on ollut nopeaa, niin tonneissa kuin tyhjennysissäkin mitattuna. Kasvu on kuitenkin selvästi hidastunut eikä sen odoteta jatkuvan enää yhtä suurena kuin aiempina vuosina. Kiinteistöiltä kerätyn jätteen määrään on vaikuttanut viimeisen kahden vuoden aikana merkittävästi Covid-19 pandemia, jonka vuoksi kotona työskentely ja kotona vietetty aika on lisääntynyt aiemmasta. Yhteiskunnan avautuminen ja paluu "uuteen normaaliin" voi kuitenkin muuttaa jätekertymiä. Jatkossa kotona vietetty aika ei välttämättä enää ole niin suurta kuin pandemian aikana, jolloin myöskin jätteen tuotto muuttuu. Lisäksi maailman yleinen turvallisuustilanne vaikuttaa tuotteiden, raaka-aineiden ja palveluiden saatavuuteen. Tällä voi olla myöskin merkittävä vaikutus jätteen kokonaismäärään ja kuluttajien kulutustottumuksiin sekä kulutuskäyttäytymiseen. Ulkoiset tekijät hankaloittavat kuljetettavien tonnien ja tyhjennysmäärien ennustamista TTS-kaudelle.

Jätteiden käsittely ja energiahyödyntäminen

Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa maa-ainesten ja muiden jätteiden määrän lasku näkyy TTS-kaudella. Biojätteen osalta odotetaan TTS-kaudelle lievää kasvua johtuen keräyksen laajentumisesta 1-4:n asunnon kiinteistöihin. Vuodesta 2024 alkaen ei enää vastaanota pilaantuneita maita, sillä puhdistetun maan hyödyntäminen ei ole enää mahdollista ekoteollisuuskeskuksen alueella.

5.2.2 Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
ALUEPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT	3 741	3 292	5 330	2 350	2 590	61,9 %
1 Sorttiasemien rakentaminen (uudet)	991	51	750	0	0	1370,6 %
2 Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt	2 140	2 930	3 750	1 500	1 730	28,0 %
3 Aluepalvelujen kalustohankinnat ja aluekeräysverkosto	610	311	830	850	860	166,9 %
KÄSITTELYPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Ympäristövaikutusten hallinta	3 389	4 501	3 100	1 300	1 100	-31,1 %
4 Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	393	600	900	350	350	50,0 %
5 Vesien keräys ja johtaminen	587	2 799	1 100	150	450	-60,7 %
6 Viimeistelyrakenteet	2 408	1 102	1 100	800	300	-0,2 %
Alueiden ja toimintojen kehittäminen ja niiden vaatimat investoinnit	6 564	10 183	9 920	11 310	9 220	-2,6 %
7 Biojätteen käsittely ja mädätyskaasun hyödyntäminen	2 794	3 849	1 700	7 300	4 100	-55,8 %
8 Ämmässuon laajennusalue	86	1 149	5 600	1 250	3 200	387,4 %
9 Infran kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit	3 602	5 015	2 200	2 300	1 100	-56,1 %
10 Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet	83	170	120	120	120	-29,4 %
11 Energia- ja materiaalihokkuusinvestoinnit	0	0	300	340	700	-
MUUT INVESTOINNIT						
Kuljetuspalvelulähtöiset investoinnit	2 085	1 800	2 500	3 100	200	38,9 %
12 Jätteenkuljetuksen kalustohankinnat	2 085	1 800	2 500	3 100	200	38,9 %
Muut toimintaa tukevat investoinnit	3 855	2 375	2 060	1 750	2 050	-13,3 %
13 Maahankinnat	0	0	200	500	200	-
14 Muut investoinnit	3 855	2 375	1 860	1 250	1 850	-21,7 %
Jätehuollon investoinnit yhteensä	19 635	22 151	22 910	19 810	15 160	3,4 %

Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät ensisijaisesti vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin ja niiden parantamiseen. Lisäksi ne edistävät kiertotalouden keskiössä toimimista. Investoinnit kohdennetaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita. Aluepalvelulähtöisissä investoinneissa jatketaan yhteistyötä Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n kanssa. Talousarviovuonna on varauduttu toteuttamaan Sortti-pienasema Espoon Nihtisillan kierrätystavaratalon läheisyyteen. Talousarviovuonna valmistuvat myös Kivikon Sortti-aseman uudisrakennus- ja täydennystyöt, joilla parannetaan asiakaspalvelua ja aseman logistiikkaa, sillä nykyisen asiakastilan ahtaus heikentää aseman palvelutasoa ja asiakasturvallisuutta. Lisäksi Kivikon jätepalvelukeskuksessa ja Sortti-asemilla tehdään vuosittaisia korjaus- ja täydennystyöitä kiinteistöjen toiminnallisuuden, turvallisuuden ja ulkonäön säilyttämiseksi. Sortti-asemille haetaan talousarviovuonna aktiivisesti myös uusia rakennuspaikkoja ja jatketaan Sortti-konseptien

kehitystyötä. Lisäksi suoritetaan vuosittaiset aluepalveluiden kalustohankinnat, kuten lava- ja puristinhankintoja.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät erityisesti ympäristövaikutusten hallintaan ja kiertotalouden edistämiseen, mutta tukevat myös HSY:n tavoitetta olla pito- ja vetovoimainen työnantaja. Investoinnit keskittyvät jätteenkäsittelykeskuksen toiminnan varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen. Talousarviovuonna toteutetaan jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviitä pintarakenteita ja kaasunkeräysjärjestelmiä sekä maisemoidaan kaatopaikka-alueita ympäristölupien mukaisesti. Investoinneilla pyritään estämään kaasupäästöt ja mahdollistamaan kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Sähköntuotannon lisäksi Ämmäsuon lämpötaloutta parannetaan investoimalla lämmön talteenottojärjestelmiin, joilla varmistetaan alueen lämmöntuotannon omavaraisuus. Alueelle valmistuu uusi tasausallas (TAL 12) ja pienimuotoinen hulevesien suodatusjärjestelmä. Lisäksi toteutetaan Ekoteollisuuskeskuksen sähkösaneeraukset, joilla korvataan vanhentuneita järjestelmiä ja varmistetaan prosessien toimivuus. Talousarviovuonna käynnistetään myös investoinnit biokaasulaitoksen mädätteen ohjaamiseksi maatalouskäyttöön. Ohjaamalla mädäte maatalouskäyttöön, on biojäte mahdollista kompostoida nykyistä pidempään sisätiloissa, mikä pienentää alueen hajuhaittoja. Lisäksi tehdään biojätteen käsittelylaitosten vuosittaiset ylläpito- ja kehittämissaneeraukset. Biojätteen käsittelyn investoinneilla pyritään toiminnan tehostamisen lisäksi mahdollisimman haitattomaan biojätteen käsittelyyn ja estetään hajujen leviämistä alueelta.

Käsittelypalvelut vastaa Vantaan jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokitellun tuhkan käsittelystä ja loppusijoittamisesta. Nykyisin käytössä olevan tuhkasolun T1 täytyttyä arviolta 2024 tulee käytössä olla uusi tuhkasolu T2. Talousarviovuonna investoidaan käsittelypalvelulähtöisinä investointeina vaarallisen jätteen kaatopaikan uuden solun T2 rakennustöihin ja vanhan solun T1 sulkemisen valmistelutöihin. Jätevoimalan kuonan ohjaaminen maanrakennuskäyttöön edellyttää kenttäalueita kuonan käsittelyä, suhteuttamista ja varastointia varten. Suunnittelukaudella käynnistetään ja toteutetaan kierrätystoiminnan edellyttämiä kenttärakenteita sekä Ämmäsuolle että Seutulaan. HSY:n Ekomo-toiminta pyrkii lisäksi erilaisten kumppanuksien avulla edistämään kiertotaloutta. Jätteiden materiaalihyödyntämiseen tähtäävät Ekomo-toiminnot edellyttävät kenttätilaa ja mahdollisesti lajitteluun soveltuvia hallirakenteita. Kenttien rakenteissa on mahdollista hyödyntää jätevoimalan kuonaa.

Jätehuollon kehittäminen tukee pitkän tähtäimen suunnittelua ja niihin liittyviä investointeja tavoitteena parantaa ympäristön tilaa, lisätä resurssitehokkuutta ja edistää uusiutuvan energian hyödyntämistä.

Muut investoinnit tähtäävät pääasiassa asiakaskokemuksen parantamiseen ja ympäristövastuulliseen toimintaan. Investoinnit sisältävät kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen liittyviä kuljetuspalvelulähtöisiä investointeja ja muita jätehuollon toimintaa tukevia investointeja. Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella hankitaan merkittävä määrä jäteastioita lajitteluvälvoitteiden ulottuessa pieniin 1-4:n asunnon kiinteistöihin. Lisäksi investoidaan jätehuollon operatiivisiin IT-järjestelmiin, Seutulan alueen kehittämiseen kiertotalouskortteliksi ja vähäisiin maanhankintoihin. Uuden Sortti-aseman maanhankintaan on varauduttu vuonna 2025.

5.2.3 Talous

Jätehuollon tuloslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
TOIMINTATULOT	100 832	99 560	101 200	105 657	109 232	1,6 %
Myyntituotot	98 530	97 749	99 123	103 483	106 879	1,4 %
Muut tuotot	2 302	1 811	2 077	2 174	2 353	14,7 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	-
TOIMINTAMENOT	-80 107	-84 822	-87 852	-90 253	-91 295	3,6 %
Henkilöstömenot	-8 217	-8 855	-9 007	-9 021	-9 034	1,7 %
Palvelujen ostot	-67 564	-71 823	-74 099	-76 505	-77 607	3,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 862	-2 815	-3 448	-3 418	-3 516	22,5 %
Muut toimintakulut	-1 465	-1 330	-1 297	-1 309	-1 139	-2,4 %
TOIMINTAKATE	20 724	14 738	13 348	15 404	17 937	-9,4 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	1 538	508	1 305	912	912	156,9 %
VUOSIKATE	22 262	15 246	14 653	16 316	18 849	-3,9 %
POISTOT	-17 988	-16 533	-17 382	-16 488	-15 514	5,1 %
TILIKAUDEN TULOS	4 275	-1 287	-2 729	-172	3 335	112,0 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	592	592	113	65	65	-80,9 %
TULOVEROT	0	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	4 867	-695	-2 616	-107	3 400	276,2 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	125,9 %	117,4 %	115,2 %	117,1 %	119,6 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	111,7 %	76,5 %	73,5 %	81,9 %	94,6 %	

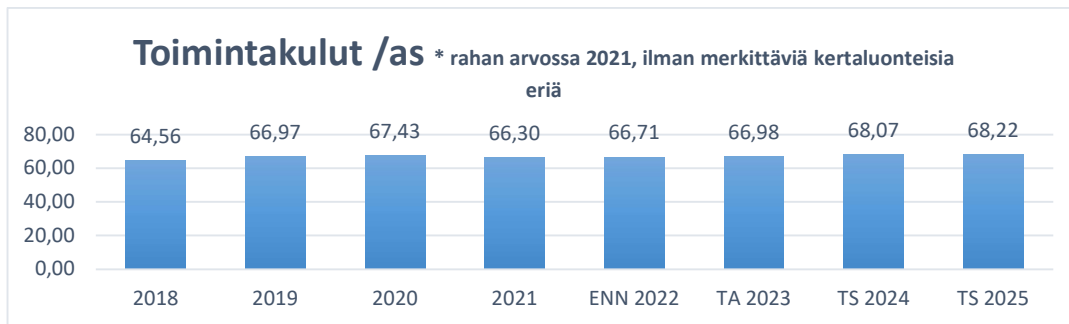
Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan hieman kasvavan TTS-kaudella. Sekajätteen määrän arvioidaan edelleen laskevan mutta hyödynnettävien ja kierrätettävien jakeiden määrien jatkavan kasvuaan. Erityisesti vuosina 2023 ja 2024 tulokertymää lisää biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1-4:n huoneiston kiinteistöille. Hintoihin kohdistuva korotuspaine on inflaation lisäksi vuosittain 1,5%, mikä lisää toimintatuottoja kaikkien vuosien osalta. Hinnankorotusten määrä tarkentuu lopullisessa talous- ja toimintasuunnitelmassa. Metallin ja sähkön hintoihin liittyy suurta epävarmuutta, mikä vaikuttaa suuresti näistä saataviin tuloihin. TTS-kaudella kuonan käsittely kilpailutetaan uudella tavalla eikä sen tulo/kulujakaumasta ole vielä tarkkaa käsitystä. Kaatopaikkakaasun arvioidaan vähenevän vuosittain noin 5 %.

Kulujen ennustetaan kasvavan inflaatiosta johtuen. Erityisesti kuljetuspalveluiden ostoissa polttoaineen kallistuminen ja biojätteen erilliskeräyksen laajentumisen mukanaan tuoma keräystarve kasvattavat kuljetuspalveluiden ostoja. Korona-aikana toteuttamatta jääneet kiertävät keräykset tuovat myös lisäkuluja

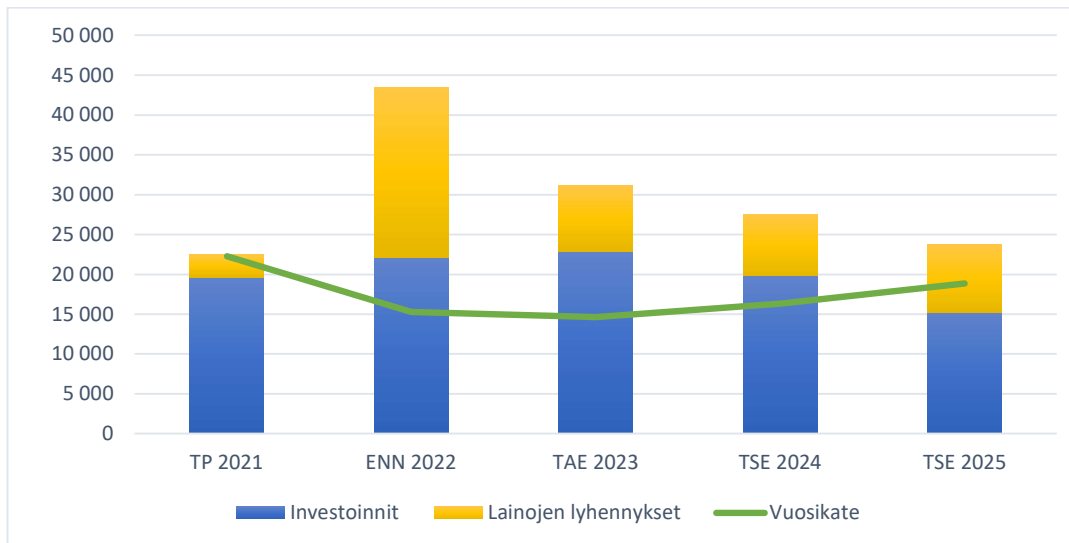
vertailuvuosiin nähden. Henkilöstökustannuksissa korotuksia tulee yleiskorotuksista ja sortiasemien viikonloppuaukiolon laajentamisesta. Rahoituserissä laskevat osinkotuotot ja laskevat korkosuojauskulut kompensoivat toisiaan. Poistot pysyvät korkealla tasolla investointiohjelmasta johtuen.

Jätehuollon tuottavuuden kehittyminen

Jätehuollon tuottavuuden kehittymistä kuvaa jätehuollon toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Mittari on uusi jätehuollolle. Mittarin toimivuutta tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa.

Jätehuollon tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Suunnittelukaudella investointitarve on suuri, mikä lisää tarvetta kasvattaa tulorahoitusta taksakorotuksilla.

Taloussmallitarkastelu osoittaa investointien rahoittamisen vaativan taksakorotuksia, jotka sisältävät inflaatiovaikutuksen koko tarkastelujaksolla ja lisäksi 1,5 % reaalisen korotuksen vuosina 2023–2025.

Jätehuollon velkaantumisen ennustetaan taittuvan vuonna 2025. Omavaraisuuden ennakoidaan laskevan nykytasosta (41,5 % vuoden 2021 tilinpäätöksessä) vajaalla viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2024

mennessä. Tulorahoitusta kasvattamalla pystytään omavaraisuus säilyttämään kohtuullisen hyvänä TTS-kauden korkeista investointimenoista huolimatta.

Jätehuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Tulorahoitus					
Vuosikate	22 262	15 246	14 653	16 316	18 849
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-380	-618	-653	-653	-814
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-19 635	-22 151	-22 910	-19 810	-15 160
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 247	-7 523	-8 910	-4 147	2 875
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	28 900	17 100	11 900	5 700
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 848	-21 374	-8 174	-7 695	-8 575
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	10 502	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	7 655	7 526	8 926	4 205	-2 875

Jätehuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	217 562	223 180	228 708	232 030	231 676
Oma pääoma	77 580	76 885	74 269	74 162	77 562
Pitkäaikainen vieras pääoma (korollinen)	73 071	80 598	89 524	93 729	90 854
- lainat jäsenkunnilta	0	0	0	0	0
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	73 071	80 598	89 524	93 729	90 854
Omavaraisuusaste (%)	41,5 %	39,6 %	37,2 %	36,5 %	38,2 %

5.3 Seutu- ja ympäristötieto

5.3.1 Toiminta

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Palvelemme pääkaupunkiseudun kaupunkia niiden ilmastotavoitteiden saavuttamisessa kaupunkien tarpeista lähtien. Tuotamme, jalostamme ja visualisoimme ilmastotyön etenemisestä kertovaa tietoa. Edistämme tiedon hyödyntämistä eri sidosryhmissä. Edistämme seudullista ilmastoyhteistyötä ja tuemme kumppaneitamme ilmastopäästöjen vähentämisessä yhteistyön ja neuvonnan keinoin.

Tuemme kaupunkien ilmastotyötä kehitystoiminnan avulla. Jatkamme pääkaupunkiseudun hiilinelujen tarkastelua. Hiilensidonnan kompensatiokeinojen ja reunaehtojen arviointia tehdään seudullisessa yhteistyössä. Kuluttamisen kasvihuonekaasupäästölaskentaa kehitämme Suomen ympäristökeskuksen työn pohjalta.

Edistämme vaikuttavimpien Kestävän kaupunkielämän ohjelman toimenpiteiden toteuttamista yhteisesti kaupunkien tarpeista lähtien. Vahvistamme hillinnän, sopeutumisen ja kiertotalouden verkostomaista kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Kannustamme pääkaupunkiseudun asukkaita ilmastoystävälliseen ja energiaa säästävään elämään viestinnän ja neuvonnan keinoin. Täydennämme kaupunkien ilmastotavoitteiden mukaista asukkaille suunnattua ilmastoneuvontaa.

Kiertotalouden keskiössä

Edistämme seudullista kiertotalousyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa. Parannamme kiertotalouden tietopohjaa tukemaan kaupunkien tarpeita. Valitsemme kaupunkien kanssa yhteisiä kiertotalouden indikaattoreita pitkäjänteiseen seurantaan.

Jatkamme maamassojen hallintaa edistävän SeutuMassan ylläpitoa ja hyödyntämistä. Selvitämme tarpeita ja mahdollisuuksia laajentaa palvelua kaupunkien rakentamisen materiaalivirtoihin.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien: Tuotamme tietoa pääkaupunkiseudusta ja ilmanlaadusta ympäristöterveyden edistämiseksi

Tuotamme MAL-suunnittelua ja päätöksentekoa palvelevaa paikkatietoa ja infograafeja viranomaisten ja asukkaiden hyödynnettäväksi. Kokoamme jäsenkaupunkien näkemykset mahdollisista tarpeista HSY:n tiedontuotannolle koskien luonnon monimuotoisuustietojen saatavuutta ottaen huomioon jo tarjolla olevan laajan muiden tahojen tiedontuotannon.

Varmistamme ilmanlaadun mittausverkon toiminnan reaaliaikaisen ympäristöterveystiedon tuottamiseksi. Varaudumme erilaisiin ilmanlaadun mittausverkon ongelmatilanteisiin toimintavarmuuden takaamiseksi.

Hyödynnämme ilmansuojelun seurannassa uusia mitattavia ilmansaastesuureita kattavasti erilaisissa kaupunkiympäristöissä altistumisen arvioimiseksi. Kehitämme ennakoiden mittausdatan laadunvarmennusta WHO:n suosittelemille uusille mitattaville ilmanlaadun epäpuhtauksille kuten mm. musta hiili ja hiukkasten lukumääräpitoisuus.

Lisäämme tietoisuutta uudistuvasta ilmanlaatatiedosta kaupunkisuunnittelussa terveyden turvaamiseksi ja asukkaiden altistumisen vähentämiseksi. Seuraamme aktiivisesti ilmanlaadun direktiivin uudistusta, tiedotamme raja- ja ohjearvojen tiukkenemisesta sidosryhmille sekä käytämme uusia ohjearvoja ilmanlaadun arvioinnissa ja raportoinnissa. Mittaamme ilmanlaatua pysyvän mittausverkon ohella mm. Helsingissä nastarengaskiellon kokeilukadulla. Viestimme aktiivisesti katupölyn ja puunpolton päästöjen haasteista sekä kuntien onnistuneista toimenpiteistä ilman epäpuhtauksien vähentämiseksi.

Huolehdimme ilmansuojelun TKI-toimintaa varten tutkimus- ja kehittämisalustan erilaisissa kaupunkiympäristöissä ja osallistumme hankeyhteistyöhön. Varmistamme korvaavan mittauspaikan Mäkeläntien supermittausasemalle kansallisen ja kansainvälisen TKI-toiminnan jatkuvuuden säilyttämiseksi.

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Uudistamme seudullisen perusrekisterin teknisen alustan, millä pyrimme toimintavarmuuden parantamiseen ja kustannustason hillintään. Kehitämme jatkuvasti tietojärjestelmien hankintaa ja ylläpitoa sekä tietoturvaa ja toimintavarmuutta palvelevaa osaamista. Parannamme ilmasto-, kiertotalous- ja ilmansuojelutyön taloudellisia edellytyksiä hakemalla mahdollisuuksia hyödyntää EU- ja kansallista hankerahoitusta yhteistyössä kaupunkien ja sidosryhmien kanssa.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Kehitämme seudullisia tietopalveluja ja tietotuotteita ja niistä viestintää yhteistyössä jäsenkaupunkien ohjausryhmien kanssa. Priorisoimme vaikuttavimmat toimet hiilineutraalisuustavoitteiden toteuttamiseksi ilmastotyössä ja ilmastoinfon toiminnassa yhteistyössä jäsenkaupunkiemme kanssa.

5.3.2 Talous

Seutu- ja ympäristötiedon tuloslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
TOIMINTATULOT	5 061	5 675	5 805	6 142	6 190	2,3 %
Myyntituotot	906	950	915	915	915	-3,7 %
Kuntaosuudet	3 863	4 235	4 486	4 827	4 975	5,9 %
Muut tuotot	291	490	404	400	300	-17,5 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	-
TOIMINTAMENOT	-4 804	-5 608	-6 011	-5 953	-5 969	7,2 %
Henkilöstömenot	-2 580	-2 779	-3 049	-2 953	-2 953	9,7 %
Palvelujen ostot	-1 887	-2 440	-2 579	-2 617	-2 633	5,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-103	-119	-103	-103	-103	-13,2 %
Muut toimintakulut	-233	-270	-280	-280	-280	3,7 %
TOIMINTAKATE	257	67	-206	189	221	-408,1 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	0	0	0	0	0	-
VUOSIKATE	257	67	-206	189	221	-408,1 %
POISTOT	-202	-228	-268	-189	-221	17,3 %
TILIKAUDEN TULOS	55	-162	-474	0	0	193,4 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	0	0	0	0	0	-
TULOVEROT	0	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	55	-162	-474	0	0	193,4 %

Seutu- ja ympäristötiedon lukujen vertailtavuuteen vaikuttaa keväällä 2022 tehty organisaatiomuutos, jossa siirrettiin ilmastoinfo ohjauksen ja kehittämisen viestinnästä ja neuvonnasta seutu- ja ympäristötietoon. Ennusteessa 2022 ilmastoinfo on seutu- ja ympäristötiedon luvuissa mukana osan vuotta ja toteumassa 2021 ilmastoinfo ei ole seutu- ja ympäristötiedon luvuissa mukana.

Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	138	220	370	350	360	68,2 %

Seutu- ja ympäristötiedon investointitasot nousevat vuodelle 2023 johtuen pääsääntöisesti vaadittavista järjestelmäinvestoinneista.

5.4 Tukitoiminnot

5.4.1 Toiminta

Tukitoiminnot edistävät suunnitelmakaudella osaltaan strategisten tavoitteiden saavuttamista. Talousarviovuonna edistettävistä muutamista keskeisistä päämääriin liittyvistä toimenpiteistä kerrotaan seuraavissa kappaleissa.

Henkilöstöyksikkö

Henkilöstöyksikkö vastaa keskitetysti HSY:n työnantajapolitiikasta, linjauksista, ohjeistamisesta ja näiden toteuttamisen tukemisesta esihenkilöille ja työntekijöille. Henkilöstöyksikkö kehittää strategian mukaisia henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä koskevia palveluja yhteistyössä muun organisaation kanssa. Henkilöstöyksiköllä on keskeinen tehtävä organisaation muutoskyvykkyyden ja toimintakulttuurin edistämisessä strategian hengessä ja tavoitteen mukaisesti. Keskeiset tavoitteet sisältyvät uuden strategian Työn murroksen painopisteen Pito- ja vetovoimainen työntekijä ja Osaava ja kehittyvä henkilöstö - osakokonaisuuksiin. Näiden toteuttamiseksi kootaan ohjelmakokonaisuudet, jotka muodostuvat uusista hankkeista mm. valmentavan johtamisen ja työkulttuurin edelleen kehittämiseksi. Aiemmin toteutettuja ja käynnissä olevia hankkeita ja prosesseja (vrt Työkulttuuri hanke ja TVA-kehittämistyö, digiosaamismerkit ja työnantajakuvaus) jatketaan uuden strategian ja sen tavoitteiden alla.

Viestintä ja neuvonta

HSY:n Viestintä ja neuvonta tukee strategian toteutumista toteuttamalla viestintää ja neuvontaa kaikkiin strategian osakokonaisuuksiin liittyen. Viestimme ja neuvomme kotitalouksien haitallisista aineista sekä jäteveden typpikuormituksen hillinnästä puhtaaseen Itämereen liittyen. Jatkamme hulevesiviestintää ja panostamme kiinteistöjen neuvontaan osana sujuvia palvelujamme. Markkinoimme hanavettä ja osallistumme tapahtumiin kuten Itämeripäivä ja Maailman vesipäivä. Huolehdimme kriisi- ja poikkeustilanteiden viestinnästä. Panostamme myös lasten ja nuorten ympäristöneuvontaan.

Kannustamme asukkaita lajittelemaan kodin jätteet. Laajan viestinnällisen ja neuvonnallisen keinovalikoiman keskiössä on Kiitos kun lajittelet -kampanjointi. Kerromme innovatiivisista ratkaisuista biojätteen lajitteluun kotikeittiössä, hyödyntäen aiempien hankkeiden tuloksia. Parannamme kohderyhmätuntemusta analysoimalla syvemmin asukkaiden kokemista lajittelun esteistä ja motivaatioista. Tiedon perusteella tarkennamme kohderyhmärajausta. Lisäämme tietoa lajittelumahdollisuuksista ja viestimme uusista keräyspalveluista sekä erilliskeräyksen mahdollisesta laajenemisesta.

Rakennamme sisäistä ja ulkoista luottamusta ja hyvää mainetta. Markkinoimme palveluitamme ja hankkeitamme. Tuemme viestinnän keinoin veto- ja pitovoimaista työnantajakuvausta, palvelemme mediaa ja mittaamme medianäkyvyyttämme. Ylläpidämme ja kehitämme tärkeimpiä viestintäkanaviamme, ulkoisia verkkosivuja ja intranet Hessua sekä kehitämme muita sähköisiä kanaviamme kuten sosiaalista mediaa.

Talous- ja hallintoyksikkö

Talous- ja hallintoyksikkö tukee strategian toteuttamista erityisesti kestävän talouden painopisteen strategisissa päämäärissä osallistumalla niihin laadinnassa olevien ohjelmien toteuttamiseen. Erityisesti yksikön toimintaan kuuluu tuottavuusmittareiden kehittäminen ja kustannusrakenteen avaaminen. Yksikkö pitää tuottavuustavoitetta esillä ja tehostaa tuottavuuden kehityksen seurantaan raportointia ja kustannuslaskentaa jatkuvasti kehittämällä, jotta käytettävissä on tuottavuuden parantamiseen liittyvä tieto. Myös prosessien tehostaminen ja automatisaation ja robotisoinnin hyödyntäminen on tärkeä osa tuottavuuden parantamista, ja nämä ovat erityisessä fokuksessa uusien talouden järjestelmien käyttöönottoprojektien yhteydessä vuosina 2022-2023. Tasapainoisen talouden ohjelmassa fokus on omaisuudenhallinnassa ja investoinneissa ja suunnitelmassa tasapainoisen talouden saavuttamiseksi. Konkreettinen toimenpide, joka tulee sisältymään ohjelmaan, ja jossa talous- ja hallintoyksikkö on mukana, on vesihuollon maksurakenteen kehitysprojekti, joka alkaa syksyllä 2022.

Kehittämisyksikkö

Laajamittainen prosessien sujuvoittaminen Lean-mallilla jatkuu TTS-kaudella koko HSY:ssä. Työlle tarjotaan tukea keskitetysti koulutuksellisin, viestinnällisin ja ohjaavin keinoin. Tavoitteena on tuottavuuden parantuminen, parempi asiakaskokemus sekä työtyytyväisyyden lisääntyminen. Vahvistamme edelleen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukea ja verkostomaista yhteistyötä sekä sisäisesti että ulkopuolisten sidosryhmien kanssa, jolloin toimintojen tehostamiseen ja laadun parantamiseen tähtäävät kehitysideat, osaaminen ja parhaat työkäytännöt saadaan laajemmin hyödynnettyä.

Asiakaspalvelut

HSY:n asiakaspalvelut panostaa toimintakaudella peruspalveluiden turvaamisen lisäksi asiointipalveluidemme sujuvuuden ja nopeuden kehittämiseen. Itse asiointilla ja palveluprosessien digitalisoinnilla, sekä eri asiakasryhmien tarpeisiin vastaavalla palvelukehityksellä tähtäämme erinomaiseen asiakaskokemukseen. Asiointin kokonaisprosesseja, yli yksikkö- ja osastotasojen, sujuvoitetaan sisäisen asiakkuuden kehittämisellä.

Tukipalvelut

Tukipalvelut-tulosalueen kokonaisuuden kehittämiseksi esitettiin HSY:n johtoryhmälle maaliskuussa 2021 tukipalvelujen kehittämisohjelma. Sen avulla tehtiin tukipalveluista nykytila-analyysi, palvelujen tarvekartoitus sekä priorisoidaan kehittämisen kohteet. Kehittämisohjelman avulla jatketaan TTS 2023-2025 kaudella sekä uuden strategian 2030 mukaisten tavoitteiden mukaisesti myös tuottavuuden kehittämistä. Kehittämisohjelman priorisoinneilla määritellään ja karsitaan sellaisia toimintoja ja palveluja, jotka eivät nykytilanteessa tai tulevaisuudessakaan tuota riittävästi lisäarvoa HSY:n strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hankintojen osalta tuottavuuden parantamisessa on keskeistä, että palvelujen ja tavaroiden hankinnat perustuvat kilpailutettuihin määräaikaisiin sopimuksiin, jotka kilpailutetaan kilpailutuskalenterin mukaisesti hyvissä ajoin uudestaan ennen sopimuksen määräajan umpeutumista. Tällä vältetään se, että sopimuksia ei ole tarve jatkaa toistaiseksi voimassa olevina ilman kilpailutusta. Tukipalvelujen tuottamisen hintatason pitää olla kilpailukykyinen vastaavien palvelujen tuottamiseen julkisella sektorilla. Soveltuvien osin vertailukohtaa haetaan

myös yksityiseltä sektorilta. Lisäksi kaikkien olemassa olevien ja uusien ulkoisten tukipalvelutoimittajien kilpailuttaminen ja sopimushallinta on keskeistä tuottavuuden parantamisessa. Tukipalvelujen tuottavuuden kehittämisessä on lisäksi tärkeää avoimuus palvelujen kustannuksista, laadusta, sisäisistä jakoperusteista sekä tuottavuutta kuvaavien mittareiden kehittämisestä. Tuottavuuden kehittämistoimenpiteiden konkreettista toteutumista seurataan läpi vuoden ja tarvittaessa karsitaan toimintakuluja jo talousarviovuoden aikana, jos taloudellisiin tavoitteisiin ei muutoin päästä.

5.4.2 Talous

TOIMINTAMENOT x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
Kuntayhtymänjohto, ohjauksen ja kehittämisen yksiköt	-9 139	-10 166	-10 210	-10 210	-10 210	0,4 %
Asiakaspalvelu	-2 766	-2 882	-2 911	-2 911	-2 911	1,0 %
Tukipalvelut	-7 955	-9 312	-9 802	-9 802	-9 802	5,3 %
Investoinnit yhteensä	-19 861	-22 360	-22 923	-22 923	-22 923	2,5 %

Johdon, ohjauksen ja kehittämisen lukujen vertailtavuuteen vaikuttaa keväällä 2022 tehty organisaatiomuutos, jossa siirrettiin ilmastoinfo ohjauksen ja kehittämisen viestinnästä ja neuvonnasta seutu- ja ympäristötietoon. Ennusteessa 2022 ilmastoinfo on ohjauksen ja kehittämisen luvuissa mukana osan vuotta. Ennusteeseen verrattuna, organisaatiomuutoksella korjattujen, ohjauksen ja kehittämisen toimintamenojen ennakoidaan kasvavan pääsääntöisesti vain inflaation ja yleisten henkilöstömeno-oletusten verran. Asiakaspalveluiden kustannukset kasvavat inflaatiokorotuksen ja henkilöstömenojen yleisen kasvun verran ja lisäksi v 2023 kuluissa on huomioitu ennusteeseen 2022 verrattuna päivittyneiden järjestelmien lisenssikustannuksien säästöt. Tukipalveluiden kustannukset kasvavat erityisesti tietohallinnossa, jossa digitalisaatio, joka tukee ja tehostaa toimintaa, vastaa suurimmalta osin menojen kasvusta.

Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2021	ENN 2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025	Muutos-% 2023/2022
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	782	510	683	690	370	33,9 %
Asiakaspalvelun investoinnit	272	0	0	0	0	-
Tukipalvelujen investoinnit	470	2 411	3 663	2 505	1 955	51,9 %
Investoinnit yhteensä	1 523	2 921	4 346	3 195	2 325	48,8 %

Ohjauksen ja kehittämisen investoinneissa vuonna 2022 alkaa kirjanpito- ja käyttöomaisuusjärjestelmän uusinta, joka jatkuu vuoden 2023 puolelle. Vuoden 2023 ja 2024 aikana ajankohtaisiksi tulevat myös henkilöstöhallinnon järjestelmiin liittyvät investoinnit. Asiakaspalveluiden ICT-investoinnit on suunnitelmavuosina keskitetty tukipalveluiden tietohallinnossa sijaitsevaan digitalisaatiotoimistoon. Tukipalveluiden investoinneissa on suunnitelmakaudella 2023-2025 muun muassa asiakkuuden hallintaan liittyvä asiakasportaalien toteuttaminen (1,7 miljoonaa euroa) sekä yhteisiin kiinteistöihin liittyviä investointeja (1,5 miljoonaa euroa).

Liite 1: Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelma valmistellaan HSY:n lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman liitteeksi syksyllä 2022.

Liite 2: Tuottavuusohjelma

HSY:n tuottavuusohjelma 2022- 2025

Uudessa strategiassa 2030 on tuottavuuteen suoraan liittyvä strateginen painopiste; kestävä talous. Kestävään talouteen liittyy 2 strategista päämäärä ja ohjelmakokonaisuutta; Tehokasta ja taloudellista toimintaa sekä Tasapainoinen talous. Strategiset mittarit ja ohjelma kokonaisuudet on esitetty seuraavissa taulukoissa. Syksyllä tehtävässä Lopullisessa TTS 2023-2025 suunnitelmassa tuottavuusohjelmaa tarkennetaan; mitkä projektit sisältyvät kestävä talouden painopisteeseen ja mitkä ovat projektien tavoitteet, aikataulut ja resurssit.

Strategian painopiste	Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2030
Kestävä talous	Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Toimintamenot eur/as/v. (huomioitu rahan arvo ja ilman merkittäviä kertaluonteisia eriä)	150 eur /as. (2021 rahan arvo)	145 eur /as. (2021 rahan arvo)	135 eur /as. (2021 rahan arvo)
		Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %			
	Tasapainoinen talous	Lisävelka, €/as./vuosi	41 €/as/vuosi (velkasumma 1574 €/as.)	20 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)	0 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)
		Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä	enintään 19 %	19%	*

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet
Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Tuottavuusohjelman terävöittäminen ja toteuttaminen Tavoite • Palvelumme tuotetaan kestävästi ja nykyistä tehokkaammin	- Tehostamme, sujuvoitamme ja suoraviivaistamme sisäisiä prosesseja - Varmistamme, että organisoituminen tukee tehokasta toimintaa - Parannamme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta - Kehitämme tuottavuudelle sitä kuvaavat mittarit
Tasapainoinen talous	Ohjelma omaisuudenhallinnalle ja investoinneille Tavoite • Investointimme kyetään rahoittamaan vesi- ja jätemaksuilla.	- Kehitämme omaisuudenhallintaa ja hallitsemme saneeraus-tarvetta - Kehitämme investointien priorisointia, toteutusta, seuranta ja vaikuttavuutta - Määritämme, mikä on HSY:n velkaantumisen, saneerausvelan ja investointien suhde muihin vastaaviin toimijoihin - Suunnitelma tasapainoisen talouden saavuttamiseksi - Toteutamme vastuullista, säästämiseen ohjaava ja ennustettavaa taksapolitiikkaa. Teemme tahtotilaa tukevat taksapäätökset. - Tasapainotamme jäsenkuntien rakentamisen ja vesihuollon investoinnit - Määritämme HSY:n palveluiden rahoittamisen pitkällä aikajänteellä - Tarkastelemme kirjanpidollisia poistoaikoja talouden näkökulmasta

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki

Puh. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster

PB 100, 00066 HRM, Ilmalantori 1, 00240 Helsingfors

Tfn. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi

Helsinki Region Environmental Services Authority

P.O. Box 100, FI-00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki

Tel. +358 9 15611, Fax +358 9 1561 2011, www.hsy.fi

Jätehuollon investointiohjelma 2023-2032

Toukokuu 2022

Sisällys

1	Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat	4
1.1	HSY:n jätehuollon investointien suunnittelu	4
1.2	Jätehuollon investointistrategia	4
1.3	Investointiohjelman rakenne	5
1.4	Investointiohjelman muodostaminen	5
2	Aluepalvelulähtöiset investoinnit	7
2.1	Sortti-asetat ja aluekeräys	7
2.1.1	Kori 1: Sortti-asettien rakentaminen (uudet)	7
2.1.2	Kori 2: Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt	8
2.1.3	Kori 3: Aluepalvelujen kalustohankinnat	9
3	Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit	11
3.1	Ympäristövaikutusten hallinta	11
3.1.1	Kori 4: Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	11
3.1.2	Kori 5: Vesien keräys ja johtaminen	12
3.1.3	Kori 6: Viimeistelyrakenteet	13
3.2	Alueiden ja toimintojen kehittäminen	14
3.2.1	Kori 7: Biojätteen käsittely ja hyödyntäminen	14
3.2.2	Kori 8: Ämmäsuon laajennusalue	15
3.2.3	Kori 9: Infran kehittäminen ja ylläpitäminen	16
3.2.4	Kori 10: Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet	17
3.2.5	Kori 11: Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit	18
4	Muut investoinnit	19
4.1	Muut toimintaa tukevat investoinnit	19
4.1.1	Kori 12: Jätteenkuljetuksen keräyskalusto	19
4.1.2	Kori 13: Maahankinnat	20
4.1.3	Kori 14: Muut investoinnit	20
5	Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032	22
6	Investointiohjelman 2023–2032 vaikuttavuus	23
6.1	Asukaskokemus	23
6.2	Ympäristövastuu	23
6.3	Työn murros	23
6.4	Kestävä talous	24

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat

1.1 HSY:n jätehuollon investointien suunnittelu

HSY:n investointien johtaminen ja 10 vuoden investointiohjelman laatiminen on kuvattu HSY:n ISO 9001-standardin mukaisen toimintajärjestelmän prosessikuvauksissa, jotka löytyvät IMS-hallintaohjelmistosta. Investointiohjelman 2023–2032 laadintaa ovat ohjanneet samanaikaisesti valmistelussa olleet HSY:n strategia 2030 ja jätehuollon investointistrategia 2030 sekä vuoden 2021 lopussa ja 2022 alussa tehty jätehuollon investointien tarpeiden kartoitus. Investointiohjelman yhteydessä laadittiin myös talousmalli, jossa kuvataan investointien taloudelliset edellytykset.

1.2 Jätehuollon investointistrategia

Jätehuollon investointistrategia 2030 hyväksyttiin HSY:n hallituksessa 29.4.2022 investointiohjelman valmistelun pohjaksi. Investointistrategia perustuu samaan aikaan valmistelussa olleeseen HSY:n strategialuonnokseen 2030, jonka hallitus hyväksyi kokouksessa 29.4.2022 toiminta- ja taloussuunnitelman 2023–2025 valmistelun pohjaksi.

Jätehuollon investointistrategia pohjautuu HSY strategian mukaisiin neljään painopisteeseen ja strategiasta jätehuollon tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta valittuihin seitsemään tärkeimpään päämäärään.

Strategiset painopisteet

- Ympäristövastuu
- Työn murros
- Kestävä talous
- Asiakaskokemus

Investointistrategian päämäärät

- Hiilineutraali pääkaupunkiseutu
- Kiertotalouden keskiössä
- Pito- ja vetovoimainen työnantaja
- Tehokasta ja taloudellista toimintaa
- Tasapainoinen talous
- Vastuulliset ja kehittyvät palvelut
- Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Investointistrategiaan on lisäksi kirjattu, että jätehuollon tavoitteena on:

- Pitää talous tasapainossa ja tukea HSY:n strategisten tavoitteiden toteutumista.
- Saavuttaa perusinvestointien mukaiset vaikutukset
 - o Ympäristölupien edellyttävät toimenpiteet
 - o Ylläpitosaneeraukset
 - o Välttämättömät kokonaisjätemäärien kasvuun ja erilliskeräyksen laajenemiseen liittyvät investoinnit (jäteastiat, laitospasiteetti)
- Vahvistaa HSY:n roolia ympäristövastuullisen toiminnan mahdollistajana

- o Kenttätilaa Ekomo-tarpeisiin rakennetaan ja alueita kehitetään kiertotalouden tarpeisiin (Ämmässuo ja Seutula)
- Ottaa maltillisesti käyttöön uutta kehittyneempää ja kiertotaloutta tukevaa teknologiaa
 - o Uusia teknis-taloudellisesti parempia käsittelytekniikoita HSY:n vastuulla olevien jätteiden käsittelyyn (mm. jätevoimalan tuhkan käsittely ja mädätteen jalostus maatalouskäyttöön)
 - o Tarvittavat automaatio- ja ICT-järjestelmien uusimiset (operatiivinen toiminta ja asiakaspalvelu)
 - o Ämmässuolla syntyvän kaasun hyödyntäminen varmistetaan kaatopaikkakaasun määrän laskiessa ja laadun heikentyessä sekä mädätkäkaasua hyödyntävän leasing-laitoksen sopimuksen päättyessä
- Säilyttää palvelutason vähintään nykyisellä tasolla
 - o Väestömäärän kasvuun vastataan mm. rakentamalla yksi uusi Sortti-asema sekä mahdollisuuksien mukaan Sortti-pienasemia

1.3 Investointiohjelman rakenne

Jätehuollon investointiohjelman rakenne perustuu korirakenteeseen, jossa investoinnit on jaettu kolmeen pääkokonaisuuteen ja 14 koriin. Pääkokonaisuudet ovat aluepalvelulähtöiset investoinnit, käsittelypalvelulähtöiset investoinnit ja muut investoinnit. Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat kahteen alakokonaisuuteen, jotka ovat ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen kehittäminen. Jätehuollon investointiohjelman korirakenne on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1 Jätehuollon investointiohjelman korirakenne

1.4 Investointiohjelman muodostaminen

Jätehuollon investointiohjelmassa on kuvattu jätehuollon suunnitellut investoinnit vuosille 2023–2032. Investointiohjelma laaditaan kahden vuoden välein. Edellinen investointiohjelma laadittiin vuosille 2021–2030 ja käsiteltiin HSY:n hallituksessa toukokuussa 2020 ja hyväksyttiin yhtymäkokouksessa marraskuussa 2020. Jätehuollon investointitarpeet perustuvat vuonna 2021 tehtyihin jätehuollon laatimiin tarvetarkasteluihin, joita on täsmennetty keväällä 2022. Kaikki investointiohjelmassa esitetyt hankkeet, niiden aikataulu ja kustannukset ovat alustavia arvioita. Hankkeiden aloittaminen on riippuvainen mm. kaavoista ja luvista, joten niiden tiedot täsmentyvät lähempänä toteutusajankohtaa.

Kullekin investointikorille on määritelty päämäärä, palvelutaso, toimenpiteet ja strategian päämäärät, joihin korin investoinneilla vaikutetaan. Päämäärä kuvaa pitkän aikavälin tavoitetta, johon toiminnalla pyritään. Palvelutaso kuvaa tavoitteita, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Toimenpiteillä kuvataan päämäärän saavuttamista edistäviä toimia.

	Kuvaus
Päämäärä	Pitkän aikavälin tavoite, johon pyritään.
Palvelutaso	Tekniset tavoitteet, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Palvelutaso tarkoittaa päämäärää.
Suunnitelmakauden toimenpiteet	Suunnittelukauden aikana toteuttavat päämäärän saavuttamista edistävät toimenpiteet.
Investointistrategian päämäärät	Investointistrategian päämäärät, joihin korin investoinneilla pystytään ensisijaisesti vaikuttamaan

Investointiohjelman vaikuttavuutta on arvioitu HSY:n strategisten päämäärien toteuttamisen näkökulmasta ja investointistrategiassa esitettyjen tavoitteiden pohjalta. Jokaisen investointiohjelmassa olevan hankkeen vaikuttavuus sekä strategisiin päämääriin että investointistrategian tavoitteisiin on arvioitu erikseen.

2 Aluepalvelulähtöiset investoinnit

Aluepalvelulähtöiset investoinnit toteutetaan HSY:n asiakasrajapinnassa ja ne liittyvät Sortti-asematoimintaan, toimipisteiden palvelukykyyn ja turvallisuuteen, yhteistyöhön Kierrätyskeskuksen kanssa sekä vaarallisten jätteiden huoltoon. Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät ensisijaisesti vastuullisten ja kehittyvien palveluiden parantamiseen. Lisäksi ne edistävät kiertotalouden keskiössä toimimista. Investoinnit kohdennetaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita.

Aluepalvelulähtöisten investointien pääkokonaisuus jakaantuu kolmeen koriin: Sortti-aseamien rakentaminen, aluepalveluiden täydennystyöt sekä aluepalveluiden kalustohankinnat. Nämä sisältävät yhteensä 8 eri hankekokonaisuutta.

2.1 Sortti-asemat ja aluekeräys

Osakokonaisuus sisältää korit:

- 1) Sorttiasemien rakentaminen (uudet),
- 2) Aluepalvelujen täydennystyöt ja
- 3) Aluepalvelujen kalustohankinnat

Aluepalvelulähtöiset investoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032 ovat n. 30,9 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 35,0 milj. €). Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat yhden uuden Sortti-aseman sekä kolmen Sortti-pienaseman toteuttaminen. Suunnitelmakaudella toteutetaan Kivikon jätepalvelukeskuksen osalta mm. Kivikon Sortti-aseman uusi tukikohta sekä varikkorakennuksen saneeraustyöt. Lisäksi toteutetaan energiatehokkuusinvestointeja. Sortti-asemilla tehdään erilaisia korjaus- ja täydennysinvestointeja sekä kalustoinvestointeja liittyen mm. lavapaikkojen määrään kerättävien jätelajien lisääntyessä. Aluepalvelulähtöisten investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 24 %.

2.1.1 Kori 1: Sortti-asemien rakentaminen (uudet)

Sortti-asemien rakentamisen osakokonaisuuteen kuuluu Sortti-asemien palveluverkoston laajentaminen.

Pääkaupunkiseudulla on viisi Sortti-asemaa ja yksi Kierrätyskeskuksen yhteyteen rakennettu Sortti-pienasema. Yhteistyötä Kierrätyskeskuksen kanssa pyritään ohjelmakaudella lisäämään Kierrätyskeskusten yhteyteen rakennettavien Sortti-pienasemien avulla. Vuoden 2021 aikana valmistui Koivukylän Kierrätyskeskuksen yhteyteen Sortti-pienaseman pilotointikohteeksi, jonka kokemusten perusteella suunnitellaan seuraavia Sortti-pienasemia ja palveluverkoston laajentamista jäsenkaupunkien alueella. Investointiohjelmassa on varauduttu uusien Sortti-pienasemien uusien Sortti-pienasemien rakentamalla. Yhtenä sijoitusvaihtoehtona on Keran alue. Investointiohjelmassa on varauduttu uusien Sortti-pienasemien rakentamiseen vuosina 2023, 2026–2027 ja 2030.

Ohjelmakaudella on lisäksi varauduttu yhden uuden täyden mittakaavan Sortti-aseman rakentamiseen sekä seuraavan aseman suunnittelun aloittamiseen. Pääkaupunkiseudun asukasmäärä kasvaa jatkuvasti ja jo tällä hetkellä mm. Helsingin läntinen osa ja Espoon itäinen osa ovat täysin ilman Sortti-asemapalvelua. Lisäksi nykyisistä asemista Konalan Sortti-asema on vuokratontilla ja vuokrasopimuksen jatko pidemmällä tähtäimellä epävarma Kehä II:n linjausten takia. Kiertotalouden vaatimukset kasvavat määrävälein ja HSY:n keinona nostaa kierrätysastetta on toteuttaa Sortti-perhettä. Sortti-asemien rakentaminen edellyttää kaavoitusta ja ympäristölupaa, joten niiden valmistelu on aloitettava vuosia ennen tarvetta. Uuden Sortti-aseman rakentamiseen on varauduttu vuosina 2028–2029.

Sortti-asemien rakentaminen (uudet), päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Sortti-asemien asiakaspalvelun taso säilytetään vähintään nykyisellä tasolla
Palvelutaso	- Sortti-asemien määrää lisätään vähintään asukasmäärän kasvun mukaisesti ja sähköisen asioinnin mahdollisuutta parannetaan
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Rakennetaan 3 kpl Sortti-pienasemia - Toteutetaan uusi nykyisenkaltaisen Sortti-asema myöhemmin määriteltävään paikkaan ja aloitetaan seuraavan suunnittelu
Investointistrategian päämäärät	- Vastuulliset ja kehittyvät palvelut - Kiertotalouden keskiössä - Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Uusien Sortti-asemien rakentamisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 10,1 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 15,5 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Sortti-pienasema	0,75			0,75	0,75			0,75			3,0
Sortti-asemat				0,10	0,40	3,00	3,50			0,10	7,1
YHTEENSÄ	0,8	0,0	0,0	0,9	1,2	3,0	3,5	0,8	0,0	0,1	10,1

2.1.2 Kori 2: Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt

Kori 2 sisältää Sortti-asemien ja Kivikon saneeraus- ja palvelutason parannustöiden edellyttämät investoinnit.

Kivikon jätepalvelukeskuksen toiminnan sujuvan jatkumisen turvaamiseksi, alueella tehdään ohjelmakaudella erilaisia korjaavia toimenpiteitä mm. kenttäpinnoitteinen ja teiden osalta. Ohjelmakaudella toteutetaan myös Kivikon varikkorakennuksen saneeraus, vaa'an saneeraus, uusi siltanosturi varikkorakennukseen, Kivikon varikkorakennuksen LVISA-saneeraus, rakennusten julkisivusaneerauksia sekä koko vaarallisen jätteen toimintojen kattaminen.

Vuonna 2023 toteutetaan Kivikon Sortti-asemalle uusi tukikohta parantamaan asiakaspalvelua ja aseman logistiikkaa. Nykyisen asiakastilan ahtaus heikentää aseman palvelutasoa ja asiakasturvallisuutta. Lisäksi Sortti-asemilla tehdään vuosittain investointeiksi luokiteltavia korjaus- ja täydennystöitä, jotta kiinteistöiden toiminnallisuus, turvallisuus ja ulkonäkö säilyvät. Myös uudet/muuttuvat toiminnot, kuten uusien jätejakeiden lajittelu, aiheuttavat tarvetta erilaisiin pienimuotoisempiin investointeihin.

Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kivikon jätepalvelukeskuksen ja käytössä olevien Sortti-asemien toiminnan varmistaminen ja toimintojen energiatehokkuuden parantaminen
Palvelutaso	- Lainsäädännön, lupien ja määräysten mukaiset toimenpiteet tehty. - Kunnossapitotarveselvitysten sekä muiden rakennusosien kuntoarvioiden mukaiset saneeraukset tehtyinä - Muissa yhteyksissä, mm. turvallisuuskävelyillä ja tarvekartoituksissa, havaitut turvallisuutta ja toiminnallisuutta parantavat toimenpiteet toteutettuina
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kivikon jätepalvelukeskuksessa suoritetaan vuosittain korjaus- ja täydennystöinä mm. piha-alueiden, rakennusten ja muiden rakenteiden saneeraustöitä toiminnan varmistamiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. - Kivikon jätepalvelukeskuksen vaarallisen jätteen varasto piha-alue katetaan.

	- Käytössä olevilla Sortti-asemilla suoritetaan tarpeelliset korjaus- ja täydennystyöt. - Kivikon Sortti-aseman vanha tukikohta korvataan rakentamalla sen tilalle uusi tukikohta
Investointistrategian päämäärät	- Vastuulliset ja kehittyvät palvelut - Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystöiden kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 12,3 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 12,9 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Aluepalveluiden ylläpitosaneeraukset	1,75	1,50	0,73	1,05	0,96	1,06	0,60	0,48	0,73	0,48	9,3
Vaarallisen jätteen varaston kattaminen			1,00								1,0
Kivikon Sortin tukikohta	2,00										2,0
YHTEENSÄ	3,8	1,5	1,7	1,1	1,0	1,1	0,6	0,5	0,7	0,5	12,3

2.1.3 Kori 3: Aluepalvelujen kalustohankinnat

Kori 3 sisältää aluepalveluiden kalustohankinnat mm. Sortti-asemien lavat ja laitehankinnat sekä erilaisten digitaalisten ratkaisujen toteuttamiseen liittyvät hankinnat.

Sortti-asemien vaihtolavoja, puristimia ja työkoneita uusitaan niiden tullessa käyttöikänsä päähän. Uusimistarvetta on vuosittain. Lisäksi investoinneissa varaudutaan hankkimaan tarvittava kalusto uusille Sortti-asemille sekä uusien toimintojen tarpeisiin. Itsepalvelulaitteistoja otetaan ohjelmakaudella laajemmin käyttöön ja mahdollistetaan näin itsepalvelumaksaminen kaikilla Sortti-asemilla sekä ennakoon eSortissa maksetun jätekuorman tuominen asemalle.

Vaarallisen jätteen keräysvälineillä mahdollistetaan vaarallisen jätteen kerääminen ja kuljettaminen, parannetaan konttien turvallisuutta esim. torjumalla varkauksia sekä parannetaan keräyspalvelun kattavuutta.

Ohjelmakauden loppupuoliskolla varaudutaan Sortti-asemille toteuttamaan optinen kamerajärjestelmä tms. tehostamaan täyttöasteen mittausta ja lavalogistiikan hallintajärjestelmä lavojen seurantaan ja varastotason hallintaan. Toiminnanohjaamisen järjestelmillä voidaan tavoitella merkittäviä kustannushyötyjä suhteutettuna toimintaan, kun lavojen täyttöaste paranee ja lavojen varastotason hallinta paranee.

Aluepalvelujen kalustohankinnat, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Sortti-asemien, Kivikon jätepalvelukeskuksen ja vaarallisen jätteen keräyksen sujuva ja turvallinen toiminta kaikissa tilanteissa
Palvelutaso	- Sortti-asemien ja Kivikon jätepalvelukeskuksessa turvallinen ja toimiva kalusto - Vaarallisen jätteen keräyskalusto ylläpidetty - Uudentyyppisiä digitaalisia järjestelmiä hyödynnetään asiakaspalvelussa
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Uusille Sortti-asemille hankitaan tarvittava kone- ja lavakalusto ennen käyttöönottoa. - Sortti-asemien kone- ja lavakalustoa, itsepalvelulaitteistoja sekä Kivikon vaarallisen jätteen kalustoa uusitaan tarpeen mukaan - Logistiikkaohjaus otetaan käyttöön tukemaan Sortti-asemien toimintaa
Investointistrategian päämäärät	- Tehokasta ja taloudellista toimintaa - Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Aluepalvelujen kalustohankintojen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 8,5 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 6,6 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Aluepalveluiden kalustohankinnat	0,53	0,55	0,76	0,83	0,53	0,46	0,89	0,46	0,72	0,56	6,3
Vaarallisen jätteen kalustohankinnat	0,30	0,30	0,10	0,13	0,11	0,10	0,10	0,11	0,11	0,11	1,5
Sortti-asemien logistiikkaohjaus					0,50	0,25					0,8
YHTEENSÄ (M€)	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	0,8	1,0	0,6	0,8	0,7	8,5

3 Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit sisältävät jätteen käsittelyyn ja jalostamiseen sekä välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyviä hankkeita. Hankkeet sisältävät sekä ylläpitoinvestointeja että kapasiteetin lisäämiseen ja ympäristönäkökohtiin perustuvia investointeja. Ne tähtäävät erityisesti ympäristövaikutusten hallintaan ja kiertotalouden edistämiseen, mutta tukevat myös HSY:n tavoitetta olla pito- ja vetovoiman työnantaja.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat kahteen pääkokonaisuuteen: ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen kehittäminen. Ympäristövaikutusten hallinta sisältää kaatopaikkakaasun keräyksen ja hyödyntämisen, vesien hallinnan sekä viimeistelyrakentamisen investoinnit ja alueiden ja toimintojen kehittämisen, biojätteen käsittelyn, infrarakentamisen, energia- ja materiaalihokkuuden ja käsittelypalvelulähtöisten koneiden ja laitteiden hankintaan liittyvät investoinnit. Näihin sisältyy yhteensä 29 hankekokonaisuutta.

3.1 Ympäristövaikutusten hallinta

Ympäristövaikutusten hallinnan pääkokonaisuus jakaantuu kolmeen koriin:

- 4) Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen,
- 5) Vesien keräys ja johtaminen ja
- 6) Viimeistelyrakenteet.

Ympäristövaikutusten hallinnan investoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032 ovat n. 13,4 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 18,8 milj. €). Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat vanhan kaatopaikan pinnan viimeistely niin, että koko kaatopaikan lopullinen tiivistysrakenne on valmis. Uuden kaatopaikan osalta toteutetaan väliaikaisia pinnan tiivistysrakenteita ympäristölupaehtojen mukaisesti. Investoinneilla pyritään estämään kaasupäästöt ja mahdollistamaan kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Suunnitelmakaudella lisätään kenttävesien tasauskapasiteettia sään ääri-ilmiöitä vastaan rakentamalla uusi tasausallas sekä kehitetään ratkaisuja hulevesien paikalliseen käsittelyyn. Ympäristövaikutusten hallinnan kokonaisuuteen liittyvien investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 10 %.

3.1.1 Kori 4: Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen

Kori 4 sisältää kaatopaikkojen kaasunkeräysverkot, kaasupumppaamot ja säätöasemat sekä kaasuvoimalaan liittyvät investoinnit.

Kaasunkeräysverkosto pidetään toimintakuntoisena toteuttamalla kaasun keräykseen ja hyödyntämiseen liittyvät investoinnit. Jätteenkäsittelykeskuksen vanhalla ja uudella kaatopaikalla korjataan ja rakennetaan kaasunkeräyskaivoja, imu- ja siirtolinjoja, pumppaamoja ja säätöasemia sekä tehdään tarvittavat automaatiojärjestelmiin liittyvät uudistukset. Korjaustarvetta kaasun imuputkistoihin aiheutuu mm. kaatopaikan painumisen takia. Investointikaudella varaudutaan myös tekemään tarvittaessa kaasun puhdistuksen ja/tai rikastamiseen liittyviä investointeja kaasun laadun turvaamiseksi. Tavoitteena on varmistaa laadukas kaasuntalteenotto ja minimoida ympäristö- ja hajuhaitat. Korkea kaasun talteenottoaste ja kaasun oikea laatu parantavat kaasuvoimalan käytettävyyttä ja lisäävät energiantuotannosta saatavia tuloja.

Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kaasun tehokas keräys ja hyötykäyttö - Kaatopaikkakaasusta johtuvien ympäristöhaittojen minimointi
-----------------	--

Palvelutaso	- Kaasunkeräysverkoston saneerausinvestoinnit kaasunkeräysverkoston toimintavarmuuden ylläpitämiseksi ja kaasunkeräystehokkuuden parantamiseksi - Kaasumoottoireiden toiminta suhteutetaan kerättävään kaasumäärään ja moottoireiden toiminta varmistetaan tarvittavin investoinnein
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kaasunkeräysverkostoa saneerataan korjaustarpeiden mukaisesti ja verkostoa laajennetaan tarvittaessa. - Kaasunkeräyksen valvomo- ja automaatiojärjestelmän uusitaan sekä kaasupumppaamoiden P1-P4 automaation uusitaan - Kaatopaikkakaasun puhdistaminen ja/tai rikastaminen tarvittavilla menetelmillä
Investointistrategian päämäärät	- Hiilineutraali pääkaupunkiseutu - Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Kaatopaikkakaasun keräyksen ja hyödyntämisen investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 4,6 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 4,4 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Kaasunkeräyksen ylläpitosaneeraukset	0,40	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	3,6
Kaatopaikkakaasun puhdistus ja rikastaminen	0,50			0,25	0,25						1,0
YHTEENSÄ (M€)	0,9	0,4	0,4	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	4,6

3.1.2 Kori 5: Vesien keräys ja johtaminen

Kori 5 sisältää kaikki vesien keräykseen ja johtamiseen liittyvät investoinnit, kuten vesienhallintajärjestelmän, vesihuoltojärjestelmät sekä jätevesien esikäsittelyn ja kierrätyksen.

Vesien hallintaan liittyen joudutaan vuosittain tehdä normaalin kunnossapidon lisäksi tehdä välttämättömiä saneerauksia, joilla varmistetaan vesienhallintajärjestelmän pumppaamojen, putkistojen, altaiden, kierrätysvesijärjestelmän sekä instrumentointi- ja automaatiolaitteiden toimintavarmuus ja ympäristöystävällinen toiminta. Ohjelmakauden alussa varaudutaan mm. loppusijoitusalueen huoltotunnelin teräksisten suotovesiputkien korjaamiseen sekä biosuodatusalueen toteuttamiseen.

Ekomo-toiminta ja muut kiertotalouden hankkeet edellyttävät kenttäkapasiteetin lisäämistä, jotta toiminta pysyy ympäristölupien mukaisena. Kenttäpinta-alan kasvaessa ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä on tarve kasvattaa tasausallaskapasiteettia. Uuden jätevesien tasausaltaan toteutukseen on varauduttu vuosina 2026-2027.

Investointiohjelmassa varaudutaan myös rakentamaan lisää biosuodatusalueita, joilla puhdistetaan Ämmäsuon alueelta maastoon johdettavia hulevesiä.

Vesien keräys ja johtaminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Jätteenkäsittelyalueiden vesien luvanmukainen ja ympäristön kannalta tehokas käsittely - Jäte- ja hulevesien hyödyntäminen kaatopaikkojen toiminnan tehostamisessa
-----------------	---

Palvelutaso	- Kaikki nykyisten ja uusien jätteenkäsittelyalueiden vedet kerätään ja johdetaan käsittelyyn ympäristölupien ja viranomais määräysten mukaisesti
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ämmässuon toimintojen muuttuessa enemmän kenttätoimintoja vaativaksi lisätään alueella syntyvien ja viemäriin johdettavien valumavesien varastoallaskapasiteettia. - Vesiverkostoja ja järjestelmiä täydennetään lisäksi tarpeiden mukaisesti. - Tehostetaan hulevesien paikallista käsittelyä - Vesien kierrätystä lisätään mahdollisuuksien mukaan tehostamaan kaatopaikkakaasun tuotantoa ja lyhentämään jälkihoitoaika
Investointistrategian päämäärät	- Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Vesien keräyksen ja johtamisen investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 4,5 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 5,8 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Vesienhallinnan ylläpitosaneeraukset ja korjaukset	0,15	0,15	0,45	0,10	0,40	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	1,7
Uudet jätevesialtaat ja putkiliitokset	0,55			0,50	1,00						2,1
Jätteenkäsittelykeskuksen hulevesien puhdistusjärjestelmä	0,30			0,30							0,6
Kaatopaikkaveden kierrättämisen tehostaminen	0,10										0,1
YHTEENSÄ (M€)	1,1	0,2	0,5	0,9	1,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	4,5

3.1.3 Kori 6: Viimeistelyrakenteet

Kori 6 sisältää Ämmässuon alueen kaatopaikkojen väliaikaiset ja pysyvät pintatiivistysrakenteet sekä maisemointityöt.

Uusi kaatopaikka avattiin vuonna 2007 ja samalla suljettiin vanha kaatopaikka. Uuden kaatopaikan pinta-ala on n. 12,4 ha. Uuden kaatopaikan luiska-alueet ovat saavuttaneet lopullisen lakikorkeuden, ja niillä on aloitettu ns. väliaikaisten pintarakenteiden rakentaminen vuonna 2018. Luiska-alueiden väliaikaiset pintarakenteet saatiin valmiiksi vuonna 2021.

Vanhan kaatopaikan pinta-ala on noin 53 hehtaaria. Ympäristöluvan mukaan vanhalle kaatopaikalle tulee rakentaa viimeistelyrakenteet, joilla kaatopaikan pinta tiivistetään ja estetään kaatopaikkakaasun pääsy ympäristöön. Tiiviitä pintarakenteita tarvitaan vielä n. 2 hehtaaria, ja ne rakennetaan vuosina 2022 ja 2023. Vanhan kaatopaikan lopullinen pintarakenne edellyttää, että tiiviiden pintarakenteiden päälle rakennetaan vielä n. 1,0 metrin paksuinen pintakerros. Pintakerros on ylin ja viimeinen kerros ympäristöluvan mukaisesta kaatopaikan pintarakenteesta. Tämä maa-aineksista rakennettu kerros toimii ns. vettä varastoivana ja haihduttaa edistävänä kerroksena sekä kasvualustana. Pintakerroksia on tarpeen rakentaa vuosien 2023–2032 aikana n. 12 hehtaaria. Pintakerrosten rakenteet pyritään toteuttamaan luonnonniittyinä. Rakennusjärjestyksestä on laadittu aineisto "Vanhan kaatopaikan tarkistettu muotoilu- ja viimeistelysuunnitelma" (päivätty 29.11.2021) ja se on toimitettu ympäristöviranomaiselle.

Viimeistelyrakenteet, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kaasu- ja vesitiiviit ympäristölupamääräysten mukaiset pintatiivistysrakenteet käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla ympäristön tilan parantamiseksi
Palvelutaso	- Viimeistelyrakentaminen ympäristölupaehtojen mukaisesti mahdollisuuksien mukaan jätteenkäsittelykeskuksessa jalostettuja kierrätyskelpoisia materiaaleja hyödyntäen (mm. jätevoimalan kuonat, Sortin mineraaliset jakeet, "Helsinki-moreeni" ja kompostipohjaiset multatuotteet)
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Vanhan kaatopaikan lakialueella toteutetaan pysyvä pintarakenne - Nykyiselle kaatopaikalle rakennetaan tilapäisiä pintarakenteita ja kuivatusjärjestelmiä.
Investointistrategian päämäärät	- Hiilineutraali pääkaupunkiseutu - Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Viimeistelyrakenteiden kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 4,3 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 8,6 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Uusi kaatopaikka, väliaikaiset pintarakenteet	0,40	0,30	0,30		0,30		0,30		0,30		1,9
Vanhan kaatopaikka pintarakenteet ja maisemointi	0,70	0,50		0,30		0,30		0,30		0,30	2,4
YHTEENSÄ (M€)	1,1	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	4,3

3.2 Alueiden ja toimintojen kehittäminen

Alueiden ja toimintojen kehittämisen pääkokonaisuus jakaantuu viiteen koriin:

- 7) Biojätteen käsittely ja hyödyntäminen,
- 8) Ämmässuon laajennusalue,
- 9) Infran kehittäminen ja ylläpitäminen,
- 10) Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet sekä
- 11) Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit

Alueiden ja toimintojen kehittämisen investoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032 ovat n. 62,0 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 101,2 milj. €). Merkittävimmät investoinnit liittyvät biojätteen käsittelyyn, tuhkan käsittelyyn ja loppusijoittamiseen sekä hyötykäyttöalueiden rakentamiseen. Materiaali- ja energiatehokkuutta parannetaan toteuttamalla erilaisia pienimuotoisia jätteiden esikäsittely- ja lajitteluratkaisuja sekä energiatehokkuutta parantamalla. Alueiden ja toimintojen kehittämisen investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 48 %.

3.2.1 Kori 7: Biojätteen käsittely ja hyödyntäminen

Kori 7 sisältää kompostointilaitoksiin ja biokaasun hyödyntämiseen liittyvät saneeraus- ja rakennusinvestoinnit, laitehankinnat sekä biojätteen käsittelykenttiin kohdistuvat rakennusinvestoinnit.

Biojätteen käsittely on erittäin kuluttavaa laitteistoille ja rakenteille. Käsittelylaitoksille joudutaan vuosittain tekemään normaalin kunnossapidon lisäksi saneerauksia, joilla varmistetaan kompostointilaitoksen ja

biokaasulaitoksen toimintavarmuus ja ympäristöystävällinen toiminta. Ohjelmakaudella tehdään mm. esikäsitteilyyn ja seurlontaan liittyviä investointeja ja automaatiojärjestelmien uusimista sekä varaudutaan erilaisiin ennakoimattomiin saneeraustarpeisiin.

Ohjelmakauden aikana tehdään myös erilaisia investointeja kapasiteetin nostoon, käsittelyn tehostamiseen ja biokaasun hyödyntämiseen liittyen. Investointiohjelmaan varauksiin sisältyy mm. biokaasulaitoksen mädätteen jalostus maatalouskäyttöön, biojätteen käsittelyn automaatiojärjestelmän uusiminen ja kompostointilaitoksen poistoilmapuhdistuksen tehostus. Vuonna 2028 on varauduttu tarvittaviin investointeihin nykyisen biokaasua hyödyntävän laitoksen leasing-sopimuksen päättyessä.

Biojätteen ja lietteen käsittely ja hyödyntäminen, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Erilliskerätyn biojätteen tehokas käsittely ja hyötykäyttö sekä biokaasun tehokas hyödyntäminen
Palvelutaso	- Ämmässuolla käsitellään kaikki HSY:n erilliskeräämä biojäte - Mädätyksen biokaasu hyödynnetään tehokkaasti - Biojätteen käsittelylaitokset pidetään toimintakuntoisena ja -varmoina
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Kompostointi- ja biokaasulaitoksilla tehdään ylläpitosaneerauksia ja peruskorjausta toiminnan laadun varmistamiseksi ja toimintavarmuuden ylläpitämiseksi - Tehdään tarvittavat investoinnit liittyen mädätteen jalostukseen maatalouskäyttöön - Prosesseja tehostetaan (mm. poistoilmanpuhdistuksen tehostus) - Biojätteen käsittelyn automaatiojärjestelmä uusinta - Vanha kompostointilaitos puretaan ja korvataan uudella rakennuksella
Investointistrategian päämäärät	- Hiilineutraali pääkaupunkiseutu - Kiertotalouden keskiössä - Pito- ja vetovoimainen työnantaja - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Biojätteen käsittelyn kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 27,1 M€ (edellinen investointiohjelma 47,0 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Biojätteen käsittelylaitosten peruskorjaukset ja saneeraukset	0,60	1,20	1,10	1,60	2,70	2,10	2,10	1,20	0,60	0,60	13,8
Biojätteen käsittelykapasiteetin nosto ja käsittelyn tehostaminen	1,10	6,10	3,00					0,10	2,00		12,3
Biokaasun hyödyntäminen							1,00				1,0
YHTEENSÄ (M€)	1,7	7,3	4,1	1,6	2,7	2,1	3,1	1,3	2,6	0,6	27,1

3.2.2 Kori 8: Ämmässuon laajennusalue

Kori 8 sisältää jätevoimalan kuonan ja tuhkien käsittelyn ja tuhkan loppusijoituksen edellyttämiä investointeja sekä muita laajennusalueen töitä.

Merkittävimmät investoinnit liittyvät jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokiteltavan tuhkan käsittelyyn ja loppusijoittamiseen. HSY vastaa Vantaan jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokitellun tuhkan käsittelystä. Nykyisin käytössä olevan T1-solun täytyttyä arviolta 2024 tulee käytössä olla uusi T2-solu. Investoinneissa on ohjelmakaudella varauduttu myös pilotoimaan uudentyyppistä tuhkan käsittelyä, joka voisi poistaa tulevaisuudessa kokonaan tuhkan loppusijoittamistarpeen ja tukea kiertotalouden tavoitteita monien raaka-aineiden osalta.

Osa laajennusalueen investoinnista liittyy tukialueiden rakentamiseen sekä muihin pienempimuotoisiin töihin. Vuosina 2023–2024 rakennettavat erityisesti kuonan käsittelyä ja välivarastointia mahdollistavia hyötykäyttökenttiä. Vuosille 2025–2032 on varattu 200 k€/a pienempimuotoisiin töihin.

Ämmässuon laajennusalue, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Tarvittavat käsittely- ja loppusijoitusalueet erityyppisille jätteille ympäristön kannalta kestäväällä tavalla toteutettuina - Jätteenkäsittelyn toimintavarmuus korkea
Palvelutaso	- Ympäristölupien mukaiset rakenteet vaarallisen jätteen loppusijoitukseen - Kenttärakenteet palvelevat kuonan käsittelyä ja tehokasta hyödyntämistä
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Vaaralliseksi jätteeksi luokiteltaville jätevoimalan tuhille rakennetaan uutta loppusijoitusaluetta ja nykyisin käytössä oleva tuhkasolu suljetaan - Uutta kehittyneempää tuhkankäsittelylaitteistoa pilotoidaan - Laajennusalueen käsittelyalueita rakennetaan ja ylläpidetään muuttuvien käsittelytarpeiden mukaan
Investointistrategian päämäärät	- Kiertotalouden keskiössä - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Laajennusaluetta koskevien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 13,3M€ (edellisessä investointiohjelmassa 6,5 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Tuhkan käsittely ja loppusijoittaminen	5,40	0,05	1,00					1,20	0,60		8,3
Tukialueet ja muut laajennusalueen työt	0,20	1,20	2,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	5,0
YHTEENSÄ (M€)	5,6	1,3	3,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,4	0,8	0,2	13,3

3.2.3 Kori 9: Infran kehittäminen ja ylläpitäminen

Kori 9 sisältää sekä omaa että Ekomo-toimintaa tukevan infran kehittämiseen ja kunnossapitoon liittyviä investointeja.

HSY on asettanut strategiassa tavoitteeksi nostaa kierrätysaste 60 %:iin vuoteen 2025 ja 63 % vuoteen 2030 mennessä. HSY:n Ekomo-toiminta pyrkii erilaisten kumppanuksien avulla mahdollistamaan tähän tavoitteeseen pääsyä. Nämä jätteiden materiaalihyödyntämiseen tähtäävät Ekomo-toiminnot edellyttävät runsaasti kenttätilaa ja mahdollisesti myös uusia hallirakenteita. Lisäksi tilaa tarvitaan myös HSY:n omiin perustoimintoihin, erityisesti biojätteen käsittelyyn.

Hyötykäyttökenttien laajentaminen aloitetaan vuonna 2022. Kentät viimeistellään ja kenttiä rakennetaan lisää suunnitelmakaudella tarpeiden mukaisesti. Lisäksi alueen infraa kehitetään ja ylläpidetään mm. lämpö-, ja sähköverkon sekä tiestön ja tukialueiden osalta.

Investoinneissa varaudutaan olemassa olevien rakennusten peruskorjauksiin, aluevalaistuksen vaiheittaiseen uusimiseen ja Ämmäsuon 20 kV sähköverkon varmentamiseen sekä mahdollisen kierrätystermiinalin rakentaminen.

Päämäärä	- Ämmäsuon infran kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit huomioiden oma toiminta ja Ekomo- tarpeet sekä energiatehokkuus
Palvelutaso	- Ekomo-toimintaa tukeva infra kunnossa - Muu omaa toimintaa tukeva infra: • Sähkö- ja lämpöverkko • Tieverkosto • Aluevalvonta toimii • Prosessit ja rakennukset energiatehokkaita
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Uusia hyötykäyttökenttiä ja tarvittavia hallirakenteita toteutettu omiin ja Ekomo-toiminnan tarpeisiin Ämmäsuolle - Katselmuksien perusteella tehtävät rakennusten ja tuotantolaitosten energiatehokkuusinvestoinnit tehty - Infraa kehitetty ja ylläpidetty
Investointistrategian päämäärät	- Kiertotalouden keskiössä - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Infran kehittämistä ja ylläpitoa koskevien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 15,5 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 15,1 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Hyötykäyttökenttien laajentaminen	1,50	1,30	0,00	1,00	1,00				1,50	1,50	7,8
Alueen saneeraus- ja täydennystyöt	0,70	1,00	1,10	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	7,7
YHTEENSÄ (M€)	2,2	2,3	1,1	1,7	1,7	0,7	0,7	0,7	2,2	2,2	15,5

3.2.4 Kori 10: Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet

Kori 10 sisältää käsittelypalveluiden koneiden ja laitteiden hankinnat.

Käsittelypalveluissa toteuttavaan alueinfran kunnossapitoon liittyy erilaisia pienempimuotoisia investointeja kuten aluehoitokoneiden ja -laitteiden hankintoja. Lisäksi laiteinvestointeja tehdään mm. biojätteenkäsittelyyn ja valvontajärjestelmiin liittyen.

Päämäärä	- Käsittelypalveluiden toimintavarmuuden ylläpito - Materiaalihyödyntämisen laadun varmistaminen sopivalla laitteistolla
Palvelutaso	- HSY:n käsiteltäväksi tulevien jätejakeiden käsittely ympäristölupien mukaisesti - HSY:n valmius käsitellä erilaisia jätteitä nykyistä parempi ja hyötykäyttöön ohjautuu enemmän jätejakeita
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Alueinfran kunnossapitoon liittyvät laiteinvestoinnit tehtynä - Käsittelytoimintaa tukevat koneet ja laitteet tarvittavilta osin hankittuna - Alueella toimintaan ja valvontaan liittyvät ylläpito- ja laitteistoinvestoinnit tehtynä
Investointistrategian päämäärät	- Kiertotalouden keskiössä - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Käsittelypalveluiden koneisiin ja laitteisiin kohdistuvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 1,1 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 1,2 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Käsittelypalveluiden koneet ja laitteet	0,12	0,12	0,12	0,05	0,19	0,17	0,05	0,12	0,10	0,10	1,1
YHTEENSÄ (M€)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	1,1

3.2.5 Kori 11: Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit

Kori 11 sisältää investointeja energiatehokkuuden parantamiseen sekä kiertotalouden hankkeisiin.

HSY:n investointistrategiassa tavoitteena on uusiutuvan energian lisääminen ja energiaomavaraisuuden säilyttäminen. Ohjelmakaudelle suunnitellut energiainvestoinnit. Aurinkopaneeleita lisätään mm. uusille Sortti-asetuille ja mahdollisesti myös Ämmässuon alueelle.

HSY on asettanut strategiassa tavoitteeksi nostaa kierrätysaste 60 %:iin vuoteen 2025 ja 63 % vuoteen 2030 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttaminen pelkästään kotitalouksissa tapahtuvaa kierrätystä tehostamalla on vaativaa, joten investointiohjelmassa varaudutaan lisäämään eri tavoin pienimuotoista mekaanista käsittelyä. Kaiken mekaanisen käsittelyn tavoitteena on ensisijaisesti hyötykäyttöön ohjautuvien jakeiden erottaminen ennen polttoa ja sitä kautta kierrätysasteen nostaminen.

Energia- ja materiaalitehokkuusinvestoinnit, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Päämäärä	- Kiertotalouden edistäminen siten, että, että kierrätysaste yhdyskunta- ja kotitalousjätteelle on HSY:n strategisten tavoitteiden mukaisesti vuonna 2025 on 60 % ja vuonna 2030 63 % - Energiaomavaraisuuden varmistaminen energiatehokkuustoimenpiteillä ja/tai uusiutuvan energian määrää kasvattamalla
Palvelutaso	- Oman energiatuotannon suhde käytettyyn energiaan säilyy yli 100%:ssa huolimatta kaatopaikkakaasun vähenemisestä. - Jätettä käsitellään mekaanisesti lajitteluasteen parantamiseksi
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Aurinkoenergiaa lisätään jätehuollon toimintojen yhteyteen - Energiatehokkuuteen kiinnitetään huomiota investoinneissa - Jätteen mekaanista lajittelua lisätään pienimuotoisilla investoinneilla (esim. Sortin sekajäte)
Investointistrategian päämäärät	- Hiilineutraali pääkaupunkiseutu - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Energia- ja materiaalitehokkuusinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 5,0M€ (edellisessä investointiohjelmassa 31,5 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Energiainvestoinnit	0,30	0,20	0,20	0,70	0,20	0,20	0,50	0,20	0,20	0,50	3,2
Jätteen laitosmainen käsittely		0,14	0,50	0,50				0,70			1,8
YHTEENSÄ (M€)	0,3	0,3	0,7	1,2	0,2	0,2	0,5	0,9	0,2	0,5	5,0

4 Muut investoinnit

Muut investoinnit sisältävät kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen liittyviä kuljetuspalvelulähtöisiä investointeja ja muita jätehuollon toimintaa tukevia investointeja. Investoinneilla tähdätään pääasiassa asiakaskokemuksen parantamiseen sekä ympäristövastuulliseen toimintaan. Muihin investointeihin sisältyy yhteensä 7 hankekokonaisuutta.

4.1 Muut toimintaa tukevat investoinnit

Muiden investointien pääkokonaisuus sisältää korit:

- 12) Jätteenkuljetuksen keräyskalusto
- 13) Maahankinnat
- 14) Muut investoinnit.

Muut investoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032 ovat n. 23,4 milj. € (edellisessä investointiohjelmassa 27,1 milj. €). Merkittäviä investointeja kohdistuu mm. jäteastiahankintoihin, jätehuollon operatiivisiin tietojärjestelmiin sekä Sortti-asetavverkostoa ja kiertotalouden hankkeita tukevaan maahankintaan. Investointeja kohdistuu lisäksi Seutulan kehittämiseen kiertotalouden tarpeisiin. Muiden investointien osuus jätehuollon kokonaisinvestoinneista on suunnitelmakaudella n. 18 %.

4.1.1 Kori 12: Jätteenkuljetuksen keräyskalusto

Kori 12 sisältää kiinteistökohtaiseen jätteenkuljetukseen liittyvät astiahankinnat.

Jätteenkuljetuksen keräysastioihin liittyvistä investoinneista merkittävin osa koostuu ohjelmakaudella toteuttavista sekajäteastiahankinnoista sekä uusista biojäteastioista. HSY:n tavoitteena on, että kaikilla HSY:n asiakkaila on samantasoiset astiat ja astioiden jakelu on nykyistä hallitumpaa sekä HSY:lle taloudellisesti edullisempaa. HSY on aloittanut vuonna 2021 siirtämään sekajäteastioita hallintaansa toimialueellaan ja tästä aiheutuu astiahankintoja vielä vuosille 2023–2024. Astiahuollon siirtymisen lisäksi myös jätehuoltomääräysten muuttuminen lisää merkittävästi jäteastioiden määrää erityisesti biojätteen erilliskeräyksen laajentumisen osalta vuosina 2023–2024.

Jätteenkeräyksen keräyskalusto, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- Toimivat jätekuljetukset HSY-alueella, asiakaskokemus parantunut - Kustannustehokas astioiden hallinta
Palvelutaso	- Kaikilla jätehuollon asiakkaila siistit, hyväkuntoiset ja yhtenäiset astiat kaikille tarvittaville jätelajeille - Pientaloasujilla mahdollisuus monilokeroastioihin ja erilaisia vaihtoehtoja biojätteen erilliskeräykseen
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Jäteastiahankinnat: - o Sekajäteastiat (astiat HSY:n haltuun) - o Biojäteastiat (erilliskeräyksen laajentuminen) - o Muut jäteastiat (mm. monilokerot)
Investointistrategian päämäärät	- Kiertotalouden keskiössä - Vastuulliset ja kehittyvät palvelut - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Jätteenkuljetuksen keräyskalustoon liittyvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 7,2 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 8,0 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Jäteastiainvestoinnit	2,50	3,10	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	7,2
YHTEENSÄ (M€)	2,5	3,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	7,2

4.1.2 Kori 13: Maahankinnat

Kori 13 sisältää jätehuollon toimintaa tukevat maahankinnat.

Toimintojen laajentuessa jätehuollon käyttöön on tarpeen hankkia uusia alueita ja kiinteistöjä. Maahankintoja tehdään mm. uusia Sortti-toimintoja ja erilaisia varastointi- ja käsittelytoimintoja varten. Ämmässuon alueella on nähty tavoitteena lunastaa ohjelmakauden aikana HSY:lle ainakin jätteenkäsittelyyn kaavoitetut alueet sekä jätteenkäsittelykeskuksen ympärillä olevat suojaviheralueet.

Maahankinnat päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- HSY:n toimintaa tukevien maa-alueiden ja kiinteistöjen hankkiminen HSY:n omistukseen
Palvelutaso	- HSY:n maaomistukset tukevat kiertotalouden edistämistä
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Ämmässuolla HSY:n omistuksessa ainakin jätteenkäsittelyyn kaavoitetut alueet sekä jätteenkäsittelykeskuksen ympärillä olevat suojaviheralueet - Tarvittavat maahankinnat Sortti-verkoston laajentamiseksi
Investointistrategian päämäärät	- Vastuulliset ja kehittyvät palvelut - Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Maa- ja kiinteistöihankintoihin liittyvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 3,1 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 5,5 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Maahankinnat	0,20	0,50	0,20	0,20	1,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	3,1
YHTEENSÄ (M€)	0,2	0,5	0,2	0,2	1,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	3,1

4.1.3 Kori 14: Muut investoinnit

Kori 14 sisältää muut toimintaa tukevat investoinnit, kuten Seutulan alueen kehittämisen ja jätehuollon operatiivisen toiminnan IT-investoinnit.

HSY omistaa Seutulan alueella maata noin 64 ha, joista 17 ha muodostaa Seutulan kaatopaikka-alueen. Seutulan kaatopaikan käyttö on lopetettu 1987 ja HSY vastaa kaatopaikan jälkihoidosta. Tuusulan kunta on käynnistämässä syksyllä 2022 kiertotalousalueen osayleiskaava (OAS) tai asemakaavatyön HSY:n omistuksessa olevan Tuusulan puoleisen maa-alueen kaavoittamiseksi kiertotaloustoiminnoille. Seutulan Tuusulan puoleiselle alueelle on muodostumassa kiertotalouden keskiössä tavoitetta tukeva ja kiertotalouden toimintoja mahdollistavaksi keskittymä. Seutulan alueelle on edellisinä vuosina toteutettu puujätteen käsittely- ja varastointikenttä sekä jätteenkuljetuksen keräyskaluston huolto- ja varastointihalli. Seutulan Vantaan puoleista aluetta kehitetään ohjelmakaudella erilaisiin kiertotalouden ja astiahuollon tarpeisiin. Vuonna 2021 valmistunutta jäteastioiden varasto- ja huoltohallia laajennetaan vastaamaan kasvaneisiin astiahuollon tarpeisiin.

Jätehuollon ITC-investointien merkitys teknisen toimintavarmuuden takaamiseksi ja asiakaskokemuksen ja raportoinnin parantamiseksi on suuri. Investointiohjelmaan sisältyy operatiivisten järjestelmien (logistiikka, Sortti-palvelut) uudistamiseen tarvittavin osin.

Investointiohjelmassa on varauduttu tarvittaessa meluvallien rakentamiseen Ämmässuon ja Seutulan alueilla. Rakentaminen on mahdollista asemakaavan perusteella Kirkkonummen asemakaavan vaikutusalueelle.

Muut investoinnit, päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden toimenpiteet:

Päämäärä	- Seutulan alueen ylläpito ja kehittäminen - Toimiva astiahuolto jätteenkuljetusta tukemassa - Toimiva ICT operatiivisen toiminnan tukena
Palvelutaso	- Seutulan kaatopaikan jälkihoito ympäristölupien mukaista - Seutulan alueelle rakennettu tarvittavaa toimintaa kehittävää infraa - Jätehuollon operatiiviset järjestelmät uudistettu tarvittavilta osin - Seutulan ja Ämmässuon alueelle toteutettu tarvittavat meluvallirakenteet
Suunnitelmakauden toimenpiteet	- Toteutetaan tarvittavat Seutulan alueen ylläpitoinvestoinnit - Seutulan alueelle rakennetaan uusia kenttiä ja jätteenkuljetuksen varasto- ja huoltohallia laajennetaan - Tarvittavat ICT-hankkeet toteutetaan - Tarvittavat meluvallirakenteet toteutetaan
Investointistrategian päämäärät	- Kiertotalouden keskiössä - Vastuulliset ja kehittyvät palvelut - Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Muihin investointeihin kuuluvien investointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 13,1 M€ (edellisessä investointiohjelma 13,7 M€). Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

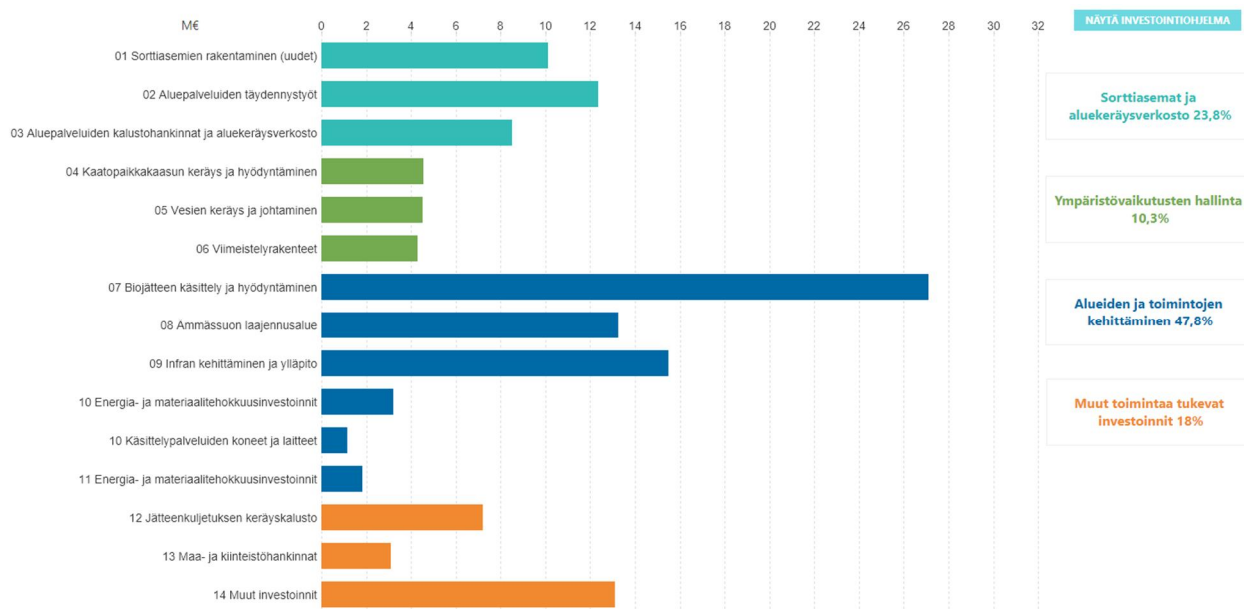
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Seutulan alueen kehittäminen (sis. astiahalli)	0,96	0,80	1,20	0,10	0,70	0,10	0,40	0,70	0,10	0,70	5,8
Seutulan kaatopaikka-alueen jälkihoito ja peruskorjaus	0,10	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,6
Jätehuollon operatiiviset tietojärjestelmä-investoinnit	0,80	0,40	0,40	0,40	0,40	1,00	0,40	0,40	0,40	1,00	5,6
Meluvallit (Ämmässuo ja Seutula)			0,20			0,50		0,50			1,2
YHTEENSÄ (M€)	1,9	1,3	1,9	0,6	1,2	1,7	0,9	1,7	0,6	1,8	13,1

5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032

Suunnitelmakauden 2023–2032 kokonaisinvestoinnit ovat 129,7 Me (edellisessä investointiohjelmassa 182,1 M€). Investointien kokonaistaso on laskenut edellisestä investointiohjelmasta. Investoinnit painottuvat ohjelmakauden alkuvuosille. Kokonaisinvestoinnit vuosittain ja koreittain on esitetty taulukossa 1 ja jakautuminen eri koreille ja kokonaisuuksille kuvassa 2.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
SORTTI-ASEMAT JA ALUEKERÄYSVERKOSTO	5,3	2,4	2,6	2,9	3,2	4,9	5,1	1,8	1,6	1,3	30,9
1 Sortti-asemien rakentaminen (uudet)	0,75	0,00	0,00	0,85	1,15	3,00	3,50	0,75	0,00	0,10	10,1
2 Aluepalveluiden korjaus- ja täydennystyöt	3,75	1,50	1,73	1,05	0,96	1,06	0,60	0,48	0,73	0,48	12,3
3 Aluepalveluiden kalustohankinnat	0,83	0,85	0,86	0,96	1,14	0,81	0,99	0,57	0,83	0,67	8,5
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN HALLINTA	3,1	1,3	1,1	1,8	2,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	13,4
4 Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	0,90	0,35	0,35	0,60	0,60	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35	4,55
5 Vesien keräys ja johtaminen	1,10	0,15	0,45	0,90	1,40	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	4,50
6 Viimeistelyrakenteet	1,10	0,80	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	4,30
ALUEIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN	9,9	11,3	9,2	4,8	5,0	3,4	4,6	4,4	5,9	3,6	62,0
7 Biojätteen käsittely ja hyödyntäminen	1,70	7,30	4,10	1,60	2,70	2,10	3,10	1,30	2,60	0,60	27,1
8 Ammässuon laajennusalue	5,60	1,25	3,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,40	0,80	0,20	13,3
9 Infran kehittäminen ja ylläpito	2,20	2,30	1,10	1,70	1,70	0,70	0,70	0,70	2,20	2,20	15,5
10 Käsittelypalveluiden koneet ja laitteet	0,12	0,12	0,12	0,05	0,19	0,17	0,05	0,12	0,10	0,10	1,1
11 Energia- ja materiaalihokkuusinvestoinnit	0,30	0,34	0,70	1,20	0,20	0,20	0,50	0,90	0,20	0,50	5,0
MUUT INVESTOINNIT	4,6	4,9	2,3	1,0	2,4	2,1	1,3	2,1	1,0	2,2	23,4
12 Jätteenkuljetuksen keräyskalusto	2,50	3,10	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	7,2
13 Maahankinnat	0,20	0,50	0,20	0,20	1,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	3,1
14 Muut investoinnit	1,86	1,25	1,85	0,55	1,15	1,65	0,85	1,65	0,55	1,75	13,1
YHTEENSÄ (M€)	22,9	19,8	15,2	10,4	12,9	11,0	11,6	9,0	9,2	7,8	129,7

Taulukko 1 Jätehuollon investointiohjelma 2023–2032 kokonaisinvestoinnit

Kuva 2 Kokonaisinvestointien jakaantuminen kokonaisuuksittain ja koreittain

6 Investointiohjelman 2023–2032 vaikuttavuus

Investoinnit edesauttavat omalta osaltaan strategisten päämäärien ja yksityiskohtaisempien tavoitteiden saavuttamista. Investoinneilla luodaan puitteet tavoitellulle palvelutasolle, mutta palvelutason toteutuminen edellyttää lähes kaikkien tavoitteiden osalta oikeanlaista käyttöä ja kunnossapitoa.

Investointiohjelman vaikuttavuutta on tässä arvioitu jätehuollon strategian painopisteiden ja investointistrategiaan valittujen päämäärien näkökulmasta.

6.1 Asukaskokemus

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Rakentamalla uusia Sortti-asemia ja saneeraamalla nykyisiä, säilytämme palvelutasomme alueellisen keräyksen osalta vähintään nykyisellä tasolla kaupunkien kasvaessa. Asukaskokemus paranee myös mm. Sortti-asemien asiakas- ja itsepalvelua parantavilla tietojärjestelmäinvestoinneilla.

Astiahuollon kehittäminen ja monipuolisen astiavalikoiman tarjoaminen on osa asiakkaille näkyvää kehittyvää palvelua.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Investoinneilla toteutetaan teknisiä ratkaisuja, joilla pyritään vähentämään jätteenkäsittelytoimintojen negatiivisia vaikutuksia lähiympäristöön. Hyvin toteutetut investoinnit vähentävät jätteenkäsittelystä johtuvia ympäristöpalautteita.

Ympäristövaikutukset selvitetään ja huomioidaan jo investointien esisuunnitteluvaiheessa.

Kaatopaikkojen maisemoinnissa huomioidaan niityttäminen.

6.2 Ympäristövastuu

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Päästöt ilmaan vähenevät ohjelmakaudella nykyisestä sekä metaanin että hiilidioksidin osalta. Kaatopaikkojen keräystehokkuus nousee viimeistelyrakentamiseen ja kaasunkeräysjärjestelmiin tehtävien investointien ansiosta. Kerätty kaasu on hyvänlaatuista ja se pystytään hyödyntämään täysimääräisesti sähkön- ja lämmöntuotantoon. Kaasuista aiheutuvat ympäristöhaitat pienenevät samassa suhteessa.

Kiertotalouden keskiössä

Jätteen keräyksen ja käsittelyn tehostaminen edistää kiertotalouden tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on tukea investoinneilla kierrätysasteen nostamista 63 %:iin ohjelmakaudella. Kiertotaloutta pyritään edistämään myös ottamalla käyttöön tehokkaampia biojätteen käsittelymenetelmiä sekä edistämällä jätevoimalan tuhkan käsittelyä ja hyödyntämistä. Omissa rakennushankkeissa hyödynnetään uusimateriaaleja, kuten jätevoimalan kuonaa.

6.3 Työn murros

Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Erilaisilla saneerausinvestoinneilla varmistetaan, että työympäristö on aina ajanmukainen ja turvallinen. Päivittäessämme rakenteita, tiloja ja laitteistoja parannetaan myös työskentely-ympäristöä.

6.4 Kestävä talous

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Investoinnit toteutetaan tuotteiden elinkaari ja ympäristövaikutukset huomioiden kestävällä ja energiatehokkaalla tavalla. Investoinnit tukevat HSY:n tuottavuusohjelman toteuttamista.

Tasapainoinen talous

Saneerausinvestointeja tehdään Kivikon jätepalvelukeskuksessa, Sortti-asemilla, biojätteen käsittelyssä sekä kaasun- ja vesienhallinnassa. Saneerausinvestoinneilla ylläpidetään omaisuuden arvoa ja tuetaan tätä kautta tasapainoista taloutta.

Investointitaso on mitoitettu niin, että ne pystytään rahoittamaan jätemaksuista kertyvällä tulorahoituksella. Lisävelkaa otetaan maltillisesti strategiakauden ensimmäisinä vuosina, mutta lopussa velkaa päästään lyhentämään. Jätehuollon velkaantumisen ennustetaan taittuvan vuonna 2025.

Jätehuollon investointistrategia 2030

HSY:n hallitus 29.4.2022

Yhdessä kestävään huomiseen

Tavoite 2030

Tavoitteenamme on pitää talous tasapainossa ja tukea HSY:n strategisten tavoitteiden toteutumista

Saavutamme perusinvestointien mukaiset vaikutukset

- Ympäristölupien edellyttävät toimenpiteet
- Ylläpitosaneeraukset
- Välttämättömät kokonaisjättemäärien kasvuun ja erilliskeräyksen laajenemiseen liittyvät investoinnit (jäteastiat, laitospasiteetti)

Roolimme ympäristövastuullisen toiminnan mahdollistajana vahvistuu

- Kenttätilaa Ekomo-tarpeisiin rakennetaan ja alueita kehitetään kiertotalouden tarpeisiin (Ämmässuo ja Seutula)

Otamme maltillisesti käyttöön uutta kehittyneempää ja kiertotaloutta tukevaa teknologiaa

- Uusia teknis-taloudellisesti parempia käsittelytekniikoita HSY:n vastuulla olevien jätteiden käsittelyyn (mm. jätevoimalan tuhkan käsittely ja mädätteen jalostus maatalouskäyttöön)
- Tarvittavat automaatio- ja ICT-järjestelmien uusimiset (operatiivinen toiminta ja asiakaspalvelu)
- Ämmässuolla syntyvän kaasun hyödyntäminen varmistetaan kaatopaikkakaasun määrän laskiessa ja laadun heikentyessä sekä mädätekaasua hyödyntävän leasing-laitoksen sopimuksen päättyessä

Säilytämme palvelutason vähintään nykyisellä tasolla

- Väestömäärän kasvuun vastataan mm. rakentamalla yksi uusi Sortti-asema sekä mahdollisuuksien mukaan Sortti-pienasemia

Ympäristövastuu

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

- Kaatopaikkapaikkojen hajapäästöt pienentyneet
- Jätehuollolla vahva rooli ympäristövastuullisen toiminnan mahdollistajana

Kiertotalouden keskiössä

- Hiilensidonta ja arvoaineiden talteenotto huomioitu prosesseissa
- Kuntavastuullisen sekajätteen määrä laskenut
- Keskeisten jätefraktioiden kierrätysasteet nousseet

Strategian tavoitteet

- Hiilineutraali jätehuolto
- Ilmastokestävä pääkaupunkiseutu
- Vahvistamme alueen kiertotalouden toteutumista.

Työn murros

Pito- ja vetovoimainen työnantaja

- Ajanmukainen ja turvallinen työympäristö.
 - Päivittäessämme rakenteita, tiloja ja laitteistoja parannamme myös työskentely-ympäristöä.
-

Strategian tavoitteet

- Mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen

Kestävä talous

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

- Toteutamme investoinnit tuotteiden elinkaari ja ympäristövaikutukset huomioiden kestävällä ja energiatehokkaalla tavalla.

Tasapainoinen talous

- Ylläpidämme omaisuuden arvoa saneerausinvestoinneilla.
 - Rahoitamme investoinnit tulorahoituksella.
-

Strategian tavoitteet

- Palvelumme tuotetaan kestävästi ja nykyistä tehokkaammin.
- Investointimme kyetään rahoittamaan vesi- ja jätemaksuilla.

Asukaskokemus

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

- Vastaamme kaupunkien kasvuun ja palvelun kysynnän muuttuviin tarpeisiin säilyttäen samalla palvelutasomme vähintään nykyisellä tasolla

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

- Jätteenkäsittelytoimintojen vaikutukset lähiympäristöön vähentyneet ja niitä estetään teknisin toimenpitein
- Selvitämme ja huomioimme ympäristövaikutukset jo investointien esisuunnitteluvaiheessa

Strategian tavoitteet

- Palvelutoimintamme on sujuvaa ja saavutettavaa.
- Edistämme luonnon monimuotoisuutta, lähiympäristön hyvää tilaa ja ympäristöterveyttä.

Vesihuollon investointiohjelma 2023–2032

Toukokuu 2022

Sisällys

1	Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat	4
1.1	HSY:n vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmä	4
1.2	Vesihuollon investointistrategia	4
1.3	Investointiohjelman rakenne	4
1.4	Investointiohjelman muodostaminen	5
1.4.0	Ohjelman lähtötiedot ja tehdyt oletukset	5
1.4.1	Päämäärät, toimintojen palvelutasot ja tehtävät toimenpiteet	6
1.4.2	Vaikutusten arviointi	6
1.5	Muutokset edelliseen ohjelmaan	7
1.6	Investointien rahoitus	8
2	Kaupunkilähtöiset investoinnit	9
2.1	Toiminta-alueen laajeneminen ja kaavoitus	9
2.1.0	Kori 1: Kaavoituksen mukainen laajentuminen	9
2.1.1	Kori 2: Laajentuminen haja-asutusalueille	10
2.1.2	Kori 3: Johtosiirrot	10
3	Vesihuoltolähtöiset investoinnit	12
3.1	Vedenhankinta ja -puhdistus	12
3.1.0	Kori 4: Vedenhankinnan uudisinvestoinnit	12
3.1.1	Kori 5: Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit	12
3.1.2	Kori 6: Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	13
3.1.3	Kori 7: Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	13
3.2	Vedenjakelu ja viemärointi	13
3.2.0	Kori 8: Vedenjakelun uudisinvestoinnit	14
3.2.1	Kori 9: Viemäroinnin uudisinvestoinnit	15
3.2.2	Kori 10: Verkostojen saneerausinvestoinnit	16
3.2.3	Kori 11: Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit	18
3.2.4	Kori 12: Viemäroinnin laitteiden saneerausinvestoinnit	18
3.3	Jätevedenpuhdistus	19
3.3.1	Kori 13: Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	20
3.3.2	Kori 14: Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	20
3.3.3	Kori 15: Purkutunneleiden uudisinvestoinnit	21
3.3.4	Kori 16: Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit	22
4	Rakennukset ja muu irtain	23
5	Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032	24
6	Investointiohjelman 2023–2032 vaikuttavuus	25
6.1	Asukaskokemus	25
6.2	Ympäristövastuu	26
6.3	Työn murros	26
6.4	Kestävä talous	27

1 Investointiohjelman tavoitteet ja lähtökohdat

1.1 HSY:n vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmä

HSY:n vesihuollon investointiohjelma on osa vesihuollon investointien suunnittelujärjestelmää. Suunnittelujärjestelmä sisältää vesihuollon kehittämissuunnitelmat, vesihuollon investointistrategian ja vesihuollon investointiohjelman. Vesihuollon investointiohjelma sisältää vesihuollon suunnitellut investoinnit vuosille 2023-2032. Investointiohjelma on kahden vuoden välein laadittava suunnitelma. Edellinen investointiohjelma laadittiin vuosille 2021-2030.

1.2 Vesihuollon investointistrategia

HSY:n strategia 2030 "Yhdessä kestävään huomiseen" sekä Vesihuollon investointistrategia 2030 hyväksyttiin HSY:n hallituksessa 29.4.2022 lähetettäväksi omistajakaupungeille lausunnoille ja käytettäväksi investointiohjelman valmistelun pohjaksi. Investointistrategia noudattaa kuntayhtymän strategian painopisteitä ja ohjelman investoinnit tukevat asetettujen päämäärien saavuttamista. Jokainen vesihuollon investointi edesauttaa yhden tai useamman strategisen päämäärän saavuttamista.

Vesihuollon investointistrategian tavoitteet vuoteen 2030 ovat:

- *Asiakkaidemme palvelutaso on säilynyt erinomaisena.*
- *Vesihuoltoinfra vastaa kaupunkien kehityksen ja muuttuvan ilmaston tarpeita.*
- *Tuotamme vesihuoltopalvelut ajanmukaisissa ja turvallisissa työtiloissa.*
- *Vesihuolto-omaisuuden kuntoa hallitaan suunnitelmallisesti.*
- *Toiminnan kasvusta huolimatta vesistökuormitus on pienentynyt*
- *Kustannamme investoinnit tulorahoituksella.*

Strategian päämäärät, joita investoinneilla toteutetaan ovat painopisteiden mukaan ryhmiteltyinä seuraavat:

- *Asukaskokemus*
 - o *Vastuulliset ja kehittyvät palvelut*
 - o *Turvattu juomavesi*
 - o *Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien*
- *Ympäristövastuu*
 - o *Puhdas Itämeri*
- *Työn murros*
 - o *Pito- ja vetovoimainen työnantaja*
- *Kestävä talous*
 - o *Tasapainoinen talous*

Lisäksi osa vesihuollon investoinneista edesauttaa osaltaan, mutta ei ratkaisevasti päämäärän Hiilineutraali pääkaupunkiseutu toteutumista. Investointien priorisoinnilla sekä toteutus- ja toimintatapojen ratkaisuilla toteutetaan päämäärää Tehokasta ja taloudellista toimintaa.

1.3 Investointiohjelman rakenne

Investointiohjelma jakautuu investointikoreihin (kuva 2). Korirakenne perustuu kaupunkien kehittymiseen liittyviin investointeihin (kaupunkilähtöiset investoinnit) sekä vesihuoltojärjestelmän kehittämisen ja ylläpitämisen investointeihin (vesihuoltolähtöiset investoinnit). Lisäksi vesihuollon investointiohjelmassa 2023-2032 ovat mukana vesihuoltoon liittyvät kiinteistöinvestoinnit ja investoinnit irtaimeen käyttöomaisuuteen (muut investoinnit).

Kaupunkilähtöiset investoinnit on jaettu kaavoituksen mukaisiin alueinvestointeihin, vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaiseen laajentumiseen haja-asutusalueille sekä kaupungin kehittämisen aiheuttamiin johtosiirtotarpeisiin. Vesihuoltolähtöiset investoinnit on jaettu vesihuoltojärjestelmän (vedenhankinta, vedenpuhdistus, vedenjakelu, viemäröinti ja jätevedenpuhdistus) mukaisiin osakokonaisuuksiin sekä edelleen uudisinvestointi- ja saneerausinvestointeihin.

Kuva 2. Vesihuollon investointiohjelman korirakenne.

1.4 Investointiohjelman muodostaminen

1.4.0 Ohjelman lähtötiedot ja tehdyt oletukset

Investointiohjelman 2023–2032 on laadinnan pohjana ovat olleet HSY:n jäsenkuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmat 2021–2030, jäsenkuntien kunnallistekniikan rakentamishjelmat, ohjelman laatimisen yhteydessä hyväksytyt vesihuollon investointistrategia ja HSY:n strategia 2030 sekä investointien tarveselvitykset.

Investointien tarpeet on päivitetty loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana. Ennusteina tarveselvityksiin tehtyihin tarkistuksiin on käytetty samoja ennusteita (esimerkiksi vedenkulutuksen kehittymisestä HSY:n alueen eri osissa) kuin vuonna 2017 laadituissa tarveselvityksissä. Ennusteet perustuvat MAL-sopimuksen mukaiseen Helsingin seudun väestöennusteeseen. Siten kapasiteetin osalta investointitarpeet perustuvat pääosin vuonna 2017 tunnistettuihin tarpeisiin. Keväällä 2022 valmistunutta MAL-ennustetta voidaan hyödyntää seuraavaa investointiohjelmaa laadittaessa. Saneerausinvestointien kohdistamista on tarkistettu viime ohjelmakauden esityksestä perustuen uusimpiin omaisuuden kunto- ja vikatietoihin. Kaupunkien rakentamishjelmiin sisältyy vesihuollon toteutuksen kannalta suuria epävarmuuksia, ja kaupunkilähtöisiä hankkeita ja niiden kustannusarvioita pystytään ennakoimaan riittävällä tarkkuudella useimmiten vain kauden ensimmäisten vuoden osalta.

Investointiohjelman yhteydessä on laadittu talousmalli investointiohjelman suunnittelukaudelle. Talousmallin avulla on tarkasteltu investointitarpeiden toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä. Rahoituksen suunnittelemiseksi on tärkeää ennakoida koko kauden investointitaso suuruusluokkaa. Kaikkia kauden loppupuolen investointitarpeita ei voida hankekohtaisesti paikantaa ja kohdentaa. Tämän vuoksi ohjelmakauden loppuvuosille on useimpiin koreihin tehty varauksia, jolla kokonaisinvestointitaso on saatu esimerkiksi ylläpitosaneerausten osalta omaisuuden laajuutta vastaavalle tasolle. Näiden varausten lisäksi on varauduttu 10-vuotiskaudella yhteensä 68 M € riskivaraukseen. Varaukset painottuvat ohjelmakauden loppupuolelle, ja niillä varaudutaan vielä ennakoimattomiin tarpeisiin ja kustannusnousuihin.

1.4.1 Päämäärät, toimintojen palvelutasot ja tehtävät toimenpiteet

Investointiohjelman tavoitteiden konkretisoimiseksi kullekin investointikorille on laadittu korikohtainen päämäärä ja palvelutaso. Korikokonaisuuden päämäärä kuvaa pitkän aikavälin tavoitetta, johon pyritään. Palvelutaso kuvaa teknisiä tavoitteita, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Suunnitelmakauden toimenpiteet ovat investointeja, joilla asetettu päämäärä ja palvelutaso saavutetaan. Lisäksi joitain päämääriä on tarkennettu yksityiskohtaisemmillä tavoitteilla. Investointien korikokonaisuudet tukevat osaltaan eri vesihuollon investointistrategiassa 2030 asetettujen päämäärien saavuttamista.

	Kuvaus
Korikokonaisuuden päämäärä	Pitkän aikavälin tavoite, johon korin investointien avulla pyritään.
Palvelutaso	Tekniset tavoitteet, joita päämäärän saavuttaminen vaatii. Investoinneilla järjestettyjen puitteiden lisäksi palvelutason saavuttaminen edellyttää oikeanlaista käyttöä ja kunnossapitoa.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Suunnitelmakauden investoinnit, joilla asetettu päämäärä ja palvelutaso mahdollistetaan. Lisäksi joitain päämääriä on tarkennettu yksityiskotaisemmillä tavoitteilla.
Strategian päämäärä	Vesihuollon investointistrategian 2030 päämäärä(t), jonka/joiden saavuttamista korikokonaisuuden investoinnit edesauttavat.

1.4.2 Vaikutusten arviointi

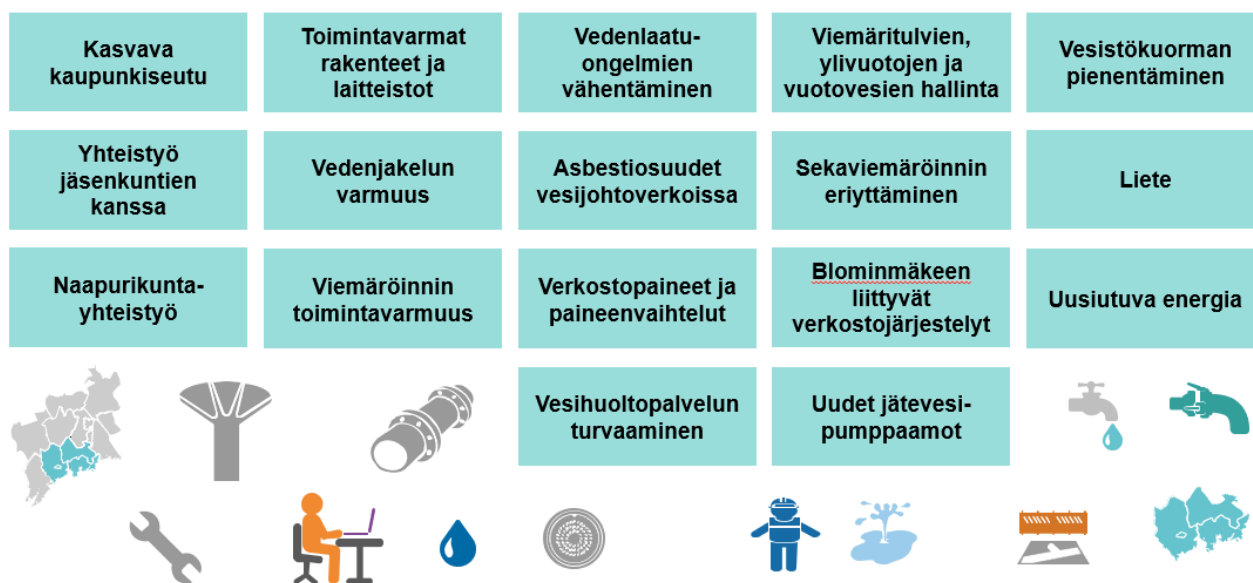
Investointiohjelman vaikuttavuuden maksimoimiseksi, asetettujen tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi ja investointikorien yhteisten tavoitteiden esiin tuomiseksi hankkeet on lisäksi ryhmitelty teemoihin ja osa hankkeista on ryhmitelty hankekokonaisuuksiksi.

Hankekokonaisuus koostuu yksittäisistä hankkeista, joiden kustannukset on voitu osoittaa eri investointikoreille. Nämä hankkeet ovat sidoksissa toisiinsa ajallisesti ja maantieteellisesti. Lisäksi hankekokonaisuuteen kuuluvilla hankkeilla on yhteinen tavoite, jonka saavuttamiseksi kaikki hankkeet on toteutettava. Hankekokonaisuus voi muodostua esimerkiksi silloin, kun verkostojen saneerauksen yhteydessä rakennetaan uusi runkovesijohto sekä uusi jätevesipumppaamo.

Yhteistä laajempaa tavoitetta toteuttavat hankkeet kuuluvat samaan teemaan. Teemat kuvaavat hankkeiden vaikuttavuutta eli sitä millaisiin asioihin hankkeilla pyritään vaikuttamaan (kuva 3.). Teemoilla ei ole ajallista tai maantieteellistä yhteyttä ja saman teeman hankkeet ovat useimmiten toisistaan riippumattomia. Samaan teemaan voi kuulua hankkeita eri investointikoreista ja toisaalta sama hanke voi kuulua useampaan teemaan. Yhden teeman muodostavat esimerkiksi hankkeet, joissa eriytetään sekaviemäriverkostoa.

Hankkeiden vaikuttavuuden arviointia on kehitetty osana ohjelman valmistelua. Investointien vaikuttavuuden suuruutta eri tavoitteisiin on pyritty arvioimaan hankekohtaisesti. Lisäksi verkostohankkeiden osalta on arvioitu uudis- ja saneerausinvestointien laajuus linjapituuksina. Vaikuttavuudet ja suoritteet on esitetty koosteena luvussa 6. Vaikutusarvioiden avulla voidaan tunnistaa kehityksen suunnat, mutta esimerkiksi hankkeiden keskinäistä vaikuttavuutta ei ole mahdollista vertailla. Työ vaikuttavuuden arvioinnin ja todentamisen kehittämiseksi jatkuu.

Vesihuollon investointiohjelman teemat

Kuva 3. Vesihuollon investointiohjelman 2023-2032 teemat.

1.5 Muutokset edelliseen ohjelmaan

Ohjelman investointikokonaisuus on 1752 M€, mikä on 12 % (193 M€) suurempi kuin vuosille 2021–30 laadittu ohjelma.

Ohjelmalla voidaan toteuttaa suuri osa edellisen ohjelman hankkeista. Verkostohankkeiden jälkilaskentaa on tehty aiempaa enemmän, minkä seurauksena kustannusarvioissa käytettävät yksikkökustannukset ovat tarkentuneet, ja hankkeiden kustannusarviot on muutettu päivitetyn tason mukaisiksi. Tarkennukset ovat laskeneet joidenkin hankkeiden kustannusarvioita, mutta kokonaisuutena verkostohankkeiden kustannusarvioita on korotettu. Verkostosaneerausten (kori 10) osalta yksikkökustannuksia oli korotettu jo edelliseen ohjelmaan, joten näiden osalta korotus ei ole yhtä suuri kuin uudishankkeiden.

Suurimmat lisäykset on tehty johtosiirtoihin (kori 3) +34 % / 28 M€, sekä viemäröinnin uudisinvestointeihin. Johtosiirtojen osalta investointimäärän nousua selittää keskimääräisten yksikkökustannusten nousua suuremmat kustannusarvioiden tarkistukset (esim. Vantaan raitiotien osalta +6,5 M€ ja Länsi-Helsingin raitiotien osalta +4,5 M€), Kalasataman raitiotien johtosiirtojen aikataulun siirtyminen edellisestä ohjelmasta sekä ohjelmaan lisäetty Espoon kaupunkiradan hanke (johtosiirtojen osuus n. 17 M€).

Ratahankkeiden lisäys muuttaa myös verkostosaneerausten (kori 10) painotusta. Tämän kauden saneerauksista 27 % on kaupunkilähtöisiä saneerauksia, kun viime ohjelmassa osuus oli vain 18 %. Painotuksen muutoksen vuoksi mm. useita vesihuoltolähtöisiä aluesaneerauksia on jouduttu siirtämään pois ohjelmakaudelta. Kaupunkilähtöisten saneerausten yksikkökustannukset ovat keskimäärin korkeampia kuin vesihuoltolähtöisten saneerausten, eli samalla kustannuksella saadaan saneerattua vähemmän linjakilometrejä. Verkostosaneerausten kokonaisvaraus on 539 M€, mikä on 6 % enemmän kuin viime ohjelmakaudella, mutta painotuksen muutoksen vuoksi saneerattavan linjapituuden ei arvioida kasvavan.

Vesihuoltolähtöisistä hankkeista suurin lisäys on viemäröinnin uudisinvestoinneissa (kori 9) +43 % / 61 M€. Investointivarausten nousua selittää yksikkökustannusten tarkistuksesta seuranneen nousun lisäksi hankemäärän lisääminen. Kauden lopulla toteutettava viemäryhteys Viikinmäen alueelta Blominmäen puhdistamolle, jonka investointi painottuu kauden loppuvuosille. Lisäksi useat (yht. 24M€) vuosille 2021–22 suunnitellut hankkeet ovat siirtyneet kaudelle 2023-32 ja joitain hankkeita on siirretty korista 10 koriin 9.

Varaus jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinneille (kori 13) on tässä ohjelmassa -69 % / 84 M€ pienempi, koska Blominmäen puhdistamon investointi valmistuu 2022 ja lisäksi ohjelmakaudelta on siirretty pois merkittäviä hankkeita. Viime kauden ohjelmassa oli varauduttu lietteen jatkokäsittelyn toteutuksen aloittamiseen. Jos lietteen hyödyntäminen estyy nykyisellä käsittelyllä, joudutaan lietteen jatkokäsittelyä ostamaan palveluna. Haitallisten aineiden poiston hankkeen aloittamista on siirretty vuodelta 2029 vuoteen 2032.

Muiden käyttökohteiden (vedenpuhdistuksen uudis- ja saneerausinvestoinnit, jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit, vedenjakelun ja viemäroinnin laitteiden sekä kiinteistöjen saneerausinvestoinnit) investointitasoon ei ole tehty merkittäviä muutoksia.

1.6 Investointien rahoitus

Vuosien 2023–32 investointiohjelman suuruus on 1752 M€. Aiempaa suurempi investointikokonaisuus sekä viime ohjelman yhteydessä ennustettua vuosien 2020 ja 2021 osalta suurempana toteutunut lainanlisäys asettavat aiempaa tiukemmat rajoitteet investointien rahoittamiselle.

Erisuuruisten investointitasojen vaikutusta talouteen ja toiminnan tasoon on simuloitu strategiatyön yhteydessä. Simuloinneista valittiin tämän ohjelmakokonaisuuden mukainen investointitaso. Kaikkia kaudelle 2023–32 tunnistettuja investointitarpeita ei ole ollut mahdollista sisällyttää ohjelmakauteen. Esitettyä ohjelmaa laajempi kokonaisuus edellyttäisi esitettyä suurempaa taksojen korotusta tai suurempaa velanottoa. HSY:n strategian 2030 tasapainoisen talouden päämäärän mukaisesti investoinnit tulee rahoittaa tulorahoituksella ja lisälainaa voidaan ottaa rajallisesti. Myös vesihuoltolaki edellyttää, että vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä niillä voidaan kattaa myös vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit. Talouden mallinnus on laadittu investointiohjelman yhteydessä. Strategian mukainen talouden tasapainon tavoite ja investointiohjelman toteuttaminen esitettyssä laajuudessa edellyttävät aiempaa suurempia maksukorotuksia. Laaditussa ohjelmassa ja talousmallissa investointitaso ja maksujen kehitys ovat tasapainossa. Kaupunkilähtöisten investointien ennakoimiseen sisältyy suuria epävarmuuksia. Mikäli tarpeet kasvavat ennakoitua suurempina, strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää joko lisäystä rahoitukseen tai tavoitteiden karsimista.

2 Kaupunkilähtöiset investoinnit

Kaupunkilähtöiset investoinnit ovat hankkeita, jotka toteutuvat kaupunkien kehittymisen aikataulussa. Kaupunkilähtöisissä investoinneissa on vain yksi osakokonaisuus: Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus.

2.1 Toiminta-alueen laajeneminen ja kaavoitus

Osakokonaisuus sisältää korit:

- 1) Kaavoituksen mukainen laajentuminen (alueinvestoinnit)
- 2) Laajentuminen haja-asutusalueille
- 3) Johtosiirrot

Toiminta-alueen laajentumisen ja kaavoituksen suunnitellut investoinnit ohjelmakaudelle 2023-2032 ovat 500 M€ (edellisessä investointiohjelmassa 415 M€).

2.1.0 Kori 1: Kaavoituksen mukainen laajentuminen

Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus osakokonaisuus sisältää Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan uusien ja tiivistyvien kaava-alueiden sisäisten vesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostojen toteuttamisen sekä laiteinvestoinnit pois lukien vesitornit. Vesitornien uudisinvestoinnit ovat korissa 8 ja saneerausinvestoinnit korissa 11.

Asemakaava-alueiden verkostolaajennusten investointikokonaisuuden päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Jäsenkuntien asemakaava-alueiden asiakkaille tarjotaan tarvittavat vesihuoltopalvelut.
Palvelutaso	Asemakaava-alueille rakennetaan toimivat vesijohto-, jätevesi- ja hulevesiverkostot sekä kaava-alueen sisäiset runkoyhteydet. Vesihuoltoverkosto täyttää alueen vesihuollolle vesihuoltolaissa, HSY:n perussopimuksessa ja KT-sopimuksessa asetetut tavoitteet.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Tarvittavat vesihuoltopalvelut toteutetaan väestönkasvun ja maankäytön kehittymisen edellyttämällä tavalla. Ohjelmassa varaudutaan järjestämään vesihuoltopalvelut HSY:n alueen kasvun mukaisesti. Uutta vesi- ja jätevesiverkostoa arvioidaan rakennettavan noin 360 km ja uutta hulevesiverkostoa 290 km. Arvio asukasmäärän kasvusta on 116 000 asukasta vuosina 2023-2032.
Strategian päämäärä	Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Alueen asukasmäärän kasvu on arvioitu hieman pienemmäksi kuin viime ohjelmassa. Investointikohteiden määrän on kuitenkin ennakoitunut pysyvän ennallaan.

Kaavoituksen mukaisen laajentumisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 371 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	35,1	35,8	35,1	35,1	35,1	39,1	39,1	39,1	38,9	38,8	370,8

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja hankkeita ovat Espoossa Kera, Suurpelto, Lasihytti ja Finnöö. Helsingin merkittävimmät hankkeet ovat Malmin lentokenttä, Jätkäsaari, Koivusaari, Hernesaari, Kauniaisissa Bensowinkujan alue ja Vantaalla, Aviacore, Tikkurilan keskusta, Huberila, Lustikulla ja Annefred ja Grand Wing.

2.1.1 Kori 2: Laajentuminen haja-asutusalueille

Kori 2 sisältää vesihuollon kehittämissuunnitelmissa 2021-2030 määriteltyjen haja-asutusalueiden vesihuollon toteuttamisen sekä HSY:n osuuden kaupunkien muiden haja-asutusalueiden vesihuollon toteuttamisesta. Vesihuollon kehittämissuunnitelmissa on esitetty hankkeita vuoteen 2027 asti. Ohjelmakauden loppuvuosille on tehty varaukset, jotka vastaavat HSY:n vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitettyä haja-asutusalueiden kehittämisen investointitasoa.

Haja-asutusalueiden verkostolaajennusten investointikokonaisuuden päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Asemakaava-alueen ulkopuolisten alueiden asukkaille tarjotaan vesihuoltopalvelut niiden tarpeeseen perustuen.
Palvelutaso	Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa määritellään alueet, joilla on tarve HSY:n järjestämille vesihuoltopalveluille, eikä vesihuoltoa järjestetä muilla tavoin. Vesihuoltoverkosto täyttää alueen vesihuollolle asetetut tavoitteet.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Toteutetaan vesihuollon kehittämissuunnitelmissa vuosille 2023–2027 nimetyt hankkeet sekä varaudutaan loppukauden investointitarpeeseen ohjelman määrittämässä laajuudessa. Näiden hankkeiden myötä vesihuoltoverkostojen piiriin saatetaan noin 1500 asukasta ja uutta vesihuoltoverkostoa rakennetaan noin 20 km. Lisäksi osallistutaan HSY:n osuudella muihin kaupunkien toteuttamiin haja-asutusalueiden hankkeisiin.
Strategian päämäärä	Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Haja-asutusalueille laajentumisen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 15 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	3,6	1,8	1,8	1,7	0,6	1,2	1,2	1,2	1,0	0,9	15,0

Toteutettaviksi alueiksi on esitetty vesihuollon kehittämissuunnitelmissa vuosille 2023–2027 Espoossa Brobacka ja Kunnarla-Kalmari, Vantaalla Riipilä ja Reuna, Katriina sekä Kiilan alueen loppuun rakentaminen. Kehittämissuunnitelmassa esitetty Helsingin Leppäniementie sisältyy korin 1 ohjelmaan.

2.1.2 Kori 3: Johtosiirrot

Kori 3 sisältää HSY:n osuuden kaupunkien tarpeesta syntyvien johtosiirtojen kustannuksista. Tarve johtosiirroille syntyy, kun maankäyttöä kehitetään ja tiivistetään. Investointiohjelmakaudella toteutetaan useita raitiotiehankkeita, minkä seurauksena johtosiirtojen määrä on suuri.

Johtosiirtojen investointikokonaisuuden päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Johtosiirtoja toteuttamalla tuetaan jäsenkuntien maakäytön kehittymistä.
Palvelutaso	Kaavoituksesta sekä liikenne- ja katujärjestelyiden muutoksista johtuvat vesijohto- sekä jätevesi- ja hulevesiviemäriverkoston siirto- ja muutostyöt toteutetaan alueen rakentamisen edellyttämässä aikataulussa. Johtosiirtojen myötä alueen vesihuoltoverkoston palvelutaso ei heikkene lähtötilanteesta.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Johtosiirto- ja muutostyöt toteutetaan uusille kaava-alueille yhtä aikaa katurakentamisen kanssa. Johtosiirroilla mahdollistetaan raitiotiehankkeiden ja muiden rakentamishankkeiden suunniteltu eteneminen. Arvio kaudella siirrettävien johtojen kokonaispituudesta on 46 km vesijohtoa ja jätevesiviemäriä ja 23 km hulevesiviemäriä.
Strategian päämäärä	Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Johtosiirtojen kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 115 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	18,7	20,0	13,8	11,9	15,1	8,5	7,5	6,5	7,1	5,8	114,5

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja johtosiirtoinvestointeja ovat Vantaan ratikan, Espoon kaupunkiradan Raide-Jokerin, Kruunusiltojen, Kalasataman raitiotien ja Länsi-Helsingin raitiotien rakentamisesta aiheutuvat johtosiirrot. Edellisen kauden ohjelmassa tunnistettujen hankkeiden lisäksi ohjelmaan on lisätty uutena hankkeena Espoon kaupunkiradan hanke (johtosiirtojen osuus 17 M€). Kustannusarvion tarkentuessa Länsi-Helsingin raitiotiehankkeelle on tässä ohjelmassa varattu 4,5 M€ enemmän kuin edellisessä ohjelmassa.

3 Vesihuoltolähtöiset investoinnit

Vesihuoltolähtöiset investoinnit ovat ylläpito- ja korjausinvestointeista toteutettavia hankkeita sekä toimintavarmuuden lisäämiseen ja kapasiteetin kasvattamiseen tähtääviä hankkeita, jotka toteutetaan HSY:n määrittelemässä aikataulussa. Vesihuoltolähtöisten investointien osakokonaisuudet ovat vedenhankinta ja -puhdistus, vedenjakelu ja viemärinto sekä jätevedenpuhdistus.

3.1 Vedenhankinta ja -puhdistus

Vedenhankinta ja -puhdistus on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin. Osakokonaisuus sisältää korit:

- 4) Vedenhankinnan uudisinvestoinnit
- 5) Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit
- 6) Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit
- 7) Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit.

Vedenhankinnan ja -puhdistuksen suunnitellut investoinnit ohjelmakaudelle 2023-2032 ovat 93 M€ (edellisen ohjelman varaus 94 M€).

3.1.0 Kori 4: Vedenhankinnan uudisinvestoinnit

Vedenhankinta käsittää raakavesilähteiden vedenottorakenteet ja vedenjohtamisen vedenpuhdistuslaitoksille, vedenpuhdistuslaitosten väliset tunnelit rakenteineen, varavesilähteiden vedenottorakenteet sekä Kuninkaanlähteen pohjavedenottamon. Vedenhankinnan uudisinvestointien korissa ei ole investointeja tällä ohjelmakaudella.

3.1.1 Kori 5: Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit

Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit sisältävät erilaiset vedenottorakenteisiin liittyvät saneerausinvestoinnit ja säännöstelyn. Vedenhankinnan saneerausten investointikokonaisuuden päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Nykyiset vedenhankinnan ja varavesilähteiden rakenteet ja laitteistot pidetään toimintakuntoisina siten, että vedenpuhdistuslaitoksille johdetaan normaali- ja häiriötilanteissa jatkuvasti riittävä määrä hyvälaatuista raakavettä.
Palvelutaso	Varmistetaan riittävä raakaveden saanti normaali- ja häiriötilanteissa. Varavesilähteen käyttöönotto ei aiheuta katkosta vedenjakelussa ja pohjavedenottamot pidetään valmiussuunnitelman määrittämässä toimintavalmiudessa. Varavedenotto voidaan käynnistää varautumissuunnittelussa määritetyllä vasteajalla vedenjakelun häiriintymättä.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Jokivedenottamoiden kuntoa parannetaan, jolloin niiden toimintavarmuus paranee. Säännöstelymuutosten mukaiset toimenpiteet tehdään Toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta parannetaan entisestään.
Strategian päämäärät	Turvattu juomavesi; Pito- ja vetovoimainen työnantaja; Tasapainoinen talous; Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Vedenhankinnan saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 9 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	1,7	1,8	1,1	1,7	1,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	8,5

Merkittävimpiä ohjelmakaudelle suunniteltuja vedenhankinnan saneerausinvestointeja ovat esimerkiksi Pitkälän ja Vanhakaupungin jokivedenottamoiden saneeraukset.

3.1.2 Kori 6: Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit

Vedenpuhdistuksella tarkoitetaan Vanhakaupungin ja Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksia koskevia investointeja. Vedenpuhdistuslaitoksia koskevia uudisinvestointeja ei ole suunnitella investointikaudelle.

3.1.3 Kori 7: Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit

Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneilla varmistetaan ja parannetaan vedenpuhdistuslaitosten toimintaa. Vedenpuhdistuksen saneerausten investointikokonaisuuden päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Pitkälän ja Vanhakaupungin vedenpuhdistuslaitokset pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että ne tuottavat jatkuvasti riittävästi hyvää talousvettä. Laitosten toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta parannetaan jatkuvasti.
Palvelutaso	Tuotetaan kulutusta vastaava määrä hyvälaatuista STM:n asetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää talousvettä kaikissa olosuhteissa. Vedenpuhdistuksen laitosten ja laitteiden saneerauksissa otetaan huomioon resurssitehokkuus ja toimintavarmuus. Häiriöt vedenpuhdistuslaitosten toiminnassa eivät aiheuta häiriötä talousveden syöttämiseen jakeluverkostoon.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Pitkälän vedenpuhdistuslaitos perusparannetaan ja sen toimintavarmuutta ja laitoksen kapasiteettia nostetaan. Pitkälän laitoksen investoinneilla koko vedentuotannon kapasiteetti kasvaa 13 %. Vedenpuhdistuslaitoksilla tehdään vuosisaneerausohjelman mukaiset investoinnit, jotka parantavat toimintavarmuutta ja resurssitehokkuutta.
Strategian päämäärät	Turvattu juomavesi; Pito- ja vetovoimainen työnantaja; Tasapainoinen talous

Vedenpuhdistuksen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 84 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	9,3	7,7	12,4	14,0	7,9	7,1	7,5	6,0	6,0	6,0	83,9

Merkittävin ohjelmakaudelle suunniteltu investointi on Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen perusparannus ja kapasiteetin nostamisen hanke. Lisäksi merkittävä osa investoinneista kohdistuu Vanhakaupungin ja Pitkälän laitosten toimintavarmuuden ja rakenteiden kunnon ylläpidon varmistaviin saneerauksiin.

3.2 Vedenjakelu ja viemärointi

Vedenjakelun ja viemäroinnin investoinnit on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin. Uudisinvestoinnit on jaettu vedenjakeluun ja viemärointiin siten, että kumpikin kokonaisuus sisältää sekä verkostojen että laitteiden uudisinvestoinnit. Uudisinvestoinnit sisältävät maankäytön laajentumisen ja tiivistymisen aiheuttamat

kapasiteetti- ja toimintavarmuusinvestoinnit sekä muut järjestelmän kehittämiseen liittyvät investoinnit. Uusille ja tiivistyville alueille toteutettavat jakelu- ja keräilyverkot sisältyvät kaavoituksen mukaisen laajentumisen ja haja-asutusalueiden investointeihin (korit 1 ja 2).

Saneerausinvestoinnit on jaettu erikseen verkostojen saneerausinvestointeihin sekä vedenjakelun ja viemäroinnin laitteiden saneerausinvestointeihin.

Osakokonaisuus sisältää korit:

- 8) Vedenjakelun uudisinvestoinnit
- 9) Viemäroinnin uudisinvestoinnit
- 10) Verkostojen saneerausinvestoinnit
- 11) Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit
- 12) Viemäroinnin laitteiden saneerausinvestoinnit.

Vedenjakelun ja viemäroinnin suunnitellut investoinnit ohjelmakaudelle ovat 929 (816) M€. Investointikustannusten kasvaminen selittyy kustannusarvioiden laskemista varten määritettyjen yksikköhintojen tarkistamisella, Viikinmäen jätevesien kääntöön liittyvien hankkeiden toteutuksella kauden lopulla sekä hankkeiden siirtymisellä vuosilta 2021-22 myöhemmäksi.

3.2.0 Kori 8: Vedenjakelun uudisinvestoinnit

Vedenjakelujärjestelmä koostuu vesijohtoverkostosta ja verkostossa olevista laitteista sekä niiden ohjausjärjestelmästä. Vedenjakelujärjestelmän osia ovat pääjohdot, jakelujohdot, tunnelirakenteet, paineenkorotusasemat, vesitornit, alavesisäiliöt, venttiili- ja mittausasemat sekä ohjausjärjestelmä.

Vedenjakelun uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Asiakkaille johdetaan riittävä määrä talousvettä ja sammutusvettä normaali- ja häiriötilanteiden aikana. Vesijohtoverkoston vuotovesimäärä on pieni ja vedenjakelujärjestelmää valvotaan, ohjataan, kehitetään ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Vedenjakelun kapasiteetti on sellainen, että sen avulla voidaan toimittaa asiakkaille riittävästi hyvälaatuaista, STM:n asetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää talousvettä. Verkostopaineen tavoitetaso on välillä 3...5 baaria. Painetaso vaihtelee liitospisteessä enintään 10 metriä vuorokauden aikana. Yksittäinen häiriö ei aiheuta laajaa vedenjakelun häiriötä.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Vedenjakelun kapasiteetti varmistetaan rakentamalla uusia runkolinjoja siellä, missä kapasiteetti jää vajaaksi kaupunkien kasvaessa. Uusia runkojohtoja rakennetaan noin 80 km. Uusilla vedenjakeluverkoston alueilla verkostopaine on tavoitetason mukainen. Vedenjakelun varmuutta parannetaan rakentamalla rinnakkaisyyteksiä päävesijohdoille. Näin saavutetaan tilanne, jossa 80 % asukkaista asuu alueella, jossa laajoja vedenjakeluhäiriöitä ei aiheudu. Vuotojenhallinnan tehostamiseksi verkostopainetta alennetaan mahdollisuuksien mukaan muiden investointihankkeiden yhteydessä.
Strategian päämäärät	Turvattu juomavesi; Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Vedenjakelun uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 123 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	12,9	12,9	16,9	17,0	15,0	10,3	12,5	10,3	10,1	4,9	122,8

Vedenjakeluverkoston merkittävimmät ohjelmakaudelle suunnitellut uudisinvestoinnit ovat Vantaan vedenjakelun varmuuden parantaminen suurilla runkolinjahankkeilla muiden muassa Myyrmäen (12 km), Tikkurilan (6 km) ja Korson (4 km) painepiireissä. Espoon ja Helsingin alueilla lisätään vedenjakelun kapasiteettia mm. Saunalahdessa (5 km), Otaniemen painepiirissä (4 km) ja Kaupintiellä (2 km). Paineenkorotusasemien saneeraus takaa uusien linjojen täyden hyödyntämisen.

3.2.1 Kori 9: Viemäroinnin uudisinvestoinnit

Viemärointijärjestelmä koostuu jätevesiviemäri-, sekaviemäri- ja hulevesiverkostoista sekä niissä olevista laitteista. Viemärointijärjestelmän osia ovat kokoojaviemärit, keräilyviemärit, viemäritunnelit ja jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit. Sekaviemäriverkostoa sijaitsee ainoastaan Helsingin kantakaupungin alueella.

Viemäroinnin uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Kaikki jätevedet ohjataan jätevedenpuhdistamoille ilman ylivuotoja, ohituksia ja ympäristöhaittoja. Hulevedet johdetaan hallitusti vesistöön tai maastoon HSY:n ja jäsenkaupunkien vastuunjaon mukaisesti. Viemärointijärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Viemärointijärjestelmän kapasiteetti on sellainen, että kaikki jätevedet saadaan johdettua jätevedenpuhdistamoille. Jätevedenpuhdistamoiden keskinäistä kuormitusta tasataan viemärointijärjestelyin. Yksittäinen häiriö ei aiheuta laajaa viemäroinnin häiriötä.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Jäteveden puhdistamoiden ja viemäriverkostojen keskinäistä kuormitusta tasataan johtamalla Espoon ja Länsi-Vantaan lisäksi Länsi-Helsingin jätevedet Blominmäen puhdistamolle. Lisäksi toteutetaan Blominmäen tulotunnelin mahdollistamia uusia viemärointijärjestelyitä. Viemäroinnin kapasiteettia lisätään kasvavan kaupunkiseudun tarpeisiin sekä ylivuotojen vähentämiseksi. Uusia jäteveden runkolinjoja rakennetaan noin 35 km ja olemassa olevan verkoston kapasiteettia lisätään noin 13 km osuudelta. Sekaviemärointialueen ylivuotoja hillitään ja sekaviemäreitä eriytetään. Viemäriverkoston aluemittausjärjestelmää rakennetaan muiden hankkeiden yhteydessä. Toimintavarmuutta parannetaan kahdentamalla kooltaan yli 300 l/s pumppaamoiden paineviemäreitä saneerausten yhteydessä.
Strategian päämäärä	Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien; Vastuulliset ja kehittyvät palvelut; Puhdas Itämeri

Viemäroinnin uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 203 M€. Kustannukset jakautuvat vuosittain ja kohteittain seuraavasti:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	15,5	17,6	19,8	21,5	20,7	16,1	24,6	21,9	22,4	22,8	202,8

Merkittävimmät viemäröintijärjestelmän ohjelmakaudelle suunnitellut uudisinvestoinnit ovat Viikinmäen vesien kääntöön liittyvät hankkeet: tunneliyhteys Söderskåg-Lansa-Säteri ja Lassila-Säteri viemärlinja sekä tunneli Esplanadilta Munkkisaaren tunneliin (1,5 km) ja Esplanadin sekaviemäröinnin eriyttämisen aloittaminen.

3.2.2 Kori 10: Verkostojen saneerausinvestoinnit

Verkostojen saneerausinvestoinnit sisältävät sekä vesijohto- että viemäriverkostojen saneerausinvestoinnit. Vedenjakelun ja viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit ovat omissa koreissaan.

Verkostojen saneeraus- ja kehittämishankkeilla parannetaan verkostojen kuntoa, toiminnallisuutta ja varmuutta huomioimalla asiakaskokemus, vahinkojen ehkäiseminen, maankäytön kehittyminen, pelastuslaitosten tarpeet sekä sekaviemäriverkostojen eriyttäminen. Saneeraukset yhteensovitetaan kaupunkien katusaneerausten kanssa, jotta kaupunkilaisille töistä aiheutuva haitta on mahdollisimman pieni.

Verkostojen saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Verkostojen toimintavarmuus ja palvelutaso on turvattu. Vedenkäyttäjät saavat keskeytyksettä hyvälaatuista vettä. Viemäriverkostojen toiminta ylläpidetään tasolla, jolla ei aiheudu terveysriskejä, ympäristö- tai omaisuushaittoja. Verkostojen vuotovesimäärät ovat pienet. Hulevedet eivät päädy jätevedenpuhdistamolle, mm. sekaviemäröinti eriytetään pitkällä aikajänteellä. Verkostojen investointi- ja kunnossapitotoimet ovat tasapainosassa.
Palvelutaso	Verkostovesi täyttää STM:n laatuvaatimukset ja -tavoitteet. Suunnittelemattomasti ilman vettä jäävien asukkaiden lukumäärä on pienempi kuin 30 000 asukasta vuodessa ja kulutuskeskeytysaika on keskimäärin alle 7 min (tavoite 2030). Merkittävien viemäriverkostojen (jv, skv, hv) häiriöihin liittyvien ympäristöön johtuvien ylivuotojen, tulvien ja kiinteistöjen tulvavahinkojen määrä ei kasva.

Toimenpiteet ja tavoitteet	Saneerausinvestoinnit kohdennetaan kunto- riski- ja kriittisyysperusteisesti. Verkostojen toimintavarmuutta kehitetään, toiminnallinen kunto säilytetään ja hillitään ikääntyvän verkoston kunnon heikkenemistä. Investoinneilla varmistetaan, että palvelutaso saadaan ylläpidettyä kunnossapitotoimilla. Vesijohtoja saneerataan 230 km, jätevesiviemäreitä 220 km ja hulevesiverkostoa 100 km. Sekaviemäriä eriytetään noin 30 km. Ohjelman saneeraustasolla huonokuntoisen verkoston määrä kaksinkertaistuu ja esimerkiksi putkirikkojen kokonaismäärän arvioidaan kasvavan hieman. Toimintahäiriöitä ennaltaehkäisevistä nykyisistä säännöllisistä viemärihuhtelukohteista poistuu noin 25 %. Kriittisten verkostojen kuten, päävesijohtojen, pääviiemäreiden ja tunneleiden saneerausta lisätään, koska niiden rikkoontuminen saattaa aiheuttaa laajan häiriön vedenjakeluun, suuren vahingon omaisuudelle tai ympäristölle sekä vakavan työtaturmariskin. Muun verkoston saneeraukset kohdennetaan kohteisiin, joissa haitat ovat toistuvia, vahinkoriski korkea tai tilannetta ei pystytä hallita kunnossapidon toimenpiteillä. Saneeraukset vaikuttavat myös verkostojen vuotavuuteen. Edistämme tonttijohtojen saneerausta.
Strategian päämäärät	Tasapainoinen talous, Pito- ja vetovoimainen työnantaja; Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien; Turvattu juomavesi

Verkostojen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 539 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	58,1	57,4	46,5	43,4	48,1	64,7	48,0	55,9	53,0	63,5	538,6

Saneerausten ensisijainen tarkoitus on turvata verkoston toimintavarmuus ja palvelutaso. Ohjelman investointitasolla pystytään hillitsemään ikääntyvästä verkostosta aiheutuvien haittojen kasvua, ja investoinnit kohdennetaan kunto- ja kriittisyysperusteisesti, jotta säilytetään verkoston toiminnallinen kunto. Tunnistettuja ongelmakohteita saadaan poistettua saneerauksilla, mutta ohjelmakauden aikana verkoston ikääntyessä muodostuu uusia kunnossapito- ja häiriökohteita niin, että tällä saneerausmäärällä huonokuntoisen verkoston määrän ennakoidaan kaksinkertaistuvan ohjelmakauden loppuun mennessä. Kaudella saneerataan useita päävesijohtoja ja niiden yhteydessä muitakin verkostoja, esim. Tattariharjuntien päävesijohdon saneeraus. Lisäksi vähennetään tunnistettuja vedenlaatuongelmia, vuotoherkkiä linjaosuuksia ja asbestisia vesijohtoja. Osa näistä hankkeista on laajoja aluesaneerauksia Vuosaassa, Tapaninvainiossa ja Pirkkolassa. Investoinneilla parannetaan tunneleiden kalliorakenteita ja tunneleihin sijoittuvia verkostoja. Lisäksi saneerauksilla parannetaan viemäreiden välityskykyä ja hillitään viemäritulvien ja niistä aiheutuvien vahinkojen riskiä, esim. Blominmäen itäisen valuma-alueen viemärinti. Verkostojen saneerauksen yhteydessä eriytetään sekaviemärintiä. Viemärien eriyttäminen vähentää jätevedenpuhdistamolle päätyvän huleveden määrää sekä ylivuotoja ja jätevesitulvia. Eriyttäminen on erittäin pitkäjänteinen hanke, joka jatkuu lähemmäs 100 vuoden ajan.

3.2.3 Kori 11: Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit

Vedenjakelun laitteita ovat paineenkorotusasemat, vesitornit sekä venttiili- ja mittausasemat.

Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Talousvesi johdetaan verkostoon ja asiakkaille jaettavaksi hyvälaatuisena tarkoituksenmukaisilla paineenkorotusasemilla, säätöventtiiliasemilla, vesitorneilla ja automaatiojärjestelmällä ilman häiriöitä kaikkina vuorokaudenaikoina, myös häiriötilanteiden aikana. Vedenjakelujärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Verkostovesi täyttää STM:n laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Vedenjakelun kapasiteetti sekä painetaso ovat sopivalla tasolla. Vedenjakelun laitteet pidetään hyvässä toimintakunnossa. Vesitornit ja paineenkorotusasemat ovat varmatoimisia ja energiatehokkaita sekä mahdollistavat toimitettavan talousveden laadun pysymisen korkeana.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Paineenkorotusasemat saneerataan toimintavarmuuden ja riittävän kapasiteetin ylläpitämiseksi. Lisäksi paineenkorotusasemien sähkönsyöttöä varmennetaan ja lisätään energiatehokkuutta. Vesitorneille tehdään kuntoarvioiden mukaiset korjaukset, saneeraustarvetta on erityisesti julkisivuissa ja vesiteknisissä tiloissa.
Strategian päämäärät	Tasapainoinen talous, Turvattu juomavesi, Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 34 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	4,7	3,8	3,9	4,0	2,5	2,5	2,9	3,1	3,2	3,1	33,6

Saneerausten ensisijainen tarkoitus on säilyttää laiteasemien ja vesisäiliöiden toiminnallinen ja rakenteellinen kunto. Vedenjakelun laitteiden ohjelmakaudelle suunnitellut saneerausinvestoinnit sisältävät vesitornien ja paineenkorotusasemien vuosisaneerauksia. Lisäksi vesitorneille tehdään kuntotarkastukset ja niiden edellyttävät saneeraustoimenpiteet.

3.2.4 Kori 12: Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit

Viemäröinnin laitteita ovat jätevedenpumppaamot ja mittausasemat.

Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmankauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Jätevedet pumpataan ilman kapasiteetin puutteesta aiheutuvia ylivuotoja ja ympäristöhaittoja jätevedenpuhdistamoille ja hulevedet purettavaksi vesistöön tai maastoon. Viemärintijärjestelmää valvotaan, ohjataan, optimoidaan ja analysoidaan kokonaisuutena.
Palvelutaso	Jätevedenpumppauksen kapasiteetti on riittävä ja pumppaamoiden toiminta on varmistettu. Pumppaamot ovat energiatehokkaita ja ne varustetaan järjestelmän valvonnan, ohjauksen, optimoinnin ja analysoinnin kannalta tarpeellisilla laitteilla.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Nykyisten pumppaamoiden kapasiteettia lisätään kasvavien vesimäärien mukaan. Pumppaamoiden toiminta varmistetaan ja toimintavarmuutta kasvatetaan saneerausten avulla. Samalla vähennetään pumppaamoiden ympäristöhaittoja teknisillä ratkaisulla. Pumppaamoautomaatiojärjestelmää kehitetään vuotovesien hallinnan tarpeita vastaavaksi. Kriittisille pumppaamoille lisätään virtaamamittauksia virtaamatiedon laadun ja edelleen viemäriverkoston kokonaiskapasiteetin hallinnan parantamiseksi. Viemäriverkoston aluemittausjärjestelmää rakennetaan muiden hankkeiden yhteydessä.
Strategian päämäärät	Tasapainoinen talous, Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien, Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Viemäroinnin laitteiden saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 31 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	3,0	3,4	3,4	3,5	3,5	31,3

Saneerausten ensisijainen tarkoitus on säilyttää pumppaamoiden ja laiteasemien toiminnallinen ja rakenteellinen kunto. Ohjelmakauden saneeraukset sisältävät jätevesipumppaamoiden saneerauksia sekä toimintavarmuutta parantavia muutoksia.

3.3 Jätevedenpuhdistus

Jätevedenpuhdistuksen osakokonaisuuteen kuuluvat jätevedenpuhdistus ja purkutunnelit. Investoinnit on jaettu uudis- ja saneerausinvestointeihin.

Osakokonaisuus sisältää korit:

- 13) Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit
- 14) Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit
- 15) Purkutunneleiden uudisinvestoinnit
- 16) Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit.

Jätevedenpuhdistuksen suunnitellut investoinnit ohjelmakaudella 2023-2032 ovat 107 (186) M€. Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen edellisellä ohjelmakaudella pienentää investointitarvetta edelliseen ohjelmaan verrattuna. Lisäksi lietteen jatkokäsittelyn ja haitallisten aineiden poiston hankkeiden aloittamista on siirretty edellisen ohjelman aikataulusta.

3.3.1 Kori 13: Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit

Jätevedenpuhdistukseen uudisinvestointeihin kuuluvat Viikinmäen, Suomenojan ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoihin sekä Metsäpirtin kompostointialueelle tehtävät uudisinvestoinnit.

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Jätevesi puhdistetaan lupamääräysten ja HSY:n tavoitteiden mukaisesti ja johdetaan puhdistettuna vesistöön niin, että sen haitta ympäristölle on mahdollisimman vähäinen. Jätevesilietteestä valmistetaan sellaisia tuotteita, jotka voidaan hyötykäyttää.
Palvelutaso	Kaikki jätevedet käsitellään ensisijaisesti biologisesti. Kaikkein korkeimpiin huippuvirtaamapiikkeihin ja häiriötilanteisiin varaudutaan myös tehokkaalla kemiallis-fysikaalisella käsittelyllä. Puhdistuskapasiteettia lisätään kasvavan pääkaupunkiseudun tarvetta vastaavasti. Puhdistusprosessia kehitetään siten, että ravinnekuormitus mereen on lupamääräysten ja HSY:n tavoitteiden mukaista. Lietteenkäsittely mahdollistaa lietteen 100 % hyötykäytön.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Viikinmäen jätevedenpuhdistamon kapasiteettia kasvatetaan niin, että koko jätevedenpuhdistuksen kapasiteetti nousee 13 %. Kemikaalien kulutusta vähennetään toteuttamalla rejektivesien erilliskäsittely. Viikinmäen fosfori- ja mikromuovikuormitusta Itämereen pienennetään jälkikäsittelyn avulla ja lisäksi varaudutaan haitta-aineiden poistoon tähtäävien investointien aloittamiseen. Vuosittainen fosforikuorma pienenee suunnittelukauden aikana 12 tn/a (40 %) ja typpikuorma 50 tn/a (5%).
Strategian päämäärät	Puhdas Itämeri; Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 38 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	0,0	1,1	2,1	4,7	8,6	8,0	4,0	4,0	5,0	0,5	38,1

Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointien merkittävimpiä suunniteltuja hankkeita ohjelmakaudella ovat Viikinmäen kapasiteetin noston hankkeet, eli jälkiselkeytyksen hydraulisen kapasiteetin kasvatus, fosforin poistoa tehostava jälkikäsittely, ohitusvesien erilliskäsittely sekä rejektivesien erilliskäsittely. Toimintakentän muutoksiin vastataan varautumalla kauden lopussa käynnistyvällä Viikinmäen haitallisia aineita poistavan jälkikäsittelyn hankkeella.

3.3.2 Kori 14: Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit

Jätevedenpuhdistukseen saneerausinvestointeihin kuuluvat Viikinmäen ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoihin sekä Metsäpirtin kompostointialueelle tehtävät saneerausinvestoinnit.

Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Jätevedenpuhdistuksen ja lietteen käsittelyn toiminta on ympäristölupamääräysten mukaista, käyttöaste on korkea ja häiriötilanteet vältetään mahdollisimman täydellisesti. Laitosten energia-, ympäristö- ja resurssitehokkuus paranee jatkuvasti. Lietteenkäsittely mahdollistaa lietteen 100 % hyötykäytön.
Palvelutaso	Viikinmäen ja Blominmäen puhdistamot pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että ne pystyvät käsittelemään jätevedet vaatimusten ja HSY:n tavoitteiden mukaiseen puhdistustasoon. Ravinnekueormitus mereen on lupamääräyksiä tiukempien omaehtoisten tavoitteiden mukainen. Metsäpirtin avokompostikenttä toiminnallisuuksineen pidetään täydessä toimintakunnossa siten, että siellä pystytään tuottamaan puhdistamoiden lietteestä lannoitevalmistelain vaatimukset täyttävää maanparannusainetta.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Toteutetaan Viikinmäen, Blominmäen ja Metsäpirtin tarvittavat vuosisaneeraukset. Uusitaan Metsäpirtin kompostikentän pinnoite vedenpitävyyden ylläpitämiseksi. Parannetaan laitosten energiatehokkuutta.
Strategian päämäärät	Puhdas Itämeri, Tasapainoinen talous, Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 60 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	6,6	6,9	6,9	7,0	3,9	5,2	5,4	5,5	6,5	6,6	60,4

Jätevedenpuhdistuksen suunnittelut saneerausinvestoinnit ohjelmakaudella sisältävät Viikinmäen puhdistamon ja Metsäpirtin sekä loppukaudesta myös Blominmäen puhdistamon vuosisaneeraukset. Lisäksi Metsäpirtin kompostointikenttä pinnoitetaan uudelleen, millä varmistetaan sen vedenpitävyys ja ympäristöluvan mukainen toiminta.

3.3.3 Kori 15: Purkutunneleiden uudisinvestoinnit

Purkutunneleiden uudisinvestointeihin kuuluvat jätevedenpuhdistamoiden purkutunneleiden ja varapurkuyhteyksien uudisinvestoinnit.

Purkutunneleiden uudisinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Puhdistettu jätevesi virtaa kaikissa tilanteissa hallitusti purkupaikalle. Purkupisteet aiheuttavat ympäristölle mahdollisimman vähän haittaa.
Palvelutaso	Jokaisella puhdistamolla on kaksi vaihtoehtoista purkureittiä, joiden kapasiteetti on riittävä sekä normaali- että häiriötilanteissa.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle rakennetaan vaihtoehtoinen purkureitti välille Viikinmäki-Viikki, jolla ehkäistään riski, että tunnelisortuma tällä välillä Viikinmäki-Viikki pysäyttäisi kokonaan jäteveden käsittelyn laitoksella pitkäksi ajaksi. Vara- ja hätäpurkuyhteydet säilytetään alueiden maankäytön muutoksista huolimatta ja integroidaan kehittyvään kaupunkiympäristöön. Kyläsaaren varapurkuyhteyden kapasiteettia kasvatetaan aluerakentamisen yhteydessä.
Strategian päämäärät	Puhdas Itämeri, Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien, Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Purkutunneleiden uudisinvestointien kustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 9 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Yhteensä M€	0,5	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0	1,0	1,0	0,5	0,0	8,5

Purkutunneleiden suunnitellut uudisinvestoinnit sisältävät Viikinmäen jätevedenpuhdistamon purkutunnelin kahdentamisen välillä Viikinmäki-Viikki samoin kuin Kyläsaaren varapurkuyhteyden parantamisen ja Viikin alueen kehittämisen.

3.3.4 Kori 16: Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit

Purkutunneleiden saneerausinvestointeihin kuuluvat jätevedenpuhdistamoiden purkutunneleiden ja varapurkuyhteyksien saneerausinvestoinnit. Korissa ei ole investointeja tällä ohjelmakaudella, mutta purkutunnelien kuntoa tutkitaan säännöllisesti saneeraustarpeen kartoittamiseksi.

Purkutunneleiden saneerausinvestointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Puhdistettu jätevesi virtaa kaikissa tilanteissa hallitusti purkupaikalle. Purkupisteet aiheuttavat ympäristölle mahdollisimman vähän haittaa.
Palvelutaso	Purkutunnelit pidetään kunnossa siten, että niiden välityskyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Kuntotarkastusten perusteella tämänhetkinen kunto ei edellytä saneerausinvestointeja ohjelmakaudella. Purkutunneleiden kuntoa seurataan saneeraustarpeiden arvioimiseksi.
Strategian päämäärät	Puhdas Itämeri, Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien, Tasapainoinen talous, Pito- ja vetovoimainen työnantaja

4 Rakennukset ja muu irtain

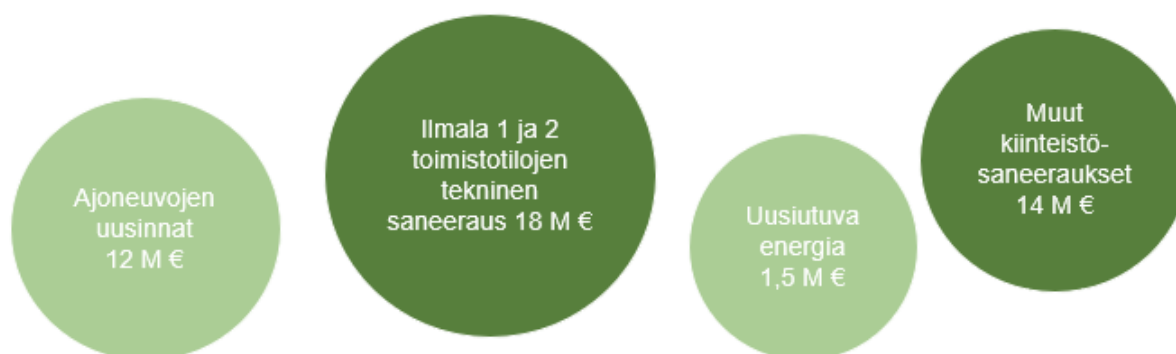
Vesihuollon investointiohjelmassa oman osakokonaisuutensa muodostavat rakennukset sekä muu irtain. Rakennusten osakokonaisuudelle on investointikori 17 Rakennukset ja muulle irtaimelle investointikori 18 Muu irtain.

Rakennukset-investointikoriin kuuluvat HSY:n omistamien toimitilojen, kuten Ilmalan vesitornien toimitilojen sekä Verkon tukikohtien uudis- ja saneerausinvestoinnit. Lisäksi kori sisältää energiatehokkuuteen liittyviä investointeja, kuten aurinkopaneeleiden asentamista. Tuotantolaitosten rakennusten uudis- ja saneerausinvestoinnit ovat kyseistä tuotantolaitosta koskevassa investointikorissa, esimerkiksi koreissa 6, 7, 13 ja 14.

Muuhun irtaimeen kuuluvat esimerkiksi HSY:n ajoneuvokaluston uudistamisinvestoinnit, vesimittari- ja pienlaiteinvestointeja ja investoinneiksi luettavia ohjelmistohankintoja.

Rakennusten ja muun irtaimen investointikustannukset ohjelmakaudella ovat yhteensä 34 ja 22 M€:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-2032
Kori 17 Rakennukset, M€	3,7	8,6	7,3	6,3	5,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,8	33,5
Kori 18 Muut, M€	2,3	2,0	2,2	2,2	2,0	2,5	2,5	2,0	2,0	2,0	21,7

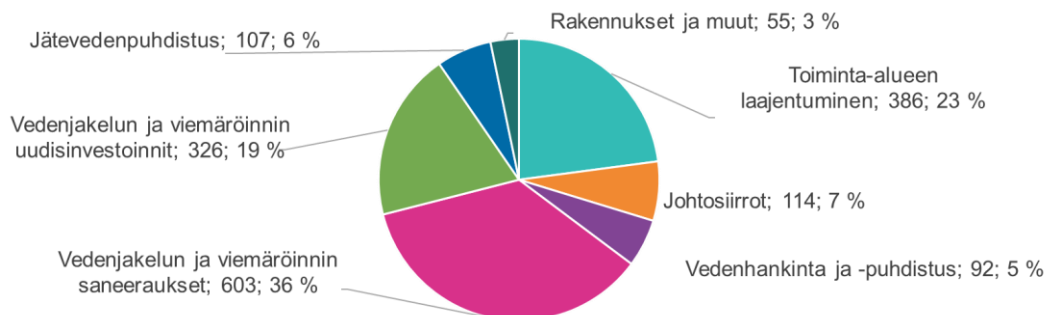

Rakennusten ja muun irtaimen investointien päämäärä, palvelutaso ja suunnitelmakauden tavoitteet:

Korikokonaisuuden päämäärä	Ajanmukaiset toimitilat ja työvälineet mahdollistavat vesihuoltopalveluiden tuottamisen.
Palvelutaso	Toimitilojen ja ajoneuvojen kunto ylläpidetään.
Toimenpiteet ja tavoitteet	Toimitilojen kuntoa ylläpidetään saneerauksilla ja ajoneuvokalustoa uusitaan taloudellisesti. Järjestelmähankinnoilla tuetaan toimintatapojen kehittämistä.
Strategian päämäärät	Tasapainoinen talous, Pito- ja vetovoimainen työnantaja (Hiilineutraali pääkaupunkiseutu)

5 Kokonaisinvestoinnit suunnitelmakaudella 2023–2032

Ohjelman kokonaisinvestoinnit ovat 1 752 M€ ja ohjelmaan kuuluu yhteensä 519 hanketta. Hankekokonaisuuksia on muodostettu 43 kpl. Ohjelman mukaisella investointitasolla HSY pystyy ylläpitämään vesihuolto-omaisuutensa kunnon ja toimintavarmuuden riittävällä tasolla sekä tuottamaan tavoitteidensa mukaiset palvelut säilyttämällä kuitenkin talouden tasapainon. Ohjelmakauden investoinneista noin 85 % kohdistuu verkostoihin, noin 5 % talousveden tuotantoon ja 6 % jäteveden puhdistukseen.

Ohjelmakauden investoinnit, vuosien 2020–21 toteumat ja vuoden 2022 talousarviovaraukset:

	TOT 2020	TOT 2021	TA 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	INVOHJ 2023-2032
Vesihuollon investoinnit yhteensä, M€	263	211	198	177	184	174	175	174	174	174	174	174	172	1752
A Kaupunkilähtöiset investoinnit	67	51	58	57	58	51	49	51	49	48	47	47	45	500
A1 Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus	67	51	58	57	58	51	49	51	49	48	47	47	46	500
01 Kaavoituksen muk. laajentuminen	46	39	33	35	36	35	35	35	39	39	39	39	39	371
02 Laajentuminen haja-asutusalueille	2	1	5	4	2	2	2	1	1	1	1	1	1	15
03 Johtosiirrot	19	11	21	19	20	14	12	15	9	7	6	7	6	114
B Vesihuoltolähtöiset investoinnit	199	159	141	112	113	113	117	112	118	109	111	110	111	1129
B1 Vedenhankinta ja -puhdistus	11	15	10	11	10	14	16	9	7	8	6	6	6	92
04 Vedenhankinnan uudisinv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05 Vedenhankinnan saneerausinv.	0	0	2	2	2	1	2	1	0	0	0	0	0	8
06 Vedenpuhdistuksen uudisinv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07 Vedenpuhdistuksen saneerausinv.	11	15	8	9	8	12	14	8	7	8	6	6	6	84
B2 Vedenjakelu- ja viemärointi	57	54	101	94	95	90	89	89	97	91	95	92	98	929
8 Vedenjakelun uudisinvestoinnit	13	8	14	13	13	17	17	15	10	13	10	10	5	123
9 Viemäroinnin uudisinvestoinnit	13	10	20	15	18	20	22	21	16	25	22	22	23	203
10 Verkostojen saneerausinvestoinnit	28	31	61	58	57	46	43	48	65	48	56	53	63	539
11 Vedenjakelun laitteiden saneeraus	1	3	4	5	4	4	4	2	3	3	3	3	3	34
12 Viemäroinnin laitteiden saneeraus	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	31
B3 Jätevedenpuhdistus	128	87	24	7	9	10	13	14	14	10	11	12	7	107
13 Jätevedenpuhdistuksen uudisinv.	124	85	19	0	1	2	5	9	8	4	4	5	1	38
14 Jätevedenpuhdistuksen saneeraus	4	2	5	7	7	7	7	4	5	5	6	7	7	60
15 Purkutunneleiden uudisinv.	0	0	0	1	1	1	1	2	1	1	1	1	0	9
16 Purkutunneleiden saneeraus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C Rakennukset (17)	3	3	6	4	9	7	6	5	0	0	0	1	1	33
D Muu irtain (18)	sis. koriin 17			2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	22
Rahoitusosuudet	-5	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Riskivara	-	-	-	2	3	1	0	4	4	14	14	14	13	68

6 Investointiohjelman 2023–2032 vaikuttavuus

Investoinnit edesauttavat omalta osaltaan strategisten päämäärien ja yksityiskohtaisempien tavoitteiden saavuttamista. Investoinneilla luodaan puitteet tavoitellulle palvelutasolle, mutta palvelutason toteutuminen edellyttää lähes kaikkien tavoitteiden osalta oikeanlaista käyttöä ja kunnossapitoa.

Kasvava kaupunkiseutu edellyttää HSY:ltä verkostojen laajentamista ja tiivistämistä kaavoitettaville alueille sekä riittävän kapasiteetin varmistamista niin vedenjakeluverkostossa, jätevesiviemäriverkostossa, vedenpuhdistuksessa kuin jäteveden käsittelyssäkin. HSY:n alueen asukasmäärän on arvioitu kasvavan noin 116 000 asukkaalla vuosina 2022-2032.

Investoinneilla saavutettavat vaikutukset on seuraavassa jaoteltu sen strategisten päämäärän mukaan, joita ne ensisijaisesti toteuttavat. Investointihankkeella voidaan mahdollistaa yhtä tai useampaa päämäärää.

6.1 Asukaskokemus

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Ohjelmakaudella rakennetaan uutta verkostoa arviolta seuraavasti:

- vesijohtoja 460 km
 - josta jakeluverkostoa asemakaava-alueelle noin 360 km
 - jakeluverkostoa haja-asutusalueelle noin 20 km
 - pääjohtoja 80 km
- jätevesiviemäriä 420 km
 - josta jakeluverkostoa asemakaava-alueelle noin 360 km
 - jakeluverkostoa haja-asutusalueelle noin 20 km
 - pääviemäreitä 35 km
- hulevesiviemäriä 320 km.

Ohjelmakaudella saneerataan nykyistä verkostoa arviolta seuraavasti:

- vesijohtoja 280 km
 - josta johtosiirtoina 50 km
- jätevesiviemäriä 290 km
 - josta johtosiirtoina 50 km
- hulevesiviemäriä 120 km
 - josta johtosiirtoina 20 km
- sekaviemäriä eriytetään 30 km.

Uudisrakentamisen osalta arvioidut määrät ovat suuntaa antavia, koska vain osa ohjelmakauden hankealueista on tiedossa ja lisäksi on varauduttu vielä paikantamattomiin verkostolaajennuksiin väestöennusteen mukaisella tasolla.

Kuntoperusteisten verkostosaneerausten (kori 10) osalta määräärvio on tarkempi ja perustuu suurelta osin alueellisesti kohdennettuihin kohteisiin koko kauden osalta. Kaupunkien maankäytön muutosten edellyttämät johtosiirrot sisältyvät saneerausmääriin, mutta useimmiten ne kohdistuvat johtoiin, jotka eivät vielä ole kuntansa puolesta saneerausvaiheessa. Johtosiirtojen osuus verkostosaneerauksista on noin 17 %. Myös johtosiirtojen määräärvio on suuntaa antava, koska vain osa ohjelmakauden johtosiirtokohteista on tiedossa.

Ohjelmakaudella vesihuollon asiakasmäärän arvioidaan kasvavan noin 118 000 asukkaalla. Tästä määrästä noin 1500 on nykyisiä kuntalaisia, jotka liittyvät haja-asutusalueille rakennettaviin verkostoihin. Asemakaava-alueille toteutettavien verkostojen liittyyätiheys on noin 3 m/as ja kustannus uutta vedenkäyttäjää kohden on

noin 3000 €/asukas. Haja-asutusalueille toteutettavien verkostojen liittyjätiheys on noin 15 m/asukas ja kustannus uutta vedenkäyttäjää kohden on noin 10 000 €/asukas.

Asukasmäärän kasvun vuoksi sekä veden- että jätevedenpuhdistuksen kapasiteettia lisätään ohjelmakaudella 13 %. Lisäksi ohjelmaan sisältyy varavedenottojärjestelyiden saneerauksia, joilla parannetaan niiden toimintavarmuutta.

Turvattu juomavesi

Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen perusparannus lisää merkittävästi laitoksen toimintavarmuutta ja nostaa koko vedentuotannon kapasiteettia 13 %. Vedenjakelun päälinjojen kapasiteettia nostetaan vesimäärien kasvuennustetta vastaavasti. Vedenjakelun varmuutta parantamalla varmistetaan vedenjakelu toimivuus esimerkiksi putkirikkojen tai laitehäiriöiden aikana. Nämä kiertoyhteydet mahdollistavat häiriöttömän vedenjakelun myös silloin, kun nykyistä verkostoa saneerataan. Ohjelmakauden investoinneilla toisistaan riippumattomien vedenjakeluyhteyksien piirissä olevien asukkaiden määrä kasvaa noin 30 %-yksikköä, ollen kauden lopussa strategian tavoitteiden mukaisesti noin 80 %. Lisäksi päävesijohtojen uudisinvestoinneilla vähennetään paineongelmia. Nykyisistä verkostopaineen ongelma-alueista saadaan asukasmääränä laskettuna poistettua viidennes

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Viemäroinnin päälinjojen kapasiteettia nostetaan jätevesimäärien kasvuennustetta vastaavasti. Investointeja kohdennetaan 11 viemärikohteeseen, joissa runsaat vuotovedet ovat aiheuttaneet jäteveden ylivuotoja. Vuosien 2016–2020 ylivuotojen määrästä nämä kohteet vastaavat noin 85 %. Eriyttämällä sekaviemäriverkostoa jäte- ja hulevesiviemäriverkostoiksi sekä saneeraamalla huonokuntoisia jätevesiviemäreitä voidaan vähentää ylivuotoja, tulvimista sekä jätevedenpuhdistamoiden hydraulista kuormitusta ja siten viivästyttää puhdistamoiden laajennusinvestointeja.

6.2 Ympäristövastuu

Puhdas Itämeri

Jäteveden käsittelyn vesistökuormaa pienennetään merkittävästi kehittämällä ja tehostamalla jätevedenpuhdistuksen prosesseja sekä vastaamalla kasvun aiheuttamaan kapasiteettitarpeeseen. Ohjelmakauden tuloksena vuosittaiset fosforipäästöt vähenevät noin 12 tn/a (40 % nykyisestä, ottaen huomioon ohitustarpeen kasvun) ja typpipäästöt vähenevät noin 50 tn/a (5 % nykyisestä).

6.3 Työn murros

Pito- ja vetovoimainen työnantaja

Useimmilla saneerausinvestoinneilla voidaan parantaa työnteon turvallisuutta, ergonomiaa ja mielekkyyttä. Ohjelman investoinneilla säilytetään kiinteistöjen ja ajoneuvokaluston keskimääräinen kunto.

Ohjelmakaudella kehitetään omaisuudenhallinnan järjestelmää. Tuloksekkaan omaisuudenhallinnan perusta on ajantasainen ja laadukas tietopohja, jota kehitetään osana järjestelmää. Tietopohjan laajeneminen ja tarkentuminen lisää työn mielekkyyttä. Investointien järjestelmällisessä ja ennakoivassa suunnittelussa otetaan huomioon sekä eri tarpeet että kokonaisuus. Omaisuutta koskevat päätökset tehdään laajan työntekijäjoukon tuottaman, päivittämän tai analysoiman tiedon varassa. Vastavaroisesti omaisuudenhallinnan järjestelmä tarjoaa myös työntekijälle mahdollisuuden tunnistaa oman työnsä vaikutukset.

6.4 Kestävä talous

Tasapainoinen talous

Jatkuva ja häiriötön talousveden tuotanto ja vedenjakelu sekä jäteveden viemärointi ja -käsittely edellyttävät toimintavarmoja rakenteita ja laitteita. Laitosten saneerauksiin kohdennetuilla investoinneilla pystytään ylläpitämään rakenteiden ja laitteiden toimintavarmuus ja keskimääräinen kunto. Ohjelman investointitasolla nykyiset jätevedenpuhdistamoiden rakenteet ja laitteistot voidaan pitää toimintakuntoisina ja säilyttää niiden keskimääräinen kunto. Vedenhankinnan ja -puhdistuksen toimintavarmuus ja rakenteiden ja laitteistojen keskimääräinen kunto paranee. Vesitornien, paineenkorotus- ja laiteasemien sekä jätevedenpumppaamoiden saneeraustaso on mitoitettu niin, että niiden keskimääräinen kunto säilyy.

Asiakkaiden vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi HSY saneeraa vedenjakelu- ja viemäriverkostojaan riskiperusteisesti. Ohjelmakaudella verkoston ikääntyminen kiihtyy ja kauden investointitasolla voidaan hillitä verkoston kunnan heikkenemistä. Tällä, aiempia vuosia suuremmalla saneeraustasollakin huonokuntoiseksi arvioidun verkoston määrä kaksinkertaistuu. Keskimääräisen kunnan heikkenemisen ei kuitenkaan arvioida merkittävästi vielä heikentävän palvelutasoa. Tällä saneeraustasolla putkirikkojen määrän arvioidaan kasvavan kaudella hieman (n. 8 %). Ohjelmakauden saneerauskohteissa on esiintynyt yhteensä keskimäärin 40 vuotoa vuosittain (13 % HSY:n vesijohtovuodoista). Nykyisistä jätevedenviemäroinnin toiminnan kannalta välttämättömistä vakiohuuhteluista poistuu neljännes (n. 400 käyntiä/v). Vuotovesimäärien kehitykseen voidaan vaikuttaa vain osin saneerauksilla, ja pelkkien saneerausmäärän perusteella ei ole mahdollista arvioida vuotovesimäärien kehitystä. Ohjelman verkostosaneerauksilla pystytään poistamaan vesijohtoverkoston nykyisistä vuotovesistä laskennallisesti noin 3 000 m³/vrk sekä jätevesiverkostoon sisään vuotavista vesistä noin 11 000 m³/vrk määrä. Optimoitu omaisuudenhallinta edellyttää riittävien investointien lisäksi oikein mitoitettua ja kohdennettua kunnossapitoa. Tämän ohjelmakauden investoinneilla palvelutason ylläpitäminen vaatii aiempaa suurempaa resurssointia ennakkoivaan verkosto-omaisuuden kunnossapitoon.

Vesihuollon investointistrategia 2030

HSY:n hallitus 29.4.2022

Yhdessä kestävään huomiseen

Tavoite 2030

- Asiakkaidemme palvelutaso on säilynyt erinomaisena.
- Vesihuoltoinfra vastaa kaupunkien kehityksen ja muuttuvan ilmaston tarpeita.
- Tuotamme vesihuoltopalvelut ajanmukaisissa ja turvallisissa työtiloissa.
- Vesihuolto-omaisuuden kuntoa hallitaan suunnitelmallisesti.
- Toiminnan kasvusta huolimatta vesistökuormitus on pienentynyt.
- Kustannamme investoinnit tulorahoituksella.

Ympäristövastuu

Puhdas Itämeri

- Vähennämme Itämeren ravinnekuormitusta tehostamalla ja laajentamalla jäteveden puhdistusprosesseja
- Hillitsemme ikääntyvästä viemäriverkostosta ja sekaviemäröinnistä aiheutuvia ongelmia verkostoja saneeraamalla ja eriyttämällä.

Investoinneilla

- Vähennämme vuosittaista typpikuormitusta 500 000 kg ja fosforikuormitusta 12 000 kg
- Jatkamme sekaviemäröidyn verkoston suunnitelmallista eriyttämistä

Työn murros

Pito- ja vetovoimainen työnantaja

- Työympäristömme on ajanmukainen ja turvallinen.
- Päivittäessämme rakenteita, tiloja ja laitteistoja parannamme myös työskentely-ympäristöä.

Investoinneilla

- Mahdollistamme hyvän ja turvallisen työntekijäkokemuksen

Kestävä talous

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

- Priorisoimme investoinnit kattavan ja laadukkaan tiedon avulla.
- Investoinnit toteutetaan kestävästi ja tehokkaasti projektihallinnan työkaluilla.

Tasapainoinen talous

- Hallitsemme vesihuolto-omaisuuden kunnon kehitystä omaisuudenhallinnan järjestelmillä.
 - Ylläpidämme laitossomaisuuden arvoa saneerausinvestoinneilla.
 - Hillitsemme ikääntyvän verkoston kunnon heikkenemistä Saneerauksilla. Nostamme verkoston saneeraustasoa merkittävästi.
 - Rahoitamme investoinnit tulorahoituksella.
-

Investoinneilla hallitaan omaisuuden kuntoa

- Verkostosaneerausten tasoa lisätään 20 M€/v aiempaan tasoon nähden. Tästä huolimatta huonokuntoisen vesihuoltoverkoston määrä kaksinkertaistuu strategiakaudella.

Asukaskokemus

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

- Vastaamme kaupunkien kasvuun ja muuttuvaan ilmastoon säilyttämällä vesihuollon palvelutason. Rakennamme vesihuollon jakeluverkostoa sekä lisäämme siirtolinjojen ja tuotantolaitosten kapasiteettia.

Turvattu juomavesi

- Parannamme vedenjakelun toimintavarmuutta lisäämällä vedensyöttöyhteyksiä ja vedentuotannon kapasiteettia

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

- Vähennämme ympäristöhaittoja ja tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä kasvattamalla viemäroinnin kapasiteettia.
- Selvitämme ja huomioimme ympäristövaikutukset jo investointien esisuunnitteluvaiheessa

Investoinneilla varmennetaan 24/7 toimintakykyä

- Toisistaan riippumattomien vedenjakeluyhteyksien piirissä on noin 75 % asukkaista
- Vedentuotannon kapasiteettia lisätään 13 % strategiakaudella.
- Investointeja kohdennetaan toistuvasti ylivuotaviin rakenteisiin.

Yhdessä kestäväään huomiseen

Strategia vuoteen 2030, luonnos 23.4.2022

Yhdessä kestäväään huomiseen

Kestävä talous

Työn murros

Tuotamme vesi- ja jätehuollon

palveluja sekä seudullista tietoa

HSY

**Yhdessä teemme
maailman kestävimmän
kaupunkiseudun**

Palveluhenkisesti,
avoimesti, vastuullisesti
ja yhteistyössä

Ympäristövastuu

Asukaskokemus

Ympäristövastuu

HSY 2030 – yhdessä kestävään huomiseen

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

HSY:n hiilineutraaliusohjelma

- Vähennämme käsittelyprosesseista ja energian käytöstä aiheutuvia ilmastopäästöjä.
- Toteutamme energiatehokkuutta parantavia hankkeita.
- Selvitämme hiilensidonnallisuuden mahdollisuuksia käsittelytoiminnassamme.
- Vähennämme työmaiden ja rakentamisen päästöjä.
- Panostamme ilmastotyötä tukevaan tutkimukseen, TKI- ja hanketoimintaan.
- Tuemme kaupunkien ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimia yhteistyön kautta.
- Edistämme pääkaupunkiseudun ilmastotavoitteiden saavuttamista tiedon tuottamisen, analysoinnin, neuvonnan ja viestinnän keinoin.
- Edistämme seudullista ilmastoyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa ja tuemme kumppaneitamme ilmastopäästöjen vähentämisessä.

Tavoite

- Hiilineutraali vesi- ja jätehuolto
- Ilmastokestävä pääkaupunkiseutu

Mittari

**HSY:n kokonaispäästöt, t CO₂-ekv./a
(omat päästöt sekä keskeiset ulkoiset palvelut)**

- 2025: -56 % v. 2016 tasosta, 89 000 tCO₂/a
- 2030: -67 % v. 2016 tasosta, 64 000 tCO₂/a
- 102 000 t CO₂-ekv vuonna 2023

Kiertotalouden keskiössä

Kotitalousjätteen kierrätysasteen nostamisen ja alueen kiertotalouden edistämisen ohjelma

- Kehitämme taksarakennetta lajitteluun kannustavaksi ja laajennamme jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteita.
- Vaikutamme lajitteluaktiivisuuteen ja sekajätteen määrän pientymiseen neuvonnan ja viestinnän keinoin sekä tarjoamalla asukkaille helppoja kierrätyspalveluita.
- Edistämme ravinteiden kierrätystä ja hyödynnämme lietteet kestävällä tavalla.
- Edistämme seudullista kiertotalousyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa.
- Huomioimme kiertotalouden koko HSY:n tasolla mm. edistämällä kierrätysmateriaalien käyttöä omassa toiminnassa (hankinnat, rakentaminen, maamassat).
- Edistämme kierrätettävien materiaalien saantia hyötykäyttöön ja kannustamme kestävään elämäntapaan ja kiertotalouteen neuvonnan, viestinnän ja tiedontuotannon keinoin.

Tavoite

- Vahvistamme alueen kiertotalouden toteutumista.

Mittari

Kiinteistöiltä kerätyn sekajätteen määrä, kg/asukas/a

- 2025: 100 kg/as/a
- 2030: 85 kg/as/a

Kotitalousjätteen kierrätysaste, %

- 56 % 2023 mennessä
- 60 % 2025 mennessä
- 63 % 2030 mennessä

Puhdas Itämeri

Itämeri-toimenpideohjelma

- Otamme käyttöön uuden Blominmäen jätevedenpuhdistamon. Käyttöönotto mahdollistaa 2025 tavoitteet.
- Valmistaudumme Viikinmäen kiekkosuodatusinvestointiin (2028 - 2029) Fosforin osalta 2030 tavoitteen toteutuminen edellyttää Viikinmäen kiekkosuodatusinvestoinnin valmistumista aiotusti v. 2029.
- Typen tulokuormituksen kasvua hallitaan rejektivesien käsittelyn tehostamisella.
- Etsimme ja korjaamme verkoston vuotokohtia aktiivisesti
- Saneeraamme verkostoja.
- Ohjaamme asukkaita tonttijohtojen saneerauksen kannustamiseksi ja huleveden ohjaamiseksi oikein.

Tavoite

- Vähennämme vesistöjen kuormitusta

Mittari

Typpi- ja fosforikuormitus mereen, t/v

- 2025: N 750 t, P 25 t
- 2030: N 700 t, P 18 t

Työn murros

HSY 2030 – yhdessä kestävään huomiseen

Pito- ja vetovoimainen työnantaja

- Kehitetään HSY:n tavoitteisiin perustuva palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä, joka perustuu hyvään työsuoritukseen, laaja-alaiseen osaamiseen ja on joustava.
- Johtamis- ja esihenkilötyössä ihmisten valmentavan johtamisosaamisen kehittäminen.
- Parannetaan avointa, yhdenvertaista ja monimuotoista työ kulttuuria.

Tavoite

- Mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen.

Mittari

Työntekijäkokemus-mittari NPS

- 2025 = 0
- 2030 = 13

Osaava ja kehittyvä henkilöstö

Henkilöstön kehittymisen ohjelma

Mahdollistetaan omassa työssä kukoistaminen

- Luodaan toimiva urapolkumalli, joka sisältää myös vertikaalisen kehittymisen.
- Kehitetään suunnitelmallisesti strategisia kyvykkyyksiä ja henkilöstön osaamista.
- Laaditaan laaja osaamiskartoitus ja koulutussuunnitelma.
- Vahvistetaan henkilöstön työtehtävien kannalta olennaista digiosaamista.
- Mahdollistetaan kehityskyvykyys ja uuden oppiminen esim. kokeilujen kautta.
- Aloitetoiminnan uudelleen muotoilu.

Vahvistetaan eri yksiköiden välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Tavoite

- Mielekkäät tehtävät, muutoksenkyvykyys ja yhteistyö ovat tekemisemme perustana.

Mittari

Osaamisen, muutoksenkyvyyden ja yhteistyön indeksi

Henkilöstökyselyn
neljän kysymyksen keskiarvo

1. HSY:llä panostamme henkilöstön kehittymiseen riittävästi.
2. HSY on kehittyvä ja uudistuva organisaatio.
3. Henkilöstöä kuunnellaan riittävästi toiminnan kehittämisessä.
4. Yhteistyö eri yksiköiden välillä on sujuvaa.

- 2021: 3,25
- 2025: 3,5
- 2030: 4,0

Kestävä talous

HSY 2030 – yhdessä kestävään huomiseen

6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO

9 KESTÄVÄÄ
TEOLLISUUTTA,
INNOVAATIOITA JA
INFRASTRUKTUUREJA

12 VASTUULIISTA
KULUTTAMISTA

16 RAUHA, OIKEUDEN-
MUKAISUUS JA
HYVÄ HALLINTO

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Tuottavuusohjelman terävöittäminen ja toteuttaminen

- Tehostamme, sujuvoitamme ja suoraviivaistamme sisäisiä prosesseja.
- Varmistamme, että organisoituminen tukee tehokasta toimintaa.
- Parannamme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.
- Kehitämme tuottavuudelle sitä kuvaavat mittarit.

Tavoite

- Palvelumme tuotetaan kestävästi ja nykyistä tehokkaammin.

Mittari

Toimintamenot eur/as/v.

(huomioitu rahan arvo ja ilman merkittäviä kertaluonteisia eriä)

2025:145 eur /as.*

2030:135 eur /as.*

(*2021 rahan arvo)

Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %

Tasapainoinen talous

Ohjelma omaisuudenhallinnalle ja investoinneille

- Kehitämme omaisuudenhallintaa ja hallitsemme saneeraustarvetta.
- Kehitämme investointien priorisointia, toteutusta, seurantaa ja vaikuttavuutta.
- Määritämme, mikä on HSY:n velkaantumisen, saneerausvelan ja investointien suhde muihin vastaaviin toimijoihin
- Suunnitelma tasapainoisen talouden saavuttamiseksi
- Toteutamme vastuullista, säästämiseen ohjaava ja ennustettavaa taksapolitiikkaa. Teemme tahtotilaa tukevat taksapäätökset.
- Tasapainotamme jäsenkuntien rakentamisen ja vesihuollon investoinnit.
- Määritämme HSY:n palveluiden rahoittamisen pitkällä aikajänteellä.
- Tarkastelemme kirjanpidollisia poistoaikoja talouden näkökulmasta.

Tavoite

- Investointimme kyetään rahoittamaan vesi- ja jätemaksuilla.

Mittari

Lisävelka, €/as./vuosi

- **2021: lisävelka 100 €/as/vuosi (velkasumma 1500 €/as.)**
- **2025: 20 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)**
- **2030: 0 €/as/vuosi (velkasumma 1600 €/as.)**

Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, tavoitetaso 2023: **enintään 19 %**

Asukaskokemus

HSY 2030 – yhdessä kestävään huomiseen

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Vastuullisten ja kehittyvien palvelujen ohjelma

- Kehitetään palveluprosessien johtamista palvelumuotoilun, ”tuote edellä” -johtamisen sekä asiakassegmenttien näkökulmasta.
- Parannetaan palveluiden sujuvuutta erilaisten sisäisten ja ulkoisten asiakasryhmien kannalta.
- Kehitetään sähköistä asiakaspalvelua, asiakkaiden ohjaamista ja opastamista sähköisen asioinnin piiriin.
- Kehitämme asiakkuuden johtamisjärjestelmää
- Luomme sähköisen asiointikanava OmaHSY:n, johon kaikki HSY:n sähköinen asiointi ohjataan.
- Monipuolistamme ja laajennamme Sortti-palveluja.

Tavoite

- Palvelutoimintamme on sujuvaa ja saavutettavaa.

Mittari

Sähköisten asiakaskontaktien osuus kaikista asiakaskontakteista, %

2025 50%

2030 70%

Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastytyvyisyys vuosittain

Turvattu juomavesi

Kaikissa olosuhteissa turvattu juomavesi –ohjelma

- Varmistamme operatiivisen toiminnan korkean 24/7 toimintakyvyn riittävin määrällisin ja laadullisin henkilöresurssein.
- Varmistamme toimintavarmuutta riittävillä saneeraus- ja korvausinvestoinneilla. Investointien ohjelmointi perustuu systemaattiseen omaisuudenhallintaan.
- Parannamme fyysisten ja kyberuhkien ennakointikykyä, turvallisuutta sekä organisaation toipumiskykyä kyberhäiriötilanteissa.
- Kehitämme juomaveden turvallisuussuunnitelmaa.
- Kehitämme häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumista ja jatkuvuudenhallintaa.
- Parannamme kohteiden suojausta.

Tavoite

- Toimintavarmuutemme on erinomaisella tasolla.

Mittari

Toimintavarmuus-indeksi koostuu viidestä mittarista

1. Vaikuttavuudeltaan vakavien häiriötilanteiden määrä (kpl/a)
2. Kriittisissä päävesijohdoissa tapahtuvien putkirikkojen määrä (kpl/a)
3. Kahdessa suunnasta varmennetun vedenjakelun piirissä olevat asukkaat (%)
4. Veden tuotannon kapasiteetti häiriötilanteissa (%)
5. Kyberturvallisuus

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

- Tunnistamme HSY:n vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, lähiluontoon ja lähiasukkaisiin sekä arvioimme vaikutusten merkitystä.
- Vähennetään haitallisia vaikutuksia lähiluontoon ja lähiasukkaisiin (muun muassa haju, melu, vieras- ja haittalajitorjunta, roskaantuminen ja lähivesien laatu).
- Selvitämme ja seuraamme vesi- ja jätehuollossa mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja toteutamme monimuotoisuutta tukevia toimia.
- Luomme keinoja ja toimintamalleja haittojen vähentämiseksi ja myönteisten vaikutusten aikaansaamiseksi.
- Kehitämme HSY:n ympäristötiedon hallintaa ja paikkatietopohjaisia aineistoja.
- Tuotamme tietoa pääkaupunkiseudusta ja ilmanlaadusta ympäristöterveyden edistämiseksi.

Tavoite

- Edistämme luonnon monimuotoisuutta, lähiympäristön hyvää tilaa ja ympäristöterveyttä.

Mittari

Lähiympäristöindeksi koostuu viidestä mittarista

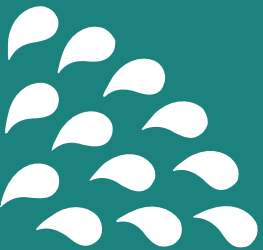
- 1. Niitytys** HSY:n hallinnoimilla maa-alueilla, 2025 8 ha ja 2030 15 ha
- 2. Kalaistutukset** (kpl), meritaimenia 2025 30 000 kpl ja 2030 40 000 kpl, siikoja 2025 237 500 kpl ja 2030 250 000 kpl
- 3. Jätevesiylivuodot** (m³/vuosi laskettuna 5 vuoden liukuvana keskiarvona), 2025: 7500 ja v. 2030: 7000
- 4. Ilmanlaadun mittausten jatkuvuus** (mittaustulosten ajallinen kattavuus), % 2025: ≥98% ja 2030: ≥98%
- 5. Ympäristöpalautteiden määrä**, palautepäiviä/a

HSY:n vastaa strategialla useisiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin

Puhtaasti parempaa arkea | En rent bättre vardag | Purely better, every day

Kiitos

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

VD/7785/00.01.02.01/2022

RV/K-ML/RK-K/HK

Kaupunginvaltuuston 21.9.2020 hyväksymien konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto seuraa konserniyhteisöjen hallitusten asiantuntemusta säännöllisesti toteutettavien hallitusten itsearviointien avulla.

Henkilöstökeskus kehitti strategialinjauksen mukaan sähköisen työkalun konserniyhteisöjen työskentelyn arviointiin ja kehittämiseen (webropol-kyselypohja) 2018. Arviointikysely tuotettiin yhtiöille tuolloin ensimmäisen kerran. Arviointi toteutettiin edellisen kerran vuonna 2020 Vantaa-konsernin kaikissa tytäryhtiöissä ja sen toteutti konserniohjaus- ja valvonta.

Konserniohjaus ja -valvonta toteutti kyselyn maaliskuussa 2022 kaupungin 19 konserniyhtiöön niin, että kyselyyn vastasivat hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja. Kyselyn ulkopuolelle jätettiin tonttiyhtiöitä, joilla ei ole säännöllistä toimintaa. Kyselyjen tulokset käsiteltiin suurten yhtiöiden (Vantaan Energia Oy, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VAV Yhtymä Oy, VTK Kiinteistöt Oy ja Mercuria Kauppaoppilaitos Oy) osalta erillisessä työpajassa, jossa liikkeenjohdon toimintaan erikoistunut konsultti oli mukana purkamassa kyselytulokset, fasilitoimassa työpajan sekä vertasi kyselyn tuloksia aiempaan ja kirjasi kehittämissaihot. Työpajat pidettiin touko-kesäkuussa 2022. Hallitusarviointeja käsitellään lisäksi yhtiöille pidettävissä omistajaohjauskeskusteluissa, joissa läpikäydään arviointien tulokset ja varmistetaan käsittely konserniyhtiöiden hallituksissa.

Muut yhtiöt ovat käsitelleet hallitustyöskentelyn arvioinnin keskustelemalla arvioinnin tuloksista ja hallitustyöskentelyn kehittämisestä hallituksen kokouksessa.

Konsernijaosto hyväksyi syksyllä 2020 ja alkuvuodesta 2021 pääsääntöisesti kaikille konserniyhtiöille yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset, joiden osana kunkin yhtiön hallituksen jäsenille määriteltiin osaamisvaateet. Osaamisvaateet määrittävät, minkälaisia yleisiä ja toimialaan keskittyneitä liikkeenjohdon osaamista tarvitaan kunkin yhtiön hallitukseen ja avustavat näin oikeiden henkilöiden löytämistä konserniyhteisöjen hallituksiin.

Valtuustokauden vaihdoksesta johtuen yhtiöiden hallitukset ovat vaihtuneet vuonna 2021. Valtuustokauden vaihdoksella ja uusien hallitusten jäsenten nimeämisellä ei havaittu olleen merkittäviä vaikutuksia hallitusten kollektiivisen osaamisen tasoon tai hallitustyöskentelyyn. Viime vuoden lopulla uudistuneet hallituskokoonpanot arvioivat hallituksen työskentelyn aloituksen sujuneen pääsääntöisesti hyvin, joskin koronavirusepidemian vuoksi etäkokouksien on arvioitu hieman hidastaneen hallitusten jäsenten keskinäisen vuorovaikutuksen kehittymistä.

Edelliseen kyselyyn verrattuna tuloksissa on havaittavissa yksittäisten suurten yhtiöiden osalta jonkin verran sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia, mutta kokonaisuutena hallitusten työskentelyn ja hallitusten kollektiivisen osaamisen katsotaan olevan hyvällä tasolla. Myös toimitusjohtajien toiminnan, osaamisen ja päätösvalmistelun hallituksille on arvioitu olevan hyvällä tasolla.

Muiden kuin suurten yhtiöiden osalta muutokset kaikilla osa-alueilla olivat vähäisiä vuoteen 2020 verrattuna. Hallitusten kollektiivisen osaamisen arvioitiin parantuneen vuodesta 2020. Hallituksen jäsenille on järjestetty vuodesta 2021 alkaen Vantaan kaupungin oma hallitusosaajan

valmennusohjelma, johon kaikkien Vantaan hallituksiin nimeämien on jatkossa osallistuttava. Syksyn 2022 aikana valtaosa konserniyhtiöiden hallitusten jäsenistä on suorittanut hallitusosaajavalmennuksen. Hallitusosaajavalmennus nousi erityisesti suurten yhtiöiden työpajoissa esille. Koulutus arvioitiin hyväksi ja tarpeelliseksi tavaksi hallitustyöskentelyn kehittämisessä. Hallitusosaajavalmennusta kehitetään palveluntuottajaksi valitun FCG Finnish Consulting Group Oy:n kanssa jatkossa siten, että valmennuksen moduuleita muokataan saadun palautteen perusteella seuraaviin toteutuksiin.

Arviointien yhteenvedona voidaan todeta, että seuraaviin asioihin tulee jatkossa erityisesti kiinnittää huomiota konserniyhtiöiden hallitustyöskentelyssä:

- Tulevaisuuteen katsominen yhteiskunnallisten muutosten keskellä.
- Hallitusten ja omistajaohjauksen vuoropuhelun kehittäminen.
- Kokouskäytäntöjen saattaminen mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi ja hyödyntämään monipuoliset kokoustekniikan mahdollisuudet.

Konsernijaoston 7.10.2020 (§ 4) hyväksymän Vantaan kaupungin tytäryhtiöiden hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan CG-ohjeen kohdan 4.3 mukaan hallituksen on arvioitava vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohjeistamalla tavalla ja kehitettävä toimintaansa arvioinnin tulosten perusteella. Ohjeen 4.3 kohdan mukaan arviointien tuloksia esitellään myös kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi konserniyhtiöiden hallitustyöskentelyn arviointien tulokset ja yhtiöiden hallitusten tekemät kehittämismenot ja
- b) todeta, että arvioinneissa nousseet kehittämisaiheet otetaan huomioon, kun jatketaan konserniohjauksen ja -valvonnan toimintamallien kehittämistä sekä mietitään hallitusten ja toimitusjohtajien osaamisen kehittämisen toimenpiteitä vuodelle 2023.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Koontidiat hallitusarvioinneista 2022, muut kuin suuret yhtiöt
- Koontidiat hallitusarvioinneista 2022, suuret yhtiöt (salassa pidettävä, Julkl 621/1999, 24 §:n 1 mom. 20 kohta)

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan konserniyhtiöiden hallitus- ja työskentelyn arviointi 2022

Muut kuin suuret yhtiöt

Konsernijaosto 29.8.2022

Kirsi-Marja Lievonen

Hallitusten arvioinnin osa-alueet

Keskiarvo 2022 (keskiarvo 2020)

1. Yhtiön kokonaistilanne
ja strategia

3,7 (3,6)

2. Hallituksen rooli,
koonpano ja osaaminen

3,8 (3,7)

3,5 (3,3)

3. Hallituksen työskentely
ja keskustelukulttuuri

3,8 (3,7)

4. Hallituksen
puheenjohtajan toiminta

3,7 (3,7)

5. Yhteistyö hallituksen ja
toimitusjohtajan välillä

3,8 (3,9)

6. Hallitustyön
kehittäminen / Avoimet

7. Toimitusjohtajan työn
arviointi

3,5 (3,6)

Kokonaistilanne ja strategia

1. Yhtiön kokonaistilanne ja strategia	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
1.1 Hallituksella on selkeä käsitys yrityksen tarkoituksesta, tavoitteista ja strategiasta.	3,9	3,7
1.2 Yrityksen strategia mahdollistaa sen menestyksen	3,7	3,6
1.3 Koko hallitus sitoutuu yksimielisesti yhtiön strategiaan	3,8	3,8
1.4 Yrityksen vuositavoitteet ovat selkeät ja realistiset	3,9	3,7
1.5 Yhtiön kokonaistilanne on parantunut verrattuna kahteen viime vuoteen.	3,5	3,5
Yhteensä	3,7	3,6

Hallituksen rooli, kokoonpano ja osaaminen

2. Hallituksen rooli, kokoonpano ja osaaminen	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
2.1 Kaikki hallituksen jäsenet panostavat ja osallistuvat aktiivisesti hallitustyöhön	3,7	3,6
2.2 Hallituksella on yhteinen ja selkeä käsitys roolistaan ja vastuustaan	3,9	3,7
2.3 Hallitus ajaa aina yhtiön etua	3,9	3,8
2.4 Hallituksen kokoonpano tukee hallituksen toimintaa yhtiön eduksi	3,8	3,6
2.5 Hallitus hyödyntää täysin osaamiseensa ja kokemukseensa sisältävät mahdollisuudet.	3,7	3,6
Yhteensä	3,8	3,7

Hallituksen kollektiivinen osaaminen eri osa-alueilla

2.6 Arvioi hallituksen osaamista liittyen eri osa-alueisiin	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
2.6.1 Yhtiön toimialaosaaminen	3,7	3,5
2.6.2 Liiketoiminta	3,6	3,3
2.6.3 Liiketalous, yritystalous ja rahoitus	3,4	3,3
2.6.4 Hyvän hallintotavan osaaminen (corporate governance)	3,8	3,4
2.6.5 Johtaminen	3,7	3,5
2.6.6 Strateginen työskentely: strateginen johtaminen, suunnittelu ja seuranta	3,5	3,4
2.6.7 Digitaalisen muutoksen ymmärrys, uusi teknologia	3,4	3,2
2.6.8 Markkinointi	3,1	3
2.6.9 Asiakkuuksien johtaminen	3,4	3,2
Yhteensä	3,5	3,3

Työskentely ja keskustelukulttuuri

3. Hallituksen työskentely ja keskustelukulttuuri	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
3.1 Hallitus keskittyy oikeisiin asioihin	3,7	3,7
3.2 Kokousinformaatio on riittävää.	3,8	3,8
3.3 Hallituksen jäsenet ovat perehtyneet riittävän hyvin etukäteen esityslistan asioihin	3,8	3,6
3.4 Hallitus pystyy määrätietoisesti viemään asioita eteenpäin	3,8	3,8
3.5 Hallituksen käymä keskustelu on avointa, luottamuksellista ja vilpittöntä?	3,9	3,8
3.6 Hallitus keskustelee todella tärkeistä kysymyksistä.	3,7	3,7
3.7 Käyty keskustelu keskittyy olennaisiin asioihin	3,8	3,6
3.8 Hallituksen jäsenet ottavat toistensa mielipiteet huomioon	3,9	3,8
3.9 Kaikki hallituksen jäsenet osallistuvat keskusteluun.	3,8	3,6
Yhteensä	3,8	3,7

Puheenjohtajan toiminta

4. Hallituksen puheenjohtajan toiminta	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
4.1 Varmistaa, että yhtiölle määritellään selkeä tulevaisuudensuunta	3,7	3,6
4.2 Johtaa tehokkaasti hallituksen työskentelyä	3,8	3,7
4.3 Johtaa hallituksen kokouksia tavalla, joka mahdollistaa avoimen keskustelun, aktiivisen osallistumisen ja oikea-aikaiset päätökset.	3,8	3,8
4.4 Huolehtii tehokkaasta yhteistyöstä toimitusjohtajan ja hallituksen välillä	3,7	3,7
4.5 Pitää aktiivisesti yhteyttä toimitusjohtajaan ja omistajaan.	3,7	3,6
Yhteensä	3,7	3,7

Yhteistyö – hallitus ja johto

5. Yhteistyö hallituksen ja johdon välillä	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
5.1 Hallituksen ja toimitusjohtajan välinen yhteistyö toimii hyvin	3,8	3,9
5.2 Hallitus tukee toimitusjohtajan työtä ja antaa tälle työrauhan	3,9	4
5.3 Hallitus ei ajaudu operatiivisiin asioihin ja toimitusjohtajan vastuualueelle	3,7	3,7
5.4 Hallituksen jäsenet jakavat omaa tietoaan ja kokemustaan toimitusjohtajan ja yrityksen hyödyksi.	3,9	3,8
Yhteensä	3,8	3,9

Toimitusjohtajan toiminta

7. Toimitusjohtajan työn arviointi	Keskiarvot 2022	Keskiarvot 2020
7.1 Toimitusjohtaja tuntee yrityksen strategiset mahdollisuudet	3,6	3,7
7.2 Toimitusjohtaja toteuttaa yrityksen strategiaa hyvin	3,6	3,7
7.3 Toimitusjohtaja on keskittynyt oikeisiin asioihin.	3,5	3,8
7.4 Toimitusjohtaja on onnistunut suhteiden hoitamisessa yhtiön ulkoisiin sidosryhmiin.	3,6	3,7
7.5 Toimitusjohtaja on pystynyt tuottamaan yhtiön menestystä tukevia ideoita ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.	3,4	3,3
7.6 Yhtiöllä on mielestäni oikea toimitusjohtaja.	3,3	3,7
7.7 Toimitusjohtaja on pystynyt kehittämään organisaatiota.	3,3	3,5
7.8 Olen tyytyväinen toimitusjohtajan toimintaan hallituksen kokouksissa	3,6	3,7
Yhteensä	3,5	3,6

VD/5740/00.01.01.01/2022

RV/K-ML/RK-K/TK

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.1.2022 § 5 kaupungin strategian vuosille 2022–2025 viitoittaen kaupungin toiminnan ja talouden suunnan pitkän aikavälin strategisille tavoitteille. Kaupunkistrategiassa määritellään myös strategiateemat, strategisen tason ohjelmat sekä strategiakauden kärkihankkeet. Kaupunkistrategiaa toteutetaan vuosittaisten valtuustotasoisten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta.

Yhtenä Vantaan strategisena painopistealueena on ”Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki”, jonka päämääränä on mm. varmistaa taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni. Sitovaksi tavoitteeksi on asetettu kokonaistarkastelun ja suunnitelman tekeminen konsernin omistusten kokonaisuudesta ja strategiset valinnat siitä, mitä kaupungin tulisi omistaa ja mistä omistuksista luopua sekä toteutussuunnitelma mahdollisille luopumisille.

Strategian toteuttamiseksi konserniohjaus- ja valvonta -yksikkö on laatinut konsernin omistuksia koskevan kokonaissuunnitelman. Suunnitelma koskee kaupungin tytäryhtiöitä sekä erikseen mainittuja osakkuusyhteisöjä. Lisäksi suunnitelmassa on huomioitu vuonna 2021 laadittu ja hyväksytty tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, minkä tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen.

Kaupungin talouteen vaikuttaa voimakkaasti hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen 1.1.2023, kun kaupungin taloudesta poistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset, mutta myös vero- ja valtionosuustuloja leikataan voimakkaasti. Talouden tasapainon ylläpitoon ja investointikyvyn ylläpitoon on jatkossa keinoja rajallisemmin käytössä. Hyvinvointialueuudistus ohjaa olennaisesti myös järjestelyjä, joita kaupunkikonsernissa tulee suunnitelman mukaan toteuttaa.

Vuoden 2023 alusta lukien kaupungin sijaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen (jäljempänä ”Hyvinvointialue”) lakisääteisenä tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen. Uudistuksen myötä Hyvinvointialueelle siirtyvät sen järjestämisvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Hyvinvointialueelle eivät kuitenkaan siirry osakeyhtiöiden osakkeet lukuun ottamatta osakkeita, jotka kunta omistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten, ja jos osakeyhtiön tosiasiallinen päätoimiala on sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen. Hyvinvointialue ja kunta tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa ainakin vuoden 2025 loppuun asti. Lisäksi kaupungin omistamat Hyvinvointialueelle vuokrattavat tilat tulee yhtiöittää ennen vuoden 2025 loppua.

Jatkossa kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuuden on oltava tarkoituksenmukainen eli kaupungin palvelutuotantoa tukeva ja taloudellisesti järkevä. Strategiassa linjataan, että jos tällaista tarkoitusta ei ole eikä omistus muutoin hyödytä merkittävästi kaupunkia, omistuksesta luovutaan. Suunnitelmassa ja sen toteuttamisessa huomioidaan strategian periaatteet siitä, että luopumistilanteissa omistuksista irtaannutaan ja luopumisprojektit suunnitellaan sekä aikataulutetaan siten, että kaupungin tekemät sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen seurauksena tehtävissä, kaupungin kiinteistöjä koskevissa järjestelyissä pyritään tekemään yhteistyötä

Hyvinvointialueen kanssa tavoitellen kuntalaisten kannalta parasta lopputulosta. Omistuksista luopuminen on mahdollista toteuttaa myymällä omistuksia Hyvinvointialueelle tai kolmannelle taholle.

Suunnitelma on luonteeltaan kokonaistarkastelu konsernin omistuksista ja sen tarkoituksena on ohjata jatkovalmistelua. Suunnitelman mukaiset yhtiöjärjestelyjä koskevat päätökset tuodaan yhtiökohtaisesti hallintosäännön osoittamien toimielinten päätettäväksi.

Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto päättää kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian ja omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti kaupungin omistajapolitiikan sekä omistajaohjauksen valmistelusta ja toteuttamisesta.

Konsernijaosto 13.6.2022 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä konserniomistusten kokonaissuunnitelma noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana konsernirakenteen kehittämisessä; sekä
- b) kehottaa henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueita ja kaupunkiympäristön toimialaa ryhtymään toimenpiteisiin suunnitelman toteuttamiseksi.

Käsittely:

Käsittelyn aikana konsernijaoston puheenjohtaja Sade Tahvanainen esitti, että a-kohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: "hyväksyä konserniomistusten kokonaissuunnitelma noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana konsernirakenteen kehittämisessä, pois lukien Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskusta koskeva osa, jonka osalta asia jätetään pöydälle."

Puheenjohtajan muutosesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Päätettiin muutosesityksen mukaisesti

- a) hyväksyä konserniomistusten kokonaissuunnitelma noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana konsernirakenteen kehittämisessä, pois lukien Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskusta koskeva osa, jonka osalta asia jätetään pöydälle.
- b) kehottaa henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueita ja kaupunkiympäristön toimialaa ryhtymään toimenpiteisiin suunnitelman toteuttamiseksi.

Hyväksyttiin muutosesitys.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä liitteenä oleva konserniomistusten kokonaissuunnitelman Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskusta koskeva osa noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana konsernirakenteen kehittämisessä.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:

- Konserniomistusten kokonaissuunnitelman Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskusta koskeva osa (Salassa pidettävä: JulkL 24 § 1 mom 17) ja 20) kohdat)

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VD/7765/02.01.02.02/2022

RV/K-ML/RK-K/TK

Konserniohjaus kävi Vantaan Energia Oy:n kanssa 8.6.2022 omistajaohjauskeskustelun, jonka tarkoituksena oli varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa. Omistajaohjauskeskustelujen tavoitteena on myös saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä. Keskustelussa olivat läsnä Vantaan kaupungin osalta henkilöstö- ja konsernijohtaja, konserniohjauksen päällikkö ja controller sekä yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja.

Vantaan Energia -konserni on Vantaan kaupungille taloudellisesti, toiminnallisesti sekä vastuullisuuden näkökulmasta merkittävimpiä tytäryhteisöjä. Omistuksensa kautta kaupunki varmistaa vaikutusmahdollisuutensa paikallisen energainfrastruktuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Lisäksi kaupungilla on omistajana Vantaan Energia -konsernissa liiketaloudellinen intressi.

Tuloskehitys on pysynyt yhtiössä ennusteiden mukaan vakaana hyvällä tasolla ja kaukolämmön hinta pystytään pitämään edelleen maltillisena. Lähivuosien investointitaso on merkittävä pyrittäessä fossiilittomaan tuotantoon vuoteen 2026 mennessä. Investoinnit ovat noin 100 M€ vuosittain.

Vantaan Energia -konsernille asetettavien tavoitteiden päämääränä on tukea kaupunkistrategian painopistealueita erityisesti hiilineutraaliustavoitteiden osalta. Yhtiön arvion mukaan se tulee saavuttamaan sille asetetut vuoden 2022 omistajaohjaustavoitteet muilta osin täysin, paitsi tuotannon ominaispäästöt hiilidioksidin osalta toteutuvat osittain tavoitetta korkeampina Ukrainan sodasta aiheutuneesta energian markkinatilannemuutoksesta johtuen.

Korona-aikana yhtiö oli kyennyt edistämään liiketoimintaansa suunnitellusti ja toteuttaa strategiaansa konkreettisin askelin; jätevoimalan mittava laajennusinvestointi saatiin toukokuussa tuotantokäyttöön suunnitellussa aikataulussa ja siten kivihiilen käyttö energiantuotannossa päättyi Vantaan Energiassa. Kivihiiltä säilytetään kuitenkin edelleen huoltovarmuuspolttoaineena. Pilottiluonteisen geotermisen energian tuotantolaitoksen arvioitu käyttöönotto tapahtuu kuluvan vuoden syksyyn mennessä. Lisäksi yhtiöllä on myös muita hankkeita suunnitteilla mm. korkealämpötilalaitokseen ja lämmön kausivaraston rakentamiseen liittyen. Vantaan Energian investointiohjelman tarkoituksena on, että yhtiö luopuu fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuoteen 2026 mennessä. Yhtiö lopetti turpeen pääasiallisen käytön jo vuonna 2021, mutta biopolttoaineen saatavuushäiriöiden vuoksi turvetta käytetään huoltovarmuutta turvaavana polttoaineena lämmityskausina 2022–2024. Maakaasun käytöstä yhtiö luopuu 2026. Yhtiön tavoitteena suoritettujen sekä uusien Hiilinegatiivinen 2030 -strategian mukaisten investointien myötä olla hiilinegatiivinen vuonna 2030.

Yhtiö on toimittanut Targetor-työvälineeseen riskienhallintasuunnitelman ja sisäisen valvonnan selonteon keväällä 2022 ja raportoi seuraavan kerran kaupungille joulukuussa 2022. Yhtiö toimii huoltovarmuuden kannalta kriittisellä alalla. Yleiset hyödykkeiden saatavuusongelmat lisäävät riskejä yhtiön toiminnalle ja taloudelle. Fennovoima-projektin toteutukseen liittyvä riski on toteutunut ja tällä hetkellä hankkeen tavoitteena on toiminnan hallittu alasajo muiden osakkaiden kanssa. Hankkeen pysähtyminen tullee vaikuttamaan myös Vantaan Energian kirjaamaan omistuksen arvoon.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä pidetty omistajaohjauskeskustelu tiedoksi.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginhallituksen toinen varapuheenjohtaja Mika Niikko poistui yhteisöjäävinä Vantaan Energia Oy:n käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että asiaan jätettiin seuraava Perussuomalaisten pöytäkirjalausuma:

”Ehdotamme, että Vantaan Energian omistajaohjausta ryhdytään valmistelemaan ja konsernijaosto pyytää Vantaan Energian toimitusjohtajan Jukka Toivosen vastamaan esitettyihin kysymyksiin.

Esitämme myös, että konsernijaosto käy ensin perusteellisen keskustelun Vantaan Energian ja kaupungin toimintavoista suhteessa vaarallisten jätteiden polttolaitokseen. Tänä kesänä on selvinnyt se, että valtuutetut eivät ole tienneet, mitä ovat olleet päättämässä.”

Liite:

- Yhtiön esitys / Vantaan Energia Oy, 8.6.2022

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Controller Teija Kauhanen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Omistajaohjauskeskustelu

Tommi Valtonen, hallituksen puheenjohtaja

Jukka Toivonen, toimitusjohtaja

8.6.2022

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
 - Yhtiön tunnusluvut
 - Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen
 - Tulevaisuuden näkymät
2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta
 - Linjausten heijastuminen yhtiön toimintaan ja niiden ajantasaisuus
 - Vastuullisuusteemojen tunnistaminen yhtiön toiminnassa
3. Yhtiön ehdotukset sille asetettavista tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio- ja suunnitelmakaudelle 2023-2026
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma 2023-2026
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Kehittämistoimenpiteet, jotka nousseet esiin sisäisen valvonnan kyselyssä
8. Yhdessä sovitut toimenpiteet

1. Yhtiön yleisesittely

Yhtiön tunnusluvut

Vantaan Energia -konserni	A2021/12	A2022/04	F2022/12
Liikevaihto	275,9	115,5	275,7
Liikevoitto	44,1	35,5	63,3
Tilikauden tulos	30,2	27,3	47,7
Taseen loppusumma	811,8	791,6	821,9
Henkilöstön lkm, 31.12.	298		321
Henkilöstön lkm, keskim.	300		328
Bruttoinvestoinnit	96,0	24,1	112,1
Omavaraisuusaste	40,7 %	45,1 %	46,0 %

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen 2021

Tavoite	Mittari	Toteuma 2020	Tavoitetaso 2021	Toteuma 2021	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Tuloksellisuus	Konsernin liikevoitto M€	64,1 M€	41,1 M€	44,1 M€	Toteutuu täysin
Pääomatehokkuus	Konsernin ROIC	8,7 %	6,1 %	6,8 %	Toteutuu täysin
Osingonjakotavoite	%-osuus tilikauden tuloksesta	35 %	50 %	50 %	Toteutuu täysin
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet					
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	13,2	<9,8	7,1	Toteutuu täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1-5	3,6	3,7	3,8	Toteutuu täysin
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet					
Ilmastonmuutoksen hillintä	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/kWh	111	117	133	Toteutuu osittain

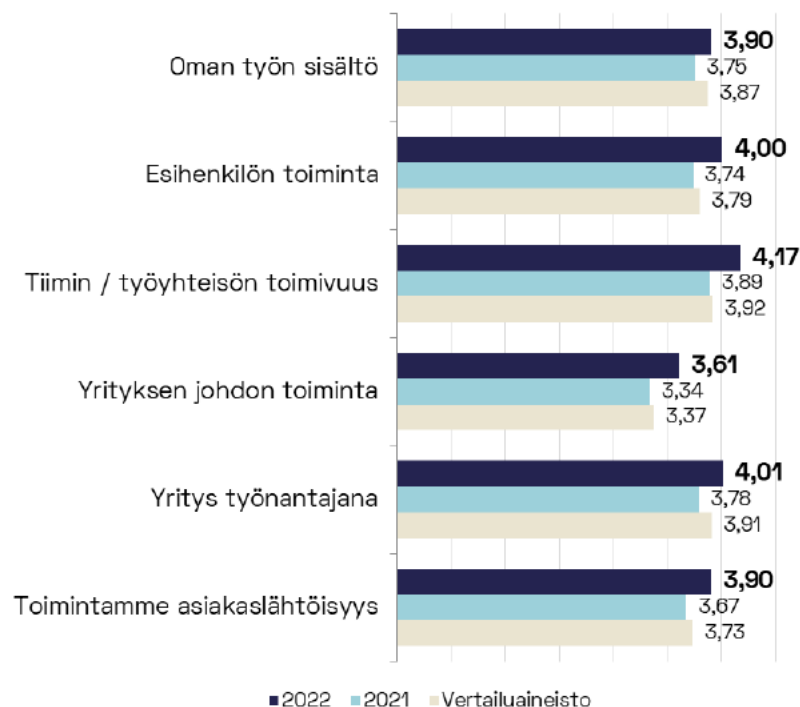
Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	Ennuste 2022	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet				
Tuloksellisuus	Konsernin liikevoitto M€	44,9 M€	63,3 M€	Toteutuu täysin
Pääomatehokkuus	Konsernin ROIC	5,4 %	7,6 %	Toteutuu täysin
Osingonjakotavoite	%-osuus tilikauden tuloksesta	50 %	50 %	Toteutuu täysin
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet				
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	7,8	3,6	Toteutuu täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet				
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1-5	3,8	3,9	Toteutuu täysin
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet				
Ilmastonmuutoksen hillintä	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/kWh	107	119	Toteutuu osittain

Vantaan Energian henkilöstötutkimus 2022:

Tulosten kehityssuunta on erittäin positiivinen – kaikissa päämittareissa ollaan konsernitasolla yli viime vuoden tulosten ja vertailuaineiston

Yhteenvedo tuloksista

Päämittarit ovat henkilöstön antamia yleisarvosanoja työn eri osa-alueista. Päämittareita on mitattu kysymyksellä "Miten tyytyväinen olet seuraaviin asioihin tällä hetkellä?".

Työnantajasuositellun trendi

AVAINVAHVUUDET

Tulosten suunta on erittäin positiivinen. Kaikissa päämittareissa ollaan konsernitasolla yli vertailuaineiston ja viime vuoden. Työnantajakokemus on myös parantunut molemmissa yhtiöissä ja suosittelemus on nousussa jo useamman vuoden ajalta. Luottamus ja vakaus nousevat niin spontaanissa sanoituksessa kuin tunneilmapiiirissä edelleen ja edelläkävijyyttä ja innostusta sanotetaan aiempaa vahvemmin. Tuloksellisuusprofiiliin elementit, suunta ja innostus ovat vahvistuneet molemmat reilusti viime vuodesta ja ovat keskeinen vahvuus vahvan esihenkilötyön ohella.

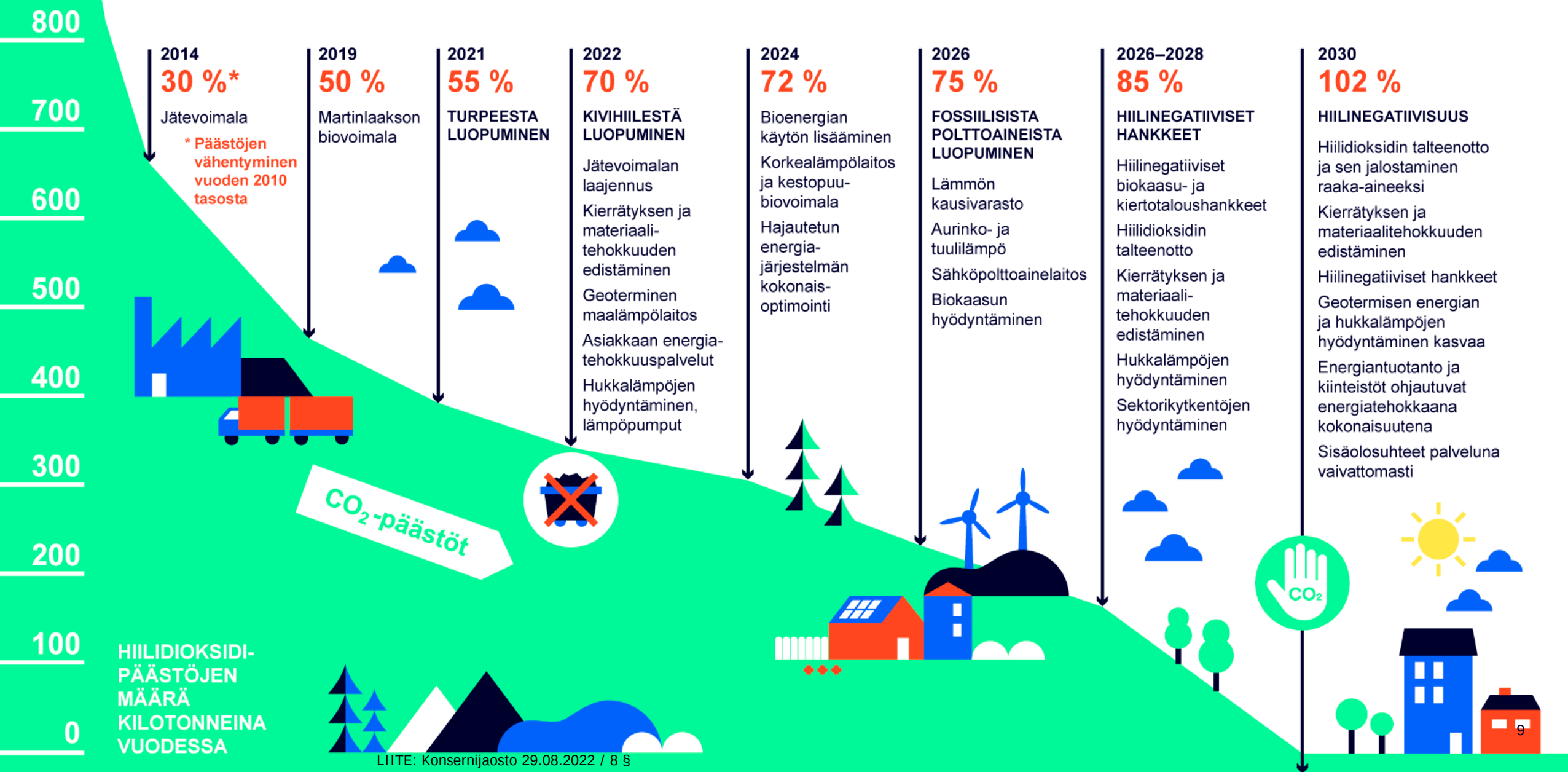
FOKUSALUEET JATKOSSA

Työprosesseihin, työvälineisiin ja työn sujuvuuteen kannattaa panostaa. Kun yhtiö kehittyy vahvasti, tulee huomioida myös perustehtävien turvaaminen: riittävästi allokoitua kehitysaikaa ja riittävä resursointi. VES yhtiössä on havaittavissa hieman kriittisempää kokemusta erityisesti palautumisen suhteen sekä yrityksen johtoa ja työnantajaa kohtaan. Johdolta toivotaan yhä avoimempaa viestintää ja arvostuksen kokemukseen kannattaa edelleen kiinnittää huomiota. Koettuihin kehittymismahdollisuuksiin työssä ja tiedon hyvään saatavilla olemiseen kannattaa järjestelmällisesti suunnata kehityspainoa.

Tulevaisuuden näkymät

- Toimintaympäristön odotetaan olevan haastava Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen ja oletettavasti pitkittyvän sodan vuoksi
 - Polttoaineiden, palveluiden, varaosien ja investointihyödykkeiden hinta ja saatavuus
 - Huoltovarmuuteen liittyvät asiat ovat konsernissa korkealla prioriteetilla: Biopolttoaineen saatavuushäiriöihin varaudutaan turpeen käytöllä lämmityskausilla 2022/2023 sekä 2023/2024 ja kivihiili säilytetään huoltovarmuuspolttoaineena
 - Riski Suomeen ja energiasektoriin kohdistuvaan vaikuttamiseen Venäjän toimesta kasvaa Suomen Nato-jäsenhakemuksen jättämisen myötä
- Sähkön korkea tukkumarkkinahinta pienentää kustannusnousun tulosvaikutusta yhtiölle
- Fennovoiman Hanhikivi 1 –ydinvoimalan rakentamishanke on pysähtymässä
- Merkittävä fossiilisten polttoaineiden käytön vähentyminen keväällä 2022 käyttöön otetun jätevoimalan laajennuksen sekä etenemässä olevien Fossiiliton 2026 –investointien myötä vähentää yhtiön altistumista nouseville polttoaine- ja päästöoikeushinnoille
- Useita uusia tuulivoimahankkeita etenemässä hankekehityksestä investointipäätösvaiheeseen ja edelleen tuotantokäyttöön
- Kiertotalouden roolia yhtiön toiminnassa kasvatetaan
- Tavoitteena on jatkaa kunnianhimoista strategiaa saavuttaen fossiiliton energiantuotanto vuonna 2026 ja edetä hiilinegatiiviseksi vuonna 2030
- Investoinnit kiertotalouteen ja hiilinegatiivisuuteen mahdollistavat yhtiön hyvän tuloskehityksen sekä asiakkaillemme kilpailukykyisen ja vakaan lämmön hinnan myös tulevaisuudessa

KOHTI HIILINEGATIIVISTA ENERGIAJÄRJESTELMÄÄ

Jätevoimalan laajennusprojekti etenee suunnitellussa aikataulussa – jätetulet sytytettiin 3.5.2022 ja kivihiilen käyttö energiantuotannossa on päättynyt Vantaalla

Variston geoterminen lämpölaitos varastoi ja tuottaa lämpöä Vantaan Energian lämpöverkkoon

- Lämpölaitos sisältää neljä lämpökaivoa sekä maan päällä sijaitsevan lämpöpumppulaitoksen
- 0,8 km syviin lämpökaivoihin asennetaan vakuumieristeinen putki, jota pitkin alhaalla oleva lämmennyt vesi tuodaan ylös
- Lämpöpumpulla kerätty lämpö siirretään Vantaan Energian lämpöverkkoon ja edelleen lämpöasiakkaille
- Lämmöntuotanto vastaa noin kuuden kerrostalon vuotuista lämmöntarvetta
- Lämpökaivot toimivat myös lämpövarastona kun lämpökaivoja voidaan alhaisen lämmönkulutuksen aikoina lämmittää lämpöverkon paluuveden lämmöllä
- Käyttöönotto kesä-syksy 2022

Korkealämpölaitos käsittelee tavanomaiset kierrätyskelvottomat ja vaarallisiksi luokitellut kotitalouksien ja teollisuuden jätteet

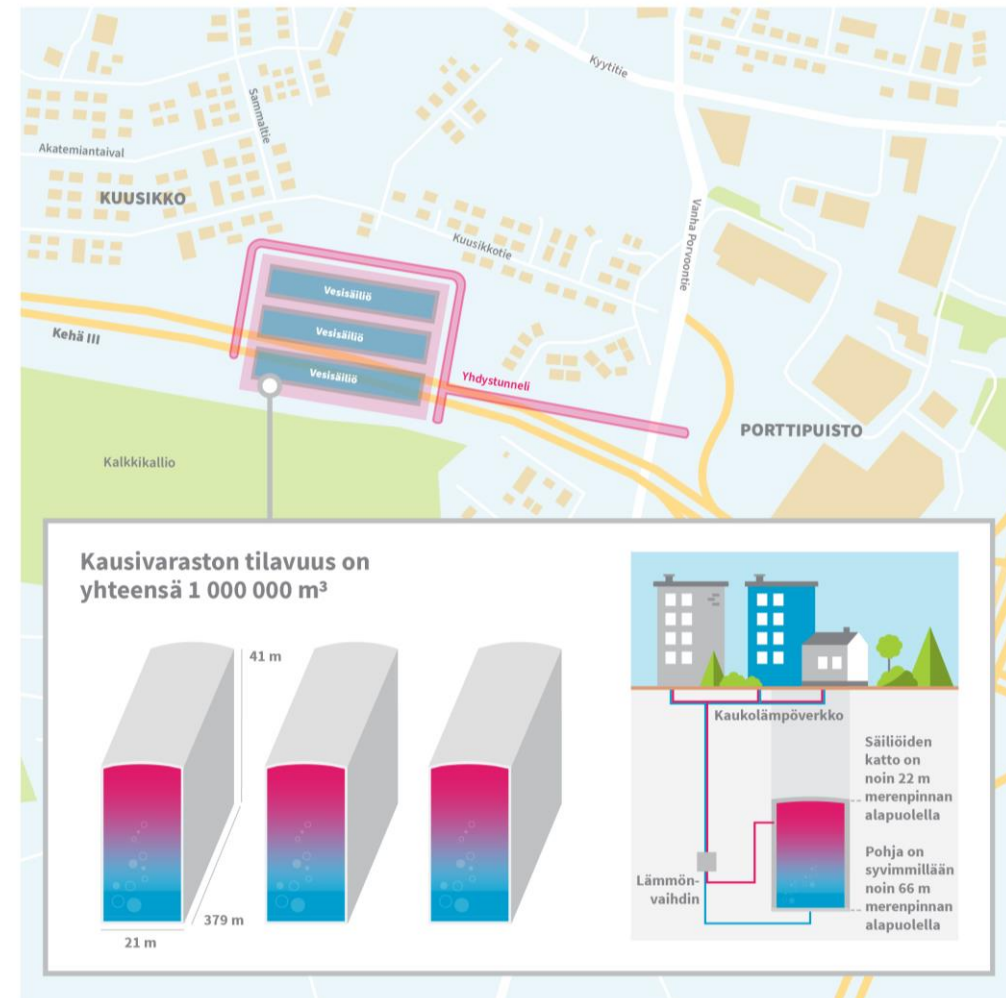
- Suunnittelemme rakentavamme tavanomaisimpia kotitalouksien ja teollisuuden vaarallisiksi luokiteltuja, kierrätykseen kelpaamattomia jätteitä käsittelevän voimalaitoksen, jossa syntyvä lämpöenergia hyödynnetään energiantuotantoon.
- Tyypillisiä vaaralliseksi luokiteltuja jätteitä ovat esimerkiksi maali- ja lääketeollisuuden prosesseissa syntyvä jäte ja kotitalouksissa lääkkeit, öljyiset materiaalit, maalit, liuottimet, liimat ja lakat.
- Käsittelevä voimalaitos hyödynnetään energiantuotantoon ja korvataan sillä fossiilisia polttoaineita. Tämä mahdollistaa osaltaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopumisen vuonna 2026.
- Hankkeen avulla vähennämme jätteiden vientiä ulkomaille ja mahdollistamme uusien kierrätysratkaisujen syntymisen avaamalla kierrätyskelvottomille jakeille hyötykäyttökohteen.
- Tavoitteena investointipäätös vuoden 2022 aikana

- Sijainti: Vantaan Energian Jätevoimalan alue, Vantaa
- Hankkeen suunniteltu valmistuminen 2024-2025.

Lämmön kausivarasto mahdollistaa maakaasun käytöstä luopumisen

- Rakennamme maailman suurimman lämpöenergian kausivaraston. Varaston tilavuus on noin 1 000 000 m³ kapasiteetti yli 100 GWh. Energiämäärä vastaa keskisuuren suomalaisen kaupungin lämmönkulutusta vuodessa
- Varastoidaan uusiutuvaa energiaa, jota saadaan kesäaikaan muun muassa aurinko-, tuuli- ja hukkalämmön lähteistä. Energiaa varastoidaan alhaisen lämmitystarpeen aikana ja varastoitu lämpö hyödynnetään talvikaudella, kun lämmöntarve on suuri
- Varaston toteutettavuus perustuu ainutlaatuiseen ja innovatiiviseen yli 100 °C lämpimän veden varastointiin
- Varastoidulla energialla korvataan maakaasun käyttöä talvella
- Tavoitteena investointipäätös vuoden 2022 aikana
- Hankkeen suunniteltu valmistuminen vuonna 2026
- Sijainti: Kuusikonmäki, Vantaa

Kestopuubiovoimala hyödyntää energiantuotantoon kierrätykseen kelpaamatonta käsiteltyä puutavaraa

- Toteutetaan uudistamalla Vantaan Energian Martinlaakson voimalaitoksen tekniikkaa ja rakentamalla uusi kattila käytöstä poistuvan hiilikattilan tilalle
- Hankkeen avulla tarjoamme ratkaisun hyödyntää kierrätyskelvoton puutavara kotimaassa uutta ja turvallista teknologiaa hyödyntäen
- Sijainti: Martinlaakso, Vantaa
- Hankkeen suunniteltu valmistuminen 2024-2025

Sähköpolttoainelaitoksella tuotetaan synteettistä kaasua jolla korvataan maakaasun käyttöä energiantuotannossa ja liikenteessä

- Teollisen mittakaavan laitos synteettisen kaasun valmistukseen
- Hanke on mittakaavaltaan ja tekniikaltaan uniikki kokonaisuus maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna
- Hyödynnämme uudella ja innovatiivisella tavalla jätteiden käsittelystä syntyvää vettä ja hiilidioksidia kaasun valmistukseen: Sähköpolttoainelaitos tuottaa hiilineutraalia, synteettistä metaania talteen otetusta hiilidioksidista ja uusiutuvalla energialla tuotetusta vedystä
- Edullinen tuulivoima ja hukkalämmön talteenotto mahdollistavat hankkeen taloudellisen toteuttamisen
- Tuotetulla kaasulla korvataan maakaasu energiantuotannossa ja lisäksi kaasua ohjataan liikenteen tarpeisiin, mikä mahdollistaa osaltaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopumisen vuonna 2026
- Kaasuntuotantoteho on n. 10 MW ja vuosituotanto 80 GWh
- Sijainti: Vantaan Energian Jätevoimalan yhteydessä
- Hankkeen suunniteltu valmistuminen vuonna 2025

2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset*

Päivitysesitykset

- Vantaan kaupunki omistaa 60 % ja Helsingin kaupunki 40 % Vantaan Energia Oy:stä. Vantaan Energia -konserniin kuuluu emoyhtiö Vantaan Energia Oy ja sen tytäryhtiö Vantaan Energia Sähköverkot Oy. Lisäksi yhtiöllä on osakkuusyhteisöjä. Vantaan Energia -konsernilla on keskeinen rooli sähkön ja lämmön tuottajana, myyjänä ja jakelijana **sekä kiertotalouspalvelujen tuottajana**. Lisäksi konserni ylläpitää ja kehittää energiainfrastruktuuria Vantaalla.
- Omistuksensa kautta kaupunki varmistaa vaikutusmahdollisuutensa paikallisen energiainfrastruktuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- Omistajana kaupunki odottaa saavansa Vantaan Energia Oy:ltä tuottoa sijoittamalleen pääomalle ennakoitavan ja tasaisen osinkotuoton muodossa.
- Vantaan Energia konserni tukee toiminnassaan Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta, joka tarkoittaa kivihiilettömiin ja fossiilittomiin tuotantotapoihin tähtääviä toimia. Vantaan Energia Oy:n investointiohjelman tarkoituksena on, että yhtiö luopuu fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuoteen 2026 mennessä. ~~Turpeen käyttö päättyy vuonna 2021, kivihiilen käyttö vuonna 2022 ja maakaasun vuonna 2024.~~ **Turpeen käyttö päättyi vuonna 2021 ja kivihiilen käyttö vuonna 2022**. Maakaasun käytöstä luovutaan vuonna 2026.** ***Biopolttoaineen saatavuushäiriöihin varaudutaan turpeen käytöllä lämmityskausilla 2022/2023 sekä 2023/2024, ja kivihiili säilytetään huoltovarmuuspolttoaineena.*
- Tähän tavoitteeseen liittyvät jätevoimalan laajennuksen, Martinlaakson geotermisen maalämpölaitoksen ja lämmön kausivaraston investoinnit.
- Lisäksi yhtiö laajentaa jätteiden energiahyötykäytön käsiteltyyn puutavaraan ja korkeamman lämpökäsittelyn vaativiin jätteisiin vuonna **2024 2025**.
- Vantaan Energia -konserni edesauttaa toiminnassaan energiatehokkuuden kohentamista ja edistää vahvasti kiertotaloutta. **Vantaan Energia Oy:n tavoitteena on olla hiilinegatiivinen vuonna 2030.**

Yhtiön vastuullisuusteemat

Sitoudumme noudattamaan lakeja ja toimintaamme liittyviä ympäristömääräyksiä ja sitoumuksia. Kannamme vastuumme ottamalla huomioon päätöksenteossamme taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat. Olemme tunnistaneet toimintamme merkittävimmät vaikutukset sekä ympäristöön, että yhteiskuntaan. Jatkuvalla toiminnan parantamisella sitoudumme vähentämään ympäristövaikutuksia ja vastaamme sidosryhmiemme odotuksiin. Päämäärämme ja tavoitteemme tarkistetaan vuosittain tulevalle 5-vuotiskaudelle.

Ilmastonmuutoksen hillintä:

- Luovumme kivihiilen käytöstä vuonna 2022*
- Luovumme fossiilisten polttoaineiden käytöstä Vantaalla vuonna 2026
- Tuottamastamme sähköstä 95 % on ilmastoneutraalia vuonna 2026
- Vähennämme omaa energiankulutustamme energiatehokkuussopimuksen mukaisesti noin 50 GWh vuodessa sekä autamme asiakkaitamme seuraamaan energiankulutustaan ja säästämään energiaa.

Luotettava energiantoimitus:

- Sähkön luotettava toimitus on parempi kuin muissa vastaavissa taajamissa. Tavoitteenamme on, että toimitushäiriöt ovat alle 0,2 h/as/vuosi
- Lämpöenergian luotettava toimitus on alan vertailussa hyvällä tasolla. Tavoitteenamme on, että vioista ja vaurioista aiheutuvat toimitushäiriömme lämmityskaudella ovat alle 0,8 h/as/vuosi.

Kiertotalouden edistäminen

- Laajennamme jätteen käsittelypalvelua kierrätyslaitoksien kierrätyskelvottomien jakeiden hyödyntämiseen vuonna 2022.
- Tavoitteemme on tehdä vuosittain uusia sopimuksia, joissa hyödynnämme asiakkaidemme jäähdytysprosessien hukkalämpöä energiajärjestelmän kokonaistehokkuutta edistävillä palvelukonsepteilla.
- Tavoitteena on materiaalivirtojen tehokkaampi hyödyntäminen. Vantaan Energia tavoittelee kaukolämmön lisäveden kulutuksen ja prosessiveden vähentämistä. Lisävedelle tavoite on maksimissaan 1,5 kertaa kaukolämpöverkon tilavuus.

*Lämmityskausilla 2022/2023 ja 2023/2024 turpeen käytöllä varaudutaan biopolttoaineen saatavuushäiriöihin ja kivihiili säilytetään huoltovarmuuspolttoaineena

Yhtiön vastuullisuusteemat

Vastuumme sidosryhmille

- Työskentely yhtiössä on turvallista. Turvallisuustavoitteemme on nolla työtapaturmaa.
- Henkilöstökokemus Vantaan Energiassa on hyvällä tasolla. Tavoitteena on, että henkilöstötyytyväisyys arvosana henkilöstötutkimuksessa on vähintään 4 (asteikko 1-5) vuonna 2025.
- Kannamme osaltamme vastuun nuorten työllistämisestä ja energia-alan tiedon lisäämisestä (huomioiminen rekrytoinnissa, kesätyö- ja harjoittelupaikat, oppilaitosyhteistyö). Kesätyöpaikkoja tarjoamme noin 30.
- Yhtiön toiminta on liiketaloudellisesti kannattavaa. Hyvä tulos mahdollistaa myös vastuullisen toiminnan.
- Asiakkaat ovat tärkein sidosryhmämme. Entistä paremman palvelukokemuksen aikaansaamiseksi kehitämme edelleen ymmärrystämme asiakkaidemme tarpeista ja odotuksista. Asiakastyytyväisyysmittauksissa tavoitteemme on olla erittäin hyvällä tasolla.
- Vastuullisuusnäkökulma huomioidaan hankinnoissa. Vaadimme toimittajiltamme konsernin eettisten periaatteiden noudattamista.

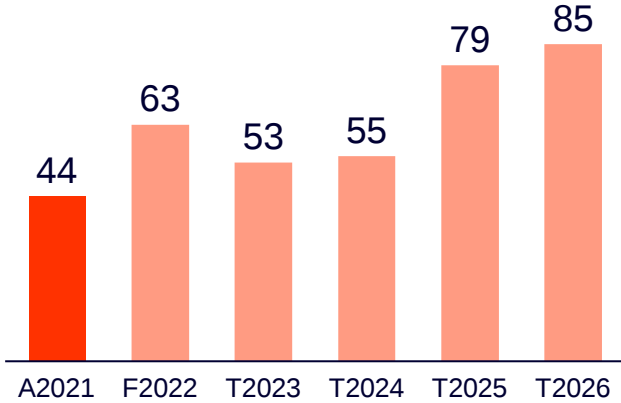
3. Yhtiön ehdotukset sille asetettavista tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio- ja suunnitelma- kaudelle 2023 - 2026

Yhtiön ehdotukset sille asetettavista tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio- ja suunnitelmakaudelle 2023 - 2026

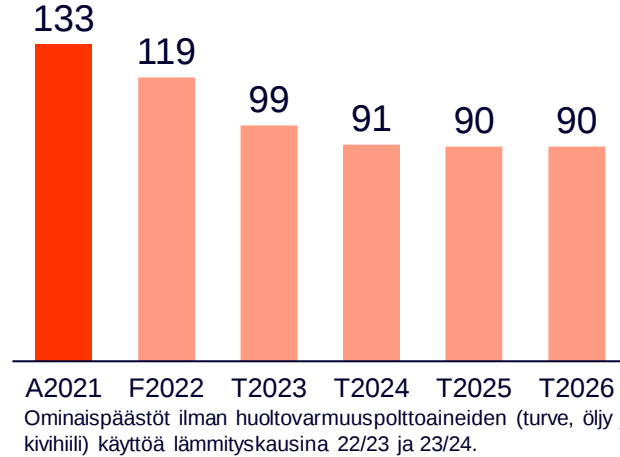
Talous: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito –Toiminnan laatu: Työturvallisuus

Henkilöstö: Henkilöstötyytyväisyys – Ympäristövastuu: Ilmastonmuutoksen hillintä

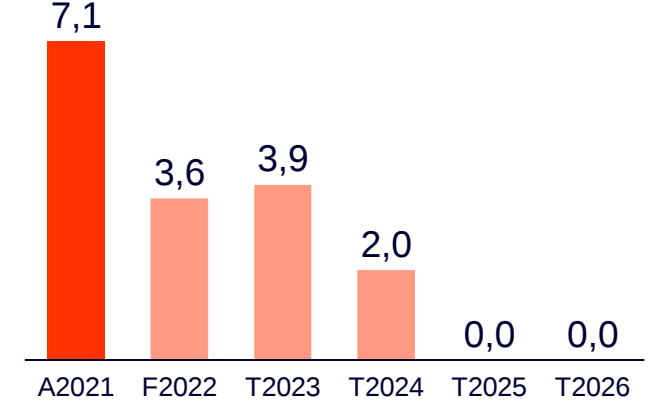
Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto, MEUR

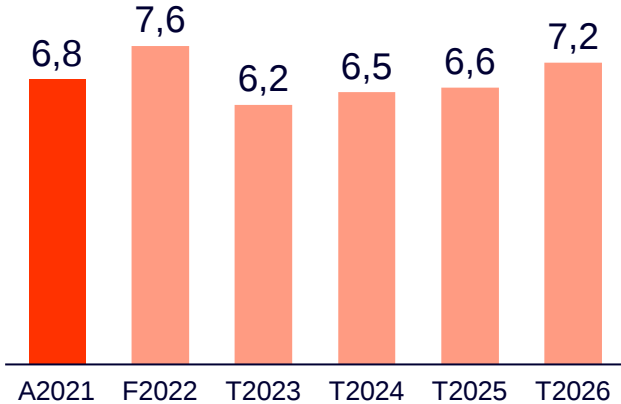
Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/kWh

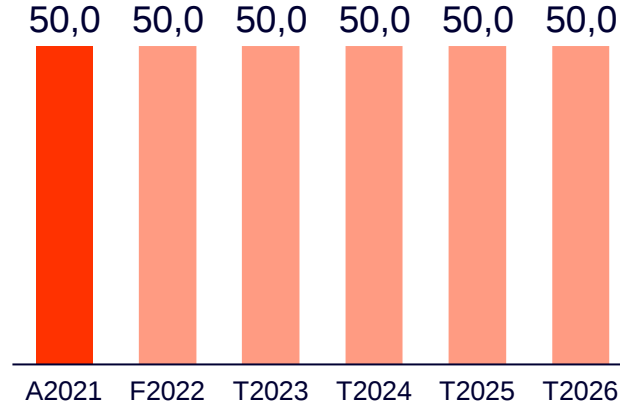
Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti

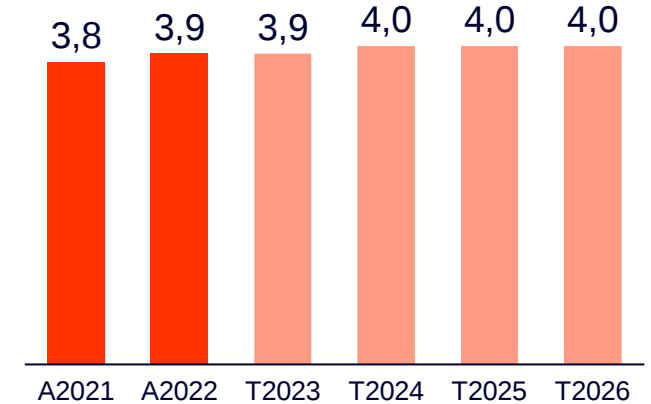
Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC-%

Osingojakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta

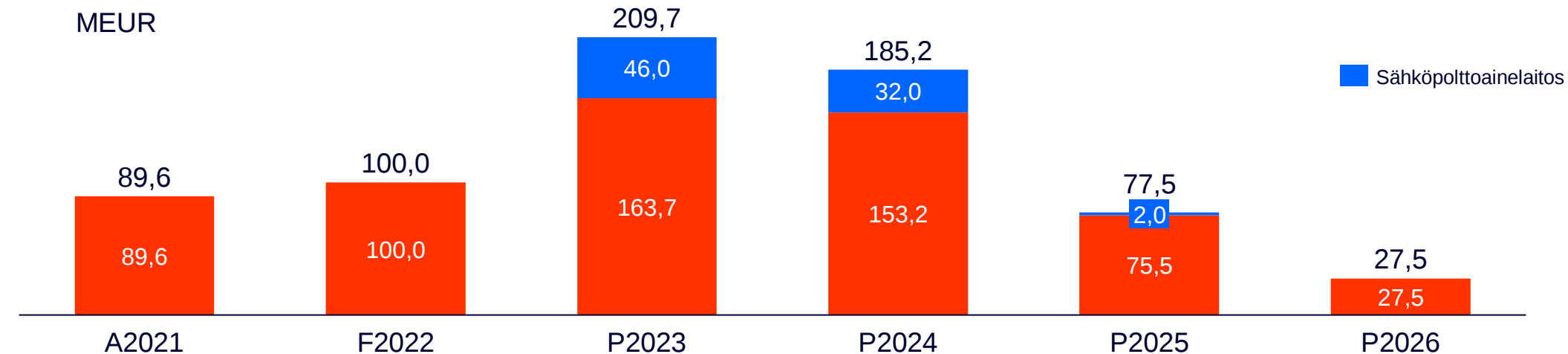
Henkilöstötyytyväisyys

4. Investointi- ja rahoitussuunnitelma 2023 - 2026

Konsernin investoinnit 2021-2026

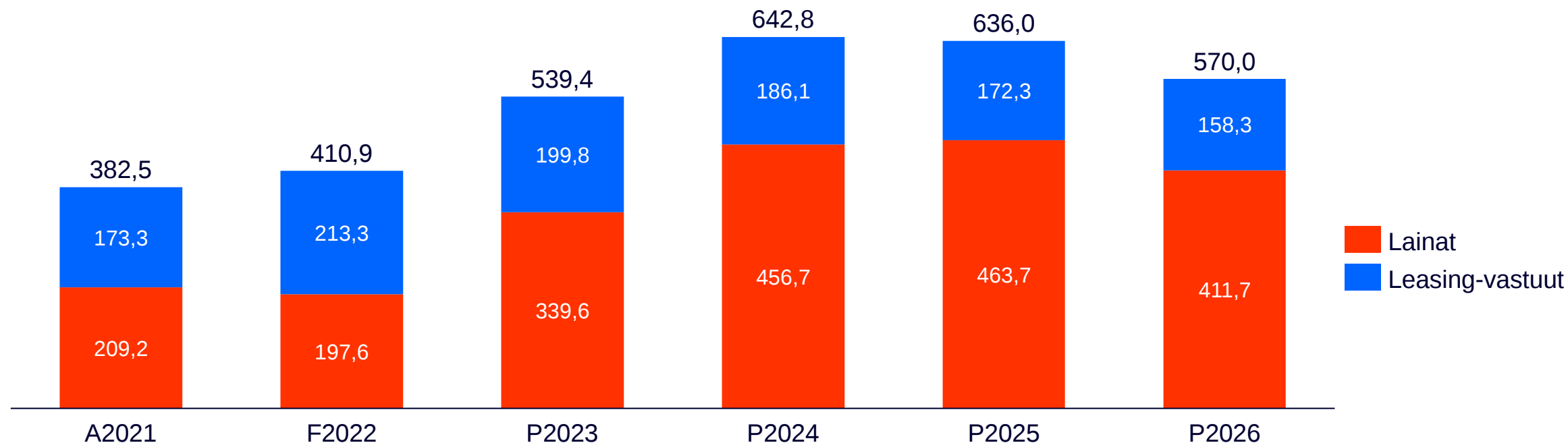
Sisältää suunnitellut Fossiiliton 2026 -hankekokonaisuuden sekä sähköpolttoainelaitoksen, joka osa Hiilinegatiivinen 2030 -hankekokonaisuutta

MEUR	Total inv.	A2021	F2022	P2023	P2024	P2025	P2026
Jätevoimalan laajennusprojekti (2020 - 2022)	150,0	62,0	40,0	3,0			
Energian jatkuvat osakeinvestoinnit (2021 - 2026)	40,0	9,2	5,1	10,2	5,9	7,5	2,1
Kaukolämpöverkkojen jatkuva rakentaminen (2021 - 2026)	46,7	7,1	7,8	7,9	7,9	8,0	8,0
Korkealämpölaitos (2022 - 2025)	140,0	0,0	16,0	57,0	54,0	13,0	
Lämmön kausivarasto (2023 - 2027)	120,0	0,0	4,0	36,0	50,0	27,0	3,0
Kestopuubiovoimala (2022 - 2025)	60,0	0,0	9,0	23,0	22,0	6,0	
Sähköpolttoaine-laitos (2023 - 2025)	80,0	0,0	0,0	46,0	32,0	2,0	
Sähköverkkotoimintainvestoinnit (2021 - 2026)	97,8	11,3	18,1	26,6	13,4	14,0	14,4
Yhteensä	734,5	89,6	100,0	209,7	185,2	77,5	27,5

Rahoitus

Konsernin rahoitus perustuu tällä hetkellä pankkilainoihin sekä investointiprojektien leasing-rahoitukseen. Uusien investointien rahoitustarve katetaan osittain tulorahoituksella ja vieraalla pääomalla, joka voi olla pankkilainaa ja projektikohtaista leasing-rahoitusta (kuvassa vieraan pääoman kasvu näkyy pelkästään lainojen kasvuna)

Leasing-vastuun							
Leasing-vastuut	päätt. pvä	A2021	F2022	P2023	P2024	P2025	P2026
Jätevoimalan leasing-laitteiden pääoma	11.6.2030	117,0	108,5	100,0	91,4	82,7	73,9
Jätevoimalan laajennuksen leasing-laitteiden pääoma	15.12.2032	43,0	92,0	87,5	82,9	78,4	73,8
Toimitalon leasing pääoma	1.3.2032	13,3	12,8	12,3	11,8	11,2	10,6

5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen

Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen, arviointikyselyn yhteenveto

HALLITUKSEN VAHVUUDET

- Hallituksella on selkeä käsitys yrityksen tarkoituksesta, tavoitteista ja strategiasta
- Yrityksen strategia mahdollistaa sen menestyksen
- Yrityksen vuositavoitteet ovat selkeät ja realistiset
- Hallituksen jäsenet ottavat toistensa mielipiteet huomioon
- Hallituksen puheenjohtaja johtaa tehokkaasti hallituksen työskentelyä
- Hallituksen puheenjohtaja pitää aktiivisesti yhteyttä toimitusjohtajaan ja omistajaan
- Hallituksen ja toimitusjohtajan välinen yhteistyö toimii hyvin
- Hallitus tukee toimitusjohtajan työtä ja antaa tälle työrauhan
- Hallituksen jäsenet jakavat omaa tietoaan ja kokemustaan toimitusjohtajan ja yrityksen hyödyksi

HALLITUKSEN KEHITTÄMISKOHTEET

- Kaikki hallituksen jäsenet panostavat ja osallistuvat aktiivisesti hallitustyöhön
- Yhtiön toimialaosaaminen
- Markkinointi
- Asiakkuuksien johtaminen

Hallituksen itsearvioinnin tulosten läpikäynti ja kehitystoimenpiteistä päättäminen hallituksen työpajassa 9.6.2022

Werkä Kehitys Oy / Jaana Laukkarinen fasilitoijana

6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat johtamisen työvälineitä, joilla varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja lainmukaisuus (compliance). Toiminta on hyvällä tasolla.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut on yhtiössä määritelty. Liiketoiminnot vastaavat osaltaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttamisesta. Tukitoiminnot (riskienhallinta, talous, IT, HR ym.) tukevat ja haastavat liiketoimintoja omien asiantuntijarooliensa mukaisesti toiminnan kehittämisessä. Riippumaton valvontaa suorittaa yhtiössä ulkoistettu sisäinen tarkastus (kumppanina EY). Lisäksi tilintarkastus, kaupungin sisäinen tarkastus ja viranomaiset suorittavat valvontaa omista rooleistaan. Hallitus valvoo organisaation toimintaa ja toiminnan järjestämistä. Toiminnan järjestämisestä vastaa toimitusjohtaja.

Käytössä on säännöllinen keskeisen ohjeiston katselmointi. Tuoreimmat tehdyt sisäisen valvonnan kehitystoimenpiteet: Eettiset ohjeistot henkilöstölle ja toimittajille päivitetty, whistleblower-kanava käyttöön otettu, kilpailuohjeistus päivitetty ja koulutettu, lainsäädännön seuranta systematisoitu

Sisäisen valvonnan kysely

Ohessa kohdat, joissa indikoimme vähäistä kehitystarvetta. Muissa kohdissa ei tunnistettu kehitystarpeita nykyiseen toimintaamme.

- Ohjausympäristö kysymys 5. I d. YHTIÖ OSOITTAA SITOUTUMISENSA TAVOITTEISIIN PANOSTAMALLA HENKILÖSTÖN/HALLINNON AMMATTITAITOON, KEHITTÄMÄLLÄ HEITÄ JA YHTIÖN HOUKUTTELEVUUTTA TYÖNANTAJANA – Yhtenä Vantaan Energian strategisena painopistealueena on uudistumiskyvyn ja osaamisen vahvistaminen. Vantaan Energian HR-strategia on laadittu yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa, erilaisia henkilöstönumeroita ja –dataa tarkastellen sekä tulevaisuuden näkymiä ja trendejä energiatoimialalta ja henkilöstöjohtamisen kentältä tunnistaen. Konsernin henkilöstöstrategia ja eettiset periaatteet ohjaavat henkilöstötyötä. Strategian toteutumista mitataan numeerisilla mittareilla, kuten henkilöstökokemus, esimiestyö, työnantajan suosittelu. Turvallisen työpaikan takaaminen on ensisijaisen tärkeää. Vantaan Energian tavoitteena on pudottaa tapaturmat nolnaan viimeistään vuonna 2025.
- Valvontaympäristö kysymys 13. III a. YHTIÖ ON KEHITTÄNYT VALVONTATOIMENPITEITÄ, JOTKA EDESAUTTAVAT TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISTA UHKAAVIEN RISKIEN SAATTAMISTA HYVÄKSYTTÄVÄLLE TASOLLE - Laajasti prosessien kontrollikatalogeja ei ole rakennettu, mutta tärkeimpien prosessien valvontamenettelyjä on auditoitu ulkopuolisin tarkastuksin ja valvontamenettelyjä on kehitetty tarkastuksista saatujen arviointipalautteiden pohjalta.
- Valvontaympäristö kysymys 14. III b. YHTIÖLLÄ ON YLEISIÄ TIETO- JA MUIHIN TEKNOLOGIOIHIN KOHDISTUVIA VALVONTATOIMENPITEITÄ, JOTKA TUKEVAT TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISTA, JA SE KEHITTÄÄ NIITÄ JATKUVASTI – Energianjakelun jatkuvuuden ja tuotannon kannalta kriittisten järjestelmien sekä toimistoverkon tietoturvallisuutta, käyttövaltuuksia ja haavoittuvuuksia auditoidaan säännöllisesti ulkopuolisin tarkastuksin ja saatuja tarkastuspalautteita hyödynnetään toiminnan jatkuvuuden parantamiseen.

7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Omistajaohjauskeskustelussa 8.6.2022 sovitut toimenpiteet

- (Täydennetään tähän)

VD/6837/02.01.02.02/2022

RV/K-ML/RK-K/TK

Konserniohjaus kävi VTK Kiinteistöt Oy:n kanssa 8.6.2022 omistajaohjauskeskustelun, jonka tarkoituksena oli varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa. Omistajaohjauskeskustelujen tavoitteena on myös saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä.

VTK Kiinteistöt Oy on Vantaan kaupungin 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö, jonka tehtäviksi on omistajapoliittisissa linjauksissa todettu omistaa kaupungin elinkeinoelämää tukevat toimitilat (mm. varastot, tuotantotilat jne.), toisen asteen koulutilat ja liikuntahallit (pl. uimahallit), kaupungin hankejohtoryhmän muut yhtiön vastuulle linjaamat kohteet sekä huolehtia omistamiensa kiinteistöjen rakennuttamis- ja omistajatehtävistä.

VTK Kiinteistöt Oy:n liikevaihto tilikautena 2021 oli 27,1 miljoonaa euroa, joka oli palautunut ennalleen vuoden 2020 matalammasta tasosta (25,9 milj. euroa). Tilikaudella 2020 yhtiö antoi vuokranalennuksia kaupungille ja muille vuokralaisille koronapandemian vuoksi. Tilikauden tulos 2021 oli 2,9 milj. euroa (2020: 3,2 milj. euroa).

Kevään 2022 osalta liikevaihto (9,2 milj. euroa) oli toteutunut lähes budjetin mukaisesti eikä yhtiön vuokraustoiminnassa ollut toteutunut merkittäviä poikkeamia. Kuluvan vuoden merkittävimpiä investointeja on noin 11 milj. euron Jokiuoman uusi päiväkotihanke. Kielotie 13 hybridirakennuksen rakentaminen siirtyy, koska toteutus- ja urakkasopimuksia ollaan päättämässä **kaupunginhallituksen** päätöksen 20.6.2022 (§ 22) mukaisesti.

VTK:n lähivuosien investointisuunnitelma on mittava pääosin toisen asteen opetuksen tilahankkeista johtuen. Tulevista hankkeista merkittävimpiä ovat Varia Vehkala (78 milj. euroa, 2022–2024), Varia Hiekkahajun vanhan osan peruskorjaus (41,7 milj. euroa, 2023–2027) ja Jokiniemen oppimiskampus (58,7 milj. euroa, 2023–2026).

Arvion mukaan VTK tulee saavuttamaan sille asetetut tavoitteet vuonna 2022, joita oli asetettu niin taloudellisuuteen, toiminnallisuuteen kuin ympäristövastuuseenkin liittyen.

Yhtiön toiminta on laajentunut myös toiminnallisesti, kun kaupunkikonsernin kiinteistöyhtiöiden isännöintiä on keskitetty tiettyjen konserniyhtiöiden osalta VTK Kiinteistöt Oy:n hoidettavaksi. Kiinteistömanageroinnin keskittämällä konsernin kiinteistöyhtiöiden isännöintitoiminnan käytäntöjen odotetaan yhtenäistyvän. Lisäksi konsernin kokonaisnäkemys tulee huomioiduksi kiinteistöjen hallinnassa entistä paremmin.

Yhtiö on toimittanut Targetor-työvälineeseen riskienhallintasuunnitelman ja sisäisen valvonnan selonteon keväällä 2022, mistä se seuraavan kerran raportoi kaupungille vuoden lopussa. Yhtiön vanha kiinteistökanta on jo saavuttanut yli 20 vuoden iän, minkä vuoksi tulevana vuosina on varauduttava merkittäviin korjausinvestointeihin, jotta erityisesti tavanomaisten toimitilakohteiden arvot kyetään säilyttämään. Uudishankkeiden osalta riskinä on yleinen taloustilanne ja suhdanteiden vaikutukset toimialaan.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä pidetty omistajaohjauskeskustelu tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Yhtiön esitys / VTK Kiinteistöt Oy, 8.6.2022

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Controller Teija Kauhanen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Omistajaohjauskeskustelu

VTK KIINTEISTÖT

VTK Kiinteistöt Oy

Jukka Antila

8.6.2022

VTK-konserni

VTK Kiinteistöt Oy

Vantaan kaupungin omistus 100%

Tytäryhtiöt

Kivistön Putkijäte Oy
100%

Kiinteistö Oy Vantaan Peltolantie 5
100%

Kiinteistö Oy Myyrinselkä
100%

Kiinteistö Oy Vantaan Jönsaksentie 4
100%

Myyrmäen Urheilupuisto Oy
100%

Kiinteistö Oy Korallin pysäköinti
100 % (perustettu 3/2021)

Osakkuusyhtiöt

Kiinteistö Oy Vantaan Maakotkantie 10
49,2%

Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkki
29,8 %

Kiinteistö Oy Vantaan Ruusuparkki
26,1%

Muut

Kiinteistö Oy Hakucenter
18,2%

Kiinteistö Oy Lehdokkitien virastotalo
15,4%

Yrityspuiston Autopaikat Oy
11%

Asunto Oy Laajavuorenkuja 3
3%

Tunnus- luvut

Tunnusluvut	VTK Kiinteistöt Oy					
	1-4/2022	1-4/2021	E2022	2021	2020	2019
Liikevaihto, 1 000 euroa	9 193	9 041	27 612	27 197	25 945	28 506
Tilikauden tulos, 1 000 euroa	2 546	2 593	3 712	2 858	3 219	3 902
Liikevaihdon muutos %	1,7	-4,9	1,5	4,8	-9,0	7,1
Liikevoitto / liikevaihto %	33,6	33,9	21,5	19,6	18,5	20,4
Lainat mij. euroa	84,1	92,5	92,9	86,7	94,8	111,8
Leasing-vastuut milj. euroa	32,3	34,8	31,3	33,4	35,3	37,2
Omavaraisuusaste % sis. leasing-vastuut	33,9	32,8	32,3	31,7	29,3	25,6
Investoinnit, milj. euroa	1,1	0,8	18,6	8,1	2,4	5,8
Oma pääoma milj. euroa	60,8	58,2	61,0	58,3	55,6	52,4
Taseen loppusumma milj. euroa	146,9	152,4	157,3	150,8	154,2	167,6
Henkilöstö kauden lopussa	9	4	9	9	6	8

VTK Kiinteistöt Oy:n kassa 3.6. oli + 1,1 milj. euroa

Lainojen lyhennykset ennuste 8,4 milj. euroa v. 2022

- Mahdollinen lainatarve vuonna 2022 alkaville uudishankkeille hoidetaan lyhytaikaisella lainalla kaupungilta

Konsernin merkittävimmät hankkeet

VTK Kiinteistöt Oy 2022-

- Varia Vehkalan kampus 2022-2023, n. 78 milj. euroa
- Jokiuoman päiväkoti 2022-2023, n. 11 milj. euroa
- Tikkurilan keskustan Kielotie 13 rakennuttaminen 2022-2025, 57 milj. Varia Hiekkaharjun peruskorjaus 2023-2027, 41,7 milj. euroa
- Jokiniemen oppimiskampus 2023-2026, n. 58,7 milj. euroa
- Aviapoliksen lukio 2023-2026, 33,8 milj. euroa

Tytäryhtiöt

- Kiinteistö Oy Myyrinselkä (Patotie 2) kiinteistön kehitys yhteistyössä kaupungin kanssa v. 2025
- Kivistön Putkijäte Oy:n koonta-aseman laajennus 6 milj. euroa

Tulevaisuudennäkymät / kehittäminen

- VTK Konsernirakenteen muutokset
- Aktiivinen tase
- Kiinteistöjen energia- ja ekotehokkuuden parantaminen / hiilineutraalisuus, resurssiviisauden tiekartta
- Toteutamme Vantaan kaupungin energiansäästöohjelmaa ja kehitämme kiinteistöihimme energiatehokkaita ratkaisuja

Tavoitteet 2022

Tavoite	Mittari	Toteuma 2021	Tavoitetaso 2022	Mittarien tilanne 1.1. - 30.4.2022	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	Omavaraisuusaste %	31,7	yli 20	34	Toteutuu täysin
	Tulos, milj. eur	3,0	2,0	2,5	
	Ulkoisten vuokraohteiden vuokrausaste (%)		93	91	
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparannukset)	Liikevaihdosta vähintään n. 10% käytetään peruskorjauksiin, milj. eur	10	10	4	Toteutuu täysin
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen tukeminen	Energiansäästö Co2 -päästöistä % (2018 vertailukelpoinen lähtötaso 9 305 tCo2/a)	-2,5	-3,0	n. -0,2	Toteutuu täysin
	Energiakatselmusten suositusten mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen vuosina 2021-2025, toteuttamisaste %/vuosi (seurantajakso yhteensä 100%)		28	0, suunnitteluvaiheessa	

Tavoitteet 2023-2026

Tavoite	Mittari	Toteuma 2021	Ennuste 2022	Tavoitetaso 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	Omavaraisuusaste %	31,7	29	yli 20	yli 20	yli 20	yli 20
	Tulos, milj. eur	3,0	3,7	2,0	2,0	2,0	2,0
	Ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste (%)	93	93	93	93	93	95
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparannukset)	Liikevaihdosta vähintään n. 10% käytetään peruskorjauksiin, milj. eur	10	10	10	10	10	10
Asiakastyytyväisyys	asteikko 1-5	-	-	vastausten keskiarvo yli 3,5		vastausten keskiarvo yli 3,5	
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen tukeminen	Energiansäästö Co2 -päästöistä % vertailu ed. vuoteen	-2,5	-3,0	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
	Energiakatselmusten suositusten mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen vuosina 2022-2026, toteuttamisaste %		28	19	21	15	17

VTK Kiinteistöt Oy
Elannontie 3, 01510 Vantaa
info@vtkoy.fi
vtkoy.fi

10 §

Omistajaohjauskeskustelut 2022/ VAV Yhtymä Oy, 9.8.2022 / RV

VD/9242/02.01.02.02/2022

RV/K-ML/RK-K/TK

Konserniohjaus kävi VAV Yhtymä Oy:n kanssa 9.8.2022 omistajaohjauskeskustelun, jonka tarkoituksena oli varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa. Omistajaohjauskeskustelujen tavoitteena on myös saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä. Keskustelussa olivat läsnä Vantaan kaupungin puolesta henkilöstö- ja konsernijohtaja, konserniohjauksen päällikkö ja controller sekä yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja.

VAV-konserni on kaupungin kokonaan omistama yhteisö, johon kuuluu emoyhtiö VAV Yhtymä Oy sekä tämän 100 %:sti omistamat tytäryhtiöt VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy. VAV-konsernin tehtävänä on tuottaa laadukasta ja kohtuuhintaista vuokra-asumista vantaalaisille. Konsernin ensisijainen tarkoitus on tukea kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. Omistajana kaupunki määrittelee omistajaohjauksen keinoin VAV-konsernin asuntomäärät sekä niiden sijainnit.

Toimintaympäristön muutoksista johtuen VAV-konserni tulee päivittämään strategiaansa syksyn 2022 aikana. Koronapandemia sekä Ukrainan sota ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat myös jatkossa VAV:n toimintaan. Korkea inflaatio vaikuttaa yhtiön rakentamisen kustannuksiin ja asukkaiden elinkustannuksiin. Strategiatyön rinnalla yhtiössä varaudutaan niin energiakriisiin kuin vuokranmaksuongelmiinkin. Asukkaille on viestitty vuokranmaksun tärkeydestä ja asumisneuvontaa valmistaudutaan antamaan aiempaa laajemmin.

Omistajapoliittisiin linjauksiin kirjatun asuntotuotantotavoitteen onnistumisen edellytyksenä on kaupungin osalta riittävästä tonttitarjonnasta huolehtiminen. Nykyisen tarjonnan riittämättömyys aiheuttaa erittäin merkittävän riskin tulevien vuosien asuntotuotantotavoitteiden toteuttamiselle. Rakentamishankkeet ovat kestoaltaan pitkiä, joten tasaisen uustuotannon takaamiseksi konsernilla tulisi olla jatkuvasti eri vaiheissa eteneviä rakennushankkeita, mikä tulisi kaupunkikehittämisen toimilla pystyä takaamaan. Lisäksi monet tonttipaikat, jotka ovat VAV:lle osoitettu, ovat ilmenneet kalliiksi rakentaa, jolloin niitä ei saada ARA:n asettamiin hintarajoihin. Tämänhetkisessä markkinatilanteessa urakoitsijat hinnoittelevat tarjouksiinsa runsaasti riskimarginaalia, joten hankkeet viivästynevät myös kustannustason merkittävästä noususta johtuen. Näin ollen VAV:lle asetettu asuntotuotantotavoite ei tule toteutumaan.

Lisäksi asiakastytyväisyyystavoitteessa yhtiö ei tule pääsemään tavoitteeseen, mikä johtuu kiinteistöhuollon toimimattomuudesta. Toimitusjohtaja kertoi, että kiinteistöhuolto oli kilpailutettu onnistuneesti viime kevään aikana siten, että laatutekijöihin oli kiinnitetty huomiota entistä enemmän. Odotettavissa on, että marraskuussa uusien kiinteistöhuollon toimijoiden aloittaessa myös asiakastytyväisyys paranee.

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet ovat ennusteen mukaan toteutumassa. Yhtiössä on tulossa avainhenkilörekrytointeja. Tällä hetkellä yhtiön edustajien näkemyksen mukaan henkilöstön niukkuus hidastaa operatiivista toimintaa.

VAV:lla on ollut hyvin tavoitteellinen resurssiviisauden tiekartta, jonka tavoitteet VAV on myös ansiokkaasti pystynyt toteuttamaan. VAV tulee päivittämään resurssiviisauden tiekarttaansa kaupungin resurssiviisauden tiekartan päivityksen huomioiden vuoden 2023 aikana.

Osavuosisiraportissa 1/2022 raportoidun Lipstikkakujan urakkasopimuksen purku on urakkasopimussaataavan ja vakuuden maksun osalta vielä kesken, mutta toimitusjohtajan näkemyksen mukaan yhtiö selviää taloudellisesti sen aiheuttamista menetyksistä. Urakkakohteesta on käynnistetty kaupungin sisäisen tarkastuksen toimesta tarkastus, jota tehdään tällä hetkellä tiiviissä yhteistyössä. Yhtiö oli tunnistanut toiminnassaan erityiset koerakentamiseen liittyvät riskit, jotka erityisesti puurakentamishankkeissa korostuvat tällä hetkellä muun muassa sen vuoksi, että kyseiseen rakentamiseen erikoistuneita urakoitsijoita on markkinoilla hyvin vähän.

Toimitusjohtaja kertoi vielä, että yhtiö on antanut lausuntonsa koskien korkotukilain uudistusta. Uudessa laissa oltaisiin mm. lisäämässä pysyvästi korkotuen määrää ja madaltamassa koron määrää. Lisäksi säännellään aiempaa tarkemmin pysäköintitalojen asemaa osana korkotukilainan vakuudeksi kelpaavaa omaisuuskokonaisuutta ja mahdollistettaisiin asuntojen yhteydessä toteutettavia yhteispalveluita. Päätöksentekoa asukasvalinnassa tultaisiin muoto- ja muutoksenhakumääräysten osalta myös sääntelemään jatkossa entistä tarkemmin.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä pidetty omistajaohjauskeskustelu tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Yhtiön esitys / VAV Yhtymä Oy, 9.8.2022

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Controller Teija Kauhanen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Omistajaohjauskeskustelu

VAV ja Vantaan kaupunki .8.2022

Mirka Saarholma

Yhtiön yleisesittely: **tunnusluvut**

Yhtiön yleisesittely – tunnusluvut

11 235
ASUNTOA

KESKIVUOKRA
12,33€/m²/kk
(VAV Asunnot Oy)

Vuokrausaste
99,0%
(VAV Asunnot Oy)

ASUKKAITA
VAV:N ASUNNOISSA
19 000

ASUNTO-
HAKEMUKSIA
JOULUKUUN
LOPUSSA

5 320

Uusia hakemuksia
kuukausittain
n. 1 600–3100

HENKILÖSTÖÄ
 52

Asuntojen
vaihtuvuus
11,9%

Vuokrasopimuksen
irtisanomisia
keskimäärin
107 kpl/kk

LIKEVAIHTO
98,1M€

LUKUJA

Liikevaihto 2021
noin 98 milj. €

Kiinteistöjä noin 200

Vuokrausaste 99 %

MARKKINAOSUUS

25 %
Vantaan
vuokra-asunnoista

50 %
Vantaan ARA- ja
korkotukiasunnoista

Yhtiön yleisesittely:

omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

Koonti tavoitteiden toteutumisesta

- Talouteen liittyvät tavoitteet: toteutuvat asuntotuotantotavoitetta lukuunottamatta
- Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet: korjaustoiminnan PTS-tavoite täyttyy, asukastyytyväisyyden NPS ei
- Henkilöstöön liittyvät tavoitteet: toteutuvat täysin
- Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet: toteutuvat täysin

Yhtiön yleisesittely:

tulevaisuuden näkymät

Yhtiön yleisesittely – tulevaisuuden näkymät

Lähitulevaisuus

- Strategian päivitys alkamassa
- Useita avainhenkilöiden rekrytointeja loppuvuonna 2022
- Yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa alkaa vuonna 2023
- Käyttöaste pysynyt hyvänä poikkeusajoista huolimatta – miten vaikuttaa hintojen ja kustannusten nousu?
- Osittaisjakautumista edistetään

Tulevat vuodet

- Korjaustoiminta jatkuu aktiivisena
- Uudistuotanto saadaan toivottavasti tavoitteiden mukaiseen vauhtiin
- Uudistuotannon mahdollistava riittävä uusien tonttien vuokraus/myynti
- Puukerrostalo(ja) kohoaa VAV:in omistukseen
- Kaavakehityshankkeiden myötä VAV osallistuu kiinteästi kaupunkikehitykseen
- Useita VAV:iin vaikuttavia lakimuutoksia (mm. yhteishallintolaki, korkotukilaki, MRL -> rakentamislaki)

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset

Linjausten heijastuminen yhtiön toimintaan ja niiden ajantasaisuus

Miksi omistetaan ja mitä omistukselta odotetaan tulevaisuudessa

- VAV konsernin tehtävänä on tuottaa laadukasta ja kohtuuhintaista vuokra-asumista vantaalaisille. Konsernin ensisijainen tarkoitus on tukea kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. Omistajana kaupunki määrittelee omistajaohjauksen keinoin VAV konsernin asuntomäärät sekä niiden sijainnit. ARA-asuntomäärä pidetään mahdollisimman vakaalla tasolla ja tuotantoa lisätään. VAV konsernilla on rakennuttajana vaikutus myös kaupungin elinkeinopolitiikkaan ja työllisyyteen. Kaupunki kykenee tasaamaan ja varmistamaan maanmyyntitulojaan eri markkinatilanteissa myynneillä VAV Asunnot Oy:lle, sillä ARA-tuotanto on markkinaehtoista tuotantoa vakaampaa.*
ARA-asuntomäärä on laskemassa osittaisjakautumisen kautta 335 asunnolla -> siirtyy Yhtymään. Uudistuotantoa ei ole valmistumassa tavoitteen mukaisesti. Tonttien myynti (tai vuokraus) VAV:ille keskeisessä roolissa.

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset

Linjausten heijastuminen yhtiön toimintaan ja niiden ajantasaisuus

- *VAV Yhtymä Oy:n tehtävänä on tukea tytäryhtiöidensä ja kaupungin taloutta kaupunkikonsernin kokonaisetuhuomioiden. Tavoitteen toteutumiseksi VAV Yhtymä Oy:n asuntokantaa on kasvatettava tai pidettävä edes vuoden 2020 tasolla, sillä kohteiden purut ja uusien aloitusten siirtyminen pienentävät kantaa. Kannan maltillinen kasvattaminen on olennaista myös siksi, ettei VAV Yhtymä Oy:lle aiheudu poistopohjan pienentymisen vuoksi veroseuraamuksia.*
Haasteellista niukan uudistuotannon, vaativien hankkeiden, markkinatilanteen ja tonttien niukkuuden vuoksi. Edelleen mahdollista saavuttaa kannan maltillinen kasvu.
- *VAV-konserni osallistuu osaltaan kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman (2021–2023) asuntopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen.*
Osallistuttu
- *VAV Asunnot Oy:n tuotantotavoite on noin 350 asuntoa per vuosi, minkä edellytyksenä on tiivis yhteistyö kaupungin kanssa sopivien tonttien löytämiseksi.*
Yhteistyötä tehty, joskin edelleen ollaan jäämässä tuotantotavoitteesta. Haasteena myös mm. hankkeiden kustannusten mahtuminen ARA-raameihin, vaativat hankkeet, henkilöstövaje, koerakentamishankkeen kaatuminen, vaikea markkinatilanne.
- *VAV Palvelukodit Oy (myös Hoivakodit) varmistaa palveluasuntojen tarjonnan Vantaalla. VAV Palvelukodit Oy:n tulee varmistaa asemaansa sopimuksellisesti palveluasuntojen tuottajana myös mahdollisen hyvinvointialueuudistuksen jälkeen.*
Yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa alkaa v. 2023

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset

Vastuullisuusteemojen tunnistaminen yhtiön toiminnassa

- VAV-konsernilla on erityinen vastuu kohtuuhintaisen asumisen tarjoamisessa pieni- ja keskituloisille kotitalouksille ja reaalisesti vakaan asumismenojen kehityksen turvaamisessa sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisystä Vantaalla. VAV-konserni edistää asukkaiden fyysistä ja taloudellista asumisturvallisuutta, takaa turvalliset asuinkiinteistöt sekä pyrkii ennakoivilla toimillaan ehkäisemään häättöjä. VAV tukee kaupungin strategian toteutumista segregaaation ehkäisemiseksi. Kestävä ja energiatehokas rakennus- ja korjaustoiminta, luontoarvoiltaan monimuotoinen viherhoito ja vastuullisesti toimiva palvelukumppaniverkosto ovat keskeisessä asemassa VAV-konsernin liiketoiminnassa.*
Edelleen ajankohtaisia, toimivia tavoitteita, joita toteutamme mielestämme hyvin. Resurssiviisauden tiekartan päivittäminen muuttanee jossain määrin vastuullisuusteemojen toteutusta konsernissa, isoja muutoksia ei liene näköpiirissä.

Yhtiön ehdotukset sille asetettavista tavoitteista

Yhtiön ehdotukset sille asetettavista tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio- ja suunnitelmakaudelle 2023-2026

Nykyiset mittarit pääosin toimivia. Vuodelle 2023 ollut keskustelussa kolmen mittarin päivittäminen.

Investointi- ja rahoitussuunnitelma 2023-2026

Investointi- ja rahoitussuunnitelma 2023-2026

- Olemassa olevien lainojen lyhentäminen lyhennysohjelman mukaisesti
- Uusien lainojen ottaminen uudiskohteiden valmistumisen yhteydessä tai ostettavien kohteiden osalta
- Olemassaolevan kiinteistökannan korjaaminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kehittämistoimenpiteet, jotka nousseet esiin sisäisen valvonnan kyselyssä

Vain vähäisiä kehittämiskohteita tunnistettu. Konsernin riskikartoitus tehty nykyiseen malliin vuonna 2020, päivitetty viimeksi joulukuussa 2021, loppuvuonna 2022 tarkoitus tehdä uusi päivitys.

Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen

Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen

Werka Kehityksen fasilitoima työpaja ja sitä edeltänyt kysely pidetty alkukesästä

Hallituksen kehittämisaalueet

- Painotus mennyt/tuleva
 - Katse tulevaisuuteen määräajoin/enemmän
 - Talousarvion rullaava seuranta (myös investoinnit), tulevaisuus: Mihin menossa?
- Hallituksen vuosikello
 - Tavoitteet vuosikelloon
 - Kauden alussa runko tuleville kokouksille. Mitä hallitus haluaa edistää?
Tavoiteasetanta.
 - Strategian (ja toimintasuunnitelman) toteumakatsaus määräajoin, esim. puolivuositain
- Hallituksen osaamisen kehittäminen
 - Kartoitetaan osaamisvajeet
 - Seminaareihin mukaan asiantuntijoita

11 § Muutos konsernijaoston kokousaikatauluun 2022 ja 2023 / RV

VD/10322/00.02.01.00/2021

RV/K-ML/RK-K/KP

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.1.2022 (§ 4) päivitetyn hallintosäännön, jonka mukaan konsernijaostolla on jatkossa iltakoulu. Kaupunginhallituksen konsernijaosto on kokouksessaan 7.2.2022 (§ 8) päättänyt hyväksyä iltakoulujen aikataulut vuodelle 2022. Konsernijaoston loppuvuoden 2022 iltakoulut ovat kokouskalenterin mukaan 7.9.2022 ja 2.11.2022. Tämän jälkeen on ilmennyt tarve muuttaa kokousaikataulua marraskuun 2022 osalta. Kokousaikataulua esitetään muutettavan siten, että aiemmin päätetty keskiviikon 2.11.2022 iltakoulu siirretään tiistaille 8.11.2022.

Hallintosäännön 9 luvun 5 §:n mukaan kaupunginhallituksen konsernijaoston iltakoulussa esitellään ja käsitellään konsernijaoston tehtäväalueen kannalta ajankohtaisia asioita. Iltakoulu voi antaa käsiteltäviin asioihin jatkovalmistelulinjauksia ja -ohjeita. Iltakoulussa läsnäolo- ja puheoikeus on kaupunginhallituksen konsernijaoston jäsenten lisäksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla.

Hallintosäännön 25 luvun 3 §:n mukaan toimielimet päättävät kokouksensa ajan ja paikan. Kokous pidetään myös tarvittaessa puheenjohtajan ja tämän estyneenä ollessa varapuheenjohtajan kutsusta tai jos enemmistö toimielimen jäsenistä esittää puheenjohtajalle kokouksen pitämistä. Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

Konsernijaosto on hyväksynyt vuoden 2022 ja 2023 kokousaikataulut kokouksessaan 17.11.2021 (§ 15). Tammikuun 2023 konsernijaoston kokous esitetään poistettavaksi kokousaikataulusta tarpeettomana.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että

- a) konsernijaoston iltakoulu 2.11.2022 klo 15 siirretään pidettäväksi tiistaina 8.11.2022 klo 16 ja
- b) perutaan 16.1.2023 klo 13 konsernijaoston kokous.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

12 § Tiedoksi merkittävät asiat 2022/Konsernijaosto

13106/00.02.01.00/2021

RV/KP

Kaupunkitilalautakunta on päättänyt myydä Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-asema -nimisen yhtiön (Y-tunnus 0288276-4) osakkeet nro 101-180, 1095-1210 ja 1211-1690 neuvotellulla 950 000 euron mukaisella velattomalla kauppahinnalla Valmo Tikkuri Oy:lle.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunkitilalautakunnan päätös.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- kaupunkitilalautakunnan päätös 10.8.2022 (§ 13)

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Hallintoasiantuntija Kerttu Pöntinen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman osakkeiden myyminen / AK

VD/8406/02.05.03.01/2022

AK/TH/HK

Esitetään, että Vantaan kaupunki myy Tikkurilassa sijaitsevasta Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-asemasta omistamansa osakkeet Vallmo Tikkuri Oy:lle. Osakkeiden velaton kauppahinta on 950 000 euroa.

Vantaan kaupunki omistaa noin 40 prosenttia Tikkurilassa sijaitsevasta Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-asemasta. Korttelissa 61201, jossa sijaitsee Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman omistama kiinteistö, on käynnissä asemakaavamuutos. Asemakaava 002488 - Tikkuri on hyväksytty Kaupunkiympäristölautakunnassa 10.5.2022 ja asetettu nähtäville 8.6 - 8.8.2022.

Kaupungin omistuksessa olevat tilat ovat olleet viimeksi terveysasemien ja neuvolan puhelinpalveluiden käytössä, mutta ovat nyt tyhjillään.

Vantaan kaupunki myyjänä ja Vallmo Tikkuri Oy ostajana ovat neuvotelleet kaupasta koskien Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman (y-tunnus 0288276-4) osakkeita nro 101-180, 1095-1210 ja 1211-1690, jotka oikeuttavat yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhteensä 596 m²:n suuruisten toimistotilojen ja 160 m²:n suuruisen varastotilan hallintaan. Osakkeiden velattomaksi kauppahinnaksi on neuvoteltu 950 000 euroa.

Osakekauppaa koskevaan kauppakirjaan on neuvoteltu kirjattavaksi ehto, jonka mukaan ostajan velvollisuus toteuttaa kauppakirjan mukainen kauppa on ehdollinen sille, että uusi Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman kiinteistöä koskeva asemakaava on lainvoimainen.

Omistus- ja hallintaoikeus osakkeisiin siirtyy kauppahinnan maksua vastaan Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-aseman kiinteistöä koskevan asemakaavan saatua lainvoiman. Ostaja maksaa varainsiirtoveron, joka on 2 % velattomasta kauppahinnasta.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 kohdan 13 mukaan Kaupunkitilalautakunta päättää kiinteistöjen ja tilojen palvelualueen hallintaan hankittavien osakkeiden ja osuuksien ostamisesta ja merkitsemisestä sekä sen hallinnassa olevien osakkeiden ja osuuksien myymisestä ja vaihtamisesta, kun kauppa- tai merkintähinta on yli 400 000 euroa ja enintään 2 000 000 euroa.

Kaupunkitilalautakunta 10.8.2022 § 13

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään

- myydä Kiinteistö Oy Tikkurilan Raha-asema -nimisen yhtiön (Y-tunnus 0288276-4) osakkeet nro 101-180, 1095-1210 ja 1211-1690 neuvotellulla 950 000 euron mukaisella velattomalla kauppahinnalla Vallmo Tikkuri Oy:lle,
- todeta, että lopullinen sopimus syntyy kauppakirjan allekirjoituksin, ja
- valtuuttaa tilahallinnan kiinteistötalousasiantuntija allekirjoittamaan kauppakirja.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Kiinteistöhallinta ja asuminen / Tilahallinta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunkitilalautakunnalle

Lisätiedot:

kiinteistötalousasiantuntija Heini Korpela, puh. 040 681 3845
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

13 § Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025 / RV

VD/7308/00.04.03/2022

TeA/HW/MH/EP/JH/K-ML/RK-K

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) pyytää perussopimuksensa mukaisesti lausuntoa 31.8.2022 mennessä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän taloussuunnitelmaehdotuksesta 2023–2025. Kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Jäsenkuntien antamat lausunnot on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

HSL:n jäsenkuntia pyydetään ottamaan lausunnoissaan kantaa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Toimintasuunnitelma
 - a. HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan
 - b. Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin
- 2) Taloussuunnitelma
 - a. Lipputulotavoitteet TTS-kaudella
 - b. Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin
 - c. Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella
- 3) Hinnoittelun kehittäminen
 - a. Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehdoista

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 9 § 4 kohdan 6 mukaan konsernijaosto päättää lausuntojen antamisesta kuntayhtymien talous- ja toimintasuunnitelmista samoin kuin muidenkin ulkopuolisille annettavien lausumien antamisesta tehtäväalueellaan.

Kaupunkitilalautakunta 10.8.2022 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallituksen konsernijaostolle, että annetaan liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunkitilalautakunnan varajäsen Pasi Liukkonen poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila selosti asiaa kokouksessa.

Puheenjohtaja Kimmo Kiljunen esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi.

Kaupunkitilalautakunnan 10.8.2022 § 8 käsittelyn jälkeen HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta annettavaan lausuntoon on tehty saadun palautteen perusteella muutoksia ja tarkistuksia. Lausuntoa on tarkennettu runkolinjamuutosten asiakaspalautteen seurannan ja yhdenvertaisuuden osalta mm. Ylästön alueella sekä pysäkkimuutosten paremman ennakkoinnin osalta. Hinnoittelun kehittämistä koskien lausuntoa on täsmennetty Vantaan suhtautumisesta tasatariffiin sekä Vantaan esittämän uuden hinnoittelumallin osalta.

Lisäksi Vantaan vanhusneuvosto on toimittanut kaupunkitilalautakunnalle lausunnon HSL:n talous- ja toimintasuunnitelmaa koskien. Vanhusneuvoston lausunto on päätösesityksen liitteenä.

Kaupunkitilalautakunta 24.8.2022 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi Vantaan vanhusneuvoston kaupunkitilalautakunnalle toimittama lausunto HSL:n talous- ja toimintasuunnitelmaa koskien, ja
- b) esittää kaupunginhallituksen konsernijaostolle, että annetaan liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025.

Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila selosti asiaa kokouksessa.

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavilla tavoilla:

Liitteenä olevan Vantaan kaupungin lausunnon sivun 6 ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti (muutokset kursivilla):

”Vantaa pitää erittäin tärkeänä, että HSL seuraa tarkasti linjastomuutoksien aiheuttamaa asiakaspalautetta ja toteuttaa ripeästi tarvittavat korjaustoimenpiteet. Esimerkiksi runkolinja 600 on jatkossa ainoa linja, joka kulkee Tammistonkatua Kartanonkoskelle sekä Jumbon kautta Pakkalaan, ja sen väliin jättämät pysäkit jäävät ilman mitään linjoja. Linja 614 kulkee jatkossa Tammiston kauppatieä, ainoastaan ruuhka-aikana ja vain ruuhkasuuntaan, aamulla Hakaniemeen ja iltapäivällä Ylästään. Se on ylästöläisille ainut suora bussilinja Helsingin keskustaan. Linjastomuutos on etukäteen herättänyt suurta huolta ylästöläisissä.”

Liitteenä olevan Vantaan kaupungin lausunnon sivulle 6 lisätään seuraava uusi toinen kappale:

”Asukkaiden lisäksi kaupunki on saanut palautetta yrityksiltä niiden vuorotyöntekijöiden joukkoliikennepalveluiden heikentymisestä. Koivuhaassa sijaitseva parhaillaan laajennustaan suunnitteleva Okmeticin tehdas on erityisen huolestunut Ohtolankadun pysäkin poistamisesta kokonaan. HKScanin tehtaan yhteydet lännen suuntaan ovat vastaavasti heikentyneet. Uudet linjat eivät myöskään palvele vuorotyöläisiä parhaalla mahdollisella tavalla esim. Myyrmäessä. Kaupunki edellyttää, että puutteet pitää selvittää ja korjata pikaisesti.”

Liitteenä olevan Vantaan kaupungin lausunnon sivun 10 viimeinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti (muutos kursivilla):

”Esitetyistä vaihtoehtoista malli 4 eli tasatariffi on Vantaan näkökulmasta tarkoituksenmukaisin kuitenkin edellä esitetyt reunaehdot huomioon ottaen. Myös malli 3 täyttää Vantaan vaatimuksen siitä, että kaupungin sisällä oleva tariffiraja poistuu. Vantaa esittää lisäksi tutkittavaksi uutta mallia, jossa koko PK-seutu (nykyinen ABC-alue) muodostaa oman vyöhykkeensä ja nykyiset kehyskunnat toisen vyöhykkeen (nykyinen D-alue). Tämän ns. PKS-mallin etuna olisi, että *Helsingin*, Vantaan ja Espoon läpi ei kulkisi vyöhykerajaa. Lisäksi hinnoittelulla voidaan paremmin huolehtia kuntaosuuksien pysymisestä kestäväällä tasolla. Vantaa katsoo, että lopullinen päätös hinnoittelumallista voidaan tehdä vasta, kun edellä kuvatusta PKS-mallista on tehty muista malleista jo tehtyjen kaltaiset vaikutustarkastelut.”

Päätös:

Hyväksyttiin apulaiskaupunginjohtajan muutettu esitys.

Lisäksi merkittiin, että asiaan jätettiin seuraava kaupunkitilalautakunnan yhteinen pöytäkirjalausuma: ”Lautakunta kannattaa senioreiden kertalippujen alennuksen palauttamista, sekä kertalippujen alennusten laajentamista koskemaan myös opiskelijoita.”

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Konsernijaosto 29.8.2022 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavilla tavoilla:

Liitteenä olevan Vantaan kaupungin lausunnon sivun 6 ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti (muutokset kursivilla):

”Vantaa pitää erittäin tärkeänä, että HSL seuraa tarkasti linjastomuutoksien aiheuttamaa asiakaspalautetta ja toteuttaa ripeästi tarvittavat korjaustoimenpiteet. Esimerkiksi runkolinja 600 on jatkossa ainoa linja, joka kulkee Tammistonkatua Kartanonkoskelle sekä Jumbon kautta Pakkalaan, ja sen väliin jättämät pysäkit jäävät ilman mitään linjoja. Linja 614 kulkee jatkossa Tammiston kauppatieä, ainoastaan ruuhka-aikana ja vain ruuhkasuuntaan, aamulla Hakaniemeen ja iltapäivällä Ylästään. Se on ylästöläisille ainut suora bussilinja Helsingin keskustaan. Linjastomuutos on etukäteen herättänyt suurta huolta ylästöläisissä. *Näiden linjojen lisäksi Vantaan kaupunki on saanut erityisen paljon asukaspalautetta yhteyksien heikentymisestä pientaloalueilta, joiden suorat yhteydet ovat poistuneet tai merkittävästi pidentyneet. Näitä ovat mm. Hämeenkylä, Vapaala, Askisto, Kuninkaanmäki, Nikinmäki, Vierumäki, Vallinoja. Koulujen liikenneyhteyksien heikentymisestä on myös tullut palautetta ja asia vaatii selvittämistä.*”

Lausunnon sivun 6 toinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti (muutokset kursivilla):

”Asukkaiden lisäksi kaupunki on saanut palautetta yrityksiltä niiden vuorotyöntekijöiden joukkoliikennepalveluiden heikentymisestä. Koivuhaassa sijaitseva parhaillaan laajennustaan suunnitteleva Okmeticin tehdas on erityisen huolestunut Ohtolankadun pysäkin poistamisesta

kokonaan. HKScanin tehtaan yhteydet lännen suuntaan ovat vastaavasti heikentyneet. Uudet linjat eivät myöskään palvele vuorotyöläisiä parhaalla mahdollisella tavalla *esimerkiksi Vihdintien länsipuolelta (Hämeenkylä, Pähkinärinne ja Hämeenvaara)*. Kaupunki edellyttää, että puutteet pitää selvittää ja korjata pikaisesti.”

Lisäksi lausunnon viimeiselle sivulle lisätään uusi viimeinen kappale:

”Vantaan kaupunki kannattaa senioreiden kertalippujen alennuksen palauttamista sekä kertalippujen alennusten myöntämistä myös opiskelijoille.”

Kristian Rehnström (RKP) teki muutosehdotuksen, jonka mukaan lausunnon uutta viimeistä kappaletta ei pitäisi lisätä.

Puheenjohtaja totesi, että Kristian Rehnströmin esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Lisäksi merkittiin, että konsernijaoston jäsen Kristian Rehnström jätti asiaan eriävän mielipiteen.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025 (III)
- Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025
- Lausuntopyynnön liite: Hinnoittelumallien vaikutukset
- Lausuntopyynnön liite: HSL alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2025
- Vantaan vanhusneuvoston lausunto kaupunkitilalautakunnalle koskien HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2023–2025

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. 043 827 0942

liikenteen kehittämispäällikkö Emmi Pasanen, puh. 050 314 5075

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025

Johdanto

Lausuntopyynnössään HSL pyytää jäsenkunnilta 31.8.2022 mennessä lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta. Erityisesti huomiota pyydetään kiinnittämään:

- 1) Toimintasuunnitelmaan
 - a. HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan
 - b. Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin
- 2) Taloussuunnitelmaan
 - a. Lipputulotavoitteet TTS-kaudella
 - b. Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin
 - c. Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella
- 3) Hinnoittelun kehittäminen
 - a. Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehdoista

HSL:n esitys Vantaan vuoden 2023 kuntaosuudeksi on 59,3 miljoonaa euroa ilman edellisten vuosien alijäämiä. Vantaan subventioaste olisi tällöin 49 %. Vuonna 2024 vastaavat luvut ovat 59,8 miljoonaa euroa ja 48 %. Vantaa hyväksyy HSL:n esityksen kuntaosuudeksi 2023. Vantaa korostaa, että jo vuoden 2022 aikana kuntayhtymän tulee tavoitella TTS-suunnitelmassa esitettyä alemmaa subventioastetta.

HSL:n arvion mukaan Vantaan ylijäämäkertymä on n. 4,1 milj. euroa vuoden 2022 lopussa. HSL esittää, että ylijäämä jaetaan tasaisesti kolmelle tulevalle vuodelle 2023–2025, jolloin ylijäämä vähentää laskutettavaa kuntaosuutta vuosittain arviolta noin 1,4 milj. eurolla. Vantaa hyväksyy HSL:n esityksen ylijäämän käytöstä.

HSL:n tulee toimia kustannustehokkaasti ja toteuttaa omistajaohjauksen asettamat tavoitteet mm. tuottavuuden kehittämisessä. Tarve talouden tasapainottamiseen tulee vaikuttamaan useita vuosia. Kuntayhtymän tulee parantaa tuottavuuskehitystään laatimalla tuottavuusohjelma ja tehdä talouden tasapainottamiseksi vaadittavat toimenpiteet jäsenkuntien taloustilanne huomioiden. Lähtökohtaisesti joukkoliikenteen talouden tasapainottamisessa ei tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tule sulkea mitään vaihtoehtoa pois. Kaikki käytössä olevat omistajaohjaustavoitteiden mukaiset keinot on syytä säilyttää keinovalikoimassa; lipunhintojen korottaminen sekä palvelutason ja tarjonnan sopeuttaminen. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulisi kohdistaa siten, että lipun hinnat, palvelutaso ja kuntakohtaisten maksuosuuksien taso pidetään kohtuullisessa tasapainossa.

Pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteen mukaan kuntayhtymän tuottavuuden nousun koko tarkastelukaudella tulee olla yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna. Tämä tulee ottaa kuntayhtymän valmisteleman tuottavuusohjelman keskeiseksi tavoitteeksi. Tuottavuusohjelmalla tulee tavoitella em. kuntakohtaista 50 % subventioastetta. Myös tariffi uudistuksen tavoitteeksi tulee asettaa kuntakohtainen 50 %:n subventioaste.

Vantaa pitää valitettavana, ettei HSL:n talous- ja toimintasuunnitelmaan sisälly kuntayhtymän esitystä koko tuottavuusohjelmaksi, koska Vantaa ei voi lausua tuottavuusohjelmasta kokonaisuudessaan tai arvioida sen vaikuttavuutta omistajaohjaustavoitteiden saavuttamisessa. Pelkästä tariffi uudistuksesta lausuminen on haasteellista, kun tuottavuusohjelman vaikutuksia ei ole esitetty kokonaisuudessaan.

Pääkaupunkiseudun kuntien omistajaohjaustavoitteet HSL:lle

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmisteleet vuosittain suurille kuntayhtymille HUS:lle, HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Tavoitteiden valmistelussa vuosille 2023–2025 on lähtökohtana se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSL:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa:

1. Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna	2. Kuntakohtaiset subventio-osuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista	3. Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus
Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman laatiminen ja toimeenpano sisältäen tuottavuusmittarien päivittämisen sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen 2. Matkustajakilometrikustannus (infrakulujen kanssa ja ilman)	Mittarit: 1. Suunnitelman laatiminen kuntakohtaisen subventio-osuuden saavuttamiseksi 2. Kuntaosuuksien tarkastelu kuntakohtaisesti vuosittain ja keskipitkän aikavälin (5–7 vuotta) ennusteilla 3. Joukkoliikenteen infra- ja operointikustannusten kumulatiivisen kehityksen tarkastelu kuntakohtaisesti ja koko HSL-alueen osalta vähintään suurten infrahankkeiden	Mittarit: 1. Suunnitelman laatiminen pandemian liikkumiseen aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseksi 2. Alueittainen asiakas- ja asukastytytyväisyys vuosittain 3. Joukkoliikenteen co2-päästöt vuoteen 2025 mennessä vähintään -90 % verrattuna vuoden 2010 tasoon

	suunnitteluvaiheessa päivitettävillä pitkän aikavälin ennusteilla, jotka tukevat jäsenkuntien hankekohtaista päätöksentekoa	
--	---	--

Omistajaohjaustavoitteiden lisäksi muuna omistajalinjauksena esitettiin, että kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

TTS valmistelussa tulee jatkossa näkyä selkeämmin pääkaupunkiseudun kuntien asettamat omistajaohjaustavoitteet ja suunnitelma on kaikilta osin laadittava asetettuja omistajaohjaustavoitteita noudattavaksi.

Keskeiset strategiset tavoitteet TTS-kaudella 2023–2025

Kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden (joukkoliikenne, kävely ja pyöräily) nostamisella on merkittävä vaikutus paitsi liikenteen päästöjen vähenemiseen myös liikennejärjestelmän toimivuuteen, tasa-arvoiseen liikkumiseen ja kansanterveyteen. Joukkoliikenteen tarjonnan kehittämällä tuleekin saada siitä entistä kilpailukykyisempi vaihtoehto henkilöautolle myös pidemmällä matkoilla. Kilpailukykyä parannetaan koko liikennejärjestelmän muutoksilla ja siihen vaikuttaa myös maankäytön tiivistyminen.

Vantaan kaupunkistrategiassa 2022–2025 tavoitellaan kestävien liikkumismuotojen kasvua ja seurattavina mittareina ovat mm. joukkoliikenteen matkustajamäärät, joiden osalta tavoitteena on paluu vuoden 2019 tasoon. Näin ollen HSL:n strateginen linjaus *”Tekemisemme keskiössä on hyvän palvelutason säilyttäminen ja sitä kautta matkustajien houkutteleminen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. Tavoittelemme ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä, emme liikenteen supistamista.”*, on hyvin linjassa Vantaan kaupungin tavoitteiden kanssa.

HSL-alueen joukkoliikenteen järjestäminen ei voi olla pelkästään kustannuksia optimoivaa liiketoimintaa. Joukkoliikenne on myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymys sekä monelle hyvän elämän mahdollistavan liikkumisen edellytys. Kaikilla ei ole mahdollisuutta auton käyttöön esimerkiksi iän, terveydentilan tai tulotason puolesta eikä asuinpaikkaa mm. edellä mainituista syistä voi yleensä täysin vapaasti valita. Joukkoliikenteen esteettömyyteen on panostettu paljon, mutta joukkoliikenteen on myös tarjottava riittävä palvelutaso, jotta palvelujen saavuttaminen ja kaikenlaiseen toimintaan osallistuminen on mielekkäästi mahdollista. Joukkoliikenteen pitää myös olla niin turvallista, että kaikki uskaltavat sitä käyttää.

Vantaan näkemyksen mukaan kannattavien ja saavutettavien joukkoliikennelinjojen suunnittelu edellyttää syvällistä asiakasymmärrystä. Toiminnallisten tavoitteiden laadinnassa tulee huomiota kiinnittää siihen, miten yksittäisen kuntalaisen sukupuoli, ikä ja alue vaikuttavat haluun ja mahdollisuuksiin käyttää joukkoliikennettä sekä miten tämä tieto auttaisi kasvattamaan

matkustajamääriä. HSL:n tuleekin keskittyä entistä vahvemmin ydintekemiseensä eli matkustajiaan hyvin palvelevan ja kustannustehokkaan joukkoliikenteen suunnitteluun ja löytää siten tehokkaita keinoja vastata strategisiin tavoitteisiinsa. Em. perusteella on erinomaista, että HSL itsekin nostaa vahvasti esille datan hyödyntämisen suunnittelun pohjalla. Alueellisen tuntemuksen lisäämiseksi yhteistyö kaupungin kanssa erityisesti kaupungin tuleviin suunnitelmiin liittyen on tarpeen.

Erityisesti koronapandemian muutettua matkustamista ja työntekoa on HSL:n tavoite asiakasymmärryksen lisäämisestä tärkeä. Sen tulee kääntyä konkreettisiksi asiakkaita houkutteleviksi ratkaisuksi. Tällaisia ovat esimerkiksi uudenlaisiin työskentelytapoihin sopivat lipputuotteet sekä joukkoliikenteen matkojen houkuttelevuuden lisääminen myös vapaa-ajan matkoilla. Kehitystä pitää myös seurata tarkasti.

Suunnitelman mukaan muuttunut työnteko ja muuttunut liikkuminen otetaan huomioon myös uusia lipputuotteita suunniteltaessa jo vuosien 2022 ja 2023 aikana. Lipputuotteista on järjestetty asiakaskyselykin, mutta valitettavasti talous- ja toimintasuunnitelmassa ei ole uusista lipputuotteista mainittu mitään. Uusilla lipputuotteilla voidaan kuitenkin tehdä joukkoliikennematkustamisesta monille vielä houkuttelevampaa. Suunnitelluista lipputyypeistä olisi pitänyt saada yksityiskohtaisempaa tietoa, jotta HSL:n hinnoittelumalliselvitystä olisi voitu kokonaisuudessaan arvioida tarkemmin.

Lipputyyppejä suunniteltaessa on huomioitava myös ne, joille mobiiliratkaisujen hyödyntäminen on mahdotonta esimerkiksi terveyden tai korkean iän takia. Siitä huolimatta, että uudet iäkkäät ovat entistä tottuneempia käyttämään digitaalisia palveluita, iän tuomat haasteet esimerkiksi sormien koordinaatiokyvyn tai näön heikkeneminen vaikeuttavat esimerkiksi mobiililaitteiden käyttämistä.

Lipputuotteisiin olisi syytä saada mukaan myös joukkoliikennettä tukevat liikkumispalvelut. Esimerkiksi kaupunkipyöräiden tai liityntäpysäköinnin maksujen yhdistäminen joukkoliikennelippuun olisi asiakkaiden käyttökokemusta huomattavasti helpottavia uudistuksia. Ylipäänsä Vantaan kaupunki toivoo hyvää yhteistyötä HSL:n kanssa erilaisten liikkumispalveluiden edistämiseksi erityisesti ns. viimeisen kilometrin ratkaisuissa.

Joukkoliikennekokonaisuuteen integroidun seudullisen kaupunkipyöräpalvelun toteuttaminen yhteistyössä halukkaiden alueen kuntien kanssa on mainittu suunnitelmassa. Vantaa korostaa, että järjestelmän toteuttamiseksi on syytä jo lähiaikoina laatia hankintasuunnitelmia ja kartoittaa yhdessä kaupunkien kanssa toimenpiteitä, jotta uusi seudullinen järjestelmä on käytettävissä heti vuonna 2026, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan nykyisten kaupunkipyöräjärjestelmien sopimukset ovat päättyneet.

Saumattoman ja kestävä liikumisen edistäminen vaatii hyvää yhteistyötä kuntien kanssa. Matkaketjujen kehittäminen on tärkeää linjaston, infran ja informaation näkökulmista. Kun uusien suunnitelmien myötä matkat muuttuvat osittain enemmän vaihdollisiksi, tulee panostaa vaihtoyhteyksien toimivuuteen, aikatauluihin ja pysäkkien odotusolosuhteisiin. Pysäkkien ja

kävely-yhteyksien parantaminen on kaupungin vastuulla, joten kaupunki toivoo tiivistä yhteistyötä HSL:n kanssa, jotta parannustoimenpiteet osataan kohdistaa oikein ja kaupungilla on riittävä tieto HSL:n saamasta asiakaspalautteesta. Infran parantamistoimenpiteet suunnittelusta toteutukseen vievät usein vähintään vuoden, mutta mahdollisesti useampiakin vuosia.

Bussiliikenteen sujuvuutta tulisi kehittää systemaattisemmin. HSL:llä on käytössään jatkuvasti kehittyvää dataa joukkoliikenteen sujuvuudesta ja sen avulla on mahdollista suunnitella sujuvuutta parantavia toimenpiteitä kaupungin katuverkolla.

Vantaa tavoittelee hiilineutraalisuutta vuonna 2030, mihin yhtenä tekijänä vaikuttaa myös HSL:n tavoite joukkoliikenteen päästöttömyydestä vuonna 2035. Suunnitelmassa todetaan, että sähköbussit ovat tällä hetkellä erittäin kilpailukykyisiä dieselbusseihin nähden ja odotettavissa on, että sähköbussien määrä kasvaa voimakkaasti markkinaehtoisesti. Tarvittavan latausinfraan järjestämiseksi mahdollisimman aikainen yhteistyö kaupungin kanssa on erittäin tärkeää.

Kestävä liikennejärjestelmä on sekä Vantaan että HSL:n tavoite. Maankäytön suunnittelussa yhteistyön vahvistaminen ja menettelytapojen kehittäminen on siten erittäin tervetullut tavoite ja odotamme sen johtavan nopeasti konkreettisiin toimenpiteisiin ja käytäntöihin. Vantaa on kiinnostunut omissa suunnitelmissaan hyödyntämään HSL:n keräämää tutkimustietoa ja luonnollisesti tarjoaa mielellään omia selvityksiään myös HSL:n hyödynnettäväksi. On toivottavaa, että tiedot olisivat helposti hyödynnettävissä ja että tietoja voitaisiin koota yhteisiin järjestelmiin. Esimerkiksi nyt pysäkeistä tietoa kerätään sekä kaupungilla että HSL:ssä.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset 2023–2025

Vantaan ratikan suunnittelusta on sovittu MAL-sopimuksessa 2020. Jatkosuunnittelu on parhaillaan käynnissä jatkuen ensi vuoteen 2023 asti, jolloin kaupunginvaltuusto päättää ratikan rakentamisesta. Suunnitelman liitteen 3 mukaan HSL varautuu Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen kevästä 2024 alkaen. Mikäli kaupunki päättää rakentaa ratikan, niin tarvittavat suunnitelmat bussiliikenteen poikkeusjärjestelyistä tulee välittömästi laatia yhteistyössä kaupungin kanssa, jotta tarvittavat katuverkon inframuutokset ehditään toteuttaa ajoissa. Näin turvataan bussiliikenteen mahdollisimman sujuva liikennöinti ratikan rakennustöiden aikana.

Vuosina 2021–2022 Vantaan joukkoliikenteeseen on aiheutunut suuria muutoksia mm. uusien linjastosuunnitelmien mukaisten runkolinjojen liikennöinnin myötä. HSL:n on syytä huomioida paremmin infran suunnitteluun ja rakentamiseen vaadittava aika, kun linjastot muuttuvat, uudet runkolinjat aloittavat tai käytettävä kalusto muuttuu pituudeltaan pidemmiksi nivelbusseiksi. Runkolinjaimagoon kuuluvat laadukkaat pysäkit, eikä kaupunki ehdi niitä toteuttamaan, jos uusia runkolinjoja aloittaa useampi samanaikaisesti vain parin vuoden aikajänteellä.

Vantaa pitää erittäin tärkeänä, että HSL seuraa tarkasti linjastomuutoksien aiheuttamaa asukaspalautetta ja toteuttaa ripeästi tarvittavat korjaustoimenpiteet. Esimerkiksi runkolinja 600 on jatkossa ainoa linja, joka kulkee Tammistonkatua Kartanonkoskelle sekä Jumbon kautta

Pakkalaan, ja sen väliin jättämät pysäkit jäävät ilman mitään linjoja. Linja 614 kulkee jatkossa Tammiston kauppatieä, ainoastaan ruuhka-aikana ja vain ruuhkasuuntaan, aamulla Hakaniemeen ja iltapäivällä Ylästöön. Se on ylästöläisille ainut suora bussilinja Helsingin keskustaan. Linjastomuutos on etukäteen herättänyt suurta huolta ylästöläisissä. Näiden linjojen lisäksi Vantaan kaupunki on saanut erityisen paljon asukaspalautetta yhteyksien heikentymisestä pientaloalueilta, joiden suorat yhteydet ovat poistuneet tai merkittävästi pidentyneet. Näitä ovat mm. Hämeenkylä, Vapaala, Askisto, Kuninkaanmäki, Nikinmäki, Vierumäki, Vallinoja. Koulujen liikenneyhteyksien heikentymisestä on myös tullut palautetta ja asia vaatii selvittämistä.

Asukkaiden lisäksi kaupunki on saanut palautetta yrityksiltä niiden vuorotyöntekijöiden joukkoliikennepalveluiden heikentymisestä. Koivuhaassa sijaitseva parhaillaan laajennustaan suunnitteleva Okmeticin tehdas on erityisen huolestunut Ohtolankadun pysäkin poistamisesta kokonaan. HKScanin tehtaan yhteydet lännen suuntaan ovat vastaavasti heikentyneet. Uudet linjat eivät myöskään palvele vuorotyöläisiä parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi Vihdintien länsipuolelta (Hämeenkylä, Pähkinärinne ja Hämeenvaara). Kaupunki edellyttää, että puutteet pitää selvittää ja korjata pikaisesti.

Tärkeätä on myös se, että Vantaan kaupunkia pidetään jatkuvasti ajan tasalla asiakaskokemuksen ja liikenteen toimivuuden kehittymisestä. Suunnitelmien laatimisen jälkeen mm. koronapandemia on aiheuttanut muutoksia kuntalaisten matkustuskäyttäytymiseen, joten tästäkin syystä uusien linjastojen seuranta on erittäin tärkeää. Erityisesti tulee tutkia ruuhkahuippujen madaltumisen hyödyntämismahdollisuudet sekä vapaa-ajan matkojen merkityksen kasvaminen liikenteen kustannustehokkuuden tavoittelussa.

Joukkoliikenne on myös tasa-arvokysymys: mahdollisuus auton käyttöön voi olla rajallinen esimerkiksi iän, terveyden tai tulojen vuoksi. Vantaa esittää huolensa, että runkolinjojen lisääntyessä matkustajien yhteydet pysäkeille samalla pitenevät, jos lähipysäkillä ei ole muuta joukkoliikennettä ja pysäkki poistuu kokonaan käytöstä. Mikäli runkolinja on ainut bussilinja, jolla tehdä esim. kauppastokset, pysäkkien väliin jättämisellä runkolinjalla on iso merkitys yhdenvertaisuuteen, kuten Rajakylässä (linja 570) ja Tammistossa (uusi runkolinja 600).

Kuusijärvi on itäisen Vantaan keskeinen ulkoilualue ja portti Sipoonkorven kansallispuistoon. Kävijämäärät alueella ovat kasvaneet ja Vantaan kaupungin panostaessa alueen kehittämiseen vahvasti, kävijämäärien uskotaan kasvavan edelleen. Vantaan kaupunkistrategiassa 2022–2025 on Kuusijärvi yksi kaupungin kärkihankkeista. Strategian mukaan ”Kuusijärvestä kehitetään Vantaan luontomatkailun ja virkistuksen helmi maiseman ja alueen kantokyvyn määrittämissä suhteissa. Kuusijärvi on Etelä Suomen saavutettavin ympärivuotinen luonto- ja hyvinvointikohde. Saavutettavuudella tarkoitetaan sijaintia, hyviä kestäviä kulkuyhteyksiä kohteeseen ja yhdenvertaisia kokemuksia, koko kansan Kuusijärveä.”

Vantaa on useasti ilmaissut tarpeen kehittää Kuusijärven joukkoliikenneyhteyksiä. Sipoonkorven joukkoliikenneyhteyksien parantamiseksi lauantaicin ja sunnuntaicin on kesäksi toteutettu erillinen Sipoonkorpi Hop-On Hop-Off -bussi yhteistyössä Sipoon kunnan ja Vantaan kaupungin kanssa.

Tämän ei kuitenkaan pitäisi olla ratkaisu Sipoonkorven saavutettavuuden parantamiseen vaan sekä Vantaan ja Sipoon ollessa HSL:n jäsenkuntia, tulee tällaiset joukkoliikennetarpeet hoitaa osana HSL:n normaalia joukkoliikennettä. Tällöin palvelu on kiinteä osaa normaalia joukkoliikennettä, näkyy osana joukkoliikenteen normaalia informaatiota esimerkiksi reittioppaassa ja siinä ovat käytettävissä normaalit joukkoliikenteen liput. Vantaan kaupunki esittää, että vuosille 2023–2026 perustetaan määräaikainen linjastokeilu, jolla Kuusijärven ja Sipoonkorven yhteydet Tikkurilan ja Sipooseen järjestetään. Tämän kokeilun tulosten perusteella päätetään jatkosta.

HSL:n joukkoliikenteen palvelutasomäärittely tullaan uudistamaan lähivuosina. Uudistustyöhön liittyen HSL:n tulee tehdä selvitys Vantaan pientaloalueiden mm. Ylästön ja Nikinmäen joukkoliikenteen palvelutason kehittämistä ottaen huomioon mm. kutsuliikenteen ja palvelulinjojen tarjoamat mahdollisuudet sekä liityntäyhteydet raideliikenteeseen.

Lipputulotavoitteet TTS-kaudella ja kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin

HSL esittää lipputulotavoitteeksi 375 milj. euroa vuonna 2023, 2024 tavoite on 390 milj. euroa ja 395 milj. euroa vuonna 2025. Vantaan osuus lipputuloista olisi 60,0 milj. euroa, 62,3 milj. euroa ja 63,1 milj. euroa. Vuonna 2019 HSL:n lipputulot olivat 383 milj. euroa, josta Vantaan osuus oli 61,4 milj. euroa. HSL:n esittämä tavoite siis ylittää vuoden 2019 lipputulot vuonna 2024.

Vantaa hyväksyy kunnianhimoisen lipputulotavoitteen, mutta esittää kuitenkin huolensa tavoitteen haasteellisuudesta. Vantaan näkemyksen mukaan lipputulotavoitteen saavuttaminen edellyttää syvällisempää asiakasymmärrystä kannattavampien ja saavutettavampien linjojen aikaansaamiseksi.

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kustannuksista, joista on vähennetty lipputulot ja tuet.

Joukkoliikenteen kokonaiskulut 2020–2025 ovat kasvamassa 158 milj. euroa (22 %). Kasvusta 61,2 milj. euroa on infrakuluja, 90,6 milj. euroa operointikustannuksia ja 6,7 milj. euroa yleiskuluja. Vantaan osuus kuluista on kasvamassa 15,5 milj. euroa, josta operointikustannuksia on 13,2 milj. euroa, 1,5 milj. euroa infrakuluja ja 0,8 milj. euroa yleiskuluja.

Vuoden 2023 talousarviossa joukkoliikenteen kokonaiskustannukset ovat 855 miljoonaa euroa. Lipputuloarvio on 375 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja tuet ovat 11,9 miljoonaa euroa. Kuntaosuudet ovat 468 milj. euroa ilman edellisten ilman edellisten vuosien alijäämiä. Kuntaosuuksilla katetaan kuluista 55 %. Vuonna 2024 kuntaosuuden arvioidaan olevan ilman edellisten vuosien alijäämää 480 miljoonaa ja subventioasteen 54 %.

Vantaan arvioitu osuus joukkoliikenteen kustannuksista on 121 miljoonaa euroa ja lipputuloista 60,0 miljoonaa euroa. Huomioitaessa suurten kaupunkien tuki 0,9 miljoonaa euroa ja

ilmastoperusteinen tuki 1,3 miljoonaa euroa, HSL:n esitys Vantaan kuntaosuudeksi on 59,3 miljoonaa euroa ilman edellisten vuosien alijäämiä. Vantaan subventioaste olisi tällöin 49 %. Vuonna 2024 vastaava luvut ovat 59,8 miljoonaa euroa ja 48 %.

Vantaa hyväksyy HSL:n esityksen kuntaosuudeksi 2023. Koronapandemian lisäksi suuret infrahankkeet valmistuttuaan vaikeuttavat tavoitteen saavuttamista lyhyellä aikavälillä. Pääkaupunkiseudun kuntien asettaman omistajaohjaustavoitteen mukaista 50 % subventioastetta mahdollistavia keinoja tulee edistää lippuhinnoittelussa, linjasuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa.

Vantaa korostaa, että valtion tuki HSL-alueen joukkoliikenteeseen on tällä hetkellä täysin riittämätön ja se tulisi saattaa käyttäjämäärien edellyttämälle tasolle. Joukkoliikenteen rahoitushaasteiden jatkuessa pandemian jälkeisen toimintaympäristön muutoksen ja energiakriisin myötä tulee HSL:n yhteistyössä Helsingin seudun kuntien kanssa vaikuttaa valtion pääkaupunkiseudulle antaman joukkoliikenteen tuen kasvattamiseksi.

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö tai alijäämän takaisin maksaminen suunnitelmakaudella 2023–2025.

HSL:n viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa kuntaosuuksia vähentävänä (kertynyt ylijäämä) tai lisäävänä eränä (kertynyt alijäämä). Ylijäämä on siis jaettu tasaisesti kolmelle TTS-kaudelle. HSL laskuttaa kuntaosuudet talousarvion mukaisina, eikä talousarvion ja toteuman välistä erotusta (yli-/alijäämää) laskuteta tai palauteta talousarviovuoden aikana, vaan se otetaan huomioon seuraavan kolmen vuoden TTS-suunnitelmissa.

HSL:n arvion mukaan Vantaan ylijäämäkertymä on n. 4,1 milj. euroa vuoden 2022 lopussa. HSL esittää, että ylijäämä jaetaan tasaisesti kolmelle tulevalle vuodelle 2023–2025, jolloin ylijäämä vähentää laskutettavaa kuntaosuutta vuosittain arviolta noin 1,4 milj. eurolla. Vantaa hyväksyy HSL:n esityksen.

Tuottavuusohjelman laatiminen

TTS-suunnitelman mukaan kuntayhtymä laatii syksyllä 2022 pitkän aikavälin tuottavuusohjelman, jonka tavoitteena on tarkastella toimintaa ja löytää eri osa-alueilta toimenpiteitä, joilla toimintaa voidaan tehostaa ja löytää keinoja tuottavuuden parantamiseksi. Tuottavuusohjelma ja muut toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ovat välttämisiä HSL:n ennustamassa tulevien vuosien taloustilanteessa, jossa lipputulosten kehitykseen sisältyy merkittävää epävarmuutta ja infrakustannukset nousevat merkittävästi. Koska HSL:n talous- ja toimintasuunnitelmaan ei sisälly kuntayhtymän esitystä tuottavuusohjelmaksi, Vantaa ei voi arvioida tuottavuusohjelman vaikuttavuutta omistajaohjaustavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.

Tuottavuusohjelmassa tulee lähteä siitä, että kuntayhtymän tulee parantaa tuottavuuskehitystään ja tehdä talouden tasapainottamiseksi vaadittavat toimenpiteet huomioiden jäsenkuntien taloustilanne. Pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteen mukaan kuntayhtymän tuottavuuden

nousun koko tarkastelukaudella tulee olla yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna. Tämä tulee ottaa kuntayhtymän tuottavuusohjelman keskeiseksi tavoitteeksi. Samoin tulee tavoitella 50 % kuntakohtaista subventioastetta.

Lähtökohtaisesti joukkoliikenteen talouden tasapainottamisessa ei tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tule sulkea mitään vaihtoehtoa pois. Kaikki käytössä olevat omistajaohjaustavoitteiden mukaiset keinot on syytä säilyttää keinovalikoimassa; lipunhintojen korottaminen sekä palvelutason ja tarjonnan sopeuttaminen. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulisi kohdistaa siten, että lipun hinnat, palvelutaso ja kuntakohtaisten maksuosuuksien taso pidetään kohtuullisessa tasapainossa.

Hinnoittelun kehittäminen

HSL:n esittelemissä hinnoittelumalleissa esitetään neljä erilaista mallia. Ensimmäisessä mallissa pysyttäydytään muuten nykyisessä mallissa, mutta pelkän D-vyöhykkeen lippu poistuu tarjonnasta. Toisessa mallissa nykyiset C- ja D-vyöhykkeet yhdistetään. Kolmannessa mallissa nykyiset B- ja C-vyöhykkeet yhdistetään toisiinsa. Neljännessä vaihtoehdossa luovutaan vyöhykkeistä ja HSL-kuntien alueella on tasataksa.

Jokainen HSL:n esittelemä hinnoittelumallivaihtoehto nostaisi Vantaan kuntaosuuksia, eikä yksikään malleista siten toteuttaisi HSL:n perussopimuksen ja pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteiden mukaista 50 %:n subventio-osuutta, jonka tulisi olla keskeinen hinnoittelumallin uudistamista ohjaava tavoite.

Koska HSL:n tuottavuusohjelmaa ei ole tässä yhteydessä vielä lausuttavana, uuden hinnoittelujärjestelmän arvioiminen osana kokonaisuutta on mahdotonta. Myöskään uusia suunniteltuja lipputuotteita ei ole tässä yhteydessä kuvattu, joten lippukokonaisuuden arvioiminen ei ole mahdollista.

Vantaan näkemyksen mukaan Vantaan lävitse ei saa kulkea vyöhykerajaa, joka asettaa eri alueilla asuvat eriarvoiseen asemaan lipun hinnan suhteen. Kaupungin näkökulmasta on ongelmallista, että B-vyöhykkeen matkustajia subventoidaan nykyjärjestelmässä huomattavasti C-vyöhykkeellä asuvia enemmän. Vyöhykkeillä on vaikutusta myös asumisen ja yritysten sijoittumisen houkuttelevuuteen, koska ABC-vyöhykkeen lippu on selvästi kalliimpi kuin AB-lippu.

Nykyisessä järjestelmässä vyöhykeraja halkaisee Vantaa Kehä III:n kohdalta, mikä hankaloittaa tarkoituksenmukaista joukkoliikenteen käyttämistä. Esimerkiksi nykyisin Aviapolis-alue jakautuu C ja B vyöhykkeisiin Kehäradan aseman sijaitessa C-vyöhykkeellä. Näin ollen Kehä III:n eteläpuolelta ei ole houkuttelevaa hyödyntää Aviapoliksen asemaa, koska sitä kautta A-vyöhykkeelle matkustaminen nostaa matkan hintaa selvästi. Vyöhykeraja näkyy myös Länsi-Vantaan liityntäpysäköinnissä: Vehkalaan pysäköivä joutuu maksamaan junamatkastaan enemmän kuin sen eteläpuoleisille asemille pysäköivä, mikä houkuttelee ajamaan autolla pidemmälle. Vantaa pyrkii korjaamaan tätä edellyttämällä B-vyöhykkeen liityntäpysäköintialueilla matkalipun lisäksi yhden euron maksua pysäköinnistä.

Kaikki esitellyt mallit lisäävät joukkoliikenteen matkustajamäärää ja tukevat siten Vantaan kaupungin strategisia tavoitteita. Hinnoittelumallimuutoksessa Vantaan yksi tärkeimmistä tavoitteista on, että Vantaan sisällä ei saa kulkea vyöhykerajaa. Esitetyistä malleista mallit 3 (B- ja C-alueet yhdistetään) ja 4 (tasahinnoittelu) tukevat tätä Vantaan tavoitetta, mutta kaupungin talouden osalta molempiin malleihin liittyy riskejä.

Tasahinnoittelumalli on matkustajan kannalta selkeä ja esitetyillä hinnoilla pienentäisi kolmen vyöhykkeen lipunhintoja selvästi sekä kasvattaisi kahden vyöhykkeen lipunhintoja hyvin maltillisesti nykyisestä. Toisaalta tasahinnoittelumalli johtaisi pienempien kuntien kuntaosuuksien huomattavaan kasvuun. Vantaan näkemyksen mukaan uuden hinnoittelun tulee olla sellainen, ettei se johda yhdenkään HSL-kunnan kuntaosuuden kohtuuttomaan kasvuun, vaan pikemminkin kannustaisi jatkossa esimerkiksi Järvenpäästä ja Nurmijärveä liittymään HSL:n jäseneksi. Mahdollisimman laaja, yhtenäinen joukkoliikennejärjestelmä on koko seudun etu, joten pienempien kuntien irtautumista HSL:stä tai uusien kuntien liittymisen esteitä pitää ehdottomasti välttää.

Esitetyissä malleissa Vantaan kuntaosuus kasvaisi 2–3 miljoonaa euroa, mikä sekään ei ole yhtään toivottavaa Vantaan kaupungin talouden kannalta. Vantaa myös epäilee, että esitysmateriaalissa on arvioitu aivan liian optimistisesti nykyisten 3- ja 4-vyöhykkeen matkalippujen hintojen halpenemisen vaikutusta kuntakohtaisten lipputulojen vähenemiseen. Esitetyissä malleissa Vantaalle tärkeän nykyisen ABC-kertalippua vastaavan tuotteen hinta olisi B- ja C-vyöhykkeet yhdistävässä mallissa 18 % alempi ja tasahinnoittelumallissa 26 % alempi. Näin suurten alennusten aiheuttamien lipputulomenetysten kattaminen uusien joukkoliikenteen käyttäjien mukanaan tuomilla lisälipputuloilla tulee käytännössä olemaan erittäin haasteellista.

Vantaa esittää huolenaan, että tasahinnoittelumallissa tai muissa vaihtoehtoissa esitetyt matkalippujen hinnat eivät todellisuudessa ole mahdollisia. Mikäli kuntaosuudet vaikuttaisivat karkaavan kestäättömälle tasolle, eivät lippujen hinnat esimerkiksi tasahinnoittelumallissa voi olla nyt laskelmissa esitetyt, vaan paljon korkeammat. Tämä on ongelmallista varsinkin lyhyiden matkojen osalta eivätkä tasahinnoittelumallin edut olekaan enää selvät. Mihin tahansa malliin päädyttäänkin, Vantaalle kohdennettavien lipputulojen suuruusluokan on säilyttävä nykyisen mallin mukaisella tasolla.

Vantaa katsoo, että tasatariffi on mahdollinen vaihtoehto sillä edellytyksellä, että samassa yhteydessä tarkastetaan kuntien kustannusjakomalli siten, että tasatariffin toteuttaminen ei ole minkään HSL:n jäsenkunnan kannalta kohtuuton ratkaisu. Tämän seurauksena HSL:n perussopimusta jouduttaisiin todennäköisesti muuttamaan. Kuntaosuusmallia tulisi muokata siten, että kunnilla on rahallinen kannustin kasvattaa joukkoliikenteen käyttäjien määrää eivätkä investointihankkeet rajoita tätä kannustinta.

Esitetyistä vaihtoehtoista malli 4 eli tasatariffi on Vantaan näkökulmasta tarkoituksenmukaisin kuitenkin edellä esitetyt reunaehdot huomioon ottaen. Myös malli 3 täyttää Vantaan vaatimuksen

siitä, että kaupungin sisällä oleva tariffiraja poistuu. Vantaa esittää lisäksi tutkittavaksi uutta mallia, jossa koko PK-seutu (nykyinen ABC-alue) muodostaa oman vyöhykkeensä ja nykyiset kehyskunnat toisen vyöhykkeen (nykyinen D-alue). Tämän ns. PKS-mallin etuna olisi, että Helsingin, Vantaan ja Espoon läpi ei kulkisi vyöhykerajaa. Lisäksi hinnoittelulla voidaan paremmin huolehtia kuntaosuuksien pysymisestä kestäväällä tasolla. Vantaa katsoo, että lopullinen päätös hinnoittelumallista voidaan tehdä vasta, kun edellä kuvatusta PKS-mallista on tehty muista malleista jo tehtyjen kaltaiset vaikutustarkastelut.

Vantaan kaupunki kannattaa senioreiden kertalippujen alennuksen palauttamista sekä kertalippujen alennusten myöntämistä myös opiskelijoille

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUKSEN KONSERNIJAOSTO

14.6.2022

Helsingin kaupunki
Espoon kaupunki
Vantaan kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Keravan kaupunki
Kirkkonummen kunta
Sipoon kunta
Siuntion kunta
Tuusulan kunta

LAUSUNTOPYYNTÖ JÄSENKUNNILLE HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE – KUNTAYHTYMÄN TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSESTA VUOSILLE 2023 – 2025

HSL:n perussopimuksen 23 §:n mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelman, tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL:n hallitus käsitteli toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotusta kokouksessaan 14.6.2022 ja päätti pyytää siitä jäsenkuntien lausunnot.

Perussopimuksen mukaan jäsenkuntien on annettava lausuntonsa viimeistään 31. elokuuta. Pyydämme toimittamaan lausunnot (tai tietoa lausunnon sisältöluonnoksesta) aikataulussa, koska HSL:n hallitus aloittaa lopullisen Toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelun vuosille 2023-2025 heti syyskuun alussa.

Lausuntopyyntö 2023-2025

HSL pyytää jäsenkunnilta 31.8.2022 mennessä lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025 sekä kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

1. Toimintasuunnitelma
 - HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan
 - Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin
2. Taloussuunnitelma
 - Lipputulotavoitteet TTS-kaudella

14.6.2022

- Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin
 - Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella
3. Hinnoittelun kehittäminen
- Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehtoista

Lausunnot pyydetään toimittamaan HSL:n kirjaamon sähköpostiin hsl@hsl.fi.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Ilmari Mäkinen
johtaja

LIITTEET

Pöytäkirjanote hallituksen päätöksestä 14.6.2022

Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2023 – 2025.

Hinnoittelumallien vaikutukset

LISÄTIEDOT

Toimitusjohtaja Mika Nykänen, p. 040 825 7329

Johtaja Ilmari Mäkinen, p. 050 364 8772

Liikenne, johtaja Johanna Wallin, p. 050 337 5685 (erityisesti: liikenteen palvelutaso, palvelutason muutokset, liikenteen hankinta)

Markkinat, johtaja Mari Flink, p. 040 715 0440 (erityisesti: lippujen hinnoittelu, myynti ja maksaminen, markkinointi)

Strategia, johtaja Sini Puntanen, p. 040 501 3362 (erityisesti: liikennejärjestelmäsuunnittelu, MAL)

Teknologia, johtaja Hannu Heikkinen, p. 050 575 5510

Viestintä, johtaja Päivi Alakuijala, p. 040 840 0251

tai sähköpostilla: talous@hsl.fi johon tulleita viestejä seurataan myös kesälomakaudella.

Hinnoittelumallit

Vaikutusarviot / Hallituksen iltakoulu 8.6.2022

Esityksen täydennykset 8.6. iltakouluun

- Vaikutus vuosittaiseen tieliikennesuoritteeseen ja CO₂-päästöihin (diat 14-17)
- Tarkempi analyysi tieliikennekilometrien muutoksista tasahinnoittelussa (diat 18-22)
- Kuntien lausuntopyyntö (diat 43-45)
- Kuntaosuuksien arviointimenetelmä (diat 58-59)

Sisällysluettelo

1. Työn toteutuksen taustat
2. Vaihtoehtoisten mallien vaikutukset liikkumiseen ja joukkoliikenteen käyttöön
3. Vaihtoehtoisten mallien vaikutukset asiakaskokemukseen
4. Vaihtoehtoisten mallien vaikutukset kuntaosuuksiin
5. Vaihtoehtoisten mallien vaikutukset maankäyttöön
6. Vaihtoehtoisten mallien toteutettavuus ja soveltuvuus tulevaisuuden tilanteisiin
7. HSL:n esitys käyttöön valittavaksi hinnoittelumalliksi
8. LIITTEET

Strategiset tavoitteemme 2025

Kohti päästötöntä joukkoliikennettä

- Joukkoliikenteen Co2 päästöt -90% verrattuna vuoden 2010 tasoon

Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa

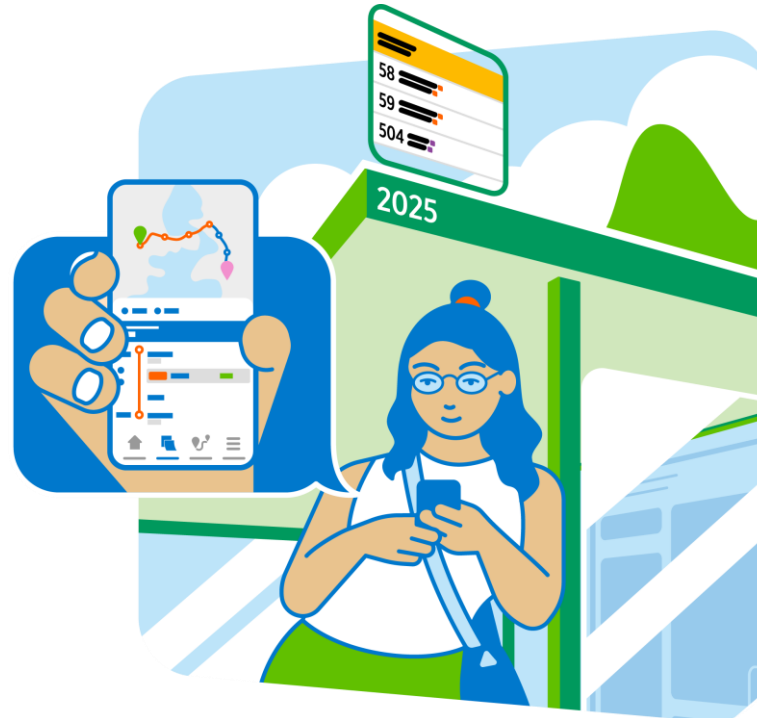
- Nousut 400 milj. kappaletta

Kustannustehokas joukkoliikenne:

- Matkustajakilometrikustannus (pl. Infra) 0,25 € /km

Tasapainoinen talous:

- Tulot yhteensä 400 M€, Kuntaosuus 50-55 %

Työn toteutuksen taustat

Taustoitusta

- Esityksessä tarkastellaan jatkokehitykseen valittujen hinnoittelumallien vaikutuksia.
- Kukin malli esitetyin hinnoin tuottaa saman lipputulon. Vuoden 2024 hinnoilla saavutetaan n.390 milj. € lipputulo. Työn ensisijaiseksi tavoitteeksi on määritelty **kestävien kulkumuotojen edistäminen**.
- Vaikutusarvioinnit on tehty niin, että kunkin hinnoittelumallin vaikutukset vertautuvat nykyisen vyöhykemallin hinnoitteluun. Toisin sanoen, vastataan kysymykseen, **mitkä ovat vaikutukset, jos siirrymme uuteen hinnoittelumalliin?**
- Arviointityössä on käytetty kaksia eri hintoja
 - Helmet mallinnuksessa vuoden 2024 hintoja.
 - Asiakasosallistamisissa nykyhintoihin vertautuvia hintoja.

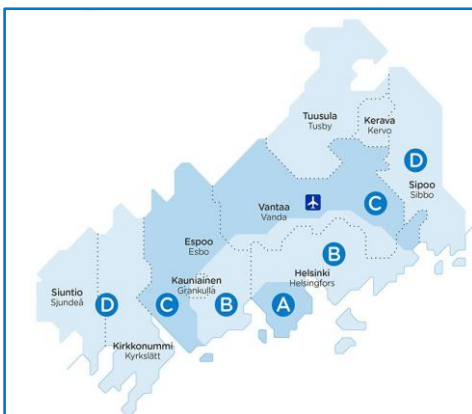
Hinnoittelumallit 2022 hinnoin

Osallistamisissa asiakkaille ja sidosryhmille esitetyt hinnat on suhteutettu nykyhintoihin arvioinnin helpottamiseksi.

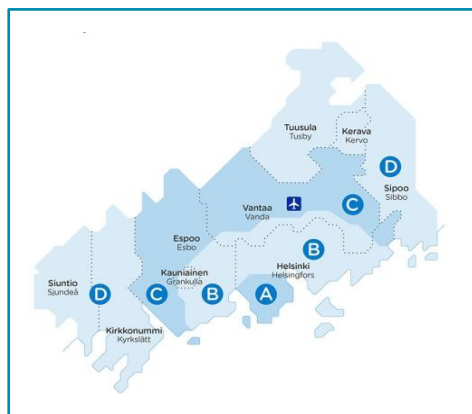
Uudet hinnoittelumallit

0. Nykyinen vyöhykemalli Malli, johon uusia malleja verrataan

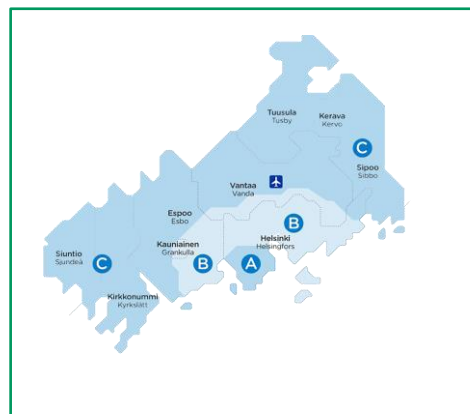
	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	2,80 €	65,30 €
A B C D	4,10 €	99,70 €
A B C D	5,70 €	142,70 €
A B C D	2,80 €	65,30 €
A B C D	4,10 €	99,70 €
A B C D	3,20 €	83,90 €
A B C D	2,80 €	65,30 €

1. Nykyinen vyöhykemalli uusin hinnoin Yhdistetty D-lippu C:n kanssa

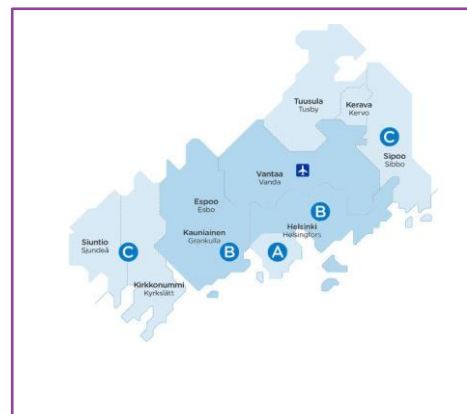
	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,00 €	67,50 €
A B C D	3,10 €	74,40 €
A B C D	3,60 €	89,30 €
A B C D	3,00 €	67,50 €
A B C D	3,10 €	74,40 €
A B C D	2,70 €	67,50 €

2. ABC-vyöhykemalli Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,20 €	70,80 €
A B C	2,80 €	62,40 €
A B C	1,90 €	48,00 €
A B C	3,50 €	86,60 €

3. ABC-vyöhykemalli Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	3,40 €	75,90 €
A B C	3,40 €	75,90 €
A B C	4,20 €	104,20 €

4. Tasahinnoittelu

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
	3,10 €	68,50 €

Hinnoittelumallit 2024 hinnoin

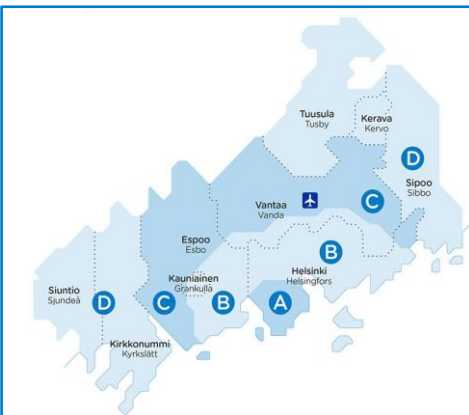

390 milj. € lipputulo vuonna 2024 vaatii n. 11% yleiskorotukset suhteessa vuoden 2022 lippujen hintoihin.
Vaikutukset liikkumiseen ja kuntaosuuksiin on laskettu näillä hinnoilla.

Uudet hinnoittelumallit

0. Nykyinen vyöhykemalli

Malli, johon uusia malleja verrataan

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,20 €	72,40 €
A B C D	4,60 €	110,70 €
A B C D	6,30 €	158,40 €
A B C D	3,20 €	72,40 €
A B C D	4,60 €	110,70 €
A B C D	3,70 €	93,10 €
A B C D	3,20 €	72,40 €

1. Nykyinen malli uusin

hinnoin

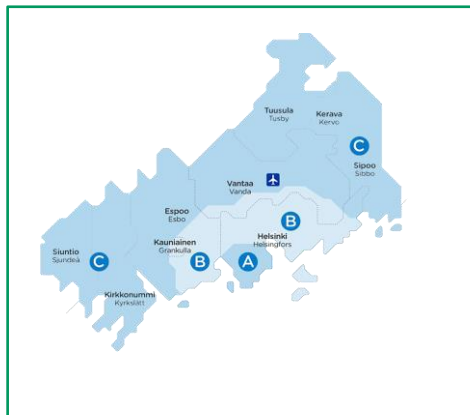
Yhdistetty D:n osto C:n kanssa

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	4,00 €	99,00 €
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	3,30 €	74,70 €

2. ABC-vyöhykemalli

Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,50 €	78,50 €
A B C	3,10 €	64,80 €
A B C	2,40 €	49,80 €
A B C	3,80 €	89,90 €

3. ABC-vyöhykemalli

Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	4,60 €	115,60 €

4. Tasahinnoittelu

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
	3,40 €	75,90 €

Mallien vaikutusarviot

Vaikutukset liikkumiseen ja joukkoliikenteen käyttöön HSL-alueella

HSL
HRT

Vaikutusarvioiden toteutustapa

- Mallien liikenteellisiä vaikutuksia arvioitiin Helsingin seudun liikenne-ennustemalli HELMETillä.
- Vaikutusarvioissa mallien liikenteellisiä vaikutuksia on verrattu suhteessa nykyiseen hinnoittelumalliin.
- Mallinnusskenaarioissa liikenneverkkona on käytetty vuoden 2030 MAL Ve0 liikenneverkkoa ja maankäyttöä.
- Kysyntämallina on käytetty Muuttuneet liikkumisen tarpeet työssä luotua etätyön vaikutuksen huomioonottavaa skenaariota.

Vaikutusten yhteenveto

- Liikenteelliset arviot kaikista malleista tehtiin verraten kyseistä mallia nykyiseen hinnoittelumalliin.
- HELMET-mallin arvioiden perusteella **kaikkien vaihtoehtoisten mallien vaikutus kestävien kulkutapojen kulkutapaosuuteen on positiivinen**. Joukkoliikenteellä tehtyjen matkojen määrä lisääntyy 0,85 – 1,52 % riippuen mallista.
- Mallit eroavat hieman myös siinä, miten kestävien kulkutapojen matkamäärä muuttuu kunnittain. Toisissa malleissa pääkaupunkiseutu painottuu enemmän ja toisissa kehyskunnat.
- Joukkoliikenteen kuormitusmuutokset (liitteenä) vaihtelevat hieman malleittain, mutta mikään malli ei aiheuta erityisiä toimenpiteitä kuormitusmuutosten seurauksena.

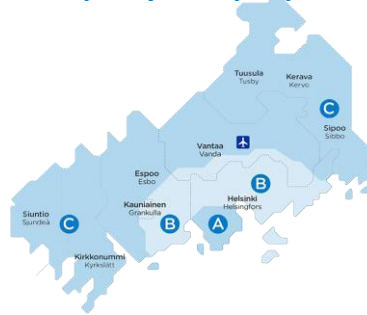
Vaikutusten yhteenveto

1. Nykyinen malli uusin hinnoin Yhdistetty D-lippu C:n kanssa

2. ABC-vyöhykemalli Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

3. ABC-vyöhykemalli Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

4. Tasahinnoittelu

Edistää kestävien kulkutapojen käyttöä tasaisimmin tutkituista malleista. Mallien kesken pienimmät vähenemät Helsingin kestävien kulkutapojen käytössä, sekä automatkojen lisääntymisessä. Toisaalta pienin kestävien kulkutapojen lisääntyminen Espoossa ja Vantaalla.

Kestävien kulkutapojen
matkamäärän muutos

+0,35 %

Alueellisesti polarisoivin malli, mutta myös tasatariffin kanssa eniten kestävien kulkutapojen käyttöä lisäävä. Lisäys keskittyy vahvemmin pääkaupunkiseudulle, kuin tasatariffissa. Helsingissä suurin pudotus kestävien kulkutapojen käytössä tutkituista malleista. Eniten kestävien kulkutapojen käyttöä lisäävä malli Tuusulassa ja Siuntiossa.

Kestävien kulkutapojen
matkamäärän muutos

+0,49 %

Vähiten kestävien kulkutapojen käyttöä seudullisesti lisäävä malli. Ainoa malli, joka lisää kestävien kulkutapojen käyttöä A-vyöhykkeellä asuvilla. Vähiten kestävien kulkutapojen käyttöä kehyskunnissa lisäävä malli. Vähentää runsaasti AB-ajan ylittäviä matkoja, mikä näkyy esimerkiksi itämetron kuormituksen laskuna.

Kestävien kulkutapojen
matkamäärän muutos

+0,27 %

Eniten kestävien kulkutapojen käyttöä lisäävä **2. ABC-vyöhykemallin** kanssa. Eniten kehyskunnissa kestävien kulkutapojen käyttöä lisäävä malli. Lisää kestävien kulkutapojen käyttöä erityisesti Kirkkonummella, Keravalla ja Sipoossa. Vähentää kestävien kulkutapojen käyttöä Helsingissä toiseksi vähiten tutkituista malleista.

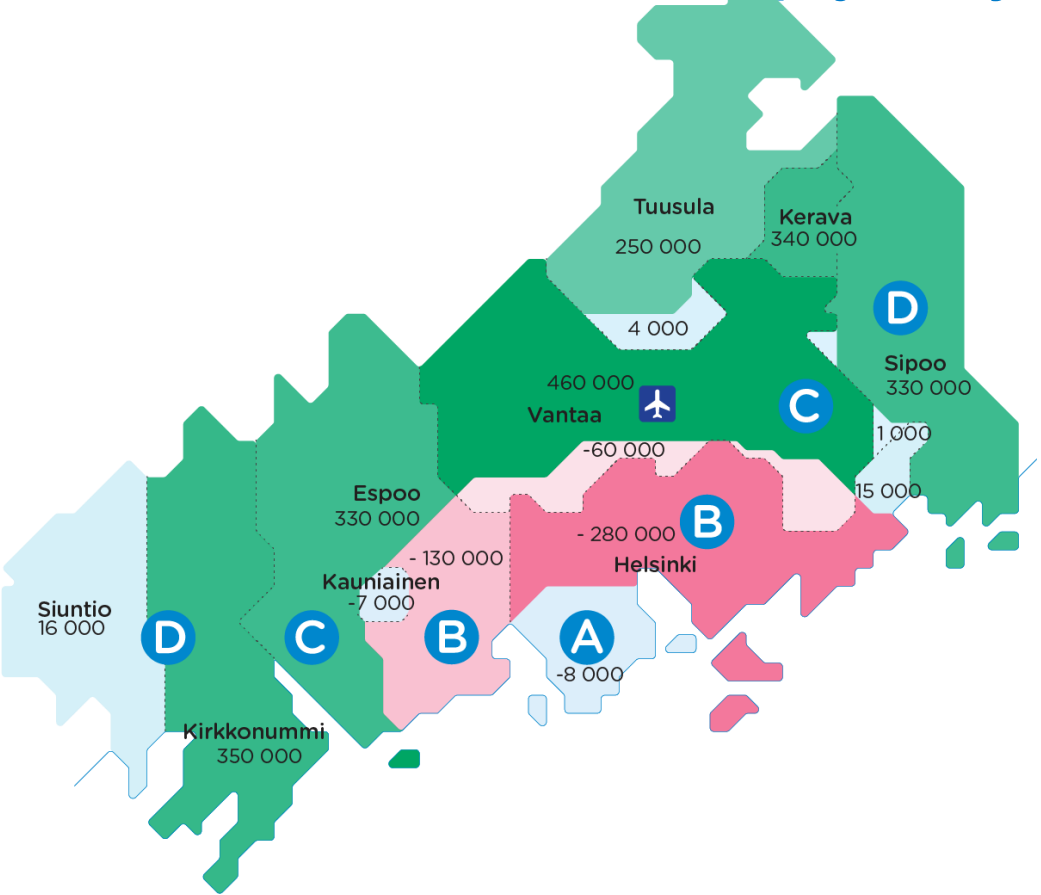
Kestävien kulkutapojen
matkamäärän muutos

+0,47 %

8.6.2022

1. Nykyinen vyöhykemalli uusin hinnoin

Alueet, joilla malli erityisesti lisäisi tai vähentäisi kestävien kulkutapojen käyttöä

Matkojen määrän muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Vaikutus vuosittaiseen joukkoliikennematkojen määrään

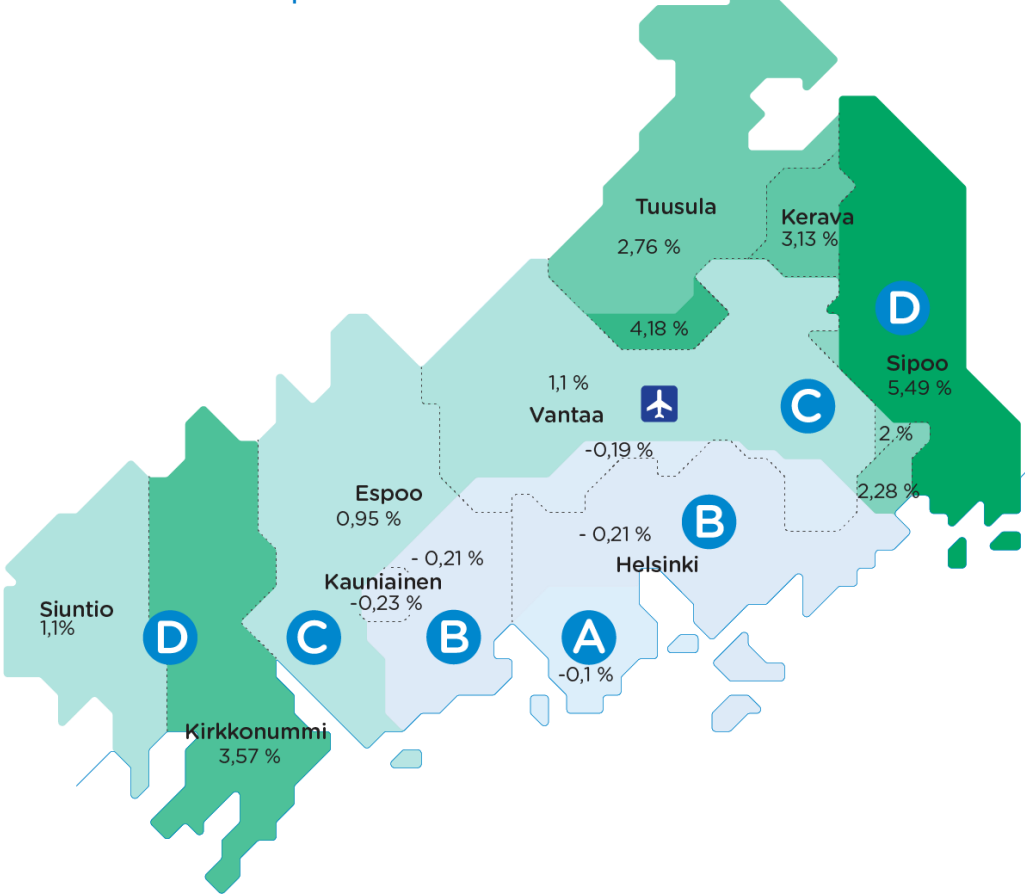
Vaikutus vuosittaiseen tieliikennesuoritteeseen

Vaikutus vuosittaisiin CO2-päästöihin

+1,12 %

-43 milj.km

-7 000 t CO2

Matkojen prosentuaalinen muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Nykyinen malli uusin hinnoin
Yhdistetty D:n osto C:n kanssa

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	4,00 €	99,00 €
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	3,30 €	74,70 €

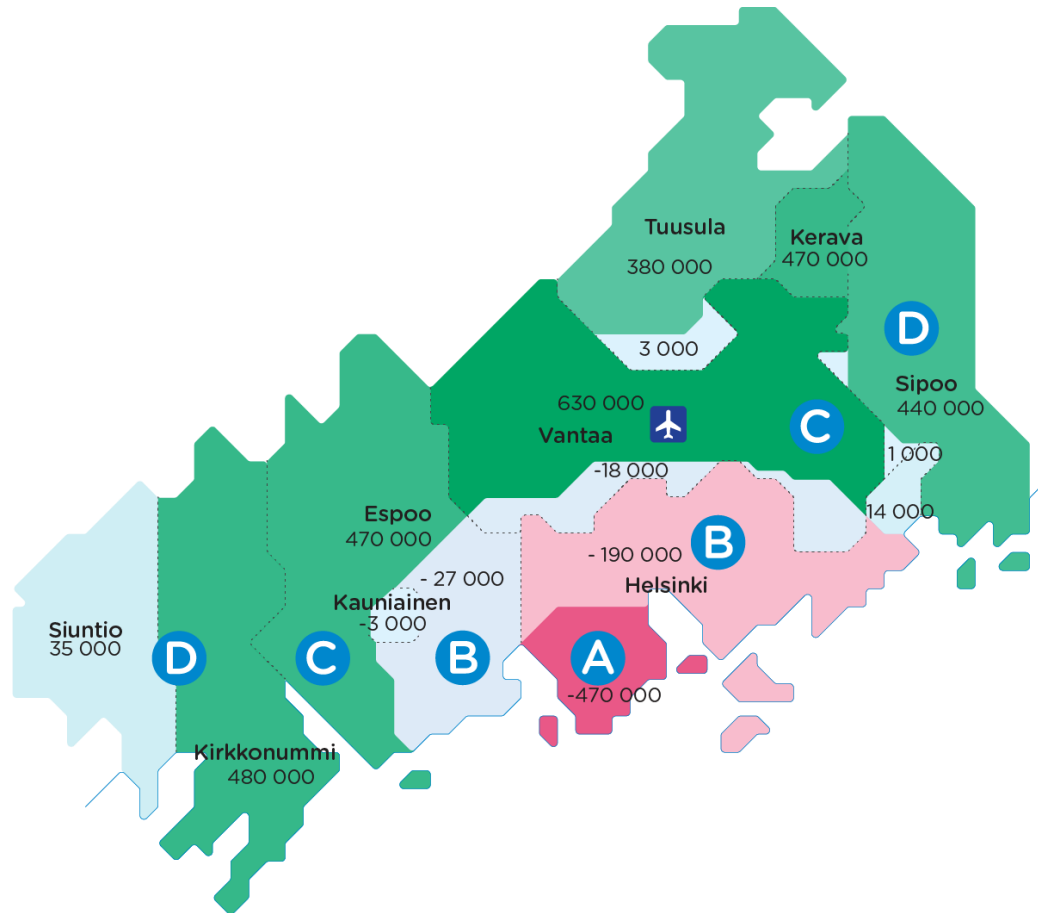
* Noin 0,6 % vähenemä verrattuna vuoden 2020 tieliikenteen päästöihin pääkaupunkiseudulla

Tieliikenne =
Henkilöautot,
pakettiautot,
kuorma-autot,
yhdistelmä-
perävaunut

2. ABC-vyöhykemalli

Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

Alueet, joilla malli erityisesti lisääisi tai vähentäisi kestävien kulkutapojen käyttöä

Matkojen määrän muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Vaikutus vuosittaiseen joukkoliikennematkojen määrään

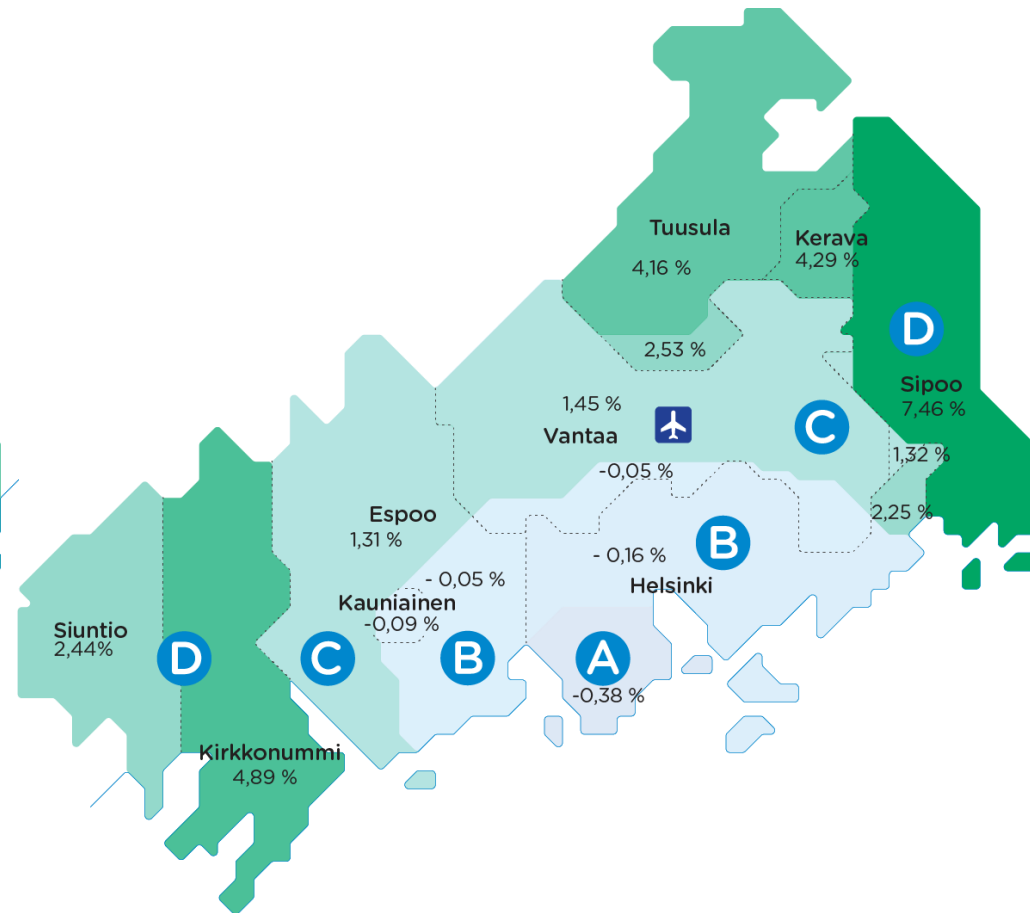
+1,52 %

Vaikutus vuosittaiseen tieliikennesuoritteeseen

-58 milj.km

Vaikutus vuosittaisiin CO₂-päästöihin

-10 000 t CO₂

Matkojen prosentuaalinen muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

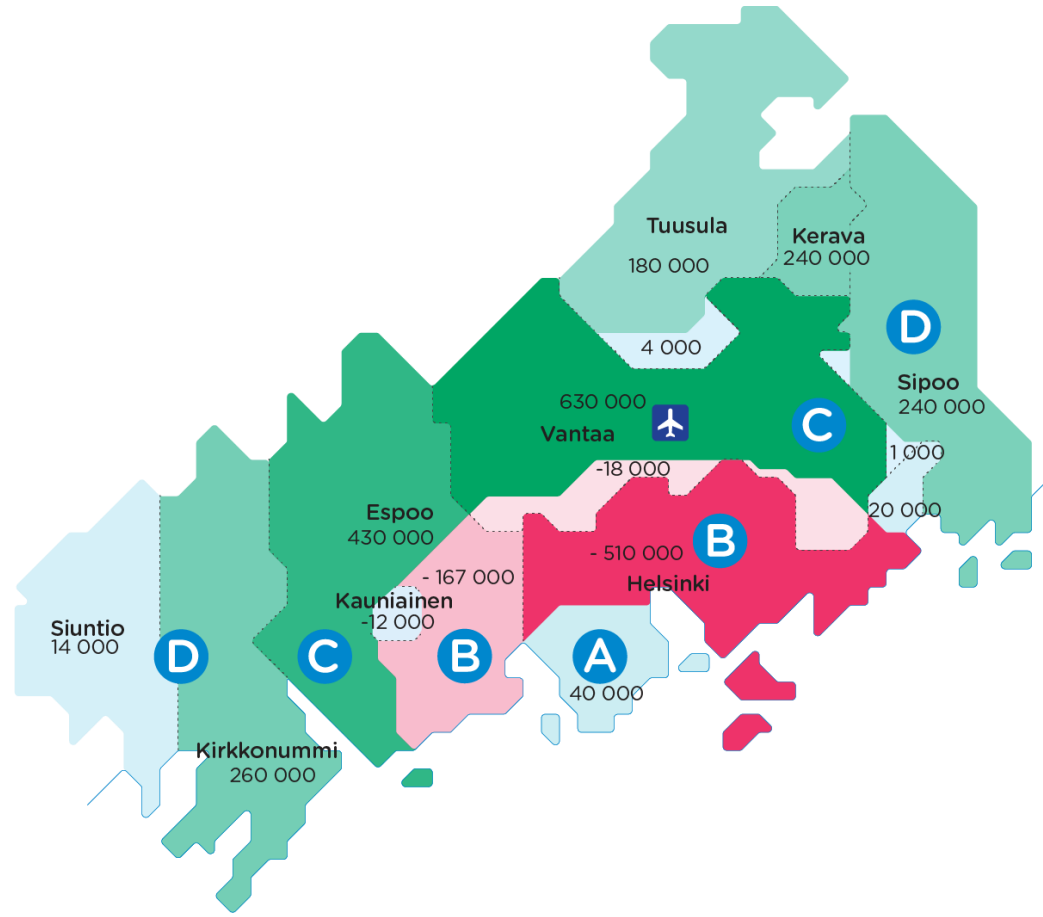

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,50 €	78,50 €
A B C	3,10 €	64,80 €
A B C	2,40 €	49,80 €
A B C	3,80 €	89,90 €

* Noin 0,9 % vähemmän verrattuna vuoden 2020 tieliikenteen päästöihin pääkaupunkiseudulla

Tieliikenne =
Henkilöautot,
pakettiautot,
kuorma-autot,
yhdistelmä-
perävaunut

3. ABC-vyöhykemalli, Yhdistetty B- ja C-vyöhyke Alueet, joilla malli erityisesti lisääisi tai vähentäisi kestävien kulkutapojen käyttöä

Matkojen määrän muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Vaikutus vuosittaiseen
joukkoliikennematkojen
määrään

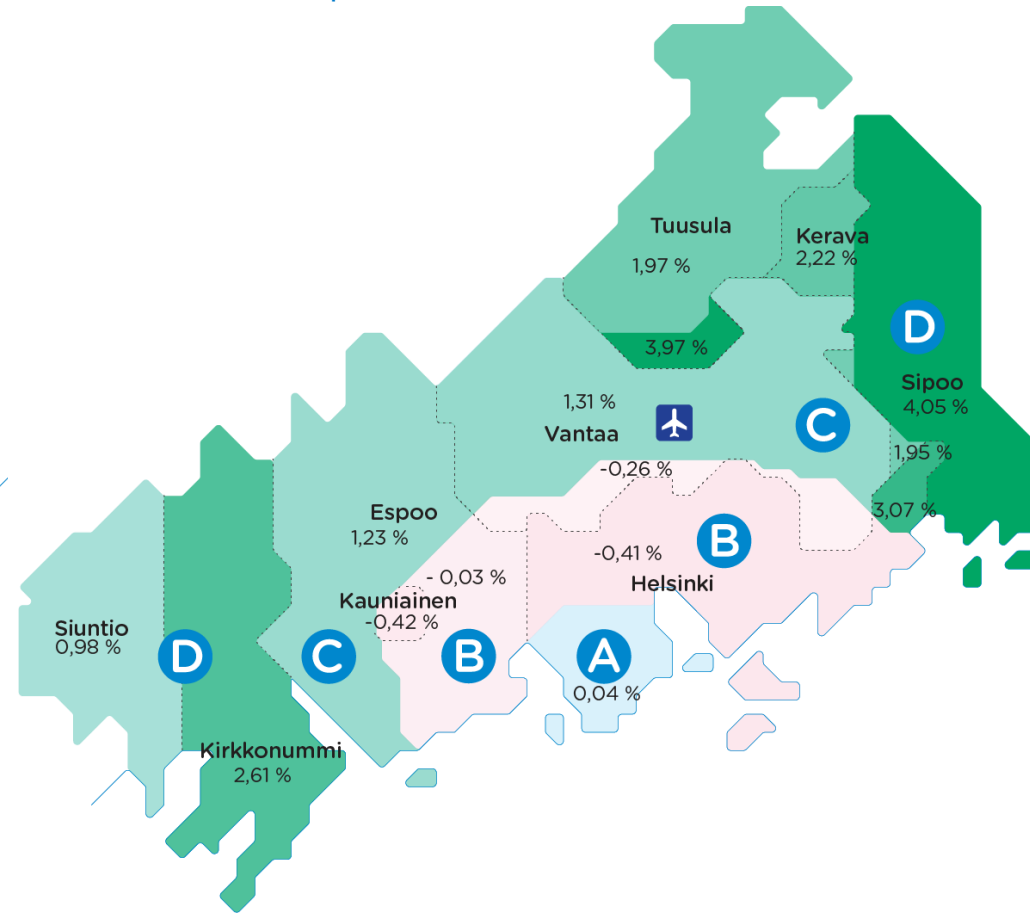
+0,85 %

Vaikutus vuosittaiseen
tieliikennesuoritteeseen

-34 milj.km

Vaikutus vuosittaisiin
CO₂-päästöihin

-5 000 t CO₂

Matkojen prosentuaalinen muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

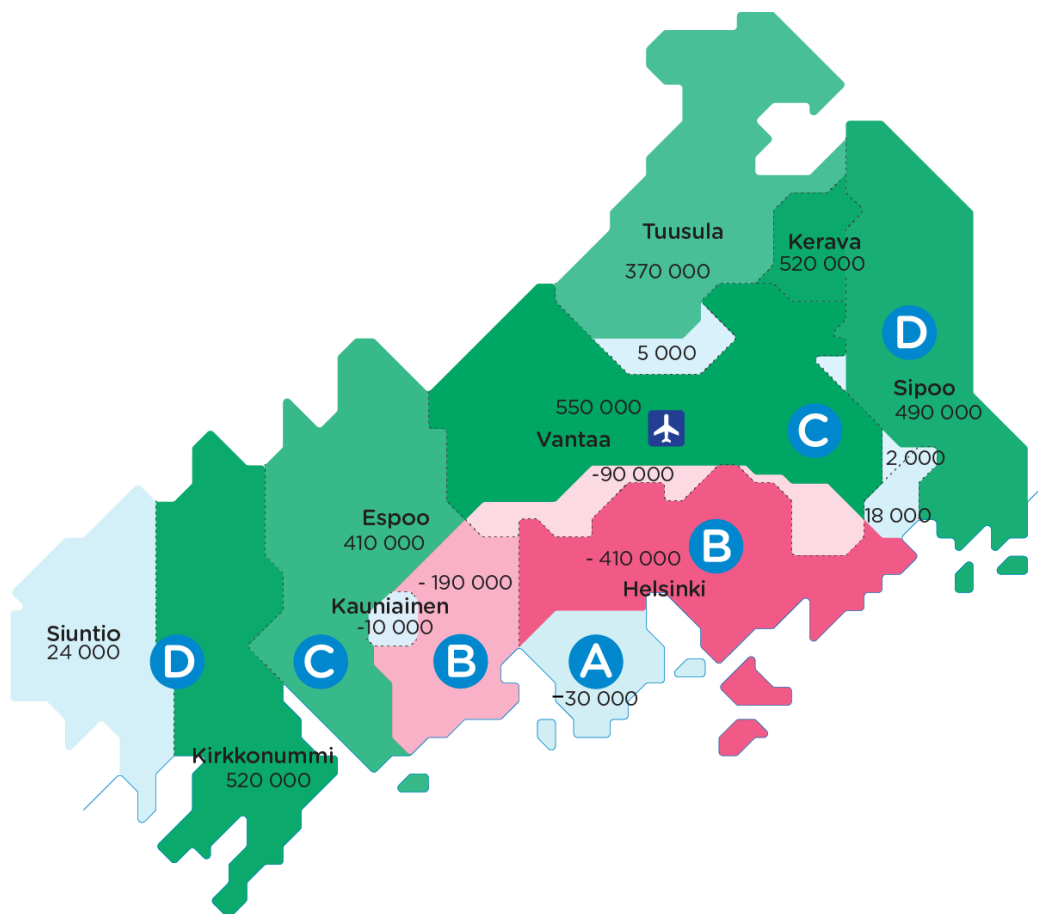
	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	4,60 €	115,60 €

* Noin 0,45 %
vähenemä verrattuna
vuoden 2020
tieliikenteen
päästöihin
pääkaupunkiseudulla

Tieliikenne =
Henkilöautot,
pakettiautot,
kuorma-autot,
yhdistelmä-
perävaunut

4. Tasahinnoittelu

Alueet, joilla malli erityisesti lisääisi tai vähentäisi kestävien kulkutapojen käyttöä

Matkojen määrän muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Vaikutus vuosittaiseen joukkoliikennematkojen määrään

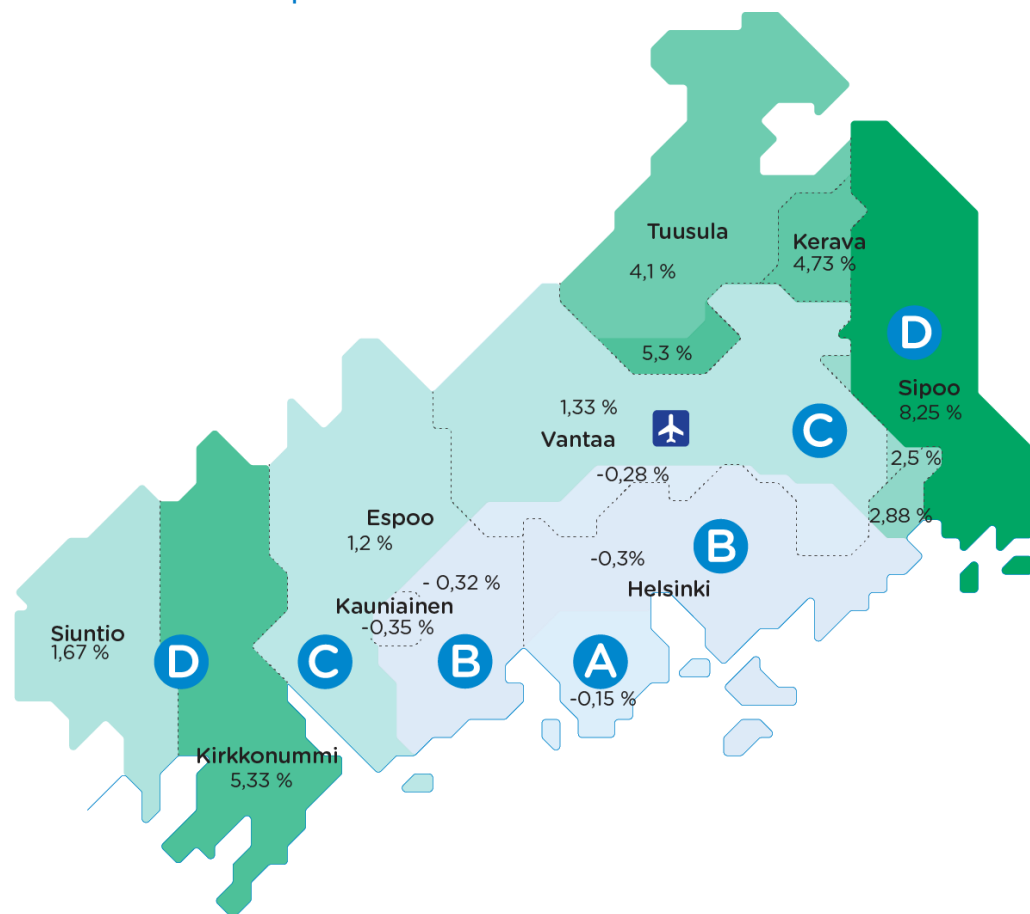
+1,51 %

Vaikutus vuosittaiseen tieliikennesuoritteeseen

-59 milj.km

Vaikutus vuosittaisiin CO₂-päästöihin

-10 000 t CO₂ *

Matkojen prosentuaalinen muutos suhteessa nykyiseen malliin ja hintoihin vuodessa

Tasahinnoittelu

Kertalippu 3,40 €

30 vrk kausilippu 75,90 €

* Noin 0,9 % vähemmän verrattuna vuoden 2020 tieliikenteen päästöihin pääkaupunkiseudulla

Tieliikenne = Henkilöautot, pakettiautot, kuorma-autot, yhdistelmä-perävaunut

Tarkempi analyysi eri kulkutapojen liikennekilometrien muutoksista tasahinnoittelussa (muiden mallien muutokset samansuuntaisia)

Eri kulkutapojen liikennekilometrien muutokset verrattuna nykyvyöhykkeisiin

Kunta	Kestävien kulkumuoto- kilometrien muutos, sis. pyöräily (km/vuosi)	Muutos %	Tieliikenne- kilometrien muutos (km/vuosi)	Muutos %	Pyöräily- kilometrien muutos (km/vuosi)	Muutos %
Helsinki	+112 000 000	+4,43	-5 500 000	-0,24	-702 600	-0,22
Espoo	+50 000 000	+6,39	-15 400 000	-0,85	-1 116 900	-0,85
Vantaa	+57 000 000	+6,37	-13 100 000	-0,86	-1 169 400	-1,00
Kauniainen	+5 000 000	+11,61	-38 000	-0,25	-47 100	-0,87
Kirkkonummi	+16 000 000	+11,82	-6 500 000	-2,19	-559 200	-1,04
Kerava	+11 000 000	+7,22	-4 500 000	-1,76	-387 600	-2,61
Sipoo	+9 000 000	+16,41	-7 100 000	-2,19	-402 600	-2,63
Tuusula	+6 000 000	+4,85	-5 900 000	-1,52	-400 200	-1,30
Siuntio	+400 000	+0,78	-430 000	-0,85	-5 100	-0,39
YHTEENSÄ	+270 000 000	+5,59	-58 000 000	-0,83	-4 790 700	-1,21

Kestävien kulkumuotokilometrien* muutos tasahinnoittelussa verrattuna nykyvyöhykkeisiin

- Luvut **kunnan alueella** kuljettujen kilometrien muutoksia, ei kuntalaisten kulkemien kilometrien muutoksia.
- Joukkoliikenteellä kuljetut kilometrit kasvavat kaikissa kunnissa.
- Suuret kasvut suhteessa matkojen kasvuun johtuvat siitä, että autoilusta joukkoliikenteeseen siirtyvät matkat ovat pitkiä ja kulkevat monen kunnan läpi

	Kestävien kulkumuotokilometrien muutos (km/vuosi)	Muutos (%)
Helsinki	+112 000 000	+4,43
Espoo	+50 000 000	+6,39
Vantaa	+57 000 000	+6,37
Kauniainen	+5 000 000	+11,61
Kirkkonummi	+16 000 000	+11,82
Kerava	+11 000 000	+7,22
Sipoo	+9 000 000	+16,41
Tuusula	+6 000 000	+4,85
Siuntio	+400 000	+0,78
YHTEENSÄ	+270 000 000	+5,59

* Joukkoliikenne ja pyöräily

Tieliikennekilometrien muutos tasahinnoittelussa verrattuna nykyvyöhykkeisiin

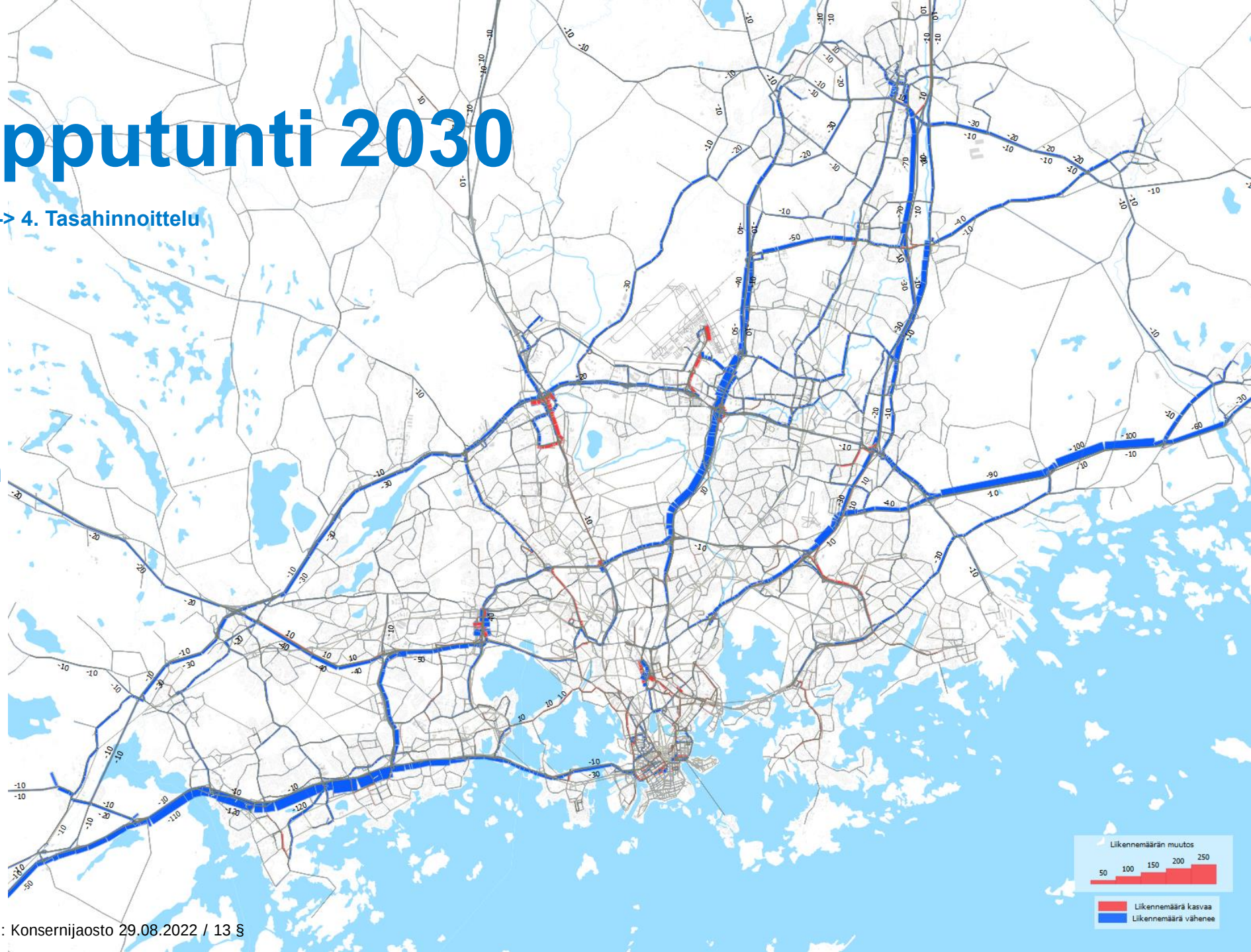
- Luvut **kunnan alueella** kuljettujen kilometrien muutoksia, ei kuntalaisten kulkemien kilometrien muutoksia.
- Tieliikenteen ajetut kilometrit vähenevät kaikissa kunnissa.
- Absoluuttisesti suurimmat vähenemät tapahtuvat Espoossa ja Vantaalla.
- Suhteellisesti suurimmat vähenemät tapahtuvat Kirkkonummella ja Sipoossa

	Tieliikennekilometrien muutos (km/vuosi)	Muutos (%)
Helsinki	-5 500 000	-0,24
Espoo	-15 400 000	-0,85
Vantaa	-13 100 000	-0,86
Kauniainen	-38 000	-0,25
Kirkkonummi	-6 500 000	-2,19
Kerava	-4 500 000	-1,76
Sipoo	-7 100 000	-2,19
Tuusula	-5 900 000	-1,52
Siuntio	-430 000	-0,85
YHTEENSÄ	-58 000 000	-0,83

Aamuhuipputunti 2030

Muutos: 1. Nykyinen vyöhykemalli -> 4. Tasahinnoittelu
Yksikkö: ajoneuvoa tunnissa

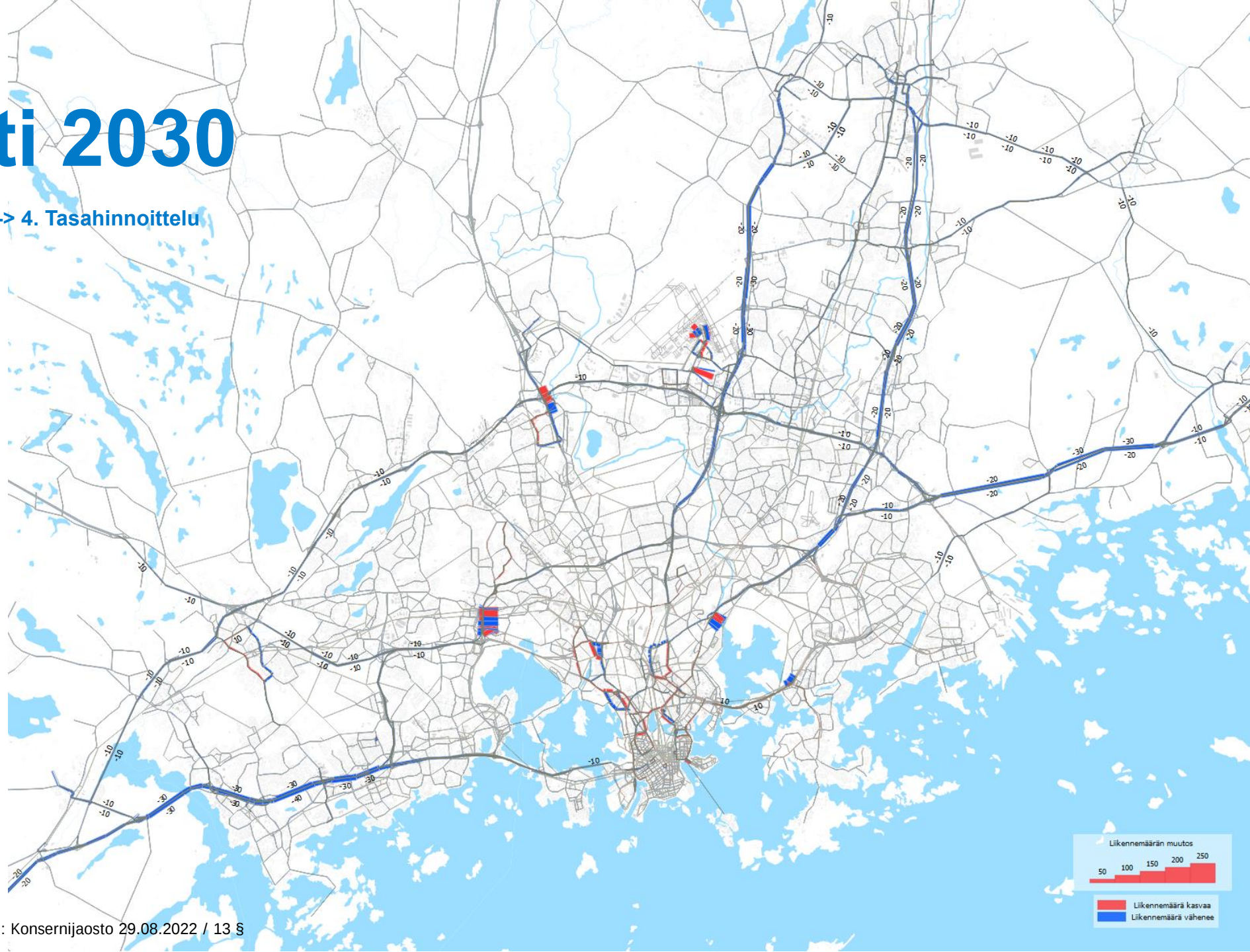
- Ajoneuvoliikenteen määrä laskee erityisesti pääkaupunkiseudun sisääntuloväylillä.
- Liikennemäärät pääosin laskevat myös Helsingissä, vaikka automatkojen määrä kasvaakin.

Päivätunti 2030

Muutos: 1. Nykyinen vyöhykemalli -> 4. Tasahinnoittelu
Yksikkö: ajoneuvoa tunnissa

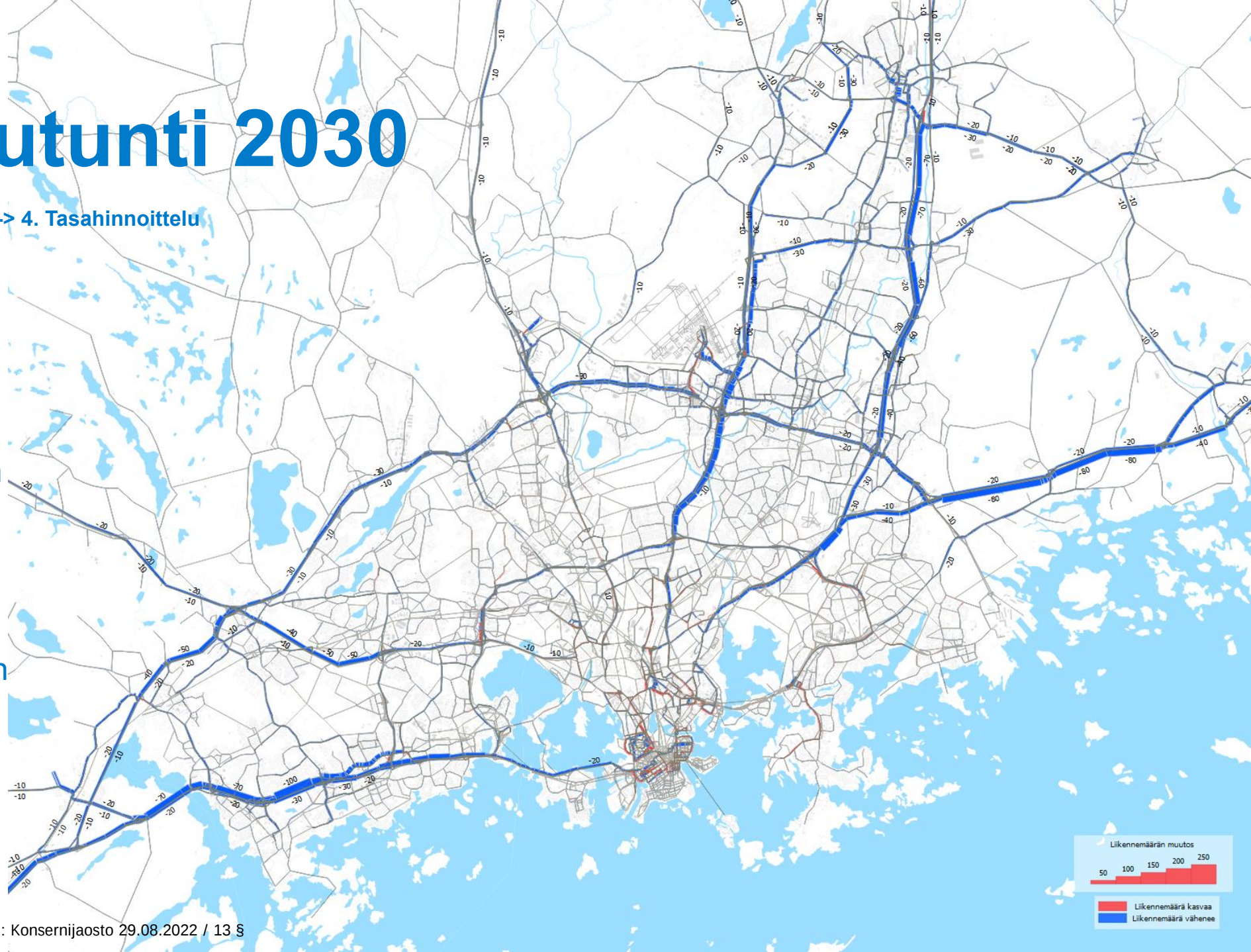
→ Päivätunnin liikennemäärien muutokset ovat pieniä, mutta keskittyvät edelleen sisääntuloväylille.

Iltahuipputunti 2030

Muutos: 1. Nykyinen vyöhykemalli -> 4. Tasahinnoittelu
Yksikkö: ajoneuvoa tunnissa

- Ajoneuvoliikenteen määrä laskee erityisesti pääkaupunkiseudun sisääntuloväylillä.
- Liikennemäärät pääosin laskevat myös Helsingissä, vaikka automatkojen määrä kasvaakin.

Vaikutukset asiakaskokemukseen

HSL
HRT

Yhteenveto tutkittujen vyöhykemallien vaikutuksista asiakaskokemukseen

- Ei ole mallia, joka ratkaisisi sekä A- ja C-vyöhykkeellä olevien asiakkaiden nykyisessä vyöhykemallissa kokemat ongelmat ja joka olisi tasapuolisesti koko HSL-alueen asukkaille parempi kuin nykyinen vyöhykemalli. Nykyisiä haasteita ovat esimerkiksi A-vyöhykkeen lipun / lyhyen matkan lipun puuttuminen, Vantaan ja Espoon jakautuminen kahdelle vyöhykkeelle, koko alueen kallis hinta, sekä vyöhykerajojen muistaminen.
- **Testatuissa vaihtoehtoisissa malleissa asiakkaat arvostivat vyöhykkeiden vähentymisen tuomaa selkeyttä, ja mitä vähemmän eri hintapisteitä oli, sitä selkeämmäksi malli koettiin.** Ne asiakkaat joiden hinta aleni, kokivat selkeyden selkeästi suurempana asiakasarvona kuin muut.
- **Tasahinnoittelu saa kiitosta äärimmäisellä yksinkertaisuudestaan ja reiluudesta ja selkeästi pientä hinnan korotusta ollaan valmiit hyväksymään, kun sillä saa vastineeksi helppoutta ja vapautta.** Tässä vähiten hajontaa asiakkaiden välillä (eli riippumatta asuinpaikasta tai millä lipulla kulkee). Muut mallit jakoivat mielipiteitä sen mukaan kuuluiko kyseinen asiakas voittajiin (hinta laskee) vai häviäjiin (hinta nousee).
- **Tasahinnoittelu** sai tutkituista vyöhykemalleista selvästi positiivisimman vastaanoton ja **62 %** vastaajista piti sitä nykyistä mallia parempana. Heikoimmat arviot sai ABC-vyöhykemalli, jossa C ja D -vyöhykkeet on yhdistetty. **Asiakkaat kertoivat myös, että tasatariffi todennäköisimmin lisäisi joukkoliikennematkojen määrää ja saisi liikkumaan alueilla, joissa nyt ei tule käytyä sekä vähentäisi autoilua malleista eniten.**
- Testatuissa malleissa AB-lippua käyttävät häviävät ja se aiheuttaa helposti keskustelun kärjistymisen “helsinkiiläiset vs muut” sävyyn ja herättää ihmetystä miksi joukkoliikenteen käyttöön ei haluta kannustaa näiden asukkaiden osalta (Helsinkiiläiset eivät halua subventoida muiden edullisempia lippuja).
- Eniten **positiivista** vaikutusta joukkoliikenteen kiinnostavuuteen ja käyttöön tapahtuisi **C- ja D-vyöhykkeellä** asuvilla hintojen reilujen alennusten myötä.
- Kaikki tutkitut vyöhykemallit **vähentäisivät** joukkoliikenteen käyttöä korostuneesti **A-vyöhykkeellä** asuvien parissa. Syynä on se, että mikään malli ei ratkaisisi A-vyöhykeläisten toivetta saada huomattavasti nykyistä edullisempi yksittäinen A-vyöhykkeen lippu (tai raitiovaunulippu) ja siksi vastaukset ovat olleet kaikkien mallien osalta määrällisessä kyselyssä hyvin negatiivia.

HUOM! Asiakkaille esitetyt hinnat laskettu vuoden 2022 hintatasoon

Vaihtoehtoiset
vyöhykemallit
verrattuna nykyiseen

Tasatariffia pidettiin useimmin nykyistä parempana mallina, mutta arvioissa on huomattavia eroa vastaajan asuinvyöhykkeen mukaan.

A ja B-vyöhykkeillä asuvat arvioivat esitettyjä malleja korostuneesti muita kriittisemmin. Yksikään esitetyistä malleista nouse A-vyöhykkeellä asuvilla nykyistä paremmaksi. B-vyöhykkeellä asuvien enemmistö (59 %) puolestaan pitää tasatariffia nykyistä mallia parempana vaihtoehtona.

C ja D-vyöhykkeellä asuvat kokivat kaikkien vaihtoehtojen tuovan parannusta nykytilaan verrattuna, erityisen toimivana hekin näkevät tasatariffin.

Nykyinen uusin hinnoin
Yhdistetty D:n osto C:n kanssa

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

Tasahinnoittelu

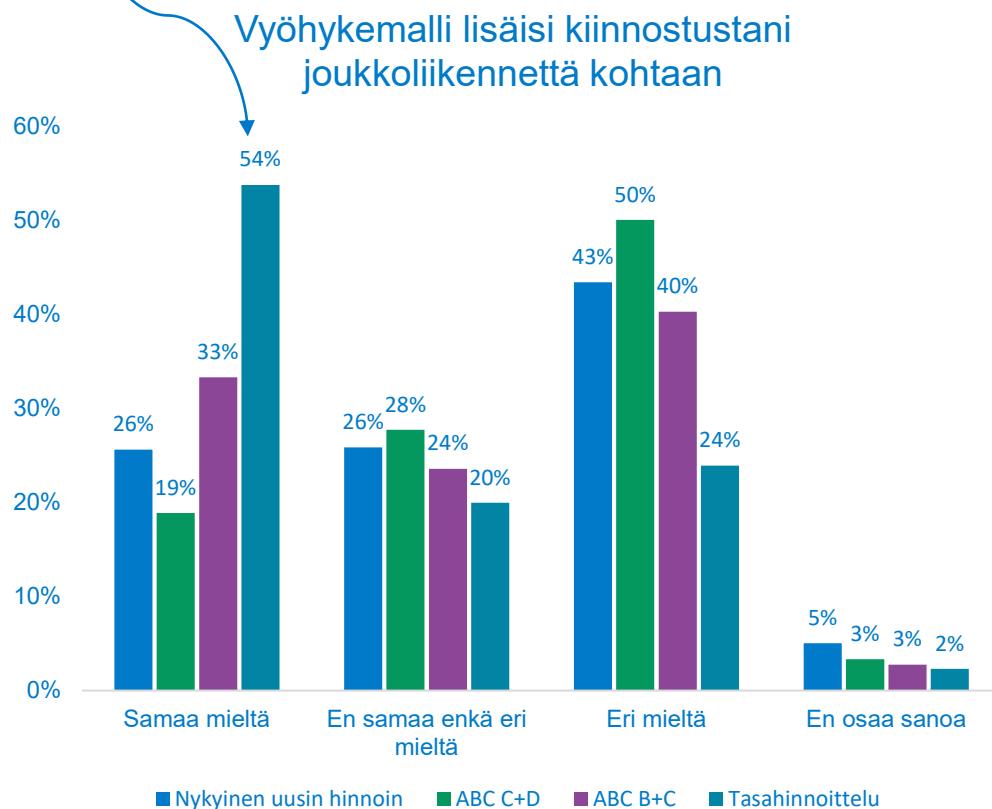
Vyöhykemalli on nykyistä parempi / huonompi, % vastaajista

Nykyistä parempi	35 %	28 %	45 %	62 %
Nykyistä huonompi	41 %	51 %	40 %	26 %
Nettovaikutus	-6	-23	+5	+36

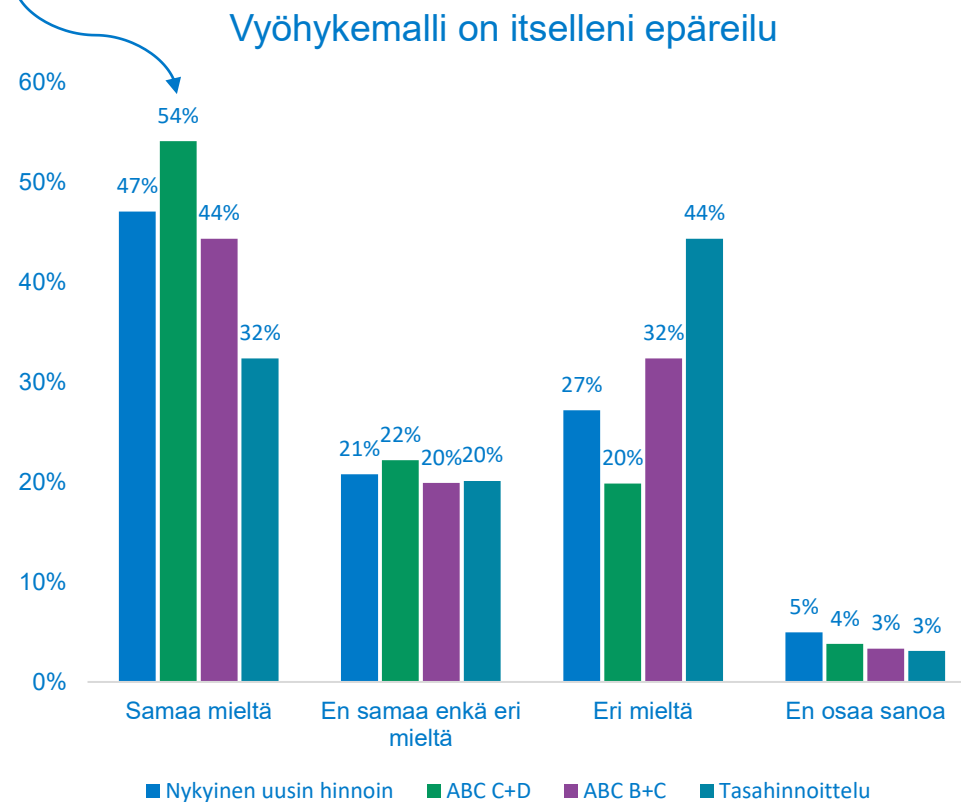
Vyöhykemallien vaikutukset HSL-mielikuviin

Tasahinnoittelulla on selvästi eniten **potentiaalia** lisätä kiinnostusta joukkoliikennettä kohtaan.

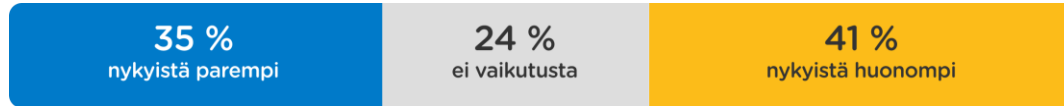
ABC-mallia, jossa C ja D yhdistetty pidettiin epäreiluna selvästi muita malleja useammin.

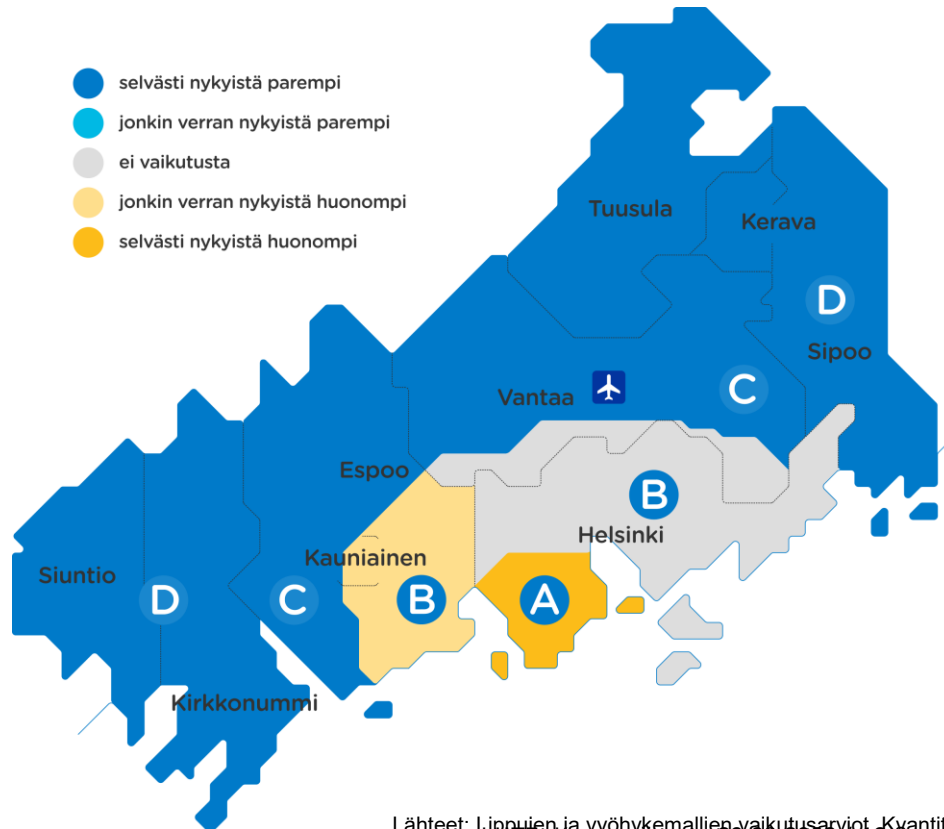
Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat mielestäsi esitelyä vyöhykemallia? n=35 238

1. Nykyinen malli uusin hinnoin

Asiakkaiden reaktiot nykyiseen vyöhykemalliin verrattuna
(%vastaajista)

Alueet, joissa mallia pidetään korostuneesti
nykyistä parempana / huonompana

Voittajat	
• Ne joiden lippujen hinnat laskee	
Häviäjät	
• AB-lippua käyttävät	

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,00 €	67,50 €
A B C D	3,10 €	74,40 €
A B C D	3,60 €	89,30 €
A B C D	3,00 €	67,50 €
A B C D	3,10 €	74,40 €
A B C D	2,70 €	67,50 €

Asiakaskokemuksen plussat ja miinukset *

+ Hieman suppeampi lippuvalikoima, selkeämpi kuin nykyinen
+ Edulliset liput C- ja D- vyöhykkeellä

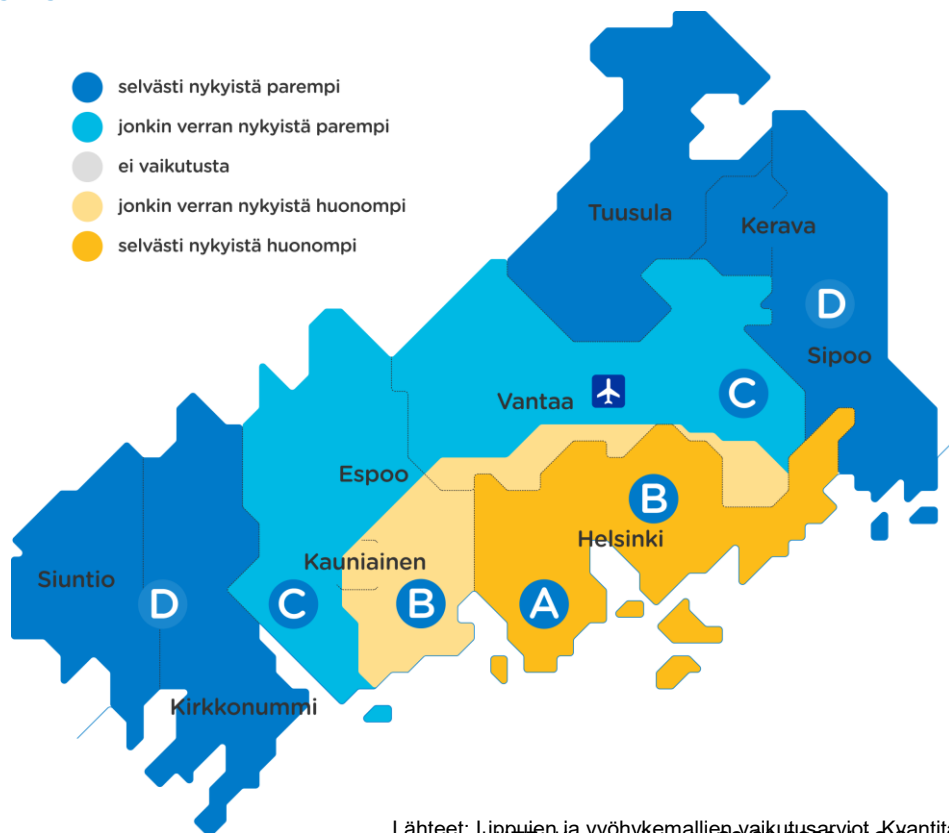
- Kertalipun ja kausilipun hintasuhde koettiin huonona. Ei houkuttele satunnaiseen joukkoliikenteen käyttöön
- Ei ratkaise A-vyöhykeläisten toivetta lyhyen matkan lipusta
- AB-lipun hinnankorotus, erityisesti kertalipun osalta, merkittävä esim. eläkeläisille ja vähän joukkoliikennettä käyttäville
- Pienikin nousu D-vyöhykkeen koulutoimelle on merkittävä kokonaissummassa

2. ABC, jossa C+D

Asiakkaiden reaktiot nykyiseen vyöhykemalliin verrattuna
(%vastaajista)

Alueet, joissa mallia pidetään korostuneesti
nykyistä parempana / huonompana

Voittajat

- Muuta kuin AB-lippua käyttävät

Häviäjät

- AB-lippua käyttävät A- sekä B-vyöhykeläiset

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,20 €	70,80 €
A B C	2,80 €	62,40 €
A B C	1,90 €	48,00 €
A B C	3,50 €	86,60 €

Asiakaskokemuksen plussat ja miinukset *

+ Suppeampi lippuvalikoima, ja sen takia selkeämpi kuin nykymalli
+ Nykyisten C- ja D-vyöhykkeiden asukkaille hyvä, koska liput merkittävästi nykyistä edullisemmat.

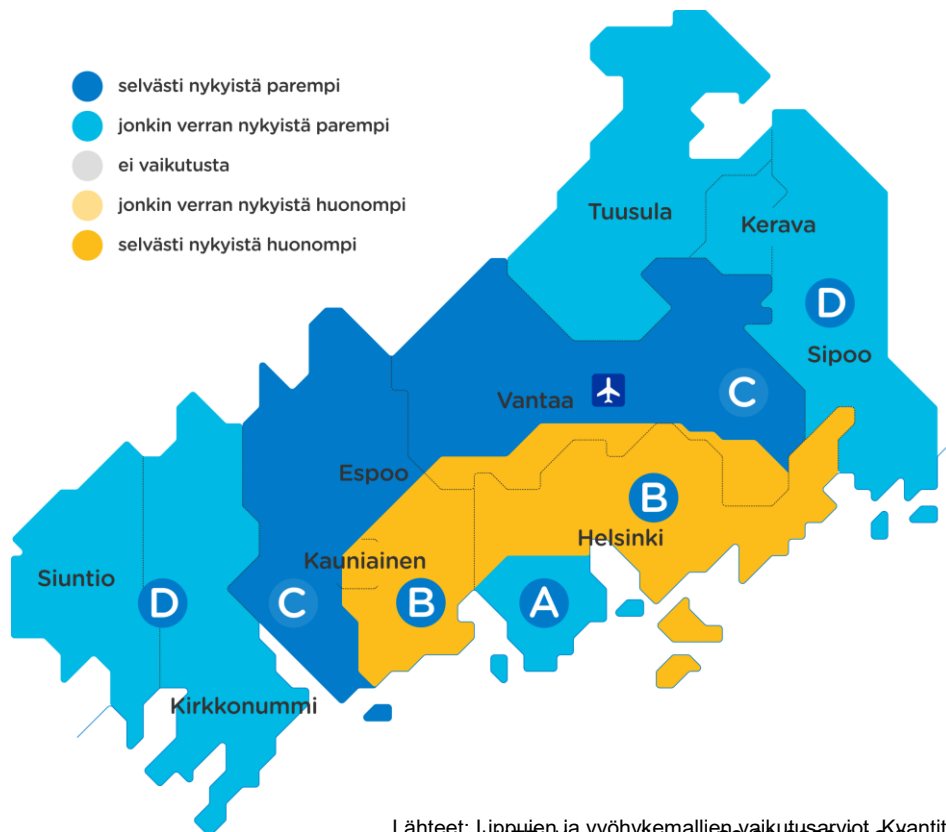
- Ei ratkaise A-vyöhykeläisten toivetta lyhyen matkan (ratikka)lipusta
- A ja B-vyöhykkeen hinnan korotus yli kipurajan
- Laaja C-vyöhyke on todella iso alue verrattuna muihin vyöhykkeisiin ja hinta hyvin edullinen → Alueet epäsuhtaisen kokoisia ja hinnoittelu ei täsmää vyöhykkeiden kokoon
- Malli tuntui epäreilulta sisempiä vyöhykkeitä kohtaan

3. ABC, jossa B+C

Asiakkaiden reaktiot nykyiseen vyöhykemalliin verrattuna (%vastaajista)

Alueet, joissa mallia pidetään korostuneesti nykyistä parempana / huonompana

Voittajat

- A-vyöhykeläiset, jotka kulkevat todella VAIN A:lla
- Entistä BCD-lippua ostaneet, sekä koko kaikkien vyöhykkeiden lippua käyttävät
- Entiset D-vyöhykeläiset

Häviäjät

- AB-lippua tarvitsevat. Etenkin B-vyöhykkeellä asuvat helsinkiläiset

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	2,80 €	62,50 €
A B C	3,40 €	75,90 €
A B C	3,40 €	75,90 €
A B C	4,20 €	104,20 €

Asiakaskokemuksen plussat ja miinukset

- + Helposti omaksuttava lippuvalikoima
- + Hinnoittelulogiikka on selkeä
- + Merkittävästi nykyistä edullisemmat liput C- ja D-vyöhykkeillä
- + Mahdollisuus ostaa yhden vyöhykkeen lippuja

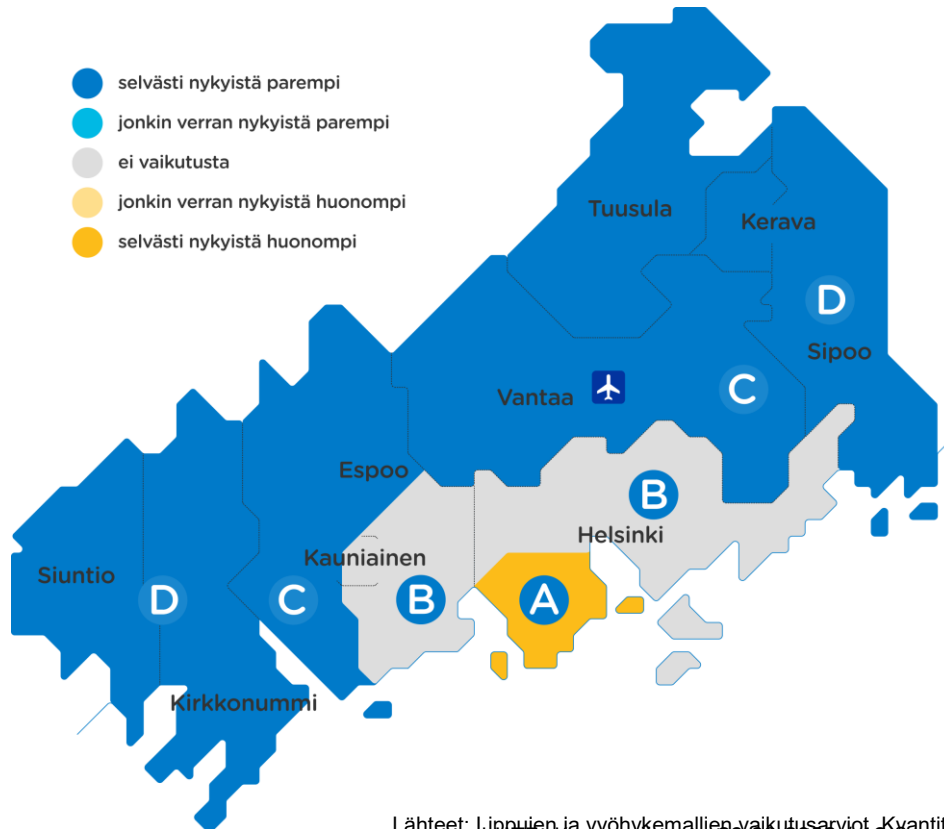
- A-vyöhykkeen yhden vyöhykkeen lippu on kallis alueeseen nähden ja Helsinki jakautuu kahteen vyöhykkeeseen.
- A-vyöhyke on niin pieni, että sen ostamista halutaan välttää (Pasilaa toivottiin B:lle)
- Hinnannousu B-vyöhykkeellä koetaan epärealistisena
- Koko alueen lippu on edullinen, mutta toivottiin sen olevan alle 100€ (psykologinen vaikutus)

4. Tasahinnoittelu

Asiakkaiden reaktiot nykyiseen vyöhykemalliin verrattuna (%vastaajista)

Alueet, joissa mallia pidetään korostuneesti nykyistä parempana / huonompana

Voittajat

- Kaikki jotka toivovat äärimmäistä selkeyttä ja haluavat unohtaa vyöhykerajat
- Pitkiä matkoja tekevät

Häviäjät

- Lyhyitä matkoja tekevät

Asiakaskokemuksen plussat ja miinukset *

- + Äärimmäisen selkeä ja yksinkertainen malli
- + Helppo omaksua, ei tarvitse opetella lippuvalikoimaa
- + Tasapuolinen ja tasa-arvoinen
- + Ensimmäinen täysin "saavutettava" malli
- + Ei vyöhykerajoja muistettavana
- + Sama lippu käy kaikkialla
- + Lipun pitkä voimassaoloaika voisi kompensoida lyhyen matkan lipun tarvetta

- Lyhyen matkan lippu puuttuu (erityisesti A-vyöhykkeellä)
- Noin 70€ kausilipun hinta on monelle kipurajoilla

Vaikutukset kuntaosuuksiin

Kuntaosuus vaikutusten yhteenveto

- Nykyisen kuntaosuusjärjestelmän sisällä kustannuksia jaetaan kuntalaisten joukkoliikenteen käyttömäärien mukaan. **Kun lippujen hinnat laskevat, joukkoliikenteen käyttö lisääntyy, mikä kasvattaa kunnalle kohdistuvia kustannuksia.**
- Kaikissa malleissa Helsingin ja Kauniaisen kuntaosuus laskee ja muiden kuntien kuntaosuus nousee.
- Kuntaosuuksien nousu vaihtelee noin 0,1 – 3 miljoonan välillä.
- Kehyskunnissa tämä vastaa noin 14 – 55 % nousua kuntaosuuksissa ja Espoossa ja Vantaalla noin 1 – 4 % nousua.

Kuntaosuuden muutokset vaihtoehtoisissa malleissa

Muutokset verrattuna nykyisen vyöhykemallin vuoden 2024 ennakoituihin kuntaosuuksiin.

	1. Nykyinen malli uusin hinnoin Yhdistetty D:n osto C:n kanssa		2 ABC-vyöhykemalli Yhdistetty C- ja D-vyöhyke		3 ABC-vyöhykemalli Yhdistetty B- ja C-vyöhyke		4 Tasahinnoittelu	
Kunta	Muutos (M€)	Muutos (%)	Muutos (M€)	Muutos (%)	Muutos (M€)	Muutos (%)	Muutos (M€)	Muutos (%)
Helsinki	-9,5	-4	-11,5	-5	-9,7	-4	-12,8	-5
Espoo	+1,7	+1	+1,5	+1	+2,5	+2	+2,0	+1
Kauniainen	-0,1	-5	-0,1	-4	-0,1	-5	-0,1	-7
Vantaa	+2,2	+4	+2,2	+4	+3,0	+5	+2,7	+4
Kerava	+1,6	+34	+2,3	+49	+1,2	+24	+2,6	+55
Kirkkonummi	+1,9	+23	+2,6	+31	+1,5	+18	+2,9	+35
Sipoo	+1,2	+30	+1,4	+38	+0,9	+23	+1,7	+46
Tuusula	+1,0	+23	+1,3	+32	+0,7	+16	+0,9	+21
Siuntio	+0,1	+14	+0,1	+21	+0,0	+10	+0,1	+20

Vaikutukset maankäyttöön

Vaikutukset maankäyttöön

- Hinnoittelumallit vaikuttavat maankäyttöön nostamalla asumisen kysyntää alueilla, joilla joukkoliikennelippujen hinnat laskevat.
 - Kysynnän muutokset perustuvat liikkumisen hinnan muutoksiin. Esimerkiksi, jos tariffimuutoksen seurauksena jollain alueella vuosittaiset liikkumiskulut laskevat 300 euroa, ihmiset ovat halukkaampia muuttamaan kyseiselle alueelle. Tällä on vaikutuksia myös asuntojen hinnoille kyseisellä alueella.
 - Lippujen hintojen nousu vaikuttaa alueilla, joissa hintamuutoksella ei ole käytännössä merkitystä asumisen kysyntään.
- Alueiden, joilla asumisen kysyntä kasvaa, vetovoima rakentamisalueina kasvaa.
- Vaikutus kohdistuu erityisesti asuinalueisiin, joissa on hyvät joukkoliikenneyhteydet ja hinnat muuttuvat merkittävästi suhteessa nykyiseen vyöhykemalliin.

Vaikutukset maankäyttöön

- Hintamuutosten ja joukkoliikennematkojen määrän muutosten perusteella kaikilla malleilla on samansuuntaiset vaikutukset
- Pääasiassa maankäyttövaikutukset kohdistuvat siten HSL-alueen ulompiin kuntiin lisäten paikalliskeskusten täydennysrakentamista.
 - Erityisesti niihin paikalliskeskuksiin, joilta käydään runsaasti AB-alueella töissä
 - Mallien vaikutus maankäyttöön on hajakeskittävä, mutta vaikutukseltaan **hyvin maltillinen**

Toteutettavuus ja soveltuvuus tulevaisuuden tilanteisiin

Mallien toteutettavuusarviot

Tilipohjaisen järjestelmän toteutusvaiheessa vyöhykkeet toteutetaan siirtymävaiheen ajaksi joka tapauksessa.

Ylläpitovaiheessa, jos siirryttäisiin tasatariffiin, kustannussäästö suhteessa vyöhykemalleihin on karkean arvion mukaisesti digiratkaisujen toteutuksen ja testauksen osalta n. 100 000 – 200 000€ vuodessa.

Mallien soveltuvuus tulevaisuuden tilanteisiin

→ HSL-alueen laajentuminen

- Liittyvien kuntien mahdollisuus kuntaosuuden määrittämiseksi pienenee hintavyöhykkeiden määrään vähentyessä.
- Vyöhykemalleissa kuntaosuuden säätövara ja jopa uuden vyöhykkeen lisääminen on mahdollista.
- Tasatariffissa em. mahdollisuudet eivät ole mahdollisia.

→ Nykyisen kuntaosuusjärjestelmän vaatimukset

- Riittävän usea hintavyöhyke mahdollistaa sen, että hinnoittelulla voidaan säätää yksittäisen kunnan kuntaosuuden määrää.
- Tasatariffissa em. mahdollisuudet eivät ole mahdollisia.

Mallien soveltuvuus tulevaisuuden tilanteisiin

- Joukkoliikenteen kysynnän ohjaus hinnoittelulla, erityisesti aamun ja mahdollisesti myös iltapäivän ruuhkahuippujen madaltamiseksi.
- Mallien välillä ei ruuhkahinnoittelun toteutustavan osalta ole eroavuuksia. Liput ovat kaikissa malleissa samat (kerta-, vrk- ja kausilippu)
 - Kertalippujen osalta voidaan hyödyntää esim. ajan mukaan vaihtuvaa dynaamista hintaa.
 - Kausilippujen osalta hinnan dynaamisuutta avorahastuksessa ei voida toteuttaa, koska asiakasta ei nykyisen käytännön mukaisesti tunnisteta nousun yhteydessä. Ruuhkahinnoittelun toteuttamiseksi kausilippuihin tarvitaan kaksi eri hintaista lippua, toinen kaikkina aikoina ja toinen ruuhka-aikojen ulkopuolella käytettäväksi.

Kuntien lausuntoja pyydetään

Tasahinnoittelu

→ Vaikutustenarvioinnin perusteella tavoitteiden kannalta paras vaihtoehto olisi tasahinnoittelu:

- Hintasuhteet muuttuvat parhaiten kestäviä kulkumuotoja edistäväksi, jossa AB- vyöhykehinta kallistuu suhteessa ABC- ja ABCD-vyöhykehintoihin.
- Suuri osa asiakkaista kokee tasahinnoittelun selkeäksi, helppokäyttöiseksi ja oikeudenmukaiseksi malliksi, jossa rajaton matkustusoikeus tarjoaa nykyistä paremman palvelun.
- Tasahinnoittelu poikkeaa vyöhykemalleista merkittävästi. Lipun ostamisen yhteydessä ei valita matkustusvyöhykettä, joten malli on käyttäjälle hyvin yksinkertainen. Tasatariffi mahdollistaa myös esim. Tap-In – tyyppisen matkustusoikeuden ostamisen uudenlaisen tuotteistuksen joukkoliikennevälineeseen nousemisen yhteydessä, ainakin kertalippujen osalta. **Tasatariffi saattaisi mahdollistaa nyt kertalippuja käyttävien ja harvoin joukkoliikenteellä matkustavien kohderyhmissä joukkoliikenteen lisääntyvää käyttöä.**
- Malli ei mahdollista vyöhykekohtaisen hinnoittelun säätövaraa mm. HSL-alueen laajenemisen yhteydessä ja kunnille kohdistuvien kulujen määräytymisessä.
- Kertalipun hinta nousee korkeaksi lyhyillä matkoilla

Vyöhykemallivariaatit

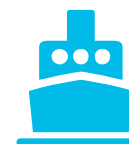

→ Eri vyöhykemalleista asiakkaille helpoin malli olisi nykyvyöhykkeet uusilla hintasuhteilla:

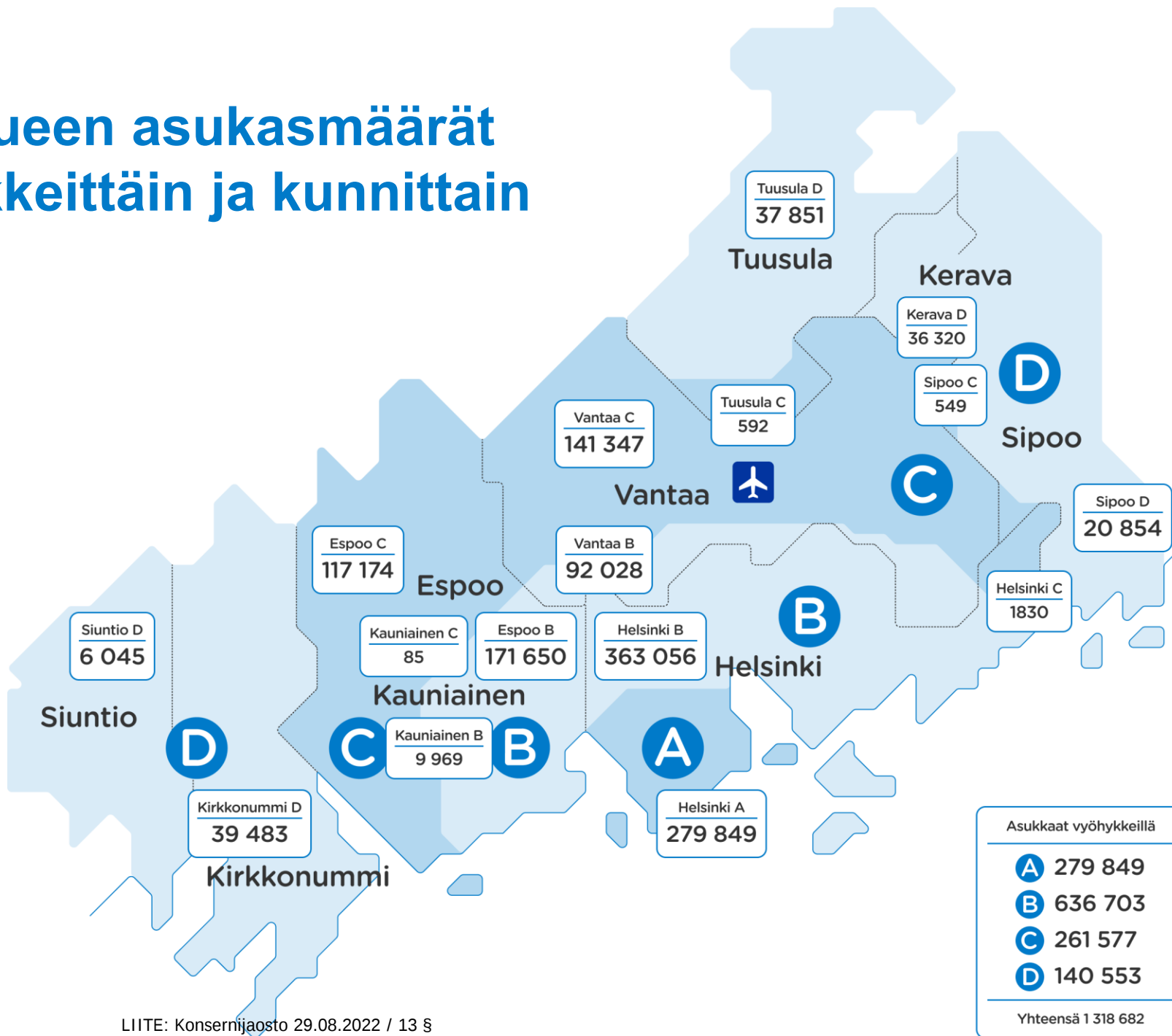
- Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kulkumuoto-osuuksien edistäminen on mahdollista vyöhykkeitä yhdistelemättä. Tutkitut hinnoittelumallivaihtoehdot 2 ja 3 eivät selvityksen mukaan edistä tätä tavoitetta nykyvyöhykejakoja paremmin, eikä asiakaskokemuksaan parane nykyisestä kaikilla vyöhykkeillä.
- Hintasuhteita voidaan kehittää nykyisellä vyöhykejaolla kohti kestäviä kulkumuotoja edistäviksi, jossa AB-vyöhykehinta kallistuu suhteessa ABC- ja ABCD-vyöhykehintoihin.
- Malli mahdollistaa siirtymisen kohti uusia hintasuhteita jo vuodesta 2023 alkaen.
- Malli mahdollistaa edelleen vyöhykekohtaisen hinnoittelun säätövaran mm. HSL-alueen laajenemisen yhteydessä ja kunnille kohdistuvien kulujen määräytymisessä.
- Vältetään asiakkaille mallin vaihtumisesta (vyöhykkeiden yhdistämisestä) koituvaa uudelleenoppimista ja säästetään matkustajainformaation toteutuksen muutoksilta (pois lukien D-lipun poistaminen)

→ Pyydämme kunnilta näkemystä erilaisiin hinnoitteluvaihtoehtoihin

Liitteet

HSL-alueen asukasmäärät vyöhykkeittäin ja kunnittain

Osallisuus

Hinnoittelumallit on kehitetty asiakkaita ja sidosryhmiä osallistaen

- Hinnoittelumalleja on kehitetty yhdessä asiakkaiden, sidosryhmien ja HSL:n asiantuntijoiden ja päättäjien kanssa.
- **Osallistamisen tavoitteena on ollut läpinäkyvyys prosessiin sekä kaikkien erilaisten asiakas- ja sidosryhmien kuulluksi tulemisen tunne.**
- Konseptivaihe ja mallien karsintavaiheen aikana (2021-2022) testattiin sekä erilaisia hinnoittelumalleja (kuten Omavyöhykemalli sekä kilometripohjainen malli) ja useita erilaisia versioita nykyvyöhykkeiden muutoksista. (Liitteissä syksyn 2022 aikana testissä olleet variaatiot).
- Menetelmänä on käytetty online haastatteluja ja työpajoja. Eri vaiheissa saatu (asiakas)ymmärrys vei malleja ja hinnoittelua eteenpäin, kohti määrällistä tutkimusta, johon valikoitui laadullisen työn aikana parhaiten menestyneet mallit.
- Vuosien 2021 ja 2022 aikana on järjestetty yli 20 työpajaa ja lukuisia haastatteluja HSL seudun asukkaille. Määrälliseen kyselyyn helmikuussa 2022 tuli yli 30.000 vastausta.
- Lähtökohtana oli sekä asiakkailta, että kunnilta oli tullut toive tutkia vielä mahdollisuutta osta erillinen lippu A-vyöhykkeellä sekä liittää tuleva Länsimetron jatkeen alue B-vyöhykkeelle.
- Tärkeimmät asiakaskokemustekijät hinnoittelumallissa ovat:
 - Subjekttiivinen kokemus siitä, että liput ja hinnoittelu **sopivat omiin liikkumistarpeisiin ja hinnoittelu on reilu.**
 - Käytettävyystekijät, kuten hinnoittelumallin **ymmärrettävyys, selkeys** ja käytön **helppous** (ja maksamisen nopeus).

Asiakkaiden kommentteja:

"Hienoa, että näitä lippulaji- ja vyöhykeasioita kartoitetaan."

"Mainiota, että kehitätte erilaisia lippuvaihtoehtoja"

"Hienoja ja houkuttelevia vaihtoehtoja, kiitos!"

Määrällisen tutkimuksen toteutus

- **Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselynä 28.2.- 13.3.2022.** Lomakkeet laadittiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Tutkittavia vaihtoehtoisia vyöhykemalleja 4 kpl.
- **Kyselyyn vastasi yli 30.000 ihmistä.** (N=35 238)
- Kyselylinkit löytyivät **HSL:n verkkosivuilta** ja asiakkaita informoitiin kyselyistä **sähköpostiuutiskirjein** sekä HSL:n **sosiaalisen median kanavissa**. Myös Helsingin Sanomat ja Hufvudstadsbladet uutisoivat tutkimuksen kohteena olevista muutoksista.
- Vastausten paremman edustavuuden takia otosta täydennettiin lisäksi **Norstatin kuluttajapanelistien vastauksilla** (paneeliotoksen n=1757). Paneelin kautta mukaan saatiin HSL-alueella asuvia, mutta pääasiassa **muita kulkumuotoja**, kuin joukkoliikennettä käyttäviä vastaajia. Kuitenkin on hyvä huomioida, että täydennysotoksen vastaajamäärä on hyvin pieni suhteutettuna koko tutkimuksen vastaajamäärään.
- Tulosten edustavuuden varmistamiseksi on tutkimuksen vastauksia jälkikäteen **painotettu** iän, sukupuolen ja asuinvyöhykkeen mukaan. Painotuskertoimet määriteltiin erikseen HSL:n omien kanavien ja Norstatin kuluttajapaneelin kautta tulleille vastauksille. Painotuskertoimet pohjautuvat Liikkumistutkimuksen 2018 painokertoimiin, jossa vastausaineisto on laajennettu väestötasoiseksi.

Yhteenveto löydöksistä sidosryhmien kokemuksista eri malleihin

Yritysasiakkaat

- Yritysasiakkaat eivät ole yhtä hintaherkkiä kuin yksityisasiakkaat. Muutamien eurojen hinnan nousu ei tunnu niin suurelta kuin kuluttajille. Yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus korostuvat yrityksen tarpeissa (että työntekijöillä on tasapuoliset edut asuinpaikasta riippumatta).
- Tasahinnoittelu toisi selkeyttä ja helppoutta myöntämiseen, mutta toisaalta alue koetaan liian laajaksi.
- Lisäksi mallin helppo hallinnointi koettiin tärkeäksi (esim. mallin ymmärrettävyys ja muutokset työntekijöiden lippuihin).

Kuntien sosiaali- ja koulutoimi

- Paikallinen alue on koulutoimen näkökulmasta tärkein, joten korostuu tarve pienempien vyöhykkeiden lipuille niiden suhteellisen edullisuuden vuoksi. **Eli poiketen kuluttajien näkemyksestä tasahinnoittelu EI ole koulutoimen näkökulmasta paras.**
- Koulutoimella korostuu hintaherkkyys, joka ei yritysasiakkailta ollut niin suuri.
- Koulutoimen ja yritysasiakkaiden osalta molemmille on tärkeää lipun myöntämisen helppous.
- Sipoon ja Kirkkonummen koulutoimen näkökulmasta parhaaksi malliksi koettiin ABC-malli, jossa C+D.
- Espoon ja Vantaan näkökulmasta ABC-malli, jossa B+C koettiin parhaaksi, sillä malli yksinkertaistaisi lippujen myöntämistä huomattavasti.
- Tasahinnoittelu koettiin äärimmäisen selkeäksi, mutta se ei kuitenkaan herättänyt koulutoimen osalta D-vyöhykkeeltä innostusta (Sipoo ja Kirkkonummi), sillä hinta nousee eikä niin laajaa aluetta tarvitsisi myöntää. Poikkeuksena Sipoon sosiaalitoimen edustaja, joka myöntää usein ABCD lippuja asiakkailleen.

Kuntien vanhusneuvostot ja vammaisjärjestöt

- Vanhus- ja vammaisjärjestöjen edustajat keskittyivät antamaan palautetta saavutettavuusasioista – näkövammaiset eivät voi leimata lippua, jalankulun kunnossapidossa puutteita niin että ei pääse sujuvasti talven läpi kulkemaan pysäkille, kuurojen tiedonsaanti huonoa ja toivottiin enemmän viittomakielisiä opastusvideoita.
- Saavutettavuudella koettiin yleisesti olevan enemmän vaikutusta kuin hinnoittelumalleilla ja lipuilla. Poikkeuksena harmitus siitä, ettei eläkeläisalennusta saa kertalipuista, joita käytetään paljon.
- AB-lipun hinnan korotus koettiin kovaksi ja olevan jo nykyään kipurajoilla. Mallit koettiin epärealistisiksi ja tukevan lähinnä uloimpien vyöhykkeiden liikkumista.
- Tasatariffin huonona puolena nähtiin, että lyhyet matkat olisivat hyvin hintavat ja ehdotettiin tämän lisäksi lyhyen matkan (15 min tai 30 min) lippua.
- Näkövammaisille tasatariffi olisi suuri kehitysaskel sillä näkövammaiset voisivat leimata lipun. Koettiin ensimmäiseksi malliksi, joka olisi esteetön.

Mallien eroavuudet käytettävyyden näkökulmasta

Asiantuntija-arviona voidaan todeta

- Vyöhykemallivariaatiot eivät eroa käytettävyydeltään merkittävästi toisistaan. Vaikka malleissa on keskenään eroja vyöhykkeiden määrässä, hinnoittelun ymmärtämisen, lippujen ostamisen ja käyttämisen näkökulmasta eroja ei synny. Ei ole todennäköistä, että vyöhykemallia hieman yksinkertaistamalla, esim. yhden vyöhykkeen vähentämisellä nykyisestä neljän vyöhykkeen mallista kolmen vyöhykkeen malliin, olisi käytännössä merkitystä joukkoliikenteen käyttöön.
- Tasatariffi poikkeaa vyöhykemalleista merkittävästi. Lipun ostamisen yhteydessä ei valita matkustusvyöhykettä, joten malli on käyttäjälle hyvin yksinkertainen. Tasatariffi mahdollistaa myös esim. Tap-In – tyyppisen matkustusoikeuden ostamisen uudenlaisen tuotteistuksen joukkoliikennevälineeseen nousemisen yhteydessä, ainakin kertalippujen osalta. **Tasatariffi saattaisi mahdollistaa nyt kertalippuja käyttävien ja harvoin joukkoliikenteellä matkustavien kohderyhmissä joukkoliikenteen lisääntyvää käyttöä.**

Vaikutus liikkumiseen ja joukkoliikenteen käyttöön kunnittain

Vaikutus liikkumiseen

Matkan lähtöpisteen mukaan

	Matkojen määrän muutos kestävillä kulkutavoilla (kpl)	Joukkoliikennematkojen määrän muutos (kpl)	Automatkojen määrän muutos (kpl)
Helsinki A	-8 000	-210 000	160 000
Helsinki B	-280 000	-460 000	290 000
Helsinki C	15 000	13 000	-15 000
Espoo B	-130 000	-160 000	120 000
Espoo C	330 000	420 000	-370 000
Vantaa B	-60 000	-78 000	48 000
Vantaa C	460 000	570 000	-530 000
Kauniainen	-7 000	-8 000	7 000
Kirkkonummi	350 000	460 000	-370 000
Kerava	340 000	490 000	-380 000
Sipoo C	1 000	2 000	-1 000
Sipoo D	330 000	360 000	-380 000
Tuusula C	4 000	5 000	-5 000
Tuusula D	250 000	290 000	-290 000
Siuntio	16 000	14 000	-17 000
YHTEENSÄ	1 600 000	1 700 000	-1 700 000

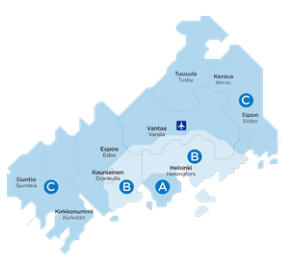
	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	4,00 €	99,00 €
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	3,30 €	74,70 €

Vaikutus liikkumiseen

Matkan lähtöpisteen mukaan

	Matkojen määrän muutos kestävillä kulkutavoilla (kpl)	Joukkoliikennematkojen määrän muutos (kpl)	Automatkojen määrän muutos (kpl)
Helsinki A	-470 000	-1 000 000	500 000
Helsinki B	-190 000	-300 000	240 000
Helsinki C	14 000	13 000	-15 000
Espoo B	-27 000	-23 000	27 000
Espoo C	470 000	660 000	-500 000
Vantaa B	-18 000	-10 000	10 000
Vantaa C	630 000	880 000	-690 000
Kauniainen	-3 000	-2 000	2 000
Kirkkonummi	480 000	610 000	-510 000
Kerava	470 000	630 000	-520 000
Sipoo C	1 000	1 000	-1 000
Sipoo D	440 000	460 000	-510 000
Tuusula C	3 000	3 000	-3 000
Tuusula D	380 000	410 000	-410 000
Siuntio	35 000	27 000	-38 000
YHTEENSÄ	2 200 000	2 300 000	-2 400 000

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,50 €	78,50 €
A B C	3,10 €	64,80 €
A B C	2,40 €	49,80 €
A B C	3,80 €	89,90 €

Vaikutus liikkumiseen

Matkan lähtöpisteen mukaan

	Matkojen määrän muutos kestävillä kulkutavoilla (kpl)	Joukkoliikennematkojen määrän muutos (kpl)	Automatkojen määrän muutos (kpl)
Helsinki A	40 000	110 000	-50 000
Helsinki B	-510 000	-910 000	600 000
Helsinki C	20 000	17 000	-20 000
Espoo B	-167 000	-210 000	180 000
Espoo C	430 000	560 000	-470 000
Vantaa B	-75 000	-98 000	74 000
Vantaa C	550 000	700 000	-630 000
Kauniainen	-12 000	-14 000	12 000
Kirkkonummi	260 000	330 000	-270 000
Kerava	240 000	340 000	-270 000
Sipoo C	1 000	2 000	-10 000
Sipoo D	240 000	260 000	-280 000
Tuusula C	4 000	4 000	-4 000
Tuusula D	180 000	200 000	-200 000
Siuntio	14 000	12 000	-15 000
YHTEENSÄ	1 200 000	1 300 000	-1 300 000

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	4,60 €	115,60 €

Vaikutus liikkumiseen

Matkan lähtöpisteen mukaan

	Matkojen määrän muutos kestävillä kulkutavoilla (kpl)	Joukkoliikennematkojen määrän muutos (kpl)	Automatkojen määrän muutos (kpl)
Helsinki A	-30 000	-330 000	240 000
Helsinki B	-410 000	-690 000	430 000
Helsinki C	18 000	16 000	-19 000
Espoo B	-190 000	-240 000	180 000
Espoo C	410 000	530 000	-460 000
Vantaa B	-90 000	-120 000	73 000
Vantaa C	550 000	690 000	-650 000
Kauniainen	-10 000	-12 000	10 000
Kirkkonummi	520 000	690 000	-560 000
Kerava	520 000	750 000	-570 000
Sipoo C	2 000	2 000	-2 000
Sipoo D	490 000	560 000	-570 000
Tuusula C	5 000	6 000	-6 000
Tuusula D	370 000	430 000	-430 000
Siuntio	24 000	21 000	-26 000
YHTEENSÄ	2 200 000	2 300 000	-2 300 000

Kertalippu 3,40 €

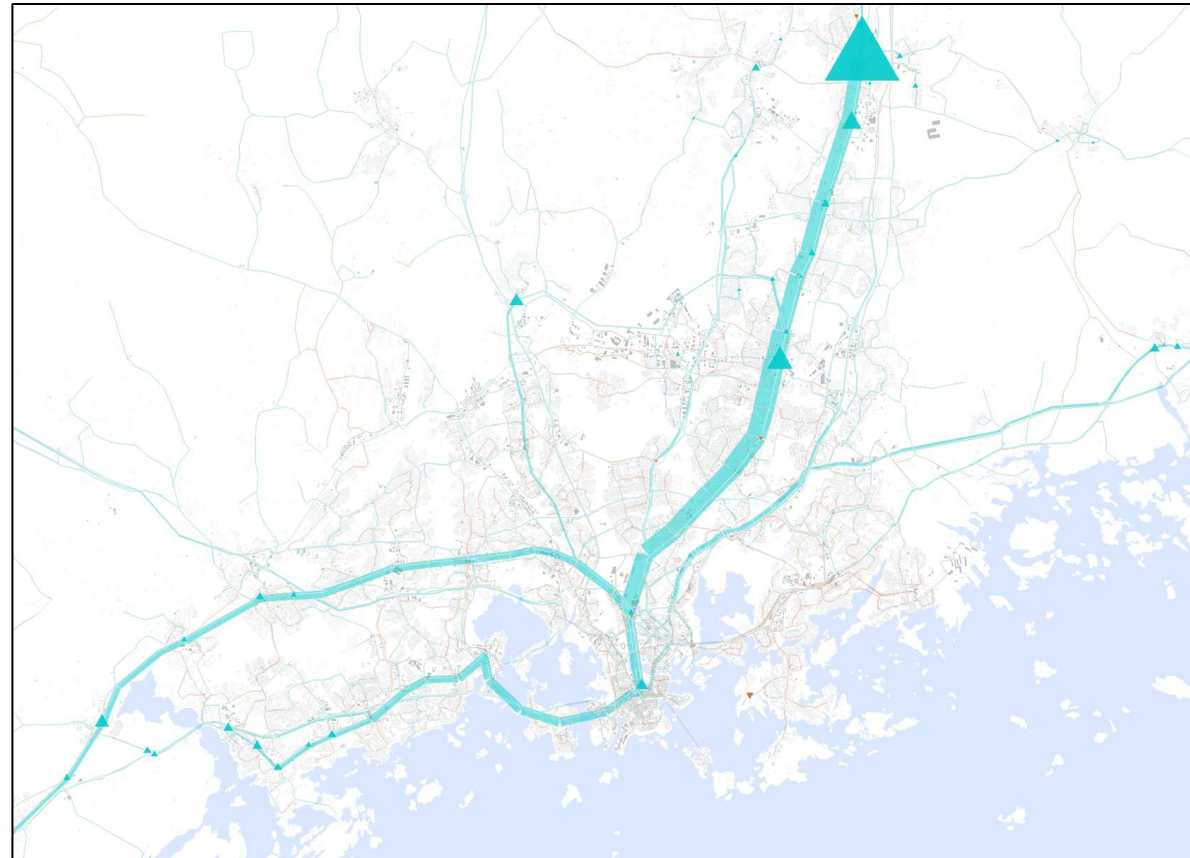
30 vrk kausilippu 75,90 €

Vaikutus joukkoliikenteen kuormitukseen

HSL
HRT

Vaikutus joukkoliikenteen kuormitukseen - AHT

- Aamuhuipputunnin kuormitus kasvaa etenkin pääradalla Keravalta lisääntyvien nousujen seurauksena.
- Espoon raide- ja metroyhteydet kuormittuvat myös enemmän verrattuna nykymalliin.
- Kuormitus lisääntyy myös Tuusulan ja Sipoon bussiyhteyksillä Helsingin suuntaan.
- Kuormituksen vähenemät jakautuvat tasaisemmin Helsingin sisäisille linjoille, eikä mikään erityinen yhteys nouse esille.

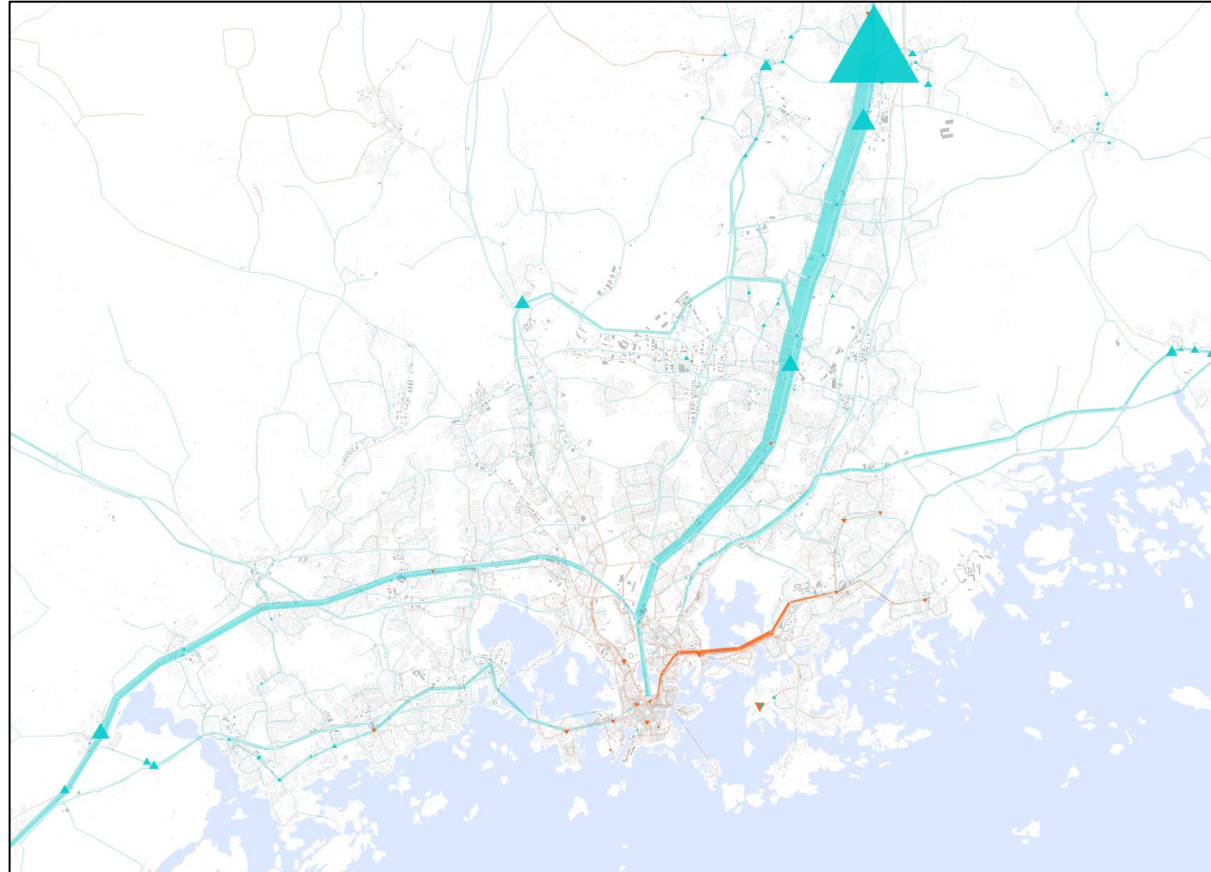
Muutos verrattuna nykyiseen vyöhykemalliin

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	4,00 €	99,00 €
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	3,30 €	74,70 €

Vaikutus joukkoliikenteen kuormitukseen - AHT

- Aamuhuipputunnin kuormitus kasvaa etenkin pääradalla Keravalta lisääntyvien nousujen seurauksena.
- Espoon raide- ja metroyhteyksien kuormitus kasvaa, mutta maltillisesti.
- Kuormitus lisääntyy myös Tuusulan ja Sipoon bussiyhteyksillä Helsingin suuntaan.
- Helsingin sisäiset linjat kuormittuvat vähemmän johtuen kasvaneesta AB-lipun hinnasta. Vaikutus on havaittavissa erityisesti itämetrossa.

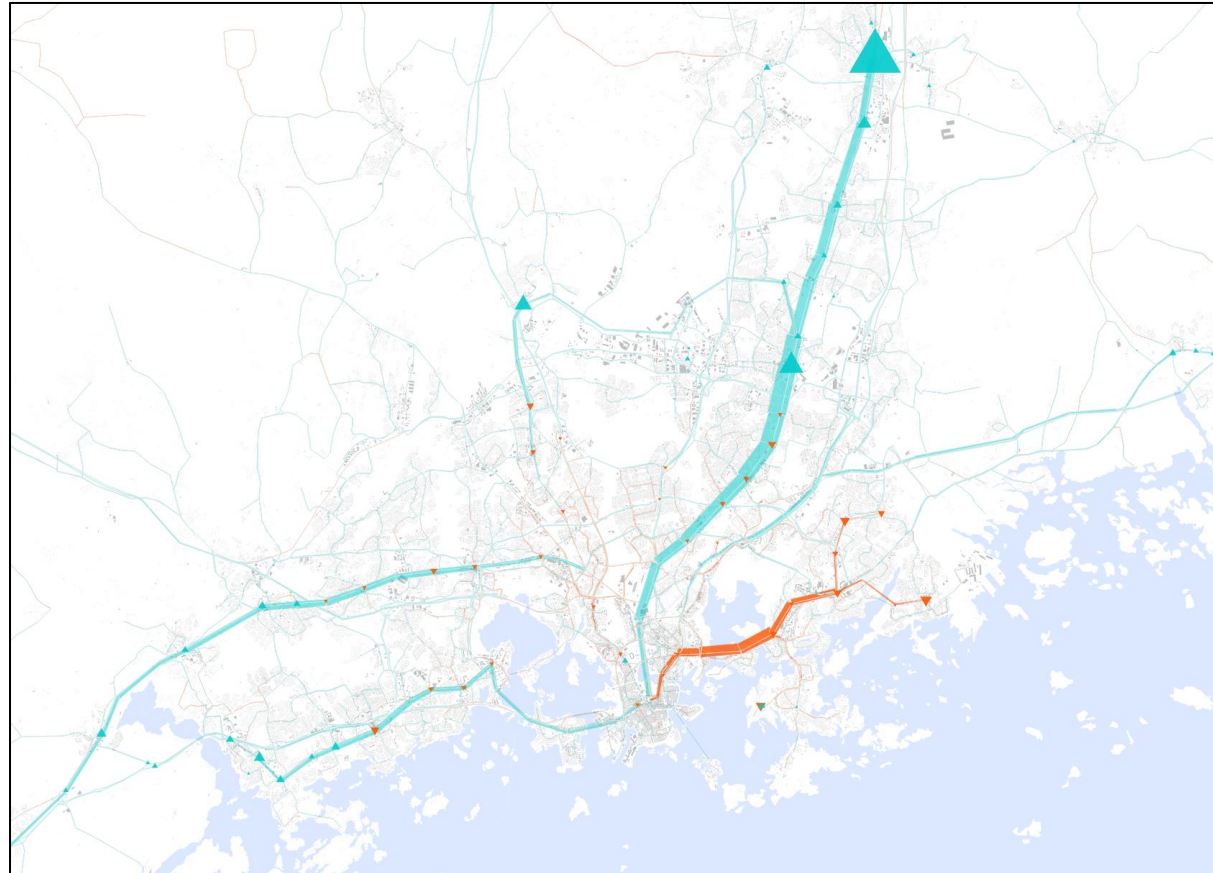
Muutos verrattuna nykyiseen vyöhykemalliin

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,50 €	78,50 €
A B C	3,10 €	64,80 €
A B C	2,40 €	49,80 €
A B C	3,80 €	89,90 €

Vaikutus joukkoliikenteen kuormitukseen - AHT

- Aamuhuipputunnin kuormitus kasvaa etenkin pääradalla Keravalta lisääntyvien nousujen seurauksena.
- Nousut B-vyöhykkeellä olevilta juna- ja metropysäkeiltä laskevat. Tästä huolimatta Espoon raide- ja metroyhteyksien kuormitus kasvaa hieman.
- Helsingin sisäiset linjat kuormittuvat vähemmän johtuen kasvaneesta AB-lipun hinnasta. Vaikutus on havaittavissa erityisesti itämetrossa, jonka käyttöä tämä malli vähentää eniten.

Muutos verrattuna nykyiseen vyöhykemalliin

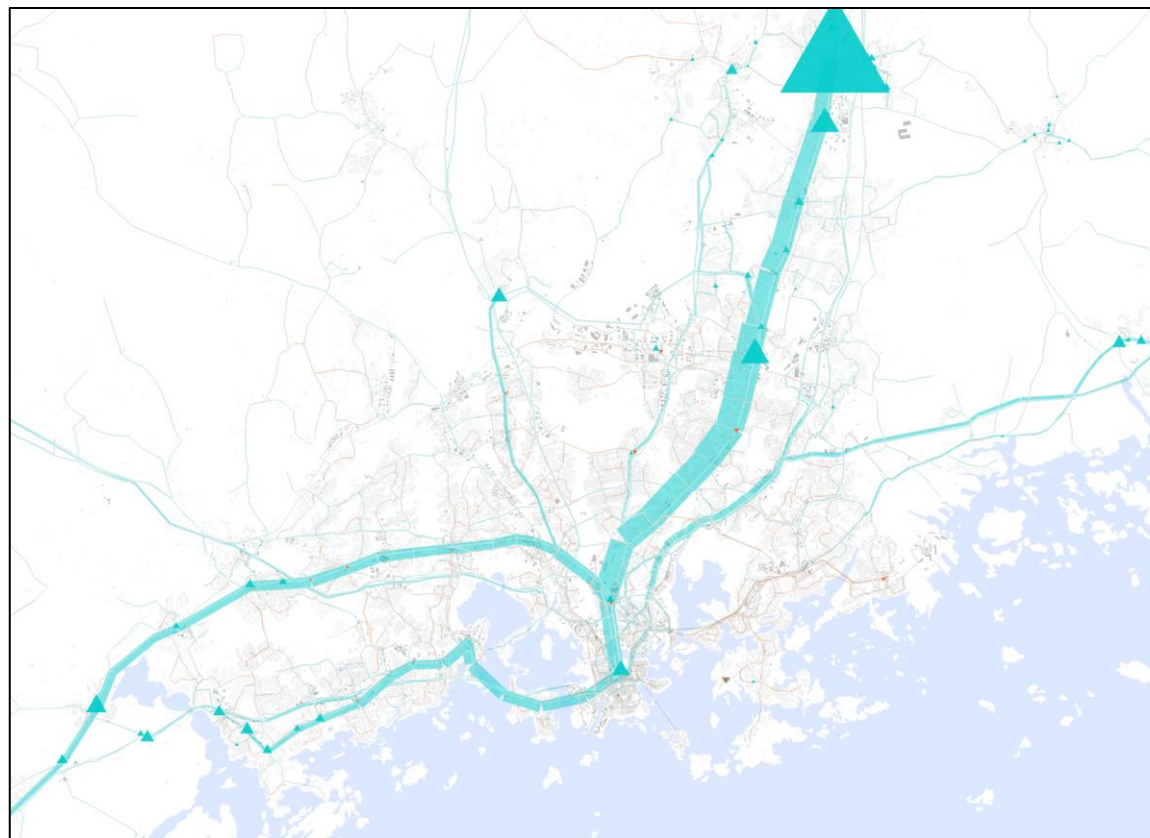
ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,10 €	69,30 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	3,80 €	84,20 €
A B C	4,60 €	115,60 €

Vaikutus joukkoliikenteen kuormitukseen - AHT

- Aamuhuipputunnin kuormitus kasvaa etenkin pääradalla Keravalta lisääntyvien nousujen seurauksena.
- Espoon raide- ja metroyhteyksien kuormitus kasvaa.
- Kuormitus lisääntyy myös Tuusulan ja Sipoon bussiyhteyksillä Helsingin suuntaan.
- Kuormituksen vähenemät jakautuvat tasaisemmin Helsingin sisäisille linjoille, eikä mikään erityinen yhteys nouse esille.
- Nousut lisääntyvät erityisesti D-vyöhykkeeltä.

Muutos verrattuna nykyiseen vyöhykemalliin

Kertalippu	3,40 €
30 vrk kausilippu	75,90 €

Vaikutus kuntaosuuksiin

Arviointimenetelmä

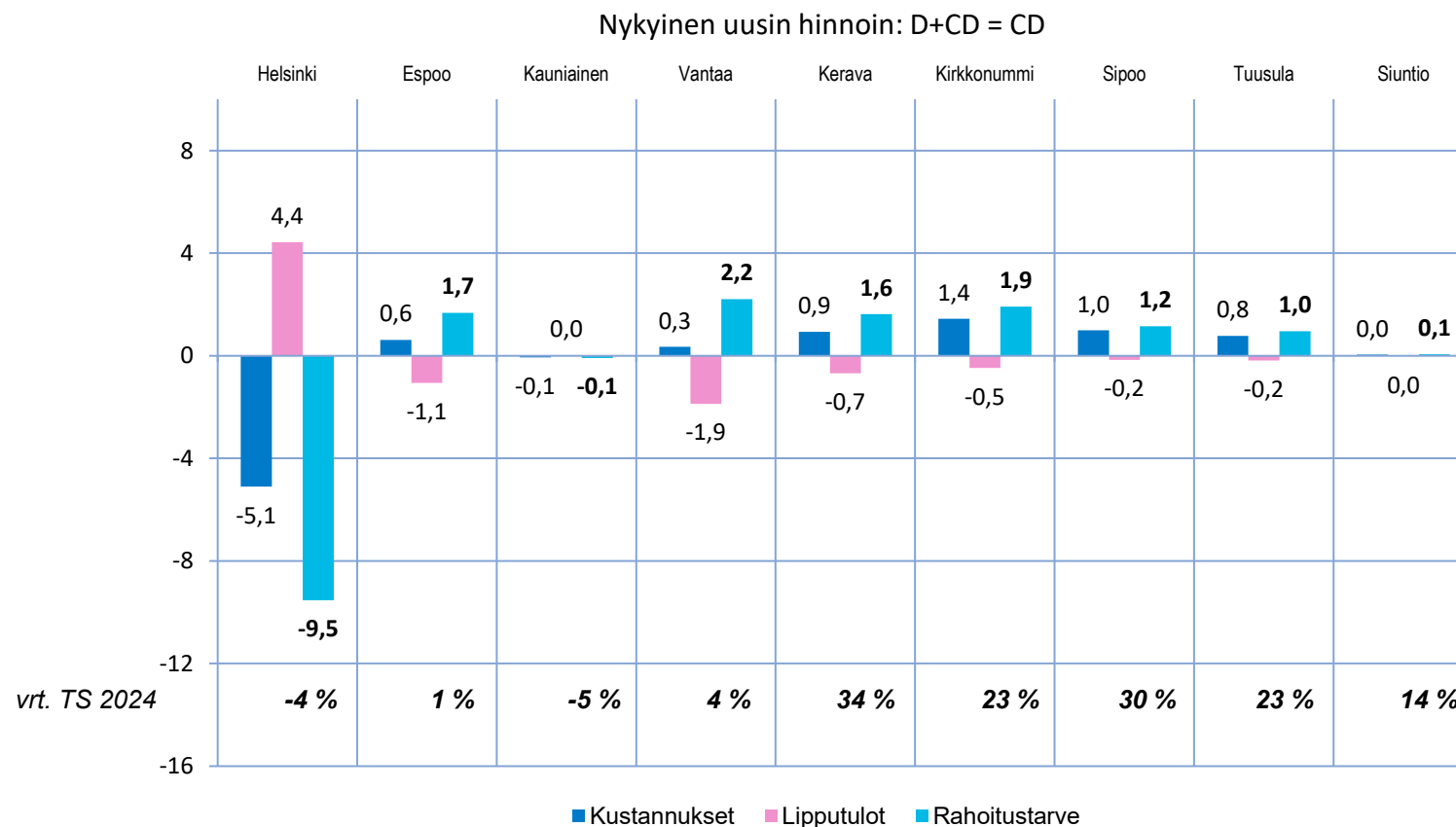
- Kuntaosuudet arvioi Ramboll.
- Tarkastelu on tehty muutosmalliperiaatteella, eli liikennemallilla ennustettujen matkamäärien avulla on laskettu, miten vaihtoehdot vaikuttaisivat kustannusten ja lipputulojen jakaantumiseen 2024 tilanteessa.
- Tarkastelussa on oletettu, että aamuruuhkatunnin aikana alkavat joukkoliikennematkat ja niiden muutos kuvaa riittäväällä tarkkuudella kunkin kunnan asukkaiden matkustustottumusten muutosta. Oletus perustuu siihen, että aamuruuhkassa matkat alkavat tyypillisesti kotoa.
- Käytännössä aamuruuhkan vaihtoehtokohtaiset joukkoliikenteen kysyntämatriisit on sijoiteltu kunta kerrallaan joukkoliikenneverkolla, jolloin on saatu tulokseksi kunnittain ja vaihtoehdoittain linjakohtaiset nousu- ja matkustajakilometrit.

Kustannusten ja tulojen jako

- Kustannus- ja lipputulomuutosten vertailukohtana on käytetty perustilanteen joukkoliikennematkojen määrää ja nykyisiä joukkoliikennelippujen hintoja.
- **Operointikustannusten** jakautumisen muutos on arvioitu linjastoittain kunnittaisten matkustajakilometrien suhteellisten osuuksien muutosten mukaan, paitsi junaliikenne, jossa on otettu huomioon matkustajakilometrien lisäksi myös nousujen suhteellisten osuuksien muutos.
- **Infra- ja yleiskustannukset** jakautumisen muutos on arvioitu linjastoittain kunnittaisten nousujen suhteellisten osuuksien muutosten mukaan.
- **Lipputulojen** muutos on arvioitu kunnittain aamuruuhkassa ko. kunnan alueelta alkavien joukkoliikennematkojen ja lipunhintojen tulon suhteellisen muutoksen mukaan. Koko HSL-alueen lipputulot ovat samat eri malleissa.

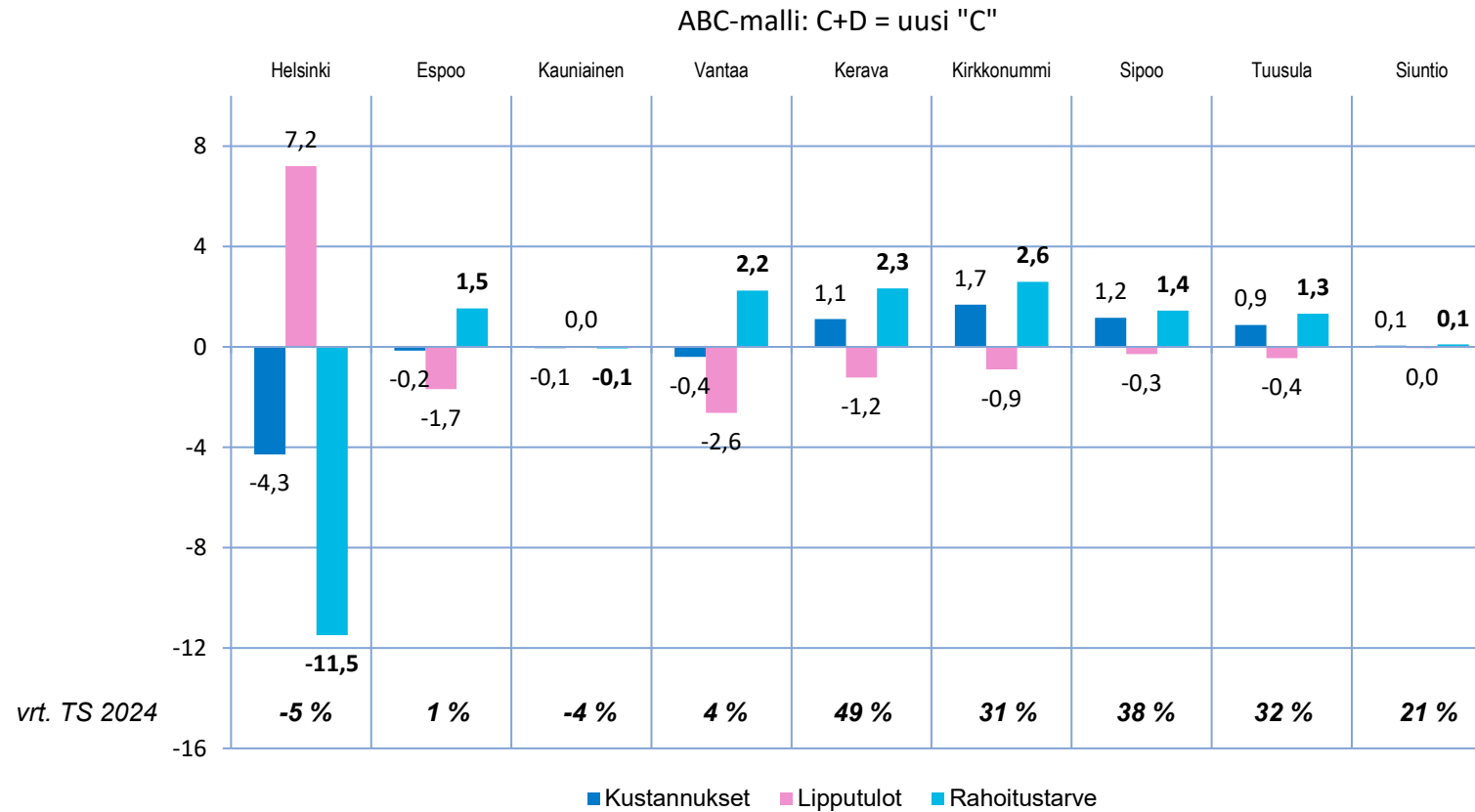
Vaikutus kuntaosuuksiin

	Kertalippu	30 vrk kausilippu
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	4,00 €	99,00 €
A B C D	3,30 €	74,70 €
A B C D	3,40 €	82,50 €
A B C D	3,30 €	74,70 €

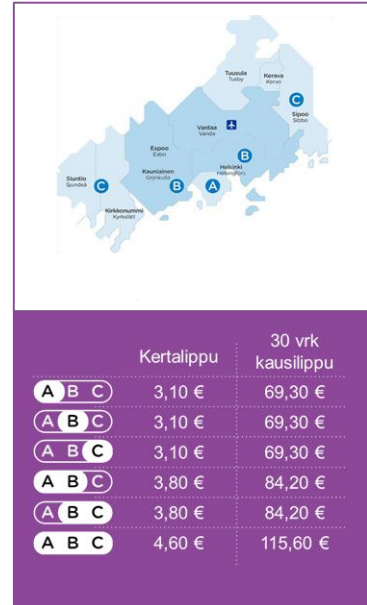
Vaikutus kuntaosuuksiin

ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty C- ja D-vyöhyke

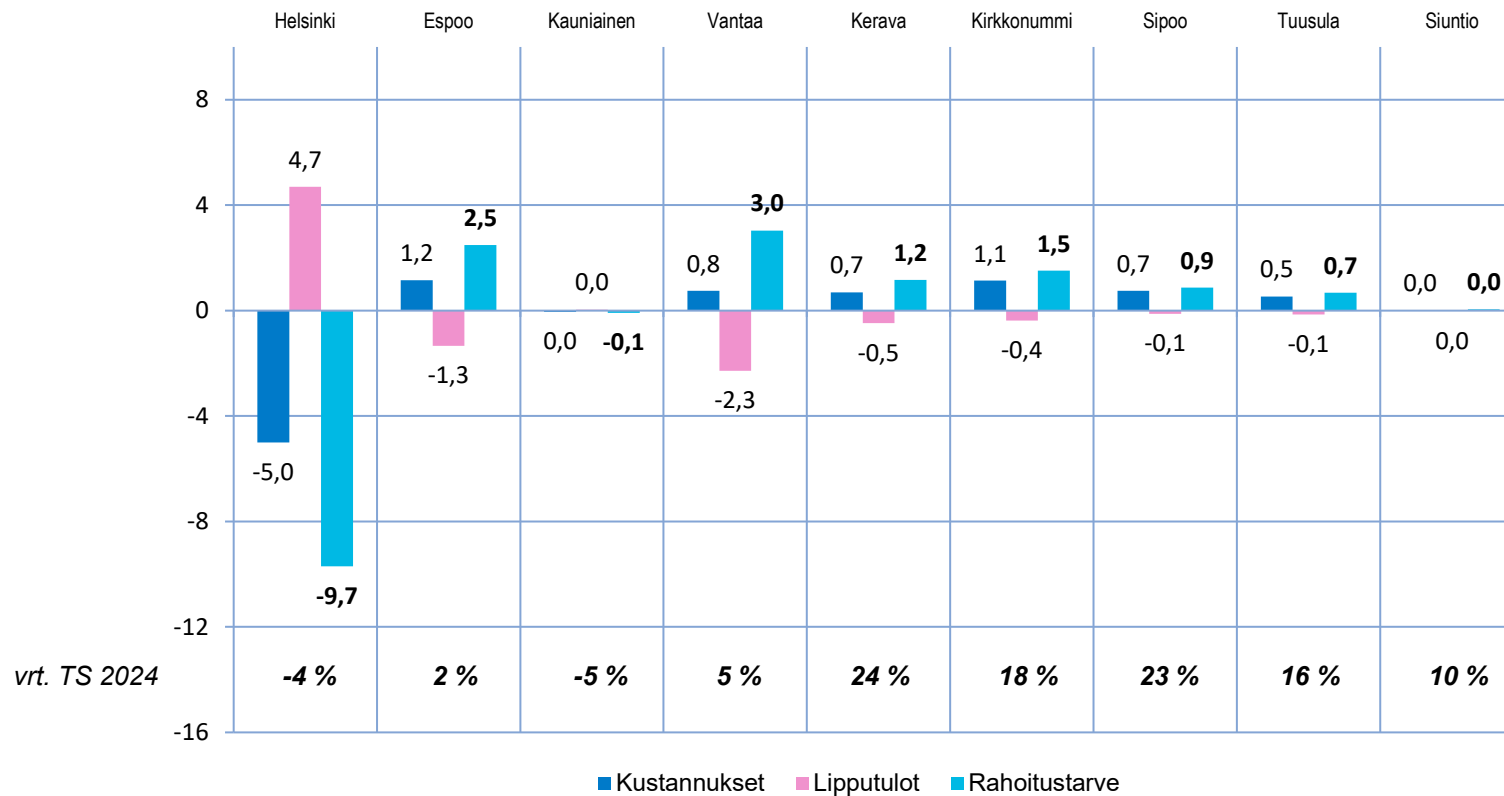

Vaikutus kuntaosuuksiin

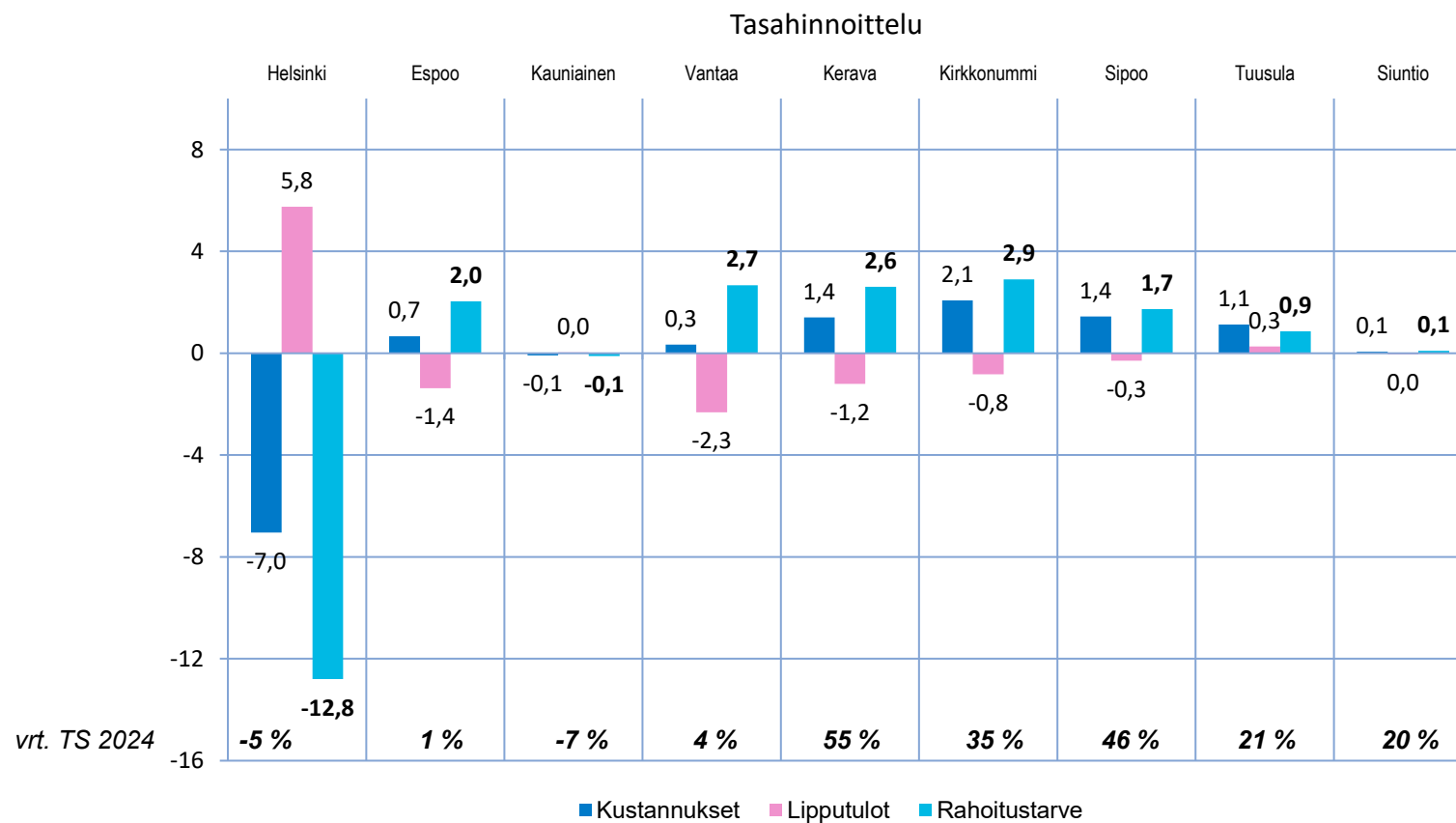
ABC-vyöhykemalli
Yhdistetty B- ja C-vyöhyke

ABC-malli: B+C = uusi "B", D = uusi "C"

Vaikutus kuntaosuuksiin

Kertalippu 3,40 €

30 vrk kausilippu 75,90 €

Vaikutus maankäyttöön

Arviointimenetelmä

- Hinnoittelumallien vaikutusta kuntien paikalliskeskusten maankäyttöön arvioitiin laskemalla esimerkit tariffimuutosten aiheuttamasta joukkoliikenteen hintamuutokset kunkin pääkeskuksen kohdalla
 - Esimerkiksi D-alueella asuva, joka käy AB-alueella töissä, B-alueella asuva, joka käy C-alueella töissä tai AB-alueella asuva, joka käy AB-alueella töissä
- Kokonaishyöty tariffimuutoksesta arvioitiin 30 vuoden laskenta-ajalla ja 3,5 % reaalikorolla.
 - Tällöin esimerkiksi 300 € vuosittainen liikkumiskustannuksen alenema on kokonaisuudessaan 4 600 € arvoinen
- Tämän hyödyn oletetaan siirtyvän paikalliskeskusten asuntojen hintaan, mikä kasvattaa alueen houkuttelevuutta täydennysrakentamiskohteena.
- Seuraavan kalvon arviot hinnoittelumallin vaikutuksesta täydennysrakentamiseen perustuvat näin tehtyihin laskelmiin ja ovat **suuntaa-antavia**.

Suuntaa antava arvio täydennysrakentamisen houkuttelevuuden muutoksesta perustuen asuntojen hintojen muutokseen

Kunta	Paikalliskeskukset, joiden täydennysrakentamisen vetovoima muuttuu	Nykymalli uusin hinnoin	ABC (C+D)	ABC (B+C)	Tasahinnoittelu
Helsinki	Metronvarsi	0	0	0	0
Espoo	B-alueen radan- ja metronvarsi	0	0	0	0
	C-alueen radan- ja metronvarsi	+	+	+	+
Vantaa	Tikkurila	+	+	+	+
	Koivukylä	+	+	+	+
	Kivistö	+	+	+	+
	B-alueen radanvarsi	0	0	0	0
Kauniainen	Asemanseutu	0	0	0	0
Kirkkonummi	Munkinmäki	++	+++	++	++++
Kerava	Keravan keskus	++	+++	++	++++
Sipoo	Söderkulla	++	+++	++	++
Tuusula	Hyrylä	++	+++	++	++++
	Jokela	++	+++	++	++++
Siuntio	Bläsaby	++	+++	++	++++

Alustavan arvion mukaan hintavaikutus HSL-alueella on **hyvin maltillinen**, n. 0-4% positiivinen.

0 = ei vaikutusta

+ - ++++ = positiivisen vaikutuksen suuruus

Alustava

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2023-2025

Talousarvioehdotus vuodelle 2023
Taloussuunnitelmaehdotukset vuosille 2024-2025

HSL:n hallitus 14.6.2022

HSL Helsingin seudun liikenne

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL00520 Helsinki
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja: Mika Nykänen, toimitusjohtaja
 Ilmari Mäkinen, osastonjohtaja
 Maarit Hauskamaa, talouspäälikkö
 etunimi.sukunimi(at)hsl.fi

Sisällysluettelo

1	Toimitusjohtajan esipuhe	2
1.1	Lausuntopyyntö jäsenkunnille	3
1.2	Kuntayhtymän strategia	4
2	Yleisperustelut	6
2.1	Yleinen talouskehitys ja toimintaympäristö	6
2.2	Keskeisiä linjauksia taloussuunnitelman laadinnassa	8
2.3	HSL-alue ja perustehtävä	9
2.4	Organisaatorakenne ja toimintamalli	10
3	Keskeiset strategiset tavoitteemme TTS-kaudella 2023-2025	12
3.1	Strategiset menestystekijät varmistavat tavoitteiden saavuttamisen	12
3.1.1	Kasvu asiakasymmärryksellä	12
3.1.2	Sujuvat matkaketjut	14
3.1.3	Tieto ja osaaminen	16
3.2	Hinnoittelumalli 2024	17
4	Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	19
4.1	Talousarvion sitovuus	19
4.2	Toimintatulot	19
4.2.1	Lipputulot	20
4.2.2	Kuntaosuudet	21
4.2.3	Muut tulot	22
4.3	Toimintamenot	23
4.3.1	Palvelujen ostomenot	23
4.3.2	Henkilöstömenot	27
4.3.3	Muut toimintamenot	28
4.4	Rahoitustuotot ja -kulut	28
5	Investoinnit ja poistot	30

Liitteet:

Liite 1: Tuloslaskelma 2023-2025

Liite 2: Rahoituslaskelma 2023-2025

Liite 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Liite 4: Kuntaosuuslaskelmat ja kuntaosuuksien laskentaperusteet

Liite 5: Suoritteet ja tunnusluvut 2010-2025

Liite 6: Dokumentissa käytetyt lyhenteet

Liite 7: Hinnoittelumallien vaikutukset (erillinen liite)

1 Toimitusjohtajan esipuhe

HSL:n uusi strategia hyväksyttiin yhtymäkokouksessa tammikuussa 2022. Hyvässä yhteistyössä koko henkilöstön ja hallituksen kanssa valmisteltu strategia määrittelee meille selkeän suunnan. Visio-
namme on olla vuonna 2030 kestävä liikumisen johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Alku-
vuonna olemme aloittaneet markkinoilla loitonneiden strategiatavoitteiden tavoittelun sekä uudistaneet
organisaatorakenteemme ja toimintamallimme. Näillä toimenpiteillä haluamme varmistaa edellytykset
saavuttaa vuodelle 2025 asetetut poikkeuksellisen kunnianhimoiset strategiset tavoitteet, jotka liittyvät
talouden tervehdyttämiseen, asiakkaiden paluuseen joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentämiseen.

Koronapandemia iski raskaasti hyvällä kasvu-uralla olleeseen joukkoliikenteen käyttöön. Palautumi-
nen joukkoliikenteen pariin on alkanut vähitellen kevään aikana, mutta matkustajamäärän ennustetaan
jäävän koko vuonna neljänneksen pienemmäksi kuin ennen pandemiaa. Lisäksi meneillään on liikku-
misen systeeminen muutos, joka on HSL-alueella suuri ja poikkeaa muusta Suomesta. Joukkoliiken-
teen matkustajamäärien arvioidaankin teknisen ennusteen perusteella jäävän vuonna 2025 strategian
tavoitteesta ja alittavan ennätysvuoden 2019 määrät yhdeksällä prosentilla. Valmistella olevan tuotta-
vuusohjelman toimenpiteillä ja oman liiketoiminnan parantamisella pyrimme kuitenkin määrätietoisesti
400 miljoonan nousun tavoitteeseen vuonna 2025. Tavoitteen saavuttaminen vaatii kovaa työtä ja roh-
keutta uudistua kaikilta osapuolilta.

Suunnitelmakautta leimaa kaupunkien päätöksistä johtuvien infra- ja operointikustannusten nopea
nousu. Merkittävimmät ovat Länsimetron jatkeen ja Raide-Jokerin käyttöönotto sekä kaupunkiraitiotien
laajennukset Helsingissä. Jatkossa uudet merkittävät joukkoliikenneinvestoinnit kasvattavat HSL:n inf-
rakustannuksia ja vaikuttavat osaltaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoihin. Nämä HSL:lle käytän-
nössä kiinteät kustannukset eivät kaikissa tapauksissa lisää asiakkaita tai lipputulota. Valmistuvat suu-
ret infrahankkeet luovat painetta korottaa lippujen hintoja tai kasvattaa kuntien rahoitusosuutta, mikäli
palvelutaso halutaan säilyttää. Joukkoliikenneinfrastruktura maksettavat korvaukset kasvavat reilulla 40 pro-
sentilla strategiakauden loppuun mennessä. Infrakorvaukset nousevat 210 milj. euroon kun vuonna
2022 infrakorvauksia maksetaan 147 milj. euroa. Samaan aikaan myös liikennöinnistä maksettavat
operointikustannukset kasvavat 597 milj. euroon eli kasvua on noin 60 milj. euroa verrattuna vuoden
2022 ennusteeseen. Pelkästään infra- ja operointikustannukset kasvattavat HSL:n kustannuksia vuo-
teen 2025 mennessä yhteensä reilut 120 milj. euroa verrattuna kuluvan vuoden kustannuksiin.

Joukkoliikenne edistää osaltaan alueen kestävä kehitystä. Se on itsesään kestävä liikkumismuoto, ja
tavoitteenamme on vuonna 2035 päästötön joukkoliikenne. Sähköbussien määrän kasvu ja biodieselin
lisääntyvä käyttö vievät kohti strategiamme vuoden 2025 päästövähennystavoitetta. Kestävien kulku-
muotojen edistäminen on keskeistä myös hinnoittelumalleja arvioitaessa.

Poikkeukselliset ajat jatkuvat, kun kuluvaa vuotta leimaa pandemian vaikutusten lisäksi Ukrainan sota
ja siitä johtuva korkea polttoaineiden ja sähkön hinta. Yhteensä näiden hinnankorotusten ennustetaan
lisäävän tänä vuonna kustannuksia 25 miljoonaa euroa. Vielä 2022 merkittävä taloutemme tasapainot-
taja ovat valtion koronatuotet ja avustukset, joilla kompensoidaan matkustajamääristä aiheutuvaa lippu-
tulomenetystä. Syksyllä valmistuvassa tuottavuusohjelmassa keskitytään tarkastelemaan ja selvittä-
mään toimenpiteitä, joilla pystytään tasapainottamaan taloutta ja saavuttamaan strategiakaudella ha-
luttu tasapaino kuntaosuuden tason ja muun tulorahoituksen välillä. Tuottavuusohjelman tavoitteena
on tunnistaa keinoja, joilla tuottavuutta parannetaan pidemmällä tähtäimellä, pysyviä, rakenteellisia
uudistuksia toteuttamalla.

Kaikki toiminta HSL:ssä tähtää strategisten tavoitteiden saavuttamiseen vuonna 2025. Hyvien palvelujen, asiakkailta saatavien lipputulojen ja kuntaosuuksien toimivan tasapainon ytimessä on liiketoiminnan tuloksellisuuden parantaminen. Se onnistuu vain hyvällä yhteistyöllä henkilöstömme, jäsenkuntien, muiden viranomaisten, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Haluankin kiittää kaikkia tahoja tähänastisesta yhteistyöstä. Vain yhdessä voimme onnistua.

Mika Nykänen
toimitusjohtaja

1.1 Lausuntopyyntö jäsenkunnille

Perussopimuksen mukaisesti HSL:n taloussuunnitelma ajoittuu kolmelle seuraavalle toimintavuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi ja hallituksen laatimasta ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot, jotka liitetään yhtymäkokoukselle annettavaan ehdotukseen. Alustava taloussuunnitelma toimitetaan lausunnot jäsenkunnille perussopimuksen mukaan viimeistään 15. kesäkuuta yhdessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvion kanssa. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelman, tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat. Jäsenkuntien tulee perussopimuksen mukaan antaa lausuntonsa viimeistään 31. elokuuta.

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa toteutetaan strategian linjauksia ja tavoitteita. Talousarviovuosi on ensimmäinen vuosi kolmea vuotta varten laadittavasta taloussuunnitelmasta. Talousarviossa määritellään vuosittaiset kuntayhtymän tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi käytettävissä olevat voimavarat. Lisäksi toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kuntayhtymän vastuulle säädetty tehtävät.

Lausuntopyyntö 2023-2025

HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025 sekä kannanottoa erityisesti seuraavista asioista:

1. Toimintasuunnitelma

- HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan
- Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin

2. Taloussuunnitelma

- Lipputulotavoitteet TTS-kaudella
- Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin
- Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella

3. Hinnoittelun kehittäminen

- Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehdoista

1.2 Kuntayhtymän strategia

HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestäväään kasvuun on hyväksytty yhtymäkokouksessa tammikuussa 2022. Visionamme on olla vuonna 2030 kestävä liikunnan johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Johdamme seudun kaupunkiliikenteen ekosysteemin kehittämistä omia vahvuuksiamme hyödyntämällä ja hakemalla koko seudulle parhaita ratkaisuja. Mahdollistamme sujuvan liikunnan koko seudulla. Toimimme alustana innovaatioille ja kehittämiselle, mutta emme toteuta kaikkea itse. Vahva yhteistyö on onnistumisemme ja seudun elinvoimaisuuden edellytys. Raken-
namme lisäarvoa tuottavia kumppanuussuhteita saumattoman liikenteen mahdollistamiseksi.

Arvot ohjaavat valintojamme, kun pyrimme kohti kunnianhimoisia tavoitteitamme. Uuden strategian mukaiset arvomme ovat:

- **Olemme luottamuksen arvoisia:** Luotamme toisiimme ja meihin voi luottaa. Pidämme antamamme lupaukset ja toimimme vastuullisesti niin taloudellisesti, ekologisesti kuin sosiaalisesti. Toimintamme on johdonmukaista ja avointa.
- **Uudistamme rohkeasti:** Uudistamme ja uudistumme asiakastarpeita kuunnellen. Kehitämme osaamistamme ja asiakasymmärrystämme. Kokeilemme rohkeasti vaihtoehtoisia toimintatapoja ja meillä on lupa oppia myös virheistämme.
- **Onnistumme yhdessä:** Haluamme onnistua yhdessä. Olemme sitoutuneita yhteisiin tavoitteisiimme ja vastaamme niiden saavuttamisesta yhdessä ja yksilöinä. Kuuntelemme, kommunikoimme ja jaamme tietoa aktiivisesti.

Kuva 1: HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestäväään kasvuun

Meillä on **neljä strategista tavoitetta, joissa korostuvat talouden tervehdyttäminen, asiakkaiden paluu joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentäminen:**

- Kohti päästötöntä joukkoliikennettä

- Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa
- Kustannustehokas joukkoliikenne
- Tasapainoinen talous

2 Yleisperustelut

2.1 Yleinen talouskehitys ja toimintaympäristö

Yleinen talouskehitys

Suomen BKT:n arvioidaan kasvavan 1,5 % vuonna 2022, BKT kasvaa 1,7 % vuonna 2023 ja 1,5 % vuonna 2024. Reaktiona Venäjän hyökkäykselle Ukrainaan länsimaat ovat asettaneet taloussankotteita Venäjälle, minkä seurauksena Suomen talouskasvu hidastuu. Kuluttajahintojen nousun seurauksena BKT:n kasvu hidastuu, kun kotitalouksien ostovoima heikkenee ja yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu. Valtiovarainministeriö olettaa ennusteessaan, että nyt olemassa olevat Venäjään kohdistuvat sankotteet jäävät voimaan puolin ja toisin. Keskeistä talouden kannalta on, että raaka-aineiden ja energian saatavuus Venäjältä Eurooppaan häiriintyy, mutta ei keskeydy.

Koronakriisin helpotettua Suomen julkisen talouden rahoitusasema on kohentunut ripeästi suotuisan taloustilanteen vetämänä. Julkinen talous vahvistuu lyhyellä aikavälillä, mutta alkaa myöhemmin heiketä. Taloudellinen aktiivisuus hidastuu ja pandemian torjumisen jälkeiset varautumis- ja tukitoimet heikentävät julkista taloutta. Väliaikaiseksi ennustettu inflaatio on kevään 2022 kiihtynyt ja häiriöt talouden tarjontapuolella nostavat hintapaineita entisestään. Markkinat odottavat Euroopan keskuspankilta koronnostoja. Toukokuussa korkomarkkinoilla reaalkorot ovat nousseet, mutta nimelliset korot ovat laskeneet selvästi pidemmän aikavälin inflaatio-odotusten laskiessa. Keskuspankit taiteilevat nyt yhä nopeana jatkuvan inflaation ja kohoavien taantumariskien välillä.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan nostaa monien valmiiksi kalliiden raaka-aineiden hintoja, mikä heijastuu laajasti yritysten kustannuksiin ja yhä enemmän myös kuluttajahintoihin. Suomessa inflaation kiihtyminen on toistaiseksi perustunut pitkälti energiaan eli ennen kaikkea bensiinin ja sähkön hintojen nousuun. HSL:n talouteen vaikuttavat erityisesti bussiliikenteen käyttämän dieselin hinnannousu sekä korkea sähkön hinta. Henkilöautoilun muuttuvat kustannukset ovat nousseet melko tasaisesti BKT:n tahdissa. Erityisesti sähköautojen yleistymisen (vuosiin 2030-2040 mennessä) tarkoittaa nykykehityksellä autoilun keskimääräisten kustannusten laskua samoin kuin liikenteen verotulojen laskua. Joukkoliikenteen kustannukset ovat nousussa ja matkustajamäärät ja lipputulot ovat vasta hitaasti palautumassa koronan aiheuttaman romahduksen jälkeen.

Venäjän hyökkäys on muuttanut perustavanlaatuisesti myös Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristöä. On todennäköistä, että kyber- ja informaatio-operaatiot lisääntyvät myös kuntatason toimijoita kohtaan. Venäjän eristäminen läntisestä maailmasta muuttaa Suomen geotaloudellista asemaa. Kilpailu kansainvälisistä osaajista ja investoinneista voi vaikeutua, mikä saattaa pitkällä aikavälillä heikentää myös Helsingin seudun vetovoimatekijöitä.

Helsingin seudun asukkaat, asuminen ja elinkeinoelämä

Helsingin seudulla asuu runsaat 1,5 miljoonaa ihmistä. Koronavirusepidemian käynnistyttyä vuonna 2020 väestönkasvu hidastui pääkaupunkiseudulla ja nopeutui kehyskunnissa. Vuodesta 2020 vuoteen 2021 kehysalueen väestö kasvoi 1,1 % ja pääkaupunkiseudun väestö 0,7 %. Helsingin seudulla väestö kasvoi 0,8 %.

Helsingin seudun väestö ikääntyy. 65 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut seudulla jaksolla 2000–2021 11 %:sta 17 %:iin. Ikärakenne on muuttunut maltillisemmin pääkaupunkiseudulla kuin kehyskunnissa, todennäköisesti mm. maahanmuuton vuoksi. Vieraskielisten asukkaiden osuus Helsingin seudun väestöstä kasvaa. Vuonna 2021 17 % seudun väestöstä oli vieraskielisiä. Pääkaupunkiseudulla vieraskielisten osuus oli 19 % ja kehyskunnissa 8 %. Suurimman vieraskielisten ryhmän muodostavat venäjänkieliset. Seuraavaksi suurimmat kieliryhmät ovat viro, arabia ja somali.

Työllisiä on n. 800 000 ja työttömiä noin 83 000. Työllisten osuus on kasvoi vuonna 2021 4,7 %. Työllisyysaste on Helsingin seudulla korkeammalla kuin kertaakaan 30 vuoteen. Yritykset tarvitsevat erityisesti maisteri- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita työntekijöitä. Uudellamaalla yritysten toimintaa rajoittaa pula osaavasta työvoimasta sekä raaka-aineiden ja komponenttien hintojen nousu, toimitusvaikeudet ja kohonneet kuljetuskustannukset. Koronan vaikutukset painavat edelleen Helsingin seudun tuotantoa.

Lähitulevaisuudessa on syytä ottaa huomioon erityisesti seudun muuttoliikkeen suuntautuminen toisin kuin ennen pandemiaa sekä Helsingin seudun kilpailukykyyn ylläpitäminen.

MAL-työssä on selvitetty koronan vaikutuksia muuttoliikkeeseen. Sen mukaan Helsingin ja muun pääkaupunkiseudun muuttovoitot ovat vaihtuneet pandemian aikana muuttotappioiksi. Muuttotappiot ovat olleet erityisen suuria vuonna 2021, mutta Helsingin kaupunki kärsi tappioita jo vuonna 2020. Helsingin sekä muun pääkaupunkiseudun heikkenemistä selittää ensisijaisesti merkittävästi lisääntyneet lähtömuutot. Helsingissä tulomuuttojen määrä ei ole juuri muuttunut aiemmasta, mutta muulla pääkaupunkiseudulla tulomuuttojen määrä on kasvanut, vähentäen muuttotappioita. Kuuma-kuntien muuttovoitot ovat kasvaneet pandemia-aikana merkittävästi. Taustalla vaikuttaa etenkin tulomuuttojen määrän kasvu. Toisaalta Kuuma-kunnista on myös muutettu tavallisempaa enemmän pandemia-aikana.

MAL 2023:n osana tehty Helsingin seudun kilpailukyky –selvityksessä Helsingin seutua verrattiin viiteen muuhun Itämeren alueen kaupunkiseutuun. Vertailun tuloksena Tukholman seutu oli kilpailukykyisin ja sen kintereillä Oslon ja Kööpenhamina-Malmön kaupunkiseudut. Helsingin kaupunkiseutu oli neljäntenä selkeästi kolmen kärkeä jäljessä. Helsingin seudun vahvuudet suhteessa verrokkeihin liittyvät teknologiateollisuus- ja startup-vetoiseen innovatiivisuuteen, tasa-arvoon sekä hyvään työelämän ja vapaa-ajan tasapainoon.

Helsingin seutu on tulosten mukaan onnellinen, turvallinen ja terveellinen ympäristö ja onnistunut välttämään segregaatiota verrokkeikaupunkiseutuja paremmin. Petrattavaa Helsingin kaupunkiseudulla on erityisesti tuottavuudessa ja innovaatiokyvykkyydessä ja niihin oleellisesti liittyvässä nettomaahanmuutossa. Helsingin seutu on vertailluista alueista ainoa, missä asukaskohtainen bruttokansantuote on laskenut 2010-luvulla. Lisäksi alueen työllisyys on alhaisin ja työttömyys korkein. Koulutetun työvoiman saatavuudessa sekä tutkimus- ja kehitysmenoissa Helsingin seutu on pohjoismaisten verrokkien hännänhuippu.

Kestävään kehityksen liittyvissä kysymyksissä Helsingin seutu on myös selkeällä takamatkalla: hiilinieluja ja suojeltuja alueita on verrokkeja vähemmän ja hiilineutraaliustavoitteet ovat pohjoismaista keskikastia.

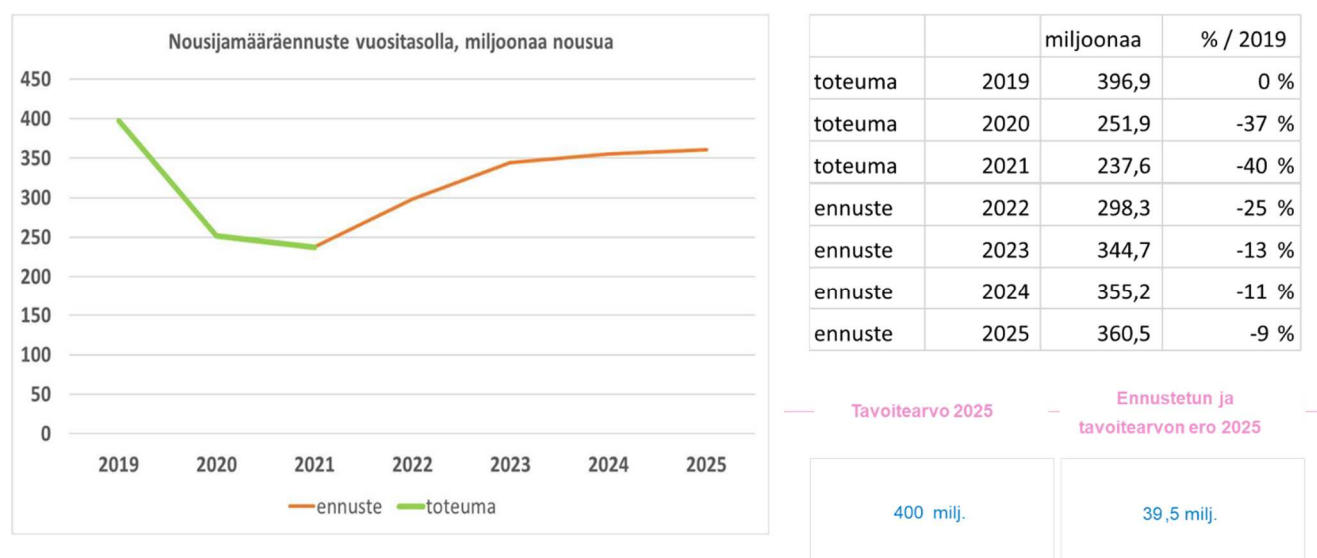
Lähteet: Covid 19- pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, Kuntarahoituksen, Eduskunnan ja valtiovarainministeriön ajankohtaiskatsaukset, MAL 2023 kilpailukyky selvitys, COVID-19 pandemian vaikutukset muuttoliikkeeseen, tilastotarkastelu.

2.2 Keskeisiä linjauksia taloussuunnitelman laadinnassa

HSL:ssä on valmisteltu kevään aikana **tuottavuusohjelmaa**, joka valmistuu syksyllä 2022. Tuottavuusohjelmassa keskitytään tarkastelemaan ja selvittämään toimenpiteitä, joilla pystytään tasapainottamaan taloutta ja saavuttamaan strategiakaudella haluttu tasapaino kuntaosuuksien keskimääräisen tason ja muun tulo-rahoituksen välillä.

Tuottavuusohjelman tavoitteena on tunnistaa keinoja, joilla tuottavuutta parannetaan pidemmällä tähtäimellä, pysyviä, rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla. Tuottavuuden kehittämisellä ei haeta automaattisesti kustannusten karsimista tai palvelutason heikennyksiä. Tuottavuutta voidaan parantaa myös panostuksilla tärkeiksi havaittuihin hankkeisiin tai kohteisiin. Tuottavuuden parantamisella haetaan laajemmin esimerkiksi priorisointia, tuottavuutta parantavia toimenpiteitä nykyisillä resursseilla ja myös kokonaan uusia avauksia. Tuottavuusohjelmassa jo alustavasti tunnistettuja toimenpiteitä on sisällytetty TTS-vuosien talouslaskelmiin.

Joukkoliikenteen matkustajamäärien arvioidaan jäävän vuonna 2025 strategian tavoitteesta ja alittavan vuoden 2019 määrät yhdeksällä prosentilla. Alustavan TTS-esityksen taloussuunnitelman tavoitteisiin pyritään pääsemään tuottavuusohjelmassa määritellyillä toimenpiteillä, joilla strategian tavoitteet pyritään saavuttamaan strategiakauden loppuun mennessä.

Kuva 2: Nousijamääräennuste

TTS-kaudelle asetettu **lipputulotavoite edellyttää lippujen hintoihin tehtäviä korotuksia, alennusryhmien ja vapaan matkustusoikeuden tarkastelua jo vuonna 2023.** Pidemmällä tähtäimellä uuden hinnoittelumallin yhtenä tavoitteena on löytää strategian lipputulotavoitetta tukeva, parhaiten kestäviä kulkumuotoja edistävä ja samalla asiakkaillemme suotuista hinnoittelumalli. Muita uusia tulolähteitä etsitään esimerkiksi mainostuloista, mutta merkittäviä tuloksia saadaan vasta TTS-kauden lopulla.

Liikenteessä on tehty säästötoimenpiteitä koko korona-ajan ja jo päätettyjä toimenpiteitä jatketaan TTS-kaudella järjestelmämuutosten rinnalla. Pelkkä lisäsäästöjen tekeminen ei kuitenkaan auta matkustajia palaamaan liikenteeseen, vaan säästöt saattavat palvelutason heikentyessä liikaa johtaa jopa lipputulojen menettämiseen ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden pienenemiseen. Tasapainoinen

talous on yksi keskeisimmistä strategiakauden tavoitteista, ja Yhtymäkokous on myös edellyttänyt etsimään toimenpiteitä, joilla päästään lähemmäs kuntakohtaista tasapainoa. Tuottavuusohjelman laatimisen yhteydessä onkin tunnistettu tarve vahvaan asiakas- ja markkinaymmärrykseen perustuville alueellisille linjastotarkasteluille ja linjaston optimoinnille.

Linjastotarkastelut on tarkoitus aloittaa syksyn 2022 aikana ja mahdolliset tarjonnan muutokset voidaan ottaa käyttöön vaiheittain strategiakauden aikana. Linjastotarkastelujen yhteydessä tarkastellaan kriittisesti myös nykyisiä palvelutasoluokituksia, joita muutetaan tarvittaessa markkinaymmärryksen perusteella. Asiakastarpeet ja joukkoliikenteen markkinatilanne voivat vaihdella paljonkin alueittain ja myös isommat muutokset nykyisiin palvelutasoluokkiin ovat mahdollisia palvelutason optimoimiseksi. Strategiset tavoitteet ohjaavat linjastotarkastelujen tavoiteasetantaa ja tavoitteena onkin tuottaa mahdollisimman hyvin asiakastarvetta vastaavaa, kustannustehokasta joukkoliikennepalvelua. HSL:n linjastosuunnittelun osallisuuden periaatteet muodostavat lähtökohdat asukkaiden, sidosryhmien ja omistajakuntien kanssa tehtävälle yhteissuunnittelulle.

Jäsenkuntien subventiotaso pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti vastaamaan omistajien tahotilaa ja strategiatavoitetta asettuen keskimäärin 50-55 %:iin. TTS-suunnitelmassa TTS-kauden lopulla 2025 subventio on keskimäärin 54 %.

PKS-omistajaohjauksen tavoitteena oleva **kuntakohtaisen subvention toteutuminen 50 %:in tasossa on mahdotonta kuntakohtaisesti toteuttaa.** Kuntakohtaiseen subventiotasoon vaikuttaa merkittävästi joukkoliikenteen palvelutaso ko. kunnassa, joukkoliikenteen käyttö (lipputulot) sekä investoinnit joukkoliikenneinfraan, joiden kustannukset laskutetaan HSL:ltä käyttökorvauksina ja jotka edelleen rasittavat kuntaosuuksia ja luovat painetta lipun hintojen korotuksille. Esimerkiksi Länsimetron 2-vaiheen ja Raidejokerin valmistuessa, HSL:ltä laskutettavat infran käyttökorvaukset kasvavat merkittävästi kasvattaen HSL:n toimintakuluja, joista edelleen noin puolet katetaan lipputulolla ja toinen puoli kuntaosuuksina.

2.3 HSL-alue ja perustehtävä

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymään kuuluu yhdeksän jäsenkuntaa: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Siuntio ja Tuusula. Perussopimuksen mukaan HSL voi laajentua kattamaan Helsingin seudun 14 kuntaa. HSL vastaa liikennejärjestelmäsuunnittelusta näiden 14 kunnan ja Siuntion alueella.

Kuntayhtymän toimintaa voidaan laajentaa myös Helsingin seudun ulkopuolisiin kuntiin siten, että kuntayhtymä tekee ao. kunnan kanssa yhteistyösopimuksen kunnan joukkoliikenteen järjestämisestä. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä mahdollisten uusien jäsenkuntien liittymisten kustannuksia TTS-kaudella.

HSL:n perustehtäviä ovat:

- Vastata Helsingin seudun liikenne-järjestelmäsuunnitelman laatimisesta (HLJ).
- Suunnitella ja järjestää toimialueensa joukkoliikenteen ja edistää sen toimintaedellytyksiä.
- Hankkia bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliikennepalvelut.
- Hyväksyä joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä joukkoliikenteen taksat.
- Vastata joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta.

- Järjestää lippujen myynnin ja vastata matkalippujen tarkastuksesta.

2.4 Organisaatorakenne ja toimintamalli

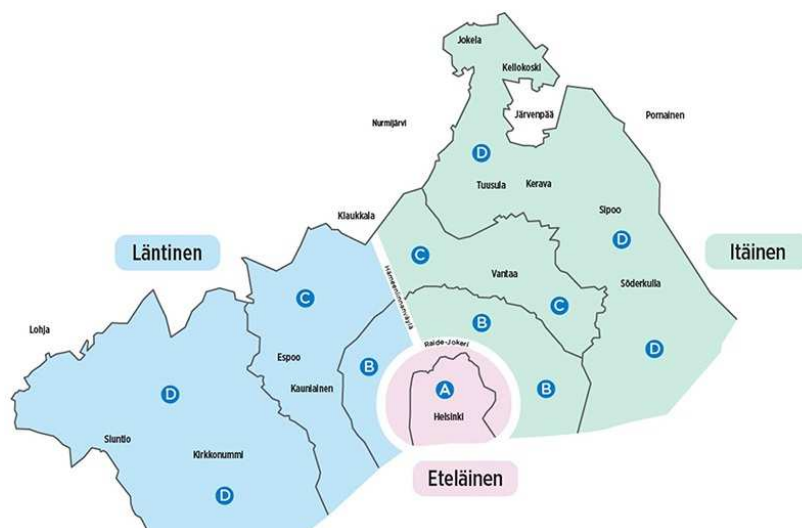
Perusopimuksen mukaan kuntayhtymää johdetaan hyväksytyin strategian, sen arvojen ja päämäärien mukaisesti siten, että organisaatiolla on selkeät vastuut ja toimivallat. Strategiassa määritellään kuntayhtymän visio, arvot, strategiset päämäärät ja mitattavat tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain.

Osana uutta strategiaa olemme uudistaneet myös toimintamalliamme ja organisaatorakennetta. HSL:n hallitus vahvisti uuden organisaatorakenteen mukaiset tulosalueet helmikuussa 2022 ja toimitusjohtaja päätti tulosalueiden yksikkörakenteista maaliskuussa 2022. Uusi organisaatorakenne tuli voimaan 1.4.2022. Tavoitteenamme on varmistaa, että toimintamalli ja organisaatio tukevat strategian tavoitteiden toteutumista.

Kuva 3: HSL:n organisaatiokaavio

Strategian päivityksen yhteydessä uusimme **toimintamallimme**, jonka keskeisimpiä tavoitteita on päästä lähemmäs markkinoita ja asiakkaita sekä kerätä nykyistä tarkempaa ja parempaa dataa kysynnän ja tarjonnan suunnitteluun. Uudessa tavassa toimia on **tavoitteena ymmärtää paremmin eri alueiden erilaisia liikkumistarpeita ja kohdentaa tarjontaa kyseiseen markkinaan nykyistä paremmin**. Toinen tavoite on pystyä **seuraamaan palvelutarjonnan, linjastojen ja linjojen kustannustehokkuutta ja tunnistaa linjastojen välisiä kannattavuuseroja ja kytkeä mukaan pidemmän aikavälin kustannusnäkömää**. Kolmantena tavoitteena on **kohdentaa myynti- ja markkinointitoimenpiteet nykyistä tarkemmin markkina-alueille ja mitata niiden vaikutuksia ko. alueiden matkustuksessa**.

Kuva 4: Markkina-alueet (etelä, itä, länsi)

HSL:ssä oli vuoden 2022 alkaessa 402 työntekijää. Vakituksessa palvelussuhteessa oli 92 % henkilöstöstä. Määräaikaista henkilöstöä työskenteli erityisesti asiakaspalvelussa ja asiakastutkimusten kenttätyössä, joissa työn määrä vaihtelee. **Tavoitteemme on, että hoidamme perustehtävän ja tavoitteiden mukaisen työn tehokkaasti.** Henkilöstömäärässä ei suunnitelmakaudella tapahdu merkittäviä muutoksia. Talon ulkopuolelta ostettavilla palveluilla täydennämme omaa osaamista silloin, kun se on strategisesti tai taloudellisesti järkevää. Omana työnä tehtyä työtä voidaan ulkoistaa, jos se on toiminnan sujumisen ja tehokkuuden kannalta järkevää.

3 Keskeiset strategiset tavoitteemme TTS-kaudella 2023-2025

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2023-2025 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin ja skenaarioihin.

Tekemisemme keskiössä on hyvän palvelutason säilyttäminen ja sitä kautta matkustajien houkuttelemisen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. Tavoittelemme ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä, emme liikenteen supistamista

Tavoite	Mittari
Kohti päästötöntä joukkoliikennettä	Joukkoliikenteen Co2 päästöt -90% verrattuna vuoden 2010 tasoon
Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa	Nousijamäärä 400 milj.
Kustannustehokas joukkoliikenne	Matkustajakilometrikustannus pl. infra 0,25 € /km
Tasapainoinen talous	Tulot yhteensä 400 M€, kuntaosuus 50-55 %

Kuva 5: Keskeiset strategiset tavoitteet

3.1 Strategiset menestystekijät varmistavat tavoitteiden saavuttamisen

Olennaisena osana strategiaamme on tunnistettu ne kriittiset menestystekijät, joiden avulla varmistamme strategian tavoitteiden saavuttamisen. Kuhunkin menestystekijään liittyy suoraan strategisten tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä toimenpiteitä sekä osaamisen ja organisaation kyvykkyyden määrätietoista kasvattamista koko strategiakauden ajan. Menestystekijöissä on osittain sisäkkäisiä elementtejä ja ne tukevat toisiaan. Kehittämistoimet ovat kiinteä osa HSL:n toimintaa ja sen parantamista. Menestystekijöiden kehittymistä seurataan tarkemmilla mittareilla osana strategiakokonaisuutta.

3.1.1 Kasvu asiakasymmärryksellä

Kasvatamme tyytyväisten ja uskollisten asiakkaidemme määrää houkuttelevilla ja asiakastarpeisiin kohdennetuilla palveluilla.

Liikkumisen tarpeet ovat muuttuneet ja muuttuvat yhä. Työnteko ja liikkuminen ovat murroksessa ja pandemia on vaikeuttanut muutosten ennakointia. Asiakasymmärryksen merkitys vahvistuu entistään, kun pyrimme lisäämään myyntiä ja joukkoliikenteen käyttöä.

Näemme asiakatarpeisiin kohdennetut ja houkuttelevat palvelut edellytyksenä asiakasmäärien ja lipputulojen kasvuille. Tuomme asiakaskokemuksen ja asiakkuuksien johtamisen erottamattomaksi osaksi kaikkea toimintaamme. Asiakasymmärryksen kasvattaminen lisää tuloja ja parantaa kustannustehokkuutta.

Rakennamme systemaattista lähestymistapaa asiakkuuksien johtamiseen

Asiakkuuksien johtaminen ja hallinta tulee olemaan uuden HSL-markkinointikyvykkyyden osakokonaisuus. HSL-markkinointikyvykkyys rakentuu uuden HSL organisaation myötä vastaamaan sekä strategian kasvutavoitteisiin, että yleisemmin digitalisaation mukanaan tuomiin vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin markkinoinnille ja myynnille. Markkinointikyvykkyyttä vahvistetaan vuonna 2022. Monikanavaviesintäratkaisun kehitys saatetaan loppuun vuoden 2022 aikana, mikä mahdollistaa HSL:lle kohdentumman, personoidumman ja joustavamman kyvykkyyden kommunikoida eri asiakasryhmille. Asiakkuuksien hoitomallien määrittely aloitetaan markkinointistrategian luonnin yhteydessä 2022 ja näiden käyttöönotto tapahtuu ja mahdollistuu viimeistään tilipohjaiseen maksujärjestelmään siirryttäessä vuonna 2023 ja sen myötä paremmin kerääntyvän laadukkaamman asiakasdatan myötä.

Tarjoamme entistä kohdennetumpaa palvelua ja hinnoittelua hyödyntämällä keräämämme tietoa

Asiakasdata ja sen pohjalta muodostettu asiakas- ja markkinaymmärrys on oleellinen komponentti alueellisen liikennepalvelun suunnittelussa. Liikennetarjontaa tullaan optimoimaan ja kohdentamaan vahvemmin markkinaymmärryksen perusteella. Alueellisten liiketoimintayksiköiden tarvitsema asiakas- ja markkinaymmärrys syntyy monialaisesti analytiikan, tutkimuksen, asiakaskokemuksen ja liiketoiminnan kehityksen asiantuntijoiden yhteistyössä. Hinnoittelussa asiakasymmärrys varmistaa, että tehdyt muutokset hinnoitteluun saavat haluttua asiakaskokemusta aikaiseksi niin, että muodostuva asiakasarvo tukee HSL:n liiketoimintatavoitteita.

Kohdistamme myyntiä asiakkaisiin, joilla potentiaalia lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja lipputuloja

Myynnin kohdentamisen edellytys on asiakas- ja markkinaymmärrys sekä kyvykkyys vaadittaviin myynnin toimenpiteisiin. Myynnin kohdentamista ja kasvattamista tehdään sekä HSL:n omin voimin, että kumppaneiden avulla. HSL Sovelluksen liiketoimintaomistajan vastuulla on sovellusmyynnin sekä HSL.fi lippukaupan myynnin kasvattaminen tavoitteiden mukaisesti. Ulkoisten kumppaneiden avulla haetaan digitaalisen myynnin kokonaiskasvua.

Lisämyynnin ja uusasiakkuuden potentiaalin tunnistaminen vaatii syvällistä alueellista ja näillä alueilla asuvien ihmisten liikkumistarpeiden ymmärrystä. Asiakaspotentiaalin selvittäminen ja sen muutosten seuraamisen prosessi tulee olemaan alueellisten markkinayksiköiden, analytiikka ja tutkimukset -yksikön sekä Liiketoiminnan kehitys -yksikön tärkeimpiä tehtäviä. Yritysmyynnistä haemme kasvua poistamalla sisäisiä myynnin esteitä ja lisäämällä sekä myynnin kyvykkyyttä, että resursseja. Yrityskumppanuuksien avulla on mahdollista saavuttaa meille aiemmin ulottumattomissa olleita asiakkaita. Yritys- ja kumppanikentästä tuleva kasvu painottuu strategiakauden loppupuolelle.

Kehitämme hinnoitteluratkaisuja vastaamaan asiakkaiden tarpeita

Käynnissä oleva lipputilihankkeen merkittävä suunnittelua ohjaava tekijä on ollut määrällisen ja laadullisen datan pohjalta tuotettu asiakasymmärrys. Samat markkina- ja asiakasymmärryksen hankkimisen ja käytön periaatteet ovat käytössä myös lipputilihankkeen valmistuttua. Kun sen ytimessä oleva tilipohjainen maksamisen järjestelmä on kaikkiansa käytössä vuonna 2023, on asiakas- ja liiketoimintalähtöisten lipputuotteiden ja hinnoitteluratkaisujen kehittäminen nykyistä huomattavasti nopeampaa,

tehokkaampaa ja ketterämpää. Asiakastarpeiden ja erityisesti liikkumisen tarpeiden muutosten seuraaminen tapahtuu systemaattisella seurannalla. Tämän kriittisyys on konkretisoitunut Korona -epidemian aikana, jolloin Koronan synnyttämä etätyö ja monipaikkaisen työn malli on muuttanut ihmisten liikkumisen tarpeita. Muuttunut työnteko ja muuttunut liikkuminen otetaan huomioon myös uusia lipputuotteita suunniteltaessa jo 2022 ja 2023 aikana.

[Kehitämme edelleen digitaalisia myynti- ja palvelukanavia](#)

Digitaalisten myyntikanavien edelleen kehittäminen tapahtuu vahvistamalla HSL-sovelluksen liiketoimintaa myyntitavoitteisiin pääsemiseksi. Lipputilihankkeen uusien lukijalaitteiden mahdollistama lähimaksu helpottaa tiettyjen asiakasryhmien, kuten turistien lipunostamista ja toisaalta se madaltaa kynnystä joukkoliikenteen kokeiluun uusien ja harvoin joukkoliikennettä käyttävien asiakkaiden osalta. Kumppaneilta ostettava kasvumarkkinoinnin toimenpiteet tulevat omalta osalta lisäämään digitaalisten myyntikanavien myyntiä.

[3.1.2 Sujuvat matkaketjut](#)

Varmistamme yhdessä yhteistyökumppaneidemme kanssa asiakkaillemme saumattoman ja kestävän liikkumisen.

Liikkumisen ja matkaketjujen sujuvuudella on yhä tärkeämpi rooli hyvän asiakaskokemuksen sekä joukkoliikenteen kilpailukyvyn määrittäjänä. Saumattomuuden lisäksi matkaketjujen on oltava myös kestäviä. Panostamme liikkumisen kestävyyteen mm. joukkoliikenteen sähköistämisellä.

Tavoitteenamme on lisätä asiakkaiden tyytyväisyyttä liikkumisen sujuvuuteen. Matkaketjut onnistuvat eri toimijoiden yhteistyön avulla. Saumattomat matkaketjut lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja käyttöä sekä lipputuloja. Yhteistyö kumppaneiden kanssa tarjoaa mahdollisuuksia taloudelliseen tehokkuuteen.

Kehitääksemme sujuvia matkaketjuja meidän on tunnettava asiakastarpeet tarkasti. Joukkoliikennematkan sisältävän matkaketjun valinta voi olla kiinni moninaisista ja hyvinkin pienistä tekijöistä. Asiakasymmärryksen pohjalta tunnistamme nämä tekijät ja etsimme ratkaisuja monipuolisilla toimenpiteillä. Tarvittaessa kehitämme asiakastutkimuksia saadaksemme tarkempaa tietoa erityyppisten matkaketjujen matkavastuksista.

[Panostamme ekosysteemijohtamiseen ja rakennamme aktiivisesti kumppanuuksia](#)

Rakennamme kumppanuuksia systemaattisesti ja madallamme lipunostamisen kynnystä tuomalla lipun osaksi kumppaneidemme tuotteita tai palveluita esimerkiksi hakemalla kumppaneita tapahtuma- ja majoitusalan toimijoista.

Luomme mahdollisuudet integroituun seudulliseen kaupunkipyöräjärjestelmään, joka palvelee liityntäliikennettä entistä paremmin, lyhentää matka-aikoja, lisää saavutettavuutta ja on jatkossa koko alueen kattava järjestelmä. Tuotamme muihin joukkoliikennekokonaisuuteen integroidun seudullisen kaupunkipyöräpalvelun, yhteistyössä halukkaiden alueen kuntien kanssa. Palvelu tulee toimimaan entistä paremmin osana muuta joukkoliikennettä, käyttöliittymiä ja maksujärjestelmää, näin palvelun käytön aloittamisesta ja käyttämisestä tehdään entistä houkuttelevampaa ja vaivattomampaa. Tavoitteena on kehittää koko aluetta palveleva yhteiskäyttöisten pyörien järjestelmä, jonka käytöstä tulee luonnollinen osa matkaketjua yhä useammalle seudulla liikkuvalla.

Kehitämme matkatiedon laatua ja tuemme ekosysteemissä kokeiluja

Parannamme matkatiedon laatua ja edistämme sen avoimuutta ja jatkokäyttöä. Tavoitteemme on lisätä matkaketjujen saumattomuutta sekä liikkumisen kokonaisratkaisun houkuttelevuutta. Osana sujuvia matkaketjuja esitämme tulevaisuudessa useita eri liikkumismuotoja Reittiopas-palveluissa. Tarjoamme samalla alustan myös muille liikkumisen toimijoille tarjota asiakkaillemme lisäarvoa tuottavia liikkumistapoja.

Toimimme osana liikkumispalveluiden ekosysteemiä ja kerromme matkaketjujen kehitystyöstä aktiivisesti asiakkaille ja kumppaneille.

Toteutamme uusiin liikkumismuotoihin liittyen kokeiluja, joiden perusteella kehitämme taloudellisesti kestäviä toimintamalleja. Teemme matkaketjujen osalta yhteistyötä eri liikkumistoimijoiden kanssa. Otamme huomioon myös erityisryhmien vaatimukset sujuvien matkaketjujen osalta; tarjoamme enemmän matkustajainformaatiota matkaketjujen esteettömyydestä niin digitaalisissa palveluissa kuin myös fyysisessä ympäristössä.

Vähennämme joukkoliikenteen matkaketjujen päästöjä

HSL:n tavoitteena on leikata joukkoliikenteen ilmanlaatuun vaikuttavia lähipäästöjä (NOx, PM), sekä hiilidioksidipäästöjä (CO2) yli 90 % vuodesta 2010 vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena on päästötön joukkoliikenne vuonna 2035.

Sähköbussit tukevat HSL:n strategista tavoitetta lisätä vähäpäästöisen liikenteen osuutta joukkoliikenteessä. HSL:n tavoitteena on kasvattaa voimakkaasti sähköbussien määrää. Vuoden 2022 lopussa sähköbusseja on yli 300 sähköbussia liikenteessä. Sähköbussit ovat tällä hetkellä erittäin kilpailukykyisiä dieselbusseihin nähden ja odotettavissa on, että sähköbussien määrä kasvaa voimakkaasti markkinaehtoisesti. Vuonna 2025 sähköbusseja on arviolta 650 – 850 kpl, mikä vastaa noin 50% - 65% HSL-alueen bussikalustosta.

HSL:llä on käytössä ympäristöbonusmalli, jolla voidaan joustavasti ja kustannustehokkaasti hyvittää HSL:n sopimusliikennöitsijöitä päästöjä alentavista toimenpiteistä. Esimerkiksi vuoden 2022 aikana HSL:n bussiliikenteessä tullaan käyttämään 8,4 miljoonaa litraa 100% biodieseliä.

Sähköbussien määrän voimakkaan kasvun sekä biodieselin käytön suhteellisen lisääntymisen myötä vuoden 2025 päästövähennystavoitteeseen (CO2) pääseminen on mahdollista, mutta edellyttää samanaikaisesti sähköbussien määrän lisääntymistä odotusten mukaisesti sekä biodieselin käytön suhteellista lisääntymistä ympäristöbonuksen avulla. Pienetkin negatiiviset muutokset oletettuun kehityskulkuun voivat myöhästyttää päästötavoitteen saavuttamista.

Pyrimme vaikuttamaan sidosryhmiin toimivan joukkoliikenneinfrastruktuurin ja sen liityntäyhteyksien varmistamiseksi kestäväillä kulkutavoilla

Joukkoliikenteen nopeuttamistoimet tie- ja katuverkolla vaikuttavat suoraan bussiliikenteemme kustannustehokkuuteen ja vahvistamme tienpitäjän ja omistajakuntien yhteistyön vaikuttavuutta.

Kävelyn sekä pyörä- ja autoliitynnän parantamiseksi vahvistamme yhteistä näkemystä ja edunvalvontaa seudun ja valtion MAL-yhteistyössä. Päivitämme liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman syksyllä

2022, jonka kautta lisätään kuntien ja valtion sitoutumista liityntäpysäköinnin määrän ja laadun parantamiseen. Parannamme liityntäpysäköinnistä tarjottavaa tietoa ja kytkemme seudullisen liityntäpysäköinnin paremmin osaksi valtakunnallisten matkaketjujen informaatiota.

Kestävän liikkumisen infratoimien osalta etsimme yhteistyömahdollisuuksia myös yksityisten toimijoiden kanssa. Keskeisissä solmupaikoissa teemme yhteistyötä kaupallisten toimijoiden kanssa ja kartoitamme myös mahdollisuuksia yhteisrahoitteisiin toimenpiteisiin.

Vahvistamme maankäytön yhteistyötä ja kehitämme menettelytapoja yhdessä kuntien kanssa tukien sekä kuntien omia että HSL:n strategisia tavoitteita kestävästä liikennejärjestelmästä ja matkaketjuista.

3.1.3 Tieto ja osaaminen

Hyödynnämme oikea-aikaista, laadukasta tietoa ja korkeaa asiantuntemustamme asiakasarvomme ja tuottavuutemme vahvistamiseksi. Mm. henkilöstön osaamisen kehittäminen ja organisaation kyvykkyyden kehittäminen mm. toimintamallin ja muutoksen toteuttaminen.

Tiedolla johtamisen ja analytiikan merkitys toiminnan suunnittelussa on noussut keskeiseksi kilpailutekijäksi. Kehitämme kyvykkyytämme tiedon tuottamiseen ja hyödyntämiseen. Tuotamme analytiikan avulla arvoa asiakkaillemme ja muille sidosryhmillemme.

Liikennejärjestelmän laaja-alainen kehittäminen osana muuttuvaa yhteiskuntaa sekä asiakastarpeiden ja kaupunkikehityksen yhteensovittaminen vaativat monipuolista tietoa ja osaamista. Kustannustehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen on mahdollista hyödyntämällä dataa, automaatiota ja tekoälyä osana joukkoliikenteen kehittämistä.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää korkeaa osaamistasoa strategisesti kriittisessä osaamisessa. Tavoitteenamme on olla alamme paras asiantuntija.

Määritämme datahallintaprosessin

Analytiikka ja aineistolähtöinen tieto rakentuu tavoitteiden ympärille. Määritämme millainen tieto on strategisen ja operatiivisen päätöksenteon ja ohjauksen/kehittämisen kannalta kaikkein merkityksellisintä. Liiketoimintatavoitteet sisältävän päivittyvän tilannekuvan avulla mahdollistetaan systemaattinen ja läpinäkyvä menettely arjessakin priorisointia käyttävälle liiketoiminnalle. Keskitymme lisäarvoa tuottavaan tietoon.

Vahvistamme kyvykkyytämme tarvittavan tiedon hankkimiseksi ja analysoimiseksi

Kyvykkyyttä on jäsentää eri tietojen keskinäiset riippuvuudet, erityisesti liiketoiminnan kontekstissa sekä eri tyyppiset datat (laadullista tai määrällistä). Merkityksellisimpien tietojen osalta varmistetaan, että data on saatavilla ja käytettävissä, iteratiivisesti ja modulaarisesti rakentaen, pala kerrallaan. Kehitämme monialaisessa yhteistyössä osaamistamme tiedon analysoinnissa ja yhdistelyssä, erityisesti liiketoimintamerkityksiä palvelleen.

Markkina-alueittain voimme yhdistellä monipuolista asiakas- ja liikkumistietoa liikennetarjonnan tietoihin ja kehitämme itsepalveluanalytiikkaa arjen oman työn tiedolla johtamista varten. Kyvykkyyttä ra-

kennetaan myös tuomalla tulokorttimittareista näkymät markkina-alueitasolle sekä rakentamalla mittarit eri toiminnoille, esimerkiksi markkinoinnille ja asiakaspalvelulle. Tiedon osuvuuden ja lisäarvon parantamista edistetään iteratiivisesti ja kohti reaaliaikaisempaa tietoa.

Myös strategisen liikennejärjestelmäsuunnittelun vaikutusarviointimenetelmiä kehitetään ottamaan entistä paremmin huomioon monipuolisia tietoja sekä tulevaisuuden epävarmuutta.

Hyödynnämme tietoa liikennekapasiteetin tarkemmaksi ja dynaamisemmaksi kohdentamiseksi

Liikennöintisopimuksissa haemme optimaalisen tasapainon kustannusten ja mukautettavuuden välillä. Tavoitteena on liikennekapasiteetin dynaamisempi sovittaminen asiakkaiden muuttuviin liikkumistarpeisiin ja optimointi suhteessa asiakkaan palveluostokäyttäytymiseen.

Kehitämme organisaation läpileikkaavia prosesseja tuottavuuden ja lisäarvon parantamiseksi

Kehitämme jatkuvasti vuonna 2022 laadittuja ydinprosesseja arvoon fokusoiden ja hukkaa välttämällä. Lisäämme tulostavoitteellisuuden kulttuuria. Jalkautamme ajatustavan, että resurssit ovat rajallisia. Käytämme panos-tuotos –tietoa tehdessä valintoja arjessa.

Olennaista on kyky toistettavalla tavalla tavoitelähtöisesti priorisoida sekä operatiivista arkea että kehittämistoimintaa. Näin huomioidaan priorisoitavan kohteen vaikutteet tavoitteisiin ja myös muihin priorisoitaviin kohteisiin.

Tunnistamme strategian toteutumisen kannalta kriittisen osaamisen ja kehitämme asiantuntijoidemme osaamista erityisesti siinä

Varmistamme, että strategista osaamista hyödynnetään laajasti HSL:n toiminnassa. Varmistamme strategian toteuttamista tunnistamalla tavoitteisiin liittyvän tärkeän osaamisen ja sen kehittämisen keinot. Tartumme tehokkaasti osaamistarpeisiin ja hyödynnämme monipuolisesti osaamismuotoilua, reflektointia, työkiertoa ja uusia kehittymisen keinoja. Opimme yhdessä jakamalla osaamista ja tekemällä yhteistyötä. Tuemme kehittymistä esihenkilötyöllä ja palkitsemisella.

Käytämme rekrytointia aktiivisesti osaamisen kehittämiseen. Viemme rekrytointiprosessia ja rekrytointin työkaluja eteenpäin hyödyntämällä eri kanavista saatavaa hakijakokemusta ja muuta tietoa. Markkinoimme HSL:ää työpaikkana, jossa ”Onnistumme yhdessä”.

3.2 Hinnoittelumalli 2024

Osana lipputilihanketta HSL on tutkinut vaihtoehtoisia tapoja hinnoitella joukkoliikenteen käyttöä. Tavoitteena on ollut selvittää, löytyykö nykyistä vyöhykemallia parempi ratkaisu, joka voitaisiin ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2024 alussa. Työssä on tarkasteltu sekä maailmalla käytössä jo olevia, että kehitteillä olevia eri tyyppisiä hinnoittelumalleja, joista konseptoitiin HSL:n tarpeisiin soveltuvia ratkaisuluonnoksia asiantuntija-, asiakas- ja sidosryhmäarviointeja varten. Näitä olivat erilaiset vyöhykkeisiin perustuvat, mukaan lukien omavyöhyke- ja tasahinnoittelumallit, sekä joukkoliikenteen käyttöön, esim. toteutuneisiin kilometreihin, perustuvat mallit. Samassa yhteydessä tehdyn kansainvälisen vertailuanalyysin perusteella todettiin, että HSL:n nykyinen vyöhykemalli on jo sinällään varsin edistysellinen ja toimiva, myös kansainvälisellä mittapuulla arvioiden.

Lopullisiin vaikutusten arviointiin päätettiin ottaa nykyisiin vyöhykerajoihin perustustuvat kolme erilaista mallivariaatiota sekä tasahinnoittelu. Näihin päädyttiin käyttöönoton aikaikkuna, saatavilla olevat teknologiset ratkaisut, liiketoimintapotentiaali, HSL:n liikenneinfrastruktuuri, nykyiset lippu- ja matkustuskäytännöt sekä asiakaskokemus huomioiden. Jatkotarkasteluissa tavoitteena on ollut löytää vuoden 2024 lipputulotavoite huomioiden parhaiten kestäviä kulkumuotoja edistävä ja samalla asiakkaillemme suotuisa hinnoittelumalli. Tarkastelut on toteutettu liikkumisen ja lipputulojen osalta Helmet-liikennemallianalysein ja asiakaskokemuksen osalta sekä laadullisin, että määrällisin asiakas- ja sidosryhmä-analyysin.

Sekä laajan asiakasosallistamisen että liikennemallitarkastelujen perusteella parhaiten kestäviä kulkumuotoja tukevaksi ja HSL:n strategisia tavoitteita edistäväksi osoittautui tasahinnoittelu. Tasahinnoittelu edistää parhaiten kestäviä kulkumuotoja ja vähentää eniten autokilometrejä ja päästöjä seudulla. Suurin osa asiakkaista kaikissa kunnissa kokee tasahinnoittelun selkeäksi, helppokäyttöiseksi ja oikeudenmukaiseksi malliksi, jossa rajaton matkustusoikeus tarjoaa nykyistä paremman palvelun. Tasahinnoittelu tarjoaa eri vaihtoehtoista myös parhaat edellytykset sekä kuluttaja- että yritysmarkkinoiden liiketoiminnan kehittämiseen ja sen päälle rakennettavaan tulevaan palvelukehitykseen, esim. aikaperusteiseen hinnoitteluun.

Tasahinnoittelu helpottaa ja yksinkertaistaa lipunostoa merkittävästi verrattuna nykyiseen vyöhykemalliin. Lipun ostamisen yhteydessä ei tarvitse valita matkustusvyöhykettä, jolloin käyttökokemus on hyvin yksinkertainen. Yritys- ja organisaatioasiakkaat ovat myös toivoneet laajasti tasahinnoittelun käyttöönottoa, joka yksinkertaistaa paljon työsuhte-edun hallinnointia, kun työnantajan ei tarvitse ylläpitää järjestelmissään työntekijän matkatietoja asuin- ja työpaikan välillä. Juuri yksinkertaisuutensa ja helppoutensa vuoksi tasahinnoittelu mahdollistaa harvoin joukkoliikenteellä matkustavien kohderyhmässä joukkoliikenteen lisääntyvää käyttöä. Tasahinnoittelu vähentää Helsingissä kuntasubvention tarvetta merkittävästi mutta lisää sitä suhteellisesti eniten kehyskunnissa.

Muissa tutkituissa malleissa selvitettiin eri vyöhykerajojen yhdistämistä, esim. rajan poistamista B:n ja C:n väliltä tai C:n ja D:n väliltä. Lisäksi tutkittiin nykyisten vyöhykkeiden säilyttämistä, mutta pitkien matkojen hintatasojen merkittävää alentamista suhteessa kahden vyöhykkeen matkoihin. Tulosten perusteella kestävien matkojen kulkumuotojen edistäminen onnistuu hintasuhteita muuttamalla myös ilman, että asiakkaiden täytyy opetella uudenlainen vyöhykemalli. Kuitenkaan tasahinnoittelun yksinkertaisuutta ja sen helppoudesta koituvia hyötyjä ei nykymallilla tai sen eri variaatioilla saavuteta kuluttajamarkkinoilla eikä yritysmarkkinoilla. Nykymalli uusilla hintasuhteilla vähentää myös subvention tarvetta Helsingissä ja lisää sitä kehyskunnissa, mutta hintatasoja säätämällä subvention kasvua voidaan maltillistaa kehyskunnissa.

Pyydämme kunnilta lausuntoa tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumalleista. HSL:n hallitus päättää hinnoittelusta syksyllä 2022.

4 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

4.1 Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan vuoden loppuun mennessä on hyväksyttävä seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään myös toiminnan ja talouden tavoitteet.

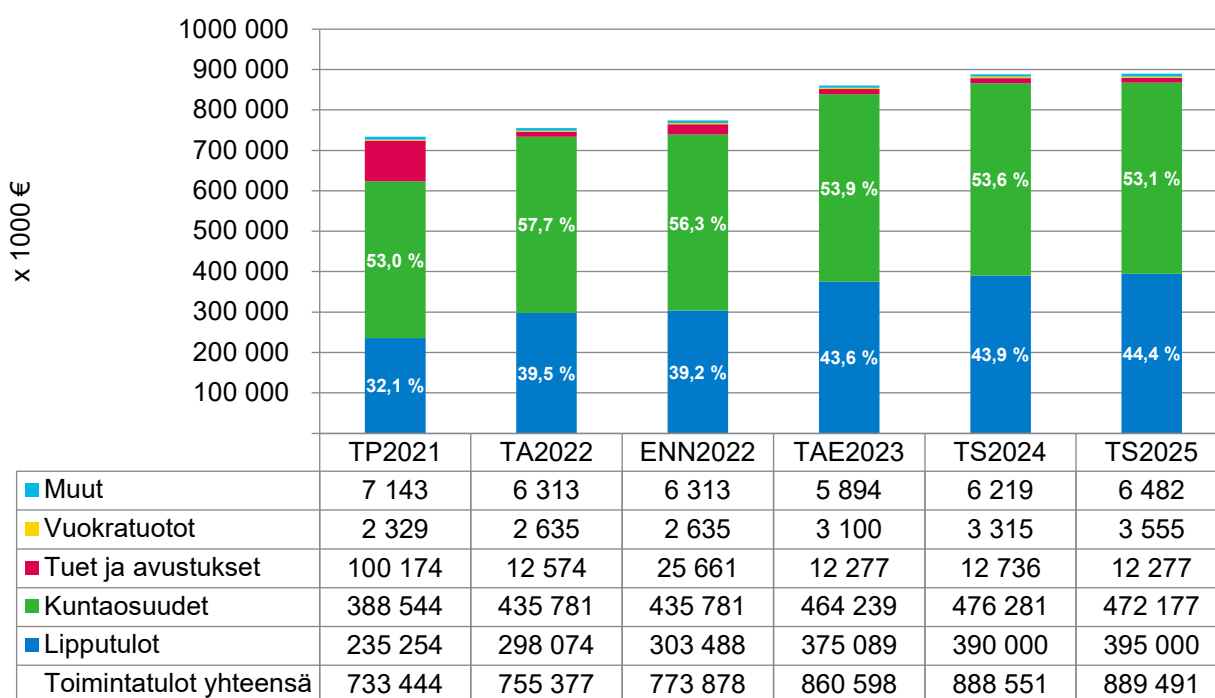
Talousarviossa sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa on noudatettava talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Taulukko 1: Sitovat erät

	TA2022	TAE2023	ERO TAE2023/TA2022	
Toimintamenot	731 000 000 €	850 000 000 €	119 000 000	16,3 %
Investointimenot	26 669 000 €	17 440 000 €	-9 229 000	-34,6 %
Kuntaosuudet	435 781 000 €	464 239 000 €	28 458 000	6,5 %

4.2 Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2023 ovat yhteensä 860,6 milj. euroa. Kasvua vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna on 86,7 milj. euroa (11,2 %). Toimintatulojen arvioidaan olevan 888,6 milj. euroa vuonna 2024 ja 889,5 milj. euroa vuonna 2025.

Kuva 6. Toimintatulot 2021-2025

4.2.1 Lipputulot

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu skenaarioon, jossa matkustus laskee vuonna 2023 -13% vuoden 2019 tasosta. Vuonna 2024 matkustajamäärät ovat -11 % alle vuoden 2019 ja vuonna 2024 jää-
dään vielä -9 % vuoden 2019 tasosta.

Kokonaisuudessaan vuodelle 2023 arvioidaan kertyvän lipputuloja yhteensä 375,1 milj. euroa. Vuoden 2023 lipputulotavoite on kunnianhimoinen ja se on vain 2,1 % alle vuoden 2019 toteuman. Lipputulot muodostavat 43,6 % HSL:n toimintatuloista vuonna 2023. Lipputulojen arvioidaan olevan 390,0 milj. euroa vuonna 2024 ja 395,0 milj. euroa vuonna 2025.

Lipputuloarvio vuonna 2023 on 71,6 milj. euroa kuluvan vuoden ennustetta suurempi ja edellyttää toteutuakseen sekä hintatason että muiden hinnoittelutekijöiden kriittistä tarkastelua syksyllä 2022, kun HSL:n hallitus tekee päätöksen lippujen hinnoista vuodelle 2023.

Edelleen jatkuvasta pandemiasta aiheutuneen liikkumisen muutoksen sekä yllä mainittujen hintatarkasteluun liittyvien ehtojen vuoksi HSL alueen joukkoliikenteen käyttöön ja lippujen hankintaan vaikuttavat muutokset lähitulevaisuudessa saattavat johtaa siihen, että lipputulokertymä voi poiketa huomattavasti arvioidusta.

Lipputulot vyöhykkeittäin 2022

- AB vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 252,0 miljoonaa euroa. AB lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 67 %.
- ABC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 54,5 miljoonaa euroa. ABC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 15 %.
- ABCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 17,7 miljoonaa euroa. ABCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 5 %.
- BC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 39,8 miljoonaa euroa. BC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 11 %.
- BCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 3,6 miljoonaa euroa. BCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.
- CD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 3,8 miljoonaa euroa. CD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.
- D vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 3,7 miljoonaa euroa. D lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.

4.2.2 Kuntaosuudet

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat lipputulojen, operointikustannusten, joukkoliikenneinfran ja muiden kustannusten eristä.

Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Pääperiaate on, että jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella. Kustannusten jaossa käytettävä kysyntätieto (nousut ja matkustuskilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustuvat lippulajitutkimuksiin ja matkalippujärjestelmän keräämiin tietoihin tai muihin vastaaviin, luotettavista lähteistä kerättyihin tietoihin.

HSL laskuttaa kuntaosuuksia jäsenkunnilta vuonna 2023 yhteensä 464,2 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 54,7 % kuntaosuuksiin kohdistetuista kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 54,7). HSL:n strategiakauden tavoitteena on, että kuntaosuudet keskimäärin asettuvat 50-55 %:in subventiotasoon. Alustava TTS-suunnitelma on laadittu siten, että strategiakauden tavoitteeseen päästään jo talousarviovuonna 2023.

Taulukko 2. Kuntaosuudet ennen edellisten vuosien ali- ja ylijäämää kunnittain 2020-2025

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2020	227,2	111,8	1,4	58,7	4,0	6,9	3,0	3,0	0,5	416,4
2021	214,7	97,5	1,1	54,1	1,3	3,8	2,8	2,5	0,4	378,1
2022 ENN	234,6	115,8	1,5	61,7	4,0	6,4	3,5	4,3	0,3	432,2
2023 TAE	238,8	150,1	1,6	59,3	3,3	6,5	3,7	4,2	0,7	468,2
2024 TS	248,3	151,8	1,8	59,8	3,4	6,4	3,6	4,2	0,9	480,2
2025 TS	246,0	150,3	1,8	59,4	3,5	6,4	3,6	4,2	0,9	476,1

Kuntakohtaisen yli-/alijäämien käyttö

HSL:n viimeisimmän osavuosikatsauksen sisältämän kuntaosuusennusteen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämäennuste on otettu huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa kuntaosuuksia vähentävänä (kertynyt ylijäämä) tai lisäävänä eränä (kertynyt alijäämä). HSL laskuttaa kuntaosuudet talousarvion mukaisina, eikä talousarvion ja toteuman välistä erotusta (yli-/alijäämää) laskuteta tai palauteta talousarviovuoden aikana, vaan se otetaan huomioon seuraavan kolmen vuoden TTS-suunnitelmissa.

Suunnitelmavuosien 2023-2025 kuntaosuuksissa on hyvitetäviä/laskutettavia kumulatiivisia yli-/alijäämiä, tilinpäätöksen 2021 kertymä huomioituna vuoden 2022 ennusteen mukaisella arvioidulla kertyvällä ylijäämällä, yhteensä 11,9 milj. euroa. Ylijäämä on taloussuunnitelmassa jaettu tasaisesti kolmelle tulevalle vuodelle 2023–2025 ja vähentää laskutettavaa kuntaosuutta vuosittain 4,0 milj. eurolla.

Taulukko 3. Kuntakohtaiset ali- ja ylijäämäkertymät (miinusmerkkinen luku laskutettavaa alijäämää)

M€	Kumulat. yli-/alijäämä 31.12.2021	Käyttöennuste 2022	Yli-/alijäämäennuste 31.12.2022	Jaettuna TS-vuosille		
				2023	2024	2025
Helsinki	7,999	-10,125	-2,126	-0,709	-0,709	-0,709
Espoo	-1,071	4,907	3,836	1,279	1,279	1,279
Kauniainen	0,066	-0,059	0,007	0,002	0,002	0,002

	Kumulat. yli-/alijäämä	Käyttöennuste	Yli-/alijäämäennuste	Jaettuna TS-vuosille		
Vantaa	-3,433	7,509	4,076	1,359	1,359	1,359
Kerava	1,350	0,872	2,222	0,741	0,741	0,741
Kirkkonummi	2,724	1,029	3,753	1,251	1,251	1,251
Sipoo	-0,276	0,078	-0,198	-0,066	-0,066	-0,066
Tuusula	0,962	-0,689	0,274	0,091	0,091	0,091
Siuntio	0,031	0,022	0,053	0,018	0,018	0,018
Yhteensä	8,353	3,544	11,898	3,966	3,966	3,966

4.2.3 Muut tulot

Tarkastusmaksun määrä voi olla enintään 40 kertaa niin suuri kuin alin aikuisen kertamaksu (laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta § 5). Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuoden 2023 tarkastusmaksuun tullaan esittämään korotusta. Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan kertyvän 4,0 milj. euroa vuosina 2023-2025. Tarkastusmaksuista kirjataan luottotappiota/-varauksia yhteensä noin 1,5 milj. euroa vuosittain. Tarkastusmaksutuotot on laskettu TTS:ään voimassaolevan 80 euron tarkastusmaksun määrän mukaisina.

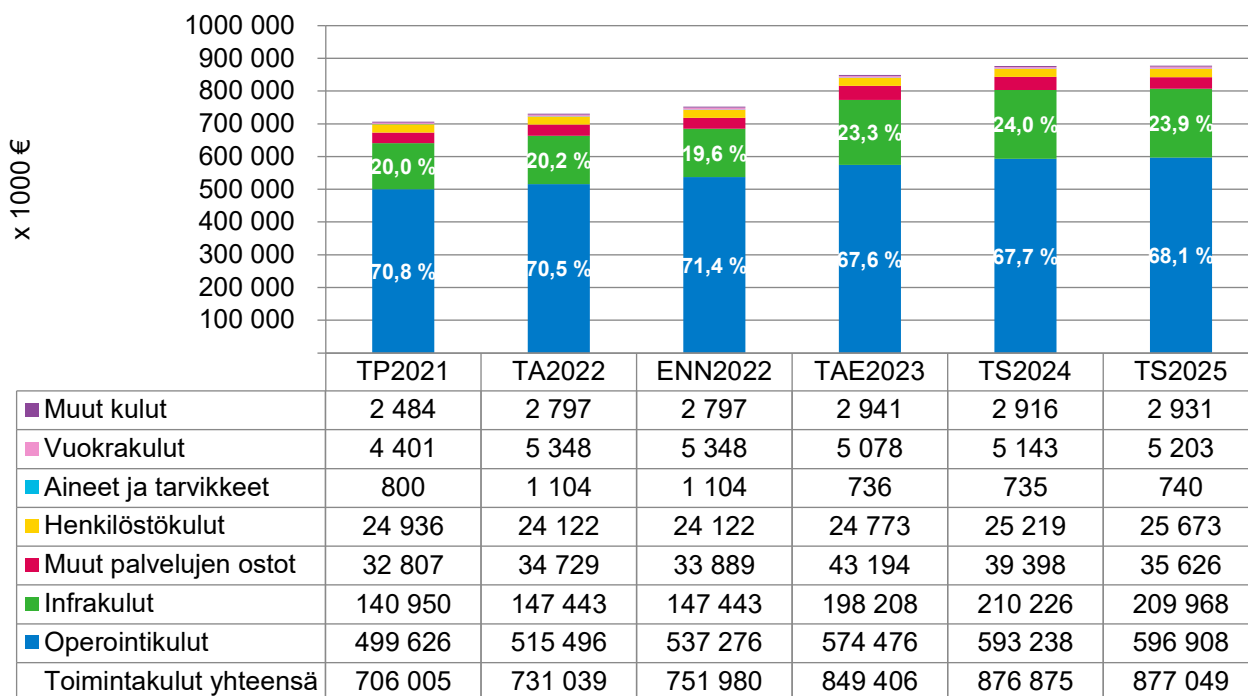
Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 11,9 milj. euroa vuosina 2023–2025. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Valtion tuissa ei ole huomioitu TTS-kaudella mahdollisesti saatavaa lisärahoitusta joukkoliikenteen järjestämiseen poikkeusoloissa tai palvelutason ylläpitämiseen. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,4 milj. euroa vuonna 2023, 0,8 milj. euroa vuonna 2024 ja 0,3 milj. euroa vuonna 2025.

Vuokratuloja arvioidaan saatavan matkakorttijärjestelmän laitteista ja taukotiloista sekä toimitilojen ulosvuokrauksesta 3,1 milj. euroa vuonna 2023.

Muut tulot, 1,9 milj. euroa vuonna 2023, syntyvät erilaisista palvelumaksuista ja edelleen veloitettavista korvauksista.

4.3 Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2023 ovat yhteensä 849,4 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2022 ennusteesta 97,4 milj. euroa (13,0 %). Vuonna 2024 toimintamenojen arvioidaan olevan 876,9 milj. euroa ja 877,0 milj. euroa vuonna 2025.

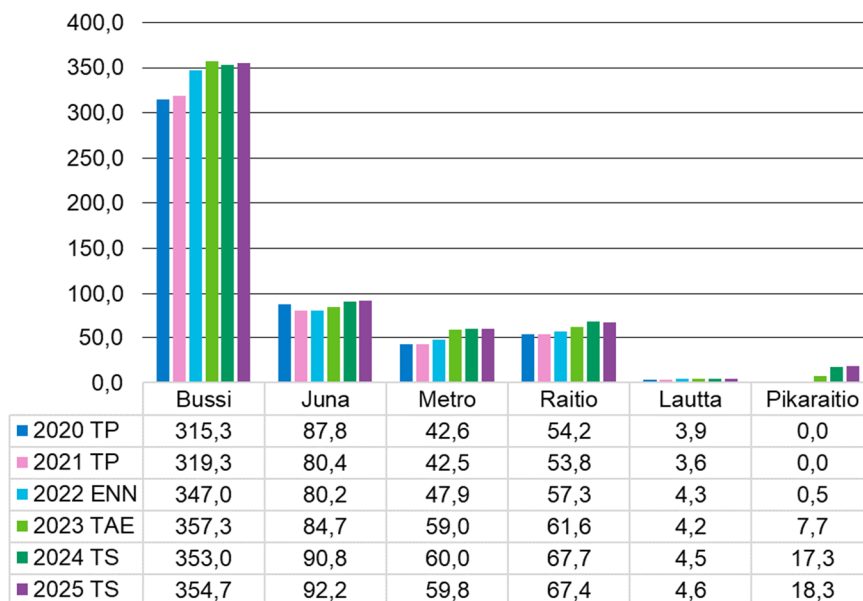
Kuva 7. Toimintamenot 2021-2025

4.3.1 Palvelujen ostomenot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 815,9 milj. euroa vuonna 2023, 96,1 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2024 yhteensä 842,9 milj. euroa ja 842,5 milj. euroa vuonna 2025.

Liikennöitsijöille maksettavat korvaukset

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2023 yhteensä 574,5 milj. euroa, joka on 67,6 % HSL:n toimintamenoista.

Kuva 8. Operointikustannukset 2020-2025 liikennemuodoittain

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 357,3 milj. euroa vuonna 2023. Kustannustaso on kasvanut merkittävästi vuodesta 2021 alkaen. Kustannustason kasvun arvioidaan olevan maltillisempaa loppuvuonna 2022, mutta koko vuoden vaikutuksen arvioidaan olevan 9,3 % ja edelleen vuonna 2023 noin 3 %. Kustannustasoon kasvuun vaikuttaa pääasiassa polttoaineiden hintojen nousu. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 2,0 milj. euron varauksen ympäristöbonuksen. Kuntaosuuksissa bussiliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi sähköbussien hankinnan nettokustannuksia 0,1 milj. euroa ja Ojangan bussivarikon vuokrakustannuksia 1,2 milj. euroa. Vuonna 2024 kustannuksiksi arvioidaan 353,0 milj. euroa ja 354,7 milj. euroa vuonna 2025. Bussiliikenteen operointikustannusten talousarvio vuodelle 2022 sisältää varauksia työmaiden ja poikkeusjärjestelyiden järjestämiseksi 7,1 milj. euroa. Lisäksi korvauksiin sisältyy uusia luotettavuuskorvauksia ja korvauksia liikennöitsijöille maksettavasta matkustajalaskennasta yhteensä 2,7 milj. euroa.

Metroliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 59,0 milj. euroa vuonna 2023. Metroliikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason keskimääräiseksi muutokseksi on arvioitu vuonna 2022 12,8 % ja vuonna 2023 4,1 %. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa käyttöenergian hinta. Vuonna 2024 kustannuksiksi arvioidaan 60,0 milj. euroa ja 59,8 milj. euroa vuonna 2025. Suunnitelmakauden ennusteissa on varauduttu siihen, että HSL korvaa uuden Sammalvuoren varikon ylläpito- ja pääomakustannukset. Suunnitelmakaudella kaluston pääomakorvaukset kasvavat uusien M300-junien ja peruskorjaushankkeiden myötä.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2023 olevan 61,6 milj. euroa. Raitioliikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason keskimääräiseksi muutokseksi on arvioitu vuonna 2022 noin 5,3 % ja vuonna 2023 3,7 %. Kustannuksiksi arvioidaan 67,7 milj. euroa vuonna 2024 ja 67,4 milj. euroa vuonna 2025. Vuoden 2024 aikana varaudutaan vanhojen varikoiden lisäksi korvaamaan jatkossa uuden Ruskeasuon varikon vuokrat.

Pikaraitioliikenne: Suunnitelmakaudella varaudutaan pikaraitiolinjan 550 liikenteen aloittamiseen. Vuonna 2023 varaudutaan maksamaan liikenteen käynnistyskorvauksia ja vuokria uudesta Roihupelion varikosta.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2023 olevan 4,2 milj. euroa, vuonna 2024 4,5 milj. euroa ja vuonna 2025 4,6 milj. euroa.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2023 yhteensä 84,7 milj. euroa. Summa sisältää Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta ja korvaukset lippuyhteistyöstä. Kuntaosuuksissa junaliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi Pasilan aseman vuokrakuluja 0,8 milj. euroa. Vuonna 2024 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 90,8 milj. euroa sekä 92,2 milj. euroa vuonna 2025.

Infrakustannukset

Joukkoliikenteen infralla tarkoitetaan jäsenkuntien suoraan tai välillisesti omistamaa, käytössä olevaa joukkoliikenneinfraomaisuutta, josta on erillinen sopimus HSL:n ja jäsenkuntien kesken. Erillisissä sopimuksissa sovittuun joukkoliikenteen infraan ei lueta operointikalustoa, varikkoinfraa, joukkoliikenteen staattisen tai sähköisen informaation infraa, kuljettajien sosiaalituloja, liityntäpysäköinnin infra, liiketiloja eikä mainospaikkoja.

HSL:n ja jäsenkuntien välisissä infrasopimuksissa on sovittu joukkoliikenteen infrakorvauksen laskutusperiaatteista. Sopimuksen mukaan kullekin kaupungille maksettavan joukkoliikenteen infrakorvauksen määrä vahvistetaan HSL:n talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Mikäli kaupungin infran toteutuneet kustannukset poikkeavat HSL:n vahvistetusta talousarviosta, tehdään oikaisut siten, että HSL ottaa mahdollisen ali-/ylijiäämän huomioon tilinpäätösvuotta seuraavana vuonna laadittavassa talousarviossaan. Mikäli talousarviovuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään ne HSL:ssä talousarvion muutoksena.

Kuntien laskuttamiin inframenoihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja 50 % poistamattomalle pääomalle lasketusta 5 % korosta sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena on ennen vuotta 2010 käyttöön otetun infran osalta käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on hankintahinta, johon on lisätty 5 % vuotuisen rakennusaikainen korko.

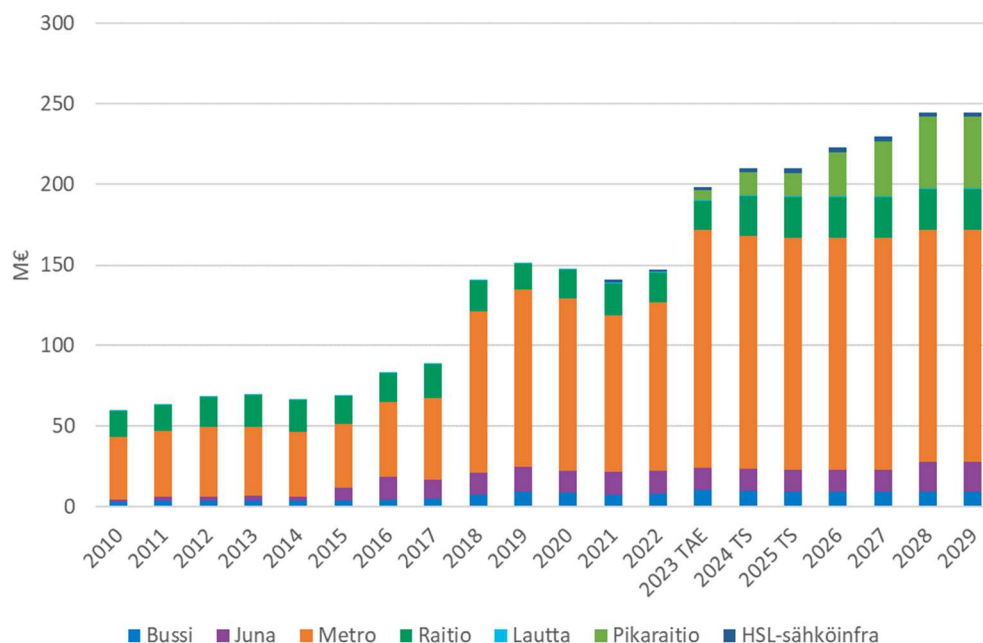
Vuonna 2023 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 196,2 milj. euroa. Kuntien HSL:ltä laskuttamat infrakustannukset ovat seuraavat:

- Helsingiltä 86,3 milj. euroa
- Espoolta 97,2 milj. euroa
- Vantaalta 12,3 milj. euroa ja
- Kirkkonummelta 0,4 milj. euroa.

Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa sijaitsevan sähköbussien latausinfran 1,7 milj. euroa ja Helsinkiin sijoitettavan latausinfran kokonaiskustannuksiltaan 0,5 milj. euroa. Kustannukset sisältävät varaukset kannusteisiin ja sähkönsiirtoon. HSL:n hankkimien kustannukset käsitellään infrasopimusten periaatteiden mukaisesti ja puolet niiden pääomakustannuksien arvosta vähennetään ko. kuntien oman jl-infrakorvauslaskutuksen yhteydessä.

Kerava ei laskuta infrakustannuksia vuonna 2022, kun vanhan infran pääoman viimeiset pääomaosuudet poistettiin vuonna 2019. Kauniaisilla, Sipooalla, Tuusulalla ja Siuntioilla ei ole infrasopimusten mukaista laskutettavaa joukkoliikenneinfraa.

Infrakustannukset yhteensä ovat vuonna 2023 50,8 milj. euroa (34,4 %) suuremmat kuin vuonna 2022. Suunnitelmakautena kustannukset kasvavat Länsimetron laajentumisen ja pikaraitiolinja 550 käyttöönoton myötä. Uudet joukkoliikenneinvestoinnit kasvattavat merkittävästi HSL:n infrakustannuksia ja vaikuttavat osaltaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoihin. Valmistuvat suuret infrahankkeet luovat painetta korottaa lippujen hintoja kustannustason nousua enemmän. Mikäli lippujen hintoja ei koroteta kustannusten kasvua vastaavasti ja joukkoliikenteen palvelutaso halutaan säilyttää nykyisellään, syntyy paineita kuntien rahoitusosuuksien kasvattamiseen.

Kuva 9. Infrakustannukset 2010-2029 liikennemuodoittain. Vuodet 2026-2029 sisältävät Kruunusiltojen, Vantaan ja Vihdintien pikaraitioteiden ja Espoon kaupunkiradan ennakkotietojen perusteella lasketut vaikutukset.

HSL:n ja sen jäsenkuntien välinen sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on ollut voimassa vuodesta 2010. Sopimuksen 8.2. kohdan mukaan vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien, merkittävien joukkoliikenneinvestointien aiheuttamien infrakulujen kohdistamisesta sovitaan kokonaan erikseen. Tällaisia uusia, merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat sopimuksen mukaan olleet Länsimetro ja Kehärata. Talous- ja toimintasuunnitelmassa infrakustannusten jaossa on sovellettu Kehäradan ja Länsimetron osalta 27.5.2015 hyväksytyn sopimuksen periaatteita. Vantaan infrasopimuksen mukaisesti Kehäradan käyttöönoton aiheuttamasta kertaseutulipputulojen kasvusta kohdistetaan Vantaalle vuosittain suoraan 3,0 milj. euroa.

Pikaraitiolinja 550 on kuntaosuuslaskelmassa käsitelty omana joukkoliikennemuotonaan. Laskennassa on siis oletettu, että infrasopimukseen tullaan lisäämään pikaraitiolinjat uutena sopimuskohtana ja siten jaettavana infrakokonaisuutena.

Muut ostopalvelut

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 43,2 milj. euroa vuonna 2023. Muihin palvelujen ostoon käytetään 39,4 milj. euroa vuonna 2024 ja 35,6 milj. euroa vuonna 2025.

IT-käyttöpalveluiden kustannukset (26,0 milj. euroa vuonna 2023) sisältävät lippu- ja informaatiojärjestelmien ohjelmistojen ja laitteiden käyttöpalveluiden sopimusmaksut, kapasiteettipalvelut ja muut vuositteiset käyttökustannukset. Suurimmat yksittäiset IT-kustannuserät ovat LIJ-järjestelmän ohjelmistojen ja jatkuvien palveluiden ylläpito sekä kapasiteettipalvelut, joihin käytetään yhteensä noin 14,3 milj. euroa. IT-käyttöpalveluiden kustannusten ennakoidaan laskevan TTS-kaudella kun LMJ:n kanssa yhteistyössä tehtävä lipputilihanke valmistuu ja lippujärjestelmää uusitaan.

Ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluita käytetään omaa osaamista täydentämään silloin, kun se on strategisesti ja taloudellisesti järkevää. Vuonna 2023 ulkopuolisiin asiantuntijapalveluihin arvioidaan käytettävän 5,4 milj. euroa. Asiantuntijapalveluista 0,9 milj. euroa käytetään joukkoliikenteen järjestämiseen liittyviin palveluihin, kuten sähköbussien ja vähäpäästöisen liikenteen edistämiseen liittyviin konsultointipalveluihin. Asiakaskokemuksen ja palvelumuotoilun kehittämiseen varataan 0,5 milj. euroa. MAL-jatkotoihin ja muihin liikennejärjestelmän kehittämiseen ja tutkimiseen liittyviin palveluihin käytetään 0,5 milj. euroa. Erilaisiin tietojärjestelmien kehittämisen asiantuntijatöihin yhteensä noin 1,4 milj. euroa. Muihin asiantuntijapalveluihin käytetään yhteensä 2,5 milj. euroa.

Markkinointi- ja ilmoituspalveluihin sekä erilaisiin painatuksiin käytetään 4,0 milj. euroa. Varaus sisältää asiakasviestinnän ja uusien palveluiden markkinoinnin suunnittelupalvelut. Varaukseen sisältyy myös koronatilannetta elvyttävien markkinointi- ja viestintätoimien toteuttaminen.

Vartiointipalveluihin käytetään 1,3 milj. euroa. Bussiliikenteen vartiointi- ja järjestyksenvalvontapalveluiden lisäksi järjestyksenvalvojat toimivat matkalippujen tarkastajien avustavissa tehtävissä.

Muihin palveluostoihin käytetään yhteensä 6,5 milj. euroa vuonna 2023. Tämä ryhmä sisältää mm. rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden rakentamis- ja kunnossapidon palvelut, staattisen informaation hoitopalvelut, toimitiloihin liittyvät palvelut sekä henkilöstöön liittyvät palvelut, kuten työterveyshuollon palvelut sekä koulutus- ja matkustuspalvelut.

Taulukko 4: Muut palveluostot 2021-2025

x 1 000 €	TP2021	TA2022	ENN2022	TAE2023	Ero TAE2023/ENN2022		TS2024	TS2025
IT-palvelut, ohjelmistot ja käyttöpalvelut	18 700	19 111	19 111	25 989	6 878	36,0 %	22 585	18 928
Asiantuntijapalvelut	3 870	5 517	4 517	5 386	869	19,2 %	4 788	4 644
Laitteiden huoltopalvelut	2 860	2 460	2 460	3 336	875	35,6 %	3 599	3 664
Ilmoitukset ja markkinointi	3 601	3 044	3 044	3 564	520	17,1 %	3 564	3 564
Painatukset	520	581	581	482	-99	-17,0 %	502	502
Vartiointipalvelut	532	1 161	1 161	1 305	144	12,4 %	1 311	1 313
Muut palvelut	2 724	2 855	3 015	3 132	117	3,9 %	3 050	3 012
Muiden palveluiden ostot yhteensä	32 807	34 729	33 889	43 194	9 305	27,5 %	39 398	35 626

4.3.2 Henkilöstömenot

HSL:n henkilöstömenot ovat 24,8 milj. euroa vuonna 2023, joka on 2,9 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 20,0 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 4,8 milj. euroa.

Henkilöstömenoissa on varauduttu noin 408 henkilön työpanokseen ja kunta-alan palkkojen arvioituun yleiskorotukseen 2022-2023. Henkilöstömäärä ei merkittävästi kasva, mutta vuonna 2022 järjestetään

uusi matkalippujen tarkastajien kurssi, josta saadaan täydennystä matkalippujen tarkastuksen resursseihin. Osa uusista tarkastajista tulee olemaan korvausrekrytointeja. Henkilöstömenot eivät sisällä varasta mahdollisen tulos- ja kannustepalkkion maksamiseen. Sekä tulospalkkiojärjestelmä että kannustinjärjestelmä perustuvat periaatteelle, että palkitseminen tulee normaalin tekemisen ylittävästä suorituksesta, eikä sitä varten tehdä erillistä varausta talousarvioon.

4.3.3 Muut toimintamenot

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2023 varattu 0,7 milj. euroa. Vuoden 2024 ja 2025 varaus on myös 0,7 milj. euroa molempina vuosina. Tämä menoerä sisältää toimisto- ja IT-tarvikkeet, pienet IT-laitehankinnat (jotka eivät ole investointeja), matka- ja kertakorttipohjien hankinnat, kalusto- hankinnat ym. tarvikkehankinnat.

Vuokramenot vuonna 2023 ovat 5,1 milj. euroa. Vuokramenot sisältävät HSL:n toimitilojen vuokra- ja vastikekustannusten kuljettajien sosiaali-tiloista maksettavia vuokria 1,6 milj. euroa. HSL:n vuokramenot kasvavat suunnitelmakaudella Ojangan bussivarikon käyttöönoton myötä. Vuonna 2024 vuokramenojen arvioidaan olevan 5,1 milj. euroa ja vuonna 2025 5,2 milj. euroa..

Muut menot vuosina 2023-2025 ovat 2,9 milj. euroa vuosittain. Muihin menoihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joita arvioidaan kirjattavan noin 1,5 milj. euroa vuosina 2023-2025. Muihin menoihin sisältyvät myös luottokortti- ym. provisiot, joiden arvioidaan olevan TTS-kaudella 1,0 milj. euron luokkaa vuosittain.

Toimintakatteen ennen rahoitustuottoja –ja kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan vuonna 2023 11,2 milj. euroa ylijäämäinen.

4.4 Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2023-2025 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisinmaksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa.

Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta uuden talousarviolainan nostoon. Uuden lainan nostotarve arvioidaan uudestaan syksyllä lopulliseen TTS-suunnitelmaan. Mikäli talous kehittyy alustavan talousarvion mukaisena, uutta talousarviolainaa ei tarvitse nostaa vuosina 2023-2025.

Ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoituksen nettomenojen arvioidaan olevan 0,1-0,2 milj. euroa vuosina 2023-2025.

Jäsenkunnille maksettavat tai laskutettavat korot

Jäsenkunnille on HSL:n yhtymäkokouksen päätöksen perusteella maksettu korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä (tai laskutettu korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä). Koron laskentaperusteena on ollut ti-

tilinpäätösvuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän kuntakohtaisen kumulatiivisen yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän vuoden euribor-korkoa. Koro määräytymispäivä on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäinen pankkipäivä ja maksupäivä tilinpäätösvuotta seuraavan vuoden kesäkuun 30. päivä.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien hyväksymien omistajaohjauksen tavoitteiden mukaan kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan vuodesta 2022 alkaen huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 11,2 milj. euroa ylijäämäinen, ja se ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, jotka ovat 15,1 milj. euroa vuonna 2023.

Tilikauden 2023 alijäämäksi arvioidaan 4,0 milj. euroa ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä. Alijäämä katetaan taseeseen jäsenkunnille kertyneestä kumulatiivisesta ylijäämästä, joka otetaan huomioon talous- ja toimintasuunnitelmavuosien kuntaosuuksissa jäsenkuntien laskutettavia kuntaosuuksia vähentävänä eränä.

5 Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 17,4 milj. euroa vuonna 2023, 10,4 milj. euroa vuonna 2024 ja 9,0 milj. euroa vuonna 2025. Vuoden 2023 investoinneissa painottuvat uusien lukijalaitteiden hankinta, joka mahdollistaa mm. lähimaksamisen kehittämisen sekä lipputilihankkeen kehittäminen.

Uusien lukijalaitteiden ja reitittimien hankintaan on varattu yhteensä 3,5 milj. euroa. Lippujärjestelmän uusimiseen eli lipputilihankkeeseen on budjetoitu yhteensä 3,5 milj. euroa. Euromäärältään merkittävien hanke TTS-kaudella (2023-2025) on HSL-sovellus, jonka kehittämiseen panostetaan suunnitelmakaudella yhteensä 5,1 milj. euroa. Liikenteen operoinnin sopimuseurainta kehitetään 4,1 milj. eurolla.

Taulukko 5: Investoinnit 2022-2025

x 1 000 € Investointihanke	Ennuste 1/2022	TAE2023	TS2024	TS2025
Lukijalaitteet	2 875	2 096		
Lipputilihanke		2 014	1 514	
HSL-sovelluksen jatkokehitys	1 700	1 700	1 700	1 700
LIJ lippu- ja myyntijärjestelmän kehittäminen	1 900	1 500	250	
Reitittimet	1 284	1 434		
Sopimuseuranta	1 077	1 392	1 332	1 332
JORE 4.0 (kokonaisuudistus)	1 000	1 000	400	400
Tietovarasto- ja raportointiratkaisu (+Matkustajadata DW)	840	840	800	800
Reittiopas 4.0 ja Digitransit (ohjelmistot)		744	750	768
HSL.fi -palvelu ja kaupunkipyörät	710	730	730	730
Sähköiset näytöt – TFT	410	630	450	300
HSL Yrityspalveluiden digitalisointi		500	400	300
Matkustajalaskentalaiteet	200			1 200
Muut hankkeet ¹⁾	4 194	2 860	2 068	1 474
YHTEENSÄ	16 190	17 440	10 394	9 004

¹⁾ Yksittäiset alle 0,5 M€:n investoinnit.

Suunnitelman mukaiset poistot

Investoinnit realisoituvat kuntaosuuksiin suunnitelman mukaisten poistojen kautta. Talousarviossa poistot ovat yhteensä 15,1 milj. euroa vuonna 2023, 15,5 milj. euroa vuonna 2024 ja 16,3 milj. euroa vuonna 2025. Poistot sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin.

Poistoajat ovat HSL:n hyväksytyn poistosuunnitelman mukaiset. Poistoajat ovat lippu- ja informaatiojärjestelmien hankkeiden osalta pääosin 8 vuotta (laitteet ja muut aineelliset hankinnat) tai 5 vuotta (ja muut aineettomat hankinnat). Poistomenetelmänä on tasapoisto.

LIITE 1:

Tuloslaskelma 2023–2025

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	TAE	ERO TAE2023/ENN2022		TS	ERO TS2024/TAE2023		TS	ERO TS2025/TS2024	
	2021	2022	1/2022 ¹⁾	2023	€	%	2024	€	%	2025	€	%
Toimintatuotot	733 444	755 377	773 878	860 598	86 720	11,2 %	888 551	27 953	3,2 %	889 491	940	0,1 %
Myyntituotot	235 607	298 374	303 788	375 289	71 501	23,5 %	390 200	14 911	4,0 %	395 200	5 000	1,3 %
Lipputulot yhteensä	235 254	298 074	303 488	375 089	71 601	23,6 %	390 000	14 911	4,0 %	395 000	5 000	1,3 %
Muut myyntituotot yhteensä	353	300	300	200	-100	-33,3 %	200		0,0 %	200		0,0 %
Korvaukset kunnilta	388 544	435 781	435 781	464 239	28 458	6,5 %	476 281	12 042	2,6 %	472 177	-4 104	-0,9 %
Muut myyntitulot	2 915	2 037	2 037	1 694	-343	-16,9 %	1 769	76	4,5 %	1 782	12	
Tuet ja avustukset	100 174	12 574	25 661	12 277	-13 384	-52,2 %	12 736	459	3,7 %	12 277	-459	-3,6 %
Vuokratuotot	2 329	2 635	2 635	3 100	465	17,7 %	3 315	215	6,9 %	3 555	240	7,2 %
Muut toimintatuotot	3 875	3 976	3 976	4 000	24	0,6 %	4 250	250	6,3 %	4 500	250	5,9 %
Toimintakulut	-706 005	-730 499	-751 980	-849 406	-97 426	13,0 %	-876 875	-27 469	3,2 %	-877 049	-175	0,0 %
Henkilöstökulut	-24 936	-24 122	-24 122	-24 773	-651	2,7 %	-25 219	-446	1,8 %	-25 673	-454	1,8 %
Palvelujen ostot	-673 383	-697 128	-718 609	-815 878	-97 269	13,5 %	-842 862	-26 984	3,3 %	-842 502	360	0,0 %
Bussiliikenteen operointikustannukset	-319 329	-326 819	-347 041	-357 283	-10 242	3,0 %	-353 012	4 272	-1,2 %	-354 681	-1 670	0,5 %
Junaliikenteen operointikustannukset	-80 352	-80 696	-80 231	-84 679	-4 449	5,5 %	-90 798	-6 119	7,2 %	-92 181	-1 383	1,5 %
Metroluikenteen operointikustannukset	-42 524	-46 284	-47 915	-59 019	-11 104	23,2 %	-60 025	-1 006	1,7 %	-59 798	227	-0,4 %
Raitioliikenteen operointikustannukset	-53 782	-56 888	-57 266	-61 595	-4 330	7,6 %	-67 676	-6 080	9,9 %	-67 431	244	-0,4 %
Lauttaliikenteen operointikustannukset	-3 640	-4 270	-4 284	-4 150	134	-3,1 %	-4 450	-300	7,2 %	-4 550	-100	2,2 %
Pikaraitioliikenteen operointikustannukset		-540	-540	-7 749	-7 209	1335,1 %	-17 278	-9 529	123,0 %	-18 267	-989	5,7 %
Liikenteen operointikustannukset yhteensä	-499 626	-514 956	-537 276	-574 476	-37 199	6,9 %	-593 238	-18 762	3,3 %	-596 908	-3 671	0,6 %
Bussiliikenteen infrapalvelut	-7 155	-7 913	-7 913	-10 272	-2 359	29,8 %	-9 650	621	-6,0 %	-9 375	276	-2,9 %
Junaliikenteen infrapalvelut	-14 225	-14 265	-14 265	-13 688	577	-4,0 %	-13 605	83	-0,6 %	-13 412	194	-1,4 %
Metroluikenteen infrapalvelut	-97 482	-105 073	-105 073	-147 723	-42 650	40,6 %	-145 236	2 486	-1,7 %	-144 293	943	-0,6 %
Raitioliikenteen infrapalvelut	-19 724	-18 142	-18 142	-18 144	-2	0,0 %	-24 151	-6 007	33,1 %	-25 240	-1 090	4,5 %
Lauttaliikenteen infrapalvelut	-652	-378	-378	-744	-366	96,9 %	-638	106	-14,3 %	-625	14	-2,1 %
Pikaraitioliikenteen infrapalvelut				-5 782	-5 782		-14 526	-8 744	151,2 %	-14 304	222	-1,5 %
Muut infrapalvelut	-1 712	-1 672	-1 672	-1 856	-183	10,9 %	-2 420	-564	30,4 %	-2 720	-300	12,4 %
Infrapalvelut yhteensä	-140 950	-147 443	-147 443	-198 208	-50 765	34,4 %	-210 226	-12 019	6,1 %	-209 968	259	-0,1 %
Muut palvelujen ostot yhteensä	-32 807	-34 729	-33 889	-43 194	-9 305	27,5 %	-39 398	3 796	-8,8 %	-35 626	3 772	-9,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-800	-1 104	-1 104	-736	368	-33,3 %	-735	2	-0,2 %	-740	-5	0,7 %
Vuokratulot	-4 401	-5 348	-5 348	-5 078	269	-5,0 %	-5 143	-65	1,3 %	-5 203	-60	1,2 %

LIITE 1:

Tuloslaskelma 2023–2025

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	TAE	ERO TAE2023/ENN2022		TS	ERO TS2024/TAE2023		TS	ERO TS2025/TS2024	
	2021	2022	1/2022 ¹⁾	2023	€	%	2024	€	%	2025	€	%
Muut kulut	-2 484	-2 797	-2 797	-2 941	-143	5,1 %	-2 916	25	-0,8 %	-2 931	-15	0,5 %
Toimintakate	27 439	24 878	21 898	11 192	-10 706	-48,9 %	11 676	485	4,3 %	12 441	765	6,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-8	-70	-70	-40	30	-43,1 %	-100	-60	150,0 %	-150	-50	50,0 %
Vuosikate	27 431	24 808	21 828	11 152	-10 676	-48,9 %	11 576	425	3,8 %	12 291	715	6,2 %
Poistot	-17 023	-17 605	-18 283	-15 118	3 166	-17,3 %	-15 542	-425	2,8 %	-16 257	-715	4,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	10 408	7 203	3 544	-3 966	-7 510	-211,9 %	-3 966		0,0 %	-3 966		0,0 %

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	103,9 %	103,4 %	102,9 %	101,3 %		101,3 %		101,4 %
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia, 1 000 €	344 900	319 596	338 097	396 359		412 270		417 314
- ilman kuntaosuuksia, %	48,9 %	43,8 %	45,0 %	46,7 %		47,0 %		47,6 %
Toimintakate, %	3,7 %	3,3 %	2,8 %	1,3 %		1,3 %		1,4 %
Vuosikate, %	3,7 %	3,3 %	2,8 %	1,3 %		1,3 %		1,4 %
Vuosikate / Poistot, %	161,1 %	140,9 %	119,4 %	73,8 %		74,5 %		75,6 %

¹⁾ Ennuste 2022: Osavuositarkastus 1/2022

LIITE 2:**Rahoituslaskelma 2023-2025**

1 000 €	2021	TA2022	ENN2022	TAE2023	TS2024	TS2025
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	27 431	24 268	21 828	11 152	11 576	12 291
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-11 741	-26 669	-16 190	-17 440	-10 394	-9 004
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 284					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-85					
Toiminnan ja investointien rahavirta	16 889	-2 401	5 638	-6 288	1 182	3 287
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-5 000				
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 263		-5 263	-5 263	-5 263	-5 263
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-17 280					
Rahavarojen muutos	-5 654	-7 401	375	-11 551	-4 081	-1 976
Rahavarat 31.12	74 037	54 193	74 412	62 861	58 780	56 804
Rahavarat 1.1	79 692	61 594	74 037	74 412	62 861	58 780
Investointien tulorahoitus %	262,3 %	91,0 %	134,8 %	63,9 %	111,4 %	136,5 %
Kassan riittävyys, pv	38,3	27,1	36,1	27,0	24,5	23,6

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Ostoliikennesopimusten piirissä olevan bussi-, metro-, lähijuna- ja raitioliikenteen osalta muutokset suunnitelmakaudella ovat seuraavat:

Muutokset vuonna 2023

Metroliiikenne

Kivenlahden metroliiikenne aloitetaan Länsimetron vaiheen 2 valmistuttua.

Puolet metrovuoroista liikennöidään Kivenlahteen ja puolet Tapiolaan päivä- ja ruuhka-ajan liikenteessä. Metrolinjojen ruuhka-ajan vuoroväli on 5 minuuttia, jolloin vuoroväli Tapiolan ja Itäkeskuksen välillä on 2,5 minuuttia.

Iltaisin noin klo 20.30–23.30 sekä viikonloppuaamuisin ajetaan kaikki lähdöt Kivenlahteen asti. Metrolinjojen vuoroväli on tällöin 15 minuuttia, jolloin Kivenlahden ja Itäkeskuksen välisen osuuden vuoroväliksi tulee 7,5 minuuttia.

Kustannusvaikutus vuonna 2023 ja vuositasolla n. 2,3 M€.

Lähijunaliikenne

HSL:n tilaamassa lähijunaliikenteessä jatketaan vuonna 2023 edelleen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Lähijunaliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäykseen.

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä jatketaan vuonna 2023 edelleen koronakriisin taloudellisten vaikutusten takia aikaisemmin käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Melkinlaiturin kääntöpaikan käyttöönotto

Varaudutaan linjan 8 jatkeeseen Jätkäsaarella osuudella Saukonpaasi – Melkinlaituri.

Kustannusmuutokset: +150 000 € vuonna 2023 ja +370 000 € vuosittain.

Rosina Heikelin puiston käyttöönotto

Varaudutaan jatkamaan linja 7 Pasilasta Meilahden uudelle kääntöpaikalle. Kustannusarviossa on vertailukohtana tilanne, jossa linjan 7 pohjoinen päätepysäkki on Pasilan asemalla.

Kustannusmuutokset: +400 000 € vuonna 2023 ja +1 000 000 € vuosittain.

Linja 9N aloittaa liikenteen

Korvataan linja 23N uudella linjalla 9N perjantai- ja lauantaiöisin.

Kustannusmuutokset: +45 000 € vuonna 2023 ja +115 000 € vuosittain.

Asemapäällikönkadun molempisuuntaistaminen

Pasilassa otetaan käyttöön uusi rataosuus Asemapäällikönkadulla. Itä-Pasilassa linjat 7 ja 9 siirtyvät kulkemaan molempiin suuntiin Asemapäällikönkatua pitkin. Linjat eivät enää kierrä Messukeskuksen kautta. Linjan 2 päätepysäkki siirtyy Messukeskukselle.

Linjan 9 kustannusmuutokset -20 000 € vuonna 2023 ja -50 000 € vuosittain.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Varautuminen pikaraitiolinjan 550 käyttöönottoon

Varaudutaan pikaraitiolinjan 550 liikenteen varaudutaan liikenteen käynnistämiseen liittyviin toimenpiteisiin.

Kustannusmuutokset: +2 285 000 € vuonna 2023.

Poikkeusreitit

Vuonna 2023 Pasilan ratatyöt sekä Mannerheimintien alkavaksi suunniteltu peruskorjaus aiheuttavat laajoja raitioliikennekatkoja ja poikkeusreittejä.

Bussiliikenne

Länsimetron vaiheen 2 valmistuminen

Toteutetaan Länsimetron jatkeen uuden liityntälinjastosuunnitelman mukaiset muutokset bussiliikenteeseen.

Linjastosuunnitelmalla on merkittäviä vaikutuksia liityntäyhteyksiin Etelä-Espoon läntisimmän joukkoliikenteen solmukohdan siirtyessä Matinkylästä Espoonlahteen. Suunnitelmalla on vaikutuksia myös Kirkkonummen sisäiseen liikenteeseen ja etenkin Espoon ja Kirkkonummen väliseen seutuliikenteeseen.

Kustannusvaikutus vuositasona on noin - 2 400 000 €.

Linjastosuunnitelman käyttöönotto tapahtuu vaiheittain. Metroliikenteen käynnistyessä muutetaan suurin osa linjastosta linjastosuunnitelman mukaiseksi. Osa suunnitelmassa esitetyistä muutoksista tapahtuu 8/2023 alkaen runkolinjojen 520 ja 530 perustamisen yhteydessä.

Tapiola - Leppävaara -linjastosuunnitelma

Varaudutaan toteuttamaan Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman mukaiset bussiliikenteen muutokset 8/23 alkaen. Muutoksilla ei ole merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Pikaraitiolinjan 550 käyttöönotto

Varaudutaan pikaraitiolinjan 550 liikenteen käynnistykseen syyskaudella 2023, jolloin nykyinen runkobussilinjan 550 lakkautetaan.

Bussiliikenteen kustannusvaikutus: -3 470 000 € syksyllä 2023 ja -8 100 000 € vuositasona.

Linjan 23N lakkauttaminen

Korvataan bussilinjan 23N liikenne raitiolinjan 9N yöliikenteellä

Bussiliikenteen kustannusvaikutus: -44 000 € vuonna 2023 ja -113 000 € vuositasona.

Linja 69 Kamppi – Pasila – Käpylä – Malmi – Jakomäki

Varaudutaan Malmin lentokentän ympäristön asukasmäärän kasvuun tihentämällä lisäämällä hieman tarjontaa linjalle 69 arkisin ruuhka-aikoina sekä viikonloppuilla.

Kustannusvaikutus n. 47 000 € vuonna 2023 ja noin 103 000 € vuositasona.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Linja 77 Rautatientori – Sepänmäki – Alppikylä – Jakomäki

Varaudutaan Malmin lentokentän ympäristön asukasmäärän kasvuun tihentämällä linjan 77 vuorovälit arkisin ruuhka-aikoina, lauantain alkuillassa sekä sunnuntain päiväliikenteessä koronapandemiaa edeltäneelle tasolle.

Kustannusvaikutus n. 62 000 € vuonna 2023 ja noin 144 000 € vuositasolla.

Sipoon saaristoyhteydet

Varaudutaan lisäämään Sipoon kesäliikenteeseen yksi auto sekä hieman kilometri- ja tuntisuoritteita, jotta voidaan palvella yhteyksiä Gumbostrandista ja Spjutsundista lähteville saaristolautoille.

Kustannusvaikutus n. 18 000 euroa vuonna 2023 ja vuositasolla.

Länsimetron jatkeen asemien ympäristöt

Varaudutaan Länsimetron jatkeen asemien ympäristöjen rakentamisen aikaisiin hidastuksiin liittyntälinjastossa.

Kustannusvaikutus noin 150 000 € vuositasolla.

Mannerheimintien perusparannus

Varaudutaan Mannerheimintien perusparannustyön aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen maaliskuusta 2023 alkaen.

Kustannusvaikutukset vuonna 2023 yhteensä n. 611 000 €

- Helsingin sisäiset linjat n. 211 000 €
- Espoon suunnan seutulinjat n. 179 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 220 000 €

Herttoniemen metroaseman perusparannustyö

Varaudutaan Herttoniemen metroaseman perusparannustyön aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 500 000 € vuonna 2023.

Linnanrakentajantien ja Laajasalon katutyöt

Varaudutaan Linnanrakentajantien ja Laajasalontien katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 600 000 € vuonna 2023.

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen Koirasaarentietä kulkevaan bussiliikenteeseen aiheuttamiin poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 300 000 € vuonna 2023.

LIITE 3:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Itäkeskuksen bussiterminaalin remontti

Varaudutaan Itäkeskuksen bussiterminaalin remontin tilapäisjärjestelyjen aiheuttamiin kustannuksiin 10/2023 alkaen.

Kustannusvaikutus n. 280 000 € vuonna 2023.

Espoon kaupunkirata

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus yhteensä n. 800 000 € vuonna 2023.

Kulosaaren sillan korjaus

Varaudutaan Kulosaaren sillan korjauksen aiheuttamiin viivästyksiin bussiliikenteessä.

Kustannusvaikutus yhteensä 400 000 € vuonna 2023.

Junatien sillan uudet järjestelyt

Varaudutaan Junatien sillan järjestelyjen rakentamisen aiheuttamisiin viivästyksiin bussiliikenteessä.

Kustannusvaikutus yhteensä 300 000 € vuonna 2023.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Muutokset vuonna 2024

Metroliikenne

Metrolienteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Lähijunaliikenne

Järvenpään HSL-jäsenyyden tähtäin on siirtynyt vuoteen 2024. Järvenpään kaupunginvaltuusto päätti lokakuussa 2019, että kaupunki liittyy HSL-jäseneksi 1.1.2022 lähtien. Päätökseen sisältyi ehto, että HSL:n perussopimukseen liitytään, mikäli jäsenyys tuo merkittävän parannuksen Järvenpään ja Helsingin välillä liikennöiviin junavuoroihin. Järvenpää on ilmoittanut tekevänsä jäsenyydestä aikanaan uudelleentarkastelun tähtäimessä vuosi 2024, jolloin myös Järvenpään sisäisen bussiliikenteen nykyinen sopimus on päättymässä.

HSL:n tavoitteena on, että ruuhka-aikojen ulkopuolella päiväliikenteessä ja lauantaisin klo 9-19 Helsingin ja Järvenpään välisen junaliikenteen vuoroväliä tihennetään siten, että junilla olisi syysliikenteen alusta 2024 alkaen noin 15 minuutin vuorovälit nykyisen 30 minuutin vuorovälin sijaan, mikäli Järvenpää liittyy jäseneksi. Ruuhka-aikoina Järvenpään junaliikenteen vuoroväli on ruuhkasuuntaan jo ennestään keskimäärin 15 minuuttia. Järvenpään perustarjonta muodostuu liikenne- ja viestintäministeriön ostoliikenteestä, johon kuuluvat VR:n liikennöimät Riihimäen suunnan D- ja R-junat, joita tarvittavin osin täydennettäisiin HSL:n tilaamalla junaliikenteellä Järvenpäähän.

Kustannusvaikutus, mikäli Järvenpää liittyy HSL:ään:

+400 000 € vuonna 2024 ja +1 000 000 € vuosittain.

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä jatketaan vuonna 2024 edelleen koronaviruksen taloudellisten vaikutusten takia aikaisemmin käyttöönotettuja sopeutustoimia.

Kalasataman raitiotie

Varaudutaan Kalasataman raitiotien liikennöinnin aloitukseen Nihdin ja Länsi-Pasilan välillä.

Kustannusmuutokset: +1 070 000 € vuonna 2024 ja +2 730 000 € vuosittain.

Pikaraitiolinjan 550 matkustajaliikenne

Varaudutaan pikaraitiolinjan 550 matkustajaliikenteeseen.

Kustannusmuutokset: +6 670 000 € vuonna 2024 ja +7 145 000 € vuosittain.

Poikkeusreitit

Mannerheimintien peruskorjaus jatkuu vuonna 2024 ja aiheuttaa laajoja poikkeusreittitarpeita raitioliikenteelle. Poikkeusreittien laajuus sekä kustannukset selviävät suunnittelun tarkentuessa lähempänä toteutusta.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Bussiliikenne

Linja 977 Kerava - Kytömaa

Perustetaan uusi linja täydentämään linjan 977 palvelua Keravan Kytömaan ja Kivisillan uusilla alueilla

Kustannusvaikutus + 150 000 € vuonna 2024 ja + 330 000 € vuositasolla.

Linja 70 Kamppi – Töölö – Viikki – Pukinmäki – Malmi ja linja 71 Rautatientori – Arabia – Viikkinmäki – Pihlajamäki – Malmi

Varaudutaan siirtämään linjojen 70 ja 71 päätepysäkit muualle Malmin alueella Ala-Malmin Pikkalan-kadun terminaalin poistuessa bussiliikenteen käytöstä Malmin uuden sote-keskuksen rakennustöiden alkaessa.

Päätepysäkit pyritään sijoittamaan esimerkiksi Pikitehtaankortteleiden alueelle paikkaan, jossa ne palvelevat samalla Malmin alueen tiivistyvää maankäyttöä, jolloin linjastoon ei ole tarpeen tehdä muita lisäyksiä kasvavan kysynnän palvelemiseksi.

Kustannusvaikutus n. 293 000 € vuonna 2024 ja noin 508 000 € vuositasolla.

Lahdenväylän seutulinjat 711 Hakaniemi - Tikkurila, 721 Hakaniemi - Koivukylä, 731 Hakaniemi - Kulomäki

Varaudutaan siirtämään liikenne Hakaniemestä Kalasatamaan uuden terminaalialueen valmistuessa Lahdenväylän linjastosuunnitelman mukaisesti.

Ei merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Linja 111 Otaniemi – Matinkylä - Hyljelahti

Varaudutaan Meritien rakentamisen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin. Meritien ollessa suljettuna Hyljelahtea palveleva bussilinja joutuu kiertämään Hyljetien kautta nykyistä selvästi hitaampaa reittiä.

Kustannusvaikutus noin 300 000 € vuositasolla.

Mannerheimintien perusparannustyö

Varaudutaan Mannerheimintien perusparannustyön aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus v. 2024 yhteensä n. 804 000 €

- Helsingin sisäiset linjat n. 278 000 €
- Espoon suunnan seutulinjat n. 236 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 290 000 €

Herttoniemen metroaseman perusparannus

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Varaudutaan Herttoniemen metroaseman perusparannustyön aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 500 000 € vuonna 2024.

Linnanrakentajantien ja Laajasalontien katutyöt

Varaudutaan Linnanrakentajantien ja Laajasalontien katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 600 000 € vuonna 2024.

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen Koirasaarentietä kulkevaan bussiliikenteeseen aiheuttamiin poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 300 000 € vuonna 2024.

Itäkeskuksen terminaalin remontti

Varaudutaan Itäkeskuksen bussiterminaalin remontin tilapäisjärjestelyjen aiheuttamiin kustannuksiin.

Kustannusvaikutus n. 900 000 € vuonna 2024.

Sellon pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustyöt Leppävaarassa

Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin alueella Sellon uusien pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustöiden vuoksi tammikuusta 2024 alkaen.

Kustannusvaikutukset vuonna 2024 yhteensä noin 830 000 €

- Espoon sisäinen +540 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne +290 000 €

Espoon kaupunkiradan rakennustyöt

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus yhteensä n. 1 500 000 € vuonna 2024.

Vantaan raitiotien rakennustyöt

Varaudutaan Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen kevästä 2024 alkaen.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 400 000 €

LIITE 3:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Kalasatama – Pasila raitiolinjan rakentaminen

Varaudutaan Kalasatama – Pasila raitiolinjan rakentamisen aiheuttamiin viivästyksiin

Kustannusvaikutus vuonna 2024 100 000 €.

Aleksis Kiven Kadun remontti

Varaudutaan Aleksis Kiven Kadun rakentamisen aikaisten järjestelyjen aiheuttamiin viivästyksiin

Kustannusvaikutus vuonna 2024 300 000 €.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Muutokset vuonna 2025

Metroliikenne

Metroliiikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Lähijunaliikenne

Lähijunaliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Raitioliikenne

Raitioliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Poikkeusreitit

Mannerheimintien peruskorjaus jatkuu vielä vuonna 2025 ja aiheuttaa edelleen poikkeusreittitarpeita raitioliikenteelle. Poikkeusreittien laajuus sekä kustannukset selviävät suunnittelun tarkentuessa lähempänä toteutusta. Lisäksi Pitkäsillan remontti on suunniteltu alkavaksi maaliskuussa ja päättyväksi vuoden lopussa, tämä on otettu huomioon vuosisuoritteita suunnitellessa.

Bussiliikenne

Linja 52 Kuninkaantammi – Kannelmäki – Huopalahti as. – Munkkivuori – Otaniemi

Varaudutaan jatkamaan linjan 52 reitti Kuninkaantammessa uudelle, Kuninkaantammentien itäpäähän valmistuvalle päätepysäkille.

Kustannusvaikutus n. 122 000 € vuonna 2025 ja noin 318 000 € vuositasolla.

Linja 87 Herttoniemi (M) - Kruunuvuorenranta

Varaudutaan lisäämään tarjontaa Kruunuvuorenrannan kasvavalle asuinalueelle.

Kustannusvaikutus n. 115 000 € vuonna 2025 ja noin 309 000 € vuositasolla.

Mannerheimintien perusparannus

Varaudutaan Mannerheimintien perusparannustyön aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus v. 2024 yhteensä n. 804 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat n. 278 000 €
- Espoon suunnan seutulijat n. 236 000 €
- Vantaan suunnan seutulijat n. 290 000 €

Mäkelänsadun perusparannustyö

Varaudutaan Mäkelänsadun perusparannustyön aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen kevästä 2025 alkaen.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 yhteensä n. 506 000 €

- Helsingin sisäiset linjat n. 304 000 €
- Vantaan suunnan seutulijat n. 202 000 €

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

Herttoniemen metroaseman perusparannus

Varaudutaan Herttoniemen metroaseman perusparannustyön aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 500 000 € vuonna 2025.

Linnanrakentajantien ja Laajasalontien katutyöt

Varaudutaan Linnanrakentajantien ja Laajasalontien ympäristön katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus n. 600 000 € vuonna 2025.

Itäkeskuksen bussiterminaalin remontti

Varaudutaan Itäkeskuksen bussiterminaalin remontin tilapäisjärjestelyjen aiheuttamiin kustannuksiin.

Kustannusvaikutus n. 900 000 € vuonna 2025.

Sellon pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustyöt Leppävaarassa

Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin alueella Sellon uusien pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustöiden vuoksi.

Kustannusvaikutukset vuonna 2025 yhteensä noin 830 000 €

- Espoon sisäinen +540 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne +290 000 €

Espoon kaupunkiradan rakennustyöt

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus yhteensä n. 1 500 000 € vuonna 2025.

Vantaan raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 yhteensä n. 600 000 €

- Vantaan sisäiset linjat n. 350 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 250 000 €

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotieyhteyden rakentamisen aiheuttamiin poikkeusjärjestelyihin ja bussiliikenteen hidastumiseen Hakaniemessä Siltasaarenkadun ja Hakaniemenrannan ympäristössä.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 yhteensä n. 684 000 €.

LIITE 3:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2023-2025

- Helsingin sisäiset linjat n. 500 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 184 000 €

Kuntaosuudet 2023

A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonus	325,6	116,3	2,4	94,7	10,1	10,5	5,5	7,1	1,1	573,5
Ympäristöbonus	1,0	0,6	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Yhteensä	326,6	117,0	2,4	95,0	10,2	10,5	5,5	7,1	1,1	575,5
%-jakautuma	56,7 %	20,3 %	0,4 %	16,5 %	1,8 %	1,8 %	1,0 %	1,2 %	0,2 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,0	-1,4	0,0	-1,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-8,2
Henkilöstökulut	15,4	4,4	0,1	3,5	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	24,8
Palvelujen ostot	27,4	8,2	0,2	5,8	0,5	0,5	0,2	0,3	0,0	43,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Muut toimintakulut	3,7	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	6,0
Rahoitustuotot ja -kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot	9,4	2,9	0,1	2,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	15,0
Yhteensä	51,4	15,3	0,4	11,2	1,1	1,1	0,4	0,6	0,1	81,6
%-jakautuma	63,0 %	18,8 %	0,5 %	13,7 %	1,3 %	1,4 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	91,3	87,2	0,5	15,2	0,9	2,1	0,4	0,4	0,1	198,1
%-jakautuma	46,1 %	44,0 %	0,3 %	7,7 %	0,4 %	1,1 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	469,3	219,4	3,3	121,4	12,1	13,7	6,3	8,2	1,4	855,2
%-jakautuma	54,9 %	25,7 %	0,4 %	14,2 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
Yhteensä	224,8	66,7	1,6	60,0	8,4	6,9	2,5	3,6	0,6	375,1
%-jakautuma	59,9 %	17,8 %	0,4 %	16,0 %	2,3 %	1,8 %	0,7 %	1,0 %	0,1 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
Yhteensä	244,6	152,8	1,7	61,4	3,6	6,8	3,9	4,6	0,8	480,1
%-jakautuma	50,9 %	31,8 %	0,4 %	12,8 %	0,8 %	1,4 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
Ed. vuosien yli-/alijäämä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	-0,7	1,3	0,0	1,4	0,7	1,3	-0,1	0,1	0,0	4,0
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapa	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,8
Yhteensä	3,5	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
%-jakautuma	32,1 %	24,6 %	0,6 %	21,8 %	6,7 %	10,1 %	0,8 %	2,8 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
Yhteensä	239,458	148,858	1,632	57,943	2,569	5,200	3,736	4,118	0,725	464,239
%-jakautuma	51,6 %	32,1 %	0,4 %	12,5 %	0,6 %	1,1 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	51,0 %	67,8 %	48,8 %	47,7 %	21,3 %	37,9 %	58,9 %	50,5 %	53,4 %	54,3 %

Vertailu kuntaosuudet 2023 TAE ja 2022 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TAE	244,558	152,757	1,726	61,410	3,637	6,806	3,866	4,560	0,798	480,118
2022 TA	230,060	121,081	1,576	67,015	4,900	8,027	3,728	4,196	0,447	441,030
Erotus	14,498	31,676	0,150	-5,605	-1,263	-1,221	0,138	0,364	0,351	39,088

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2023 TAE ja 2022 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TAE	5,099	3,899	0,094	3,467	1,069	1,607	0,129	0,441	0,073	15,878
2022 TA	5,560	0,337	0,094	-2,144	0,012	0,563	0,127	0,606	0,094	5,250

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TAE	239,458	148,858	1,632	57,943	2,569	5,200	3,736	4,118	0,725	464,239
2022 TA	224,500	120,744	1,482	69,159	4,888	7,464	3,601	3,590	0,353	435,780
Erotus	14,958	28,114	0,151	-11,216	-2,319	-2,265	0,135	0,528	0,372	28,458

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TAE	238,750	150,137	1,635	59,301	3,309	6,451	3,670	4,209	0,743	468,205
Subventio% kunnittain	50,9 %	68,4 %	48,8 %	48,8 %	27,4 %	47,0 %	57,9 %	51,6 %	54,7 %	54,7 %

Kuntaosuudet 2024

A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonus	337,3	120,1	2,6	97,3	10,5	10,8	5,6	7,2	1,3	592,8
Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	338,1	120,6	2,6	97,5	10,6	10,8	5,6	7,3	1,3	594,3
%-jakautuma	56,9 %	20,3 %	0,4 %	16,4 %	1,8 %	1,8 %	0,9 %	1,2 %	0,2 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,5	-1,5	0,0	-1,3	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-9,0
Henkilöstökulut	15,8	4,5	0,1	3,6	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	25,2
Palvelujen ostot	25,0	7,4	0,2	5,3	0,5	0,5	0,2	0,3	0,0	39,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Muut toimintakulut	3,8	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	6,0
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Poistot	9,7	3,0	0,1	2,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	15,4
Yhteensä	49,2	14,6	0,4	10,6	1,0	1,0	0,4	0,6	0,1	77,9
%-jakautuma	63,1 %	18,7 %	0,5 %	13,7 %	1,3 %	1,3 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	100,6	88,6	0,6	16,1	0,9	2,1	0,4	0,5	0,1	209,9
%-jakautuma	47,9 %	42,2 %	0,3 %	7,7 %	0,4 %	1,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	487,9	223,8	3,6	124,2	12,5	14,0	6,4	8,3	1,6	882,2
%-jakautuma	55,3 %	25,4 %	0,4 %	14,1 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
Yhteensä	233,7	69,4	1,7	62,3	8,8	7,2	2,6	3,7	0,6	390,0
%-jakautuma	59,9 %	17,8 %	0,4 %	16,0 %	2,3 %	1,8 %	0,7 %	1,0 %	0,1 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
Yhteensä	254,1	154,4	1,9	61,9	3,7	6,8	3,8	4,5	1,0	492,2
%-jakautuma	51,6 %	31,4 %	0,4 %	12,6 %	0,8 %	1,4 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
Yhteensä	5,1	3,9	0,1	3,5	1,1	1,6	0,1	0,4	0,1	15,9
%-jakautuma	32,1 %	24,6 %	0,6 %	21,8 %	6,7 %	10,1 %	0,8 %	2,8 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
Yhteensä	249,029	150,518	1,781	58,442	2,634	5,175	3,702	4,097	0,904	476,282
%-jakautuma	52,3 %	31,6 %	0,4 %	12,3 %	0,6 %	1,1 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	51,0 %	67,3 %	50,0 %	47,0 %	21,1 %	37,0 %	57,8 %	49,5 %	58,0 %	54,0 %

Vertailu kuntaosuudet 2024 TS ja 2022 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TS	254,128	154,416	1,876	61,909	3,703	6,782	3,831	4,539	0,976	492,160
2022 TA	230,060	121,081	1,576	67,015	4,900	8,027	3,728	4,196	0,447	441,030
Erotus	24,068	33,335	0,300	-5,106	-1,197	-1,245	0,103	0,343	0,529	51,130

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2024 TS ja 2022 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TS	5,099	3,899	0,094	3,467	1,069	1,607	0,129	0,441	0,073	15,878
2022 TA	5,560	0,337	0,094	-2,144	0,012	0,563	0,127	0,606	0,094	5,250

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TS	249,029	150,518	1,781	58,442	2,634	5,175	3,702	4,097	0,904	476,282
2022 TA	224,500	120,744	1,482	69,159	4,888	7,464	3,601	3,590	0,353	435,780
Erotus	24,529	29,774	0,300	-10,717	-2,254	-2,289	0,101	0,507	0,551	40,501

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TS	248,320	151,796	1,784	59,801	3,375	6,426	3,636	4,188	0,922	480,248
Subventio% kunnittain	50,9 %	67,8 %	50,1 %	48,1 %	27,0 %	46,0 %	56,8 %	50,6 %	59,1 %	54,4 %

Kuntaosuudet 2025

A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonusta	338,6	120,2	2,6	98,1	10,8	10,9	5,6	7,3	1,4	595,4
Ympäristöbonus	1,3	0,8	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	2,6
Yhteensä	339,8	121,1	2,6	98,5	10,8	10,9	5,6	7,3	1,4	598,0
%-jakautuma	56,8 %	20,2 %	0,4 %	16,5 %	1,8 %	1,8 %	0,9 %	1,2 %	0,2 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,4	-1,5	0,0	-1,3	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-8,8
Henkilöstökulut	16,0	4,6	0,1	3,6	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	25,7
Palvelujen ostot	22,6	6,7	0,2	4,8	0,5	0,4	0,2	0,2	0,0	35,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Muut toimintakulut	3,8	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	6,1
Rahoitustuotot ja -kulut	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Poistot	10,1	3,1	0,1	2,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	16,2
Yhteensä	47,6	14,2	0,4	10,4	1,0	1,0	0,4	0,6	0,1	75,6
%-jakautuma	63,0 %	18,7 %	0,5 %	13,7 %	1,3 %	1,4 %	0,5 %	0,7 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	101,0	88,0	0,6	15,8	0,9	2,1	0,4	0,5	0,1	209,5
%-jakautuma	48,2 %	42,0 %	0,3 %	7,5 %	0,4 %	1,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	488,5	223,2	3,6	124,6	12,7	14,0	6,4	8,4	1,6	883,1
%-jakautuma	55,3 %	25,3 %	0,4 %	14,1 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
Yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	236,7	70,3	1,7	63,1	8,9	7,3	2,6	3,8	0,6	395,0
%-jakautuma	59,9 %	17,8 %	0,4 %	16,0 %	2,3 %	1,8 %	0,7 %	1,0 %	0,1 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
Yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	251,8	153,0	1,9	61,5	3,8	6,7	3,8	4,6	1,0	488,1
%-jakautuma	51,6 %	31,3 %	0,4 %	12,6 %	0,8 %	1,4 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
Yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ed. vuosien yli-/alijäämä	-0,7	1,3	0,0	1,4	0,7	1,3	-0,1	0,1	0,0	4,0
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,8
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapa	3,5	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
Yhteensä	5,1	3,9	0,1	3,5	1,1	1,6	0,1	0,4	0,1	15,9
%-jakautuma	32,1 %	24,6 %	0,6 %	21,8 %	6,7 %	10,1 %	0,8 %	2,8 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
Yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Yhteensä	246,668	149,063	1,772	58,066	2,743	5,122	3,700	4,133	0,910	472,178
%-jakautuma	52,2 %	31,6 %	0,4 %	12,3 %	0,6 %	1,1 %	0,8 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	50,5 %	66,8 %	49,6 %	46,6 %	21,6 %	36,5 %	57,5 %	49,4 %	57,9 %	53,5 %

Vertailu kuntaosuudet 2025 TS ja 2022 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	251,768	152,962	1,866	61,533	3,812	6,728	3,829	4,575	0,983	488,056
2022 TA	230,060	121,081	1,576	67,015	4,900	8,027	3,728	4,196	0,447	441,030
Erotus	21,708	31,881	0,290	-5,482	-1,088	-1,299	0,101	0,379	0,536	47,026

Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2025 TS ja 2022 TA

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	5,099	3,899	0,094	3,467	1,069	1,607	0,129	0,441	0,073	15,878
2022 TA	5,560	0,337	0,094	-2,144	0,012	0,563	0,127	0,606	0,094	5,250

Kuntaosuudet vähennysten jälkeen

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	246,668	149,063	1,772	58,066	2,743	5,122	3,700	4,133	0,910	472,178
2022 TA	224,500	120,744	1,482	69,159	4,888	7,464	3,601	3,590	0,353	435,780
Erotus	22,169	28,319	0,290	-11,093	-2,145	-2,342	0,099	0,543	0,557	36,398

Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	245,960	150,342	1,774	59,425	3,484	6,373	3,634	4,224	0,928	476,144
Subventio% kunnittain	50,3 %	67,3 %	49,7 %	47,7 %	27,4 %	45,5 %	56,5 %	50,5 %	59,0 %	53,9 %

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE-KUNTAYHTYMÄÄ KOSKEVA PERUSSOPIMUS

HSL-liikenteen kulut ja tuotot kohdennetaan jäsenkunnille perussopimuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut kohdistetaan palvelujen käytön mukaisesti ja lipputulot kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella.

JOUKKOLIIKENTEEN KULUJEN JAKO

Perussopimuksessa jäsenkunnille jaettavat kulut on jaettu

- operointikuluihin (liikennöintikorvaukset)
- tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto- yms. kuluihin (ns. yleiskustannukset)
- infrakuluihin

Liikenteen operointikulut

Operointikuluilla tarkoitetaan ostopalveluina hankittavan joukkoliikenteen liikenteenhoidon kustannuksia. Kuntien maksuosuudet operointikuluista määritellään liikennemuodoittain kunkin kunnan asukkaiden tekemien matkustajakilometrien perusteella.

Bussiliikenne

Kulut jaetaan kunnille linjastokohtaisesti (Helsingin sisäiset, Espoon ja Kauniaisten sisäiset, Vantaan sisäiset, Keravan sisäiset, Sipoon sisäiset, Tuusulan sisäiset, seutulinjat Espoon suunta, seutulinjat Vantaan suunta, poikkitaist seutulinjat, seutulinjat Keravan suunta, seutulinjat Sipoon suunta, seutulinjat Tuusulan suunta, U-linjat suunnittain) kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut linjastokohtaiset matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja viimeisen käytettävissä olevien kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella. Vuositason nousujen ja keskimatkojen perusteella lasketaan linjastokohtaiset matkustajakilometrit kunnittain. Niistä lasketaan edelleen jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan kulut kunnille.

Junaliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten nousujen ja matkustajakilometrien perusteella. Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan lippulajitutkimuksista saatavien nousujen ja keskimatkatietojen perusteella.

Junaliikenteen operointikustannukset jaetaan HSL:n tilaaman liikenteen korvauksiin ja VR:n lähiliikenteen lippuyhteistyökustannuksiin. Junaliikenteen kustannukset kohdistetaan junayksikkökilometrien perusteella HSL:n tilaamalle junaliikenteelle junalinjoittain. Lippuyhteistyön kustannukset kohdistetaan nousujen perusteella VR:n lähiliikenteen junille. Junakalustoyhtiön vuokrat sisällytetään HSL:n tilaamaan junaliikenteen operointikustannuksiin.

HSL:n tilaaman junaliikenteen operointikulut jaetaan kunnille matkustajakilometreistä ja nousuista laskettujen kuntakohtaisten jako-osuuksien painotettuna keskiarvoina junalinjoittain. Painoina on käytetty kummallekin osatekijälle 0,5.

Metroliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen metrolikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan metrolikenteen kulut kunnille.

Raitiovaunuliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen raitiovaunuliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan raitiovaunuliikenteen kulut kunnille.

Lauttaliikenne

Kulut jaetaan kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella.

Nousuina käytetään lippulajeittain laskettuja vuositason nousuja, jotka on kohdistettu kunnille matkakortin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen lauttaliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan lauttaliikenteen kulut kunnille.

Tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto yms. kulut

Ko. kuluilla tarkoitetaan HSL- organisaation eri yksiköiden nettokuluja lukuun ottamatta operointikuluja.

Joukkoliikenne- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun, viestinnän ja markkinoinnin, lippu- ja informaatiojärjestelmien ylläpidon, hallinnon yms. kulut kohdistetaan kunnille liikennemuodoittain/linjastoittain kuntien asukkaiden tekemien nousujen perusteella.

Joukkoliikenneosaston (joukkoliikenteen suunnittelun) ja matkalippujen tarkastusyksikön nettokulut sekä LIJ-järjestelmän poistot kohdistetaan ensin arvioitujen työpanosten ja laitemäärien perusteella eri liikennemuodoille tai linjastoille. Loput kulut on jaettu nousujen perusteella.

Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut yleiskustannukset yhteensä jaetaan edelleen kunnille matkustajakilometrien laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella.

Infrakulut

Ennen vuotta 2012 käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Bussiliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille linjastoittain nousujen suhteessa.
- Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa.
- Junaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.

- Lauttaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Metroliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Raitioliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.

Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien merkittävien joukkoliikenneinvestointien jl-infrakulujen kohdistamisesta jäsenkaupungeille/kunnille on sovittu erikseen. Tällaisia uusia merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat sopimuksen mukaisesti ainakin Länsimetro ja Kehärata. Aikaisempi sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta jää sellaisenaan voimaan. Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Junaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Lauttaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Metroliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Raitioliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.

Bussiliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille linjastoittain nousujen suhteessa. Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa. Joukkoliikennekatujen, -tunnelien ja -siltojen osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille kyseisen joukkoliikennekadun, -tunnelin tai -sillan läpi kulkevien vuorojen suhteessa.

LIPPUTULOT

Lipputulot kohdistetaan kunnille vyöhykkeittäin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella. Ne lipputulot, joita ei voida kohdistaa suoraan kunnille, kohdistetaan henkilökohtaisten aikuisten ja lasten mobiili- ja arvolipputulojen suhteella vyöhykkeittäin. Kehäradan tuomista lisääntyneistä ABC-lipputulosta vuositain kohdistetaan kolme (3) miljoonaa euroa Vantaan kaupungille kattamaan Vantaalle kohdistuvia Kehäradan infrakustannuksia.

VALTION TUET

Kuntaosuuksia vähentävät valtiolta saadut tuet. Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki ja ilmastoperusteinen rahoitus ovat kohdistettu kuntien asukasluvun perusteella.

LIITE 5:
Suoritteet ja tunnusluvut 2010-2025

51

Suorite seuranta 2010-2025 (yhteenveto)

Suoritteista ja muista tunnusluvuista on saatavilla lisätietoja HSL:stä.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ENN	2023 TAE	2024 TS	2025 TS
Lipputulot M€	243,5	252,8	269,7	277,9	287,3	307,0	331,4	357,7	370,1	383,1	243,3	235,3	303,5	375,1	390,0	395,0
Kokonaiskustannukset M€	478,9	508,3	545,7	564,6	578,7	589,5	611,1	646,9	714,1	740,8	724,58	711,96	760,7	855,2	882,2	883,1
Operointikustannukset M€	383,9	407,5	437	450,1	464,5	470,5	476,8	501,3	499,9	515,4	507,4	499,76	538,5	575,5	594,3	598,0
Infrakustannukset M€	59,1	63,2	68,3	69,5	66,1	68,6	83,2	88,4	141,2	150,7	148,34	141,00	147,4	198,1	209,9	209,5
Muut kustannukset M€	35,9	37,5	40,4	45	48,1	50,4	51,1	57,2	72,9	74,6	68,85	71,20	74,8	81,6	77,9	75,6
Nousut (milj.)	327	336	345	351	353	359	367	375	387	397	252	238	298	345	355	360
Linjakilometrit (milj.)	105	106	107	107	111	114	114	116	113	118	116	114	114	117	116	115
Paikkakilometrit (milj.) *	9 530	9 818	9 737	10 014	10 710	11 332	11 619	14 309	15 688	16 061	15 442	15 492	15 677	16 299	16 358	16 290
Istumapaikkakilometrit (milj.)*	6 004	6 168	6 058	6 218	6 695	7 098	7 428	7 636	8 088	8 296	8 530	8 075	16256	16800	17073	17030
Matkustajakilometrit (milj.)*	2288	2319	2378	2450	2378	2436	2554	2602	2488	2632	1667	1567	1966,2	2222,0	2237,9	2258,4
Kokonaiskustannukset pl. infra € / nousut	1,28 €	1,33 €	1,38 €	1,41 €	1,45 €	1,45 €	1,44 €	1,49 €	1,48 €	1,49 €	2,29 €	2,40 €	2,06 €	1,91 €	1,89 €	1,87 €
Kokonaiskustannukset pl. infra € / matk.km	0,18 €	0,19 €	0,20 €	0,20 €	0,22 €	0,21 €	0,21 €	0,21 €	0,23 €	0,22 €	0,35 €	0,36 €	0,31 €	0,30 €	0,30 €	0,30 €
Kokonaiskustannukset ml. infra € / matk.km	0,21 €	0,22 €	0,23 €	0,23 €	0,24 €	0,24 €	0,24 €	0,25 €	0,29 €	0,28 €	0,43 €	0,45 €	0,39 €	0,38 €	0,39 €	0,39 €
Operointikustannukset € / nousut	1,17 €	1,21 €	1,27 €	1,28 €	1,31 €	1,31 €	1,30 €	1,34 €	1,29 €	1,30 €	2,01 €	2,10 €	1,81 €	1,67 €	1,67 €	1,66 €
Operointikustannukset € / linja-km	3,65 €	3,83 €	4,08 €	4,20 €	4,19 €	4,12 €	4,17 €	4,32 €	4,41 €	4,36 €	4,38 €	4,37 €	4,73 €	4,93 €	5,13 €	5,18 €
Operointikustannukset € / paikka-km	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €
Operointikustannukset € / istuin-km	0,06 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,06 €	0,07 €	0,06 €	0,06 €	0,06 €	0,06 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,04 €
Keskimääräinen jäsenkuntien subventio-%	48 %	49 %	50 %	50 %	49 %	47 %	45 %	44 %	48 %	48 %	58 %	53 %	57 %	55 %	54 %	54 %

Lyhenne tai muu termi	Selite
ASTY	HSL:n joukkoliikenteen asiakastytytyväisyystutkimus.
BEST	Benchmarking European Service of public Transport. BEST:ssä tutkitaan yhtenäisellä menetelmällä Pohjoismaiden pääkaupunkien sekä eräiden Keski-Euroopan kaupunkien asukkaiden tyytyväisyyttä joukkoliikenteeseen. Tutkimukseen sisältyvät kaupungit: Bergen, Geneve, Kööpenhamina, Oslo, Tukholma ja Helsinki.
DW	Data Warehouse, tietovarasto.
ENN2022	Ennuste (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. ENN2022 = Vuoden 2022 ennuste (osavuositarkastus 1/2022, joka on laadittu huhtikuun tiedoilla).
IdeaLab	Liikumispalveluiden ohjelma, jossa syntyviä ideoita HSL pilotoi yhdessä muiden toimijoiden kanssa (päättynyt 2020).
HSL-alue	Alue, jonka HSL:n yhdeksän jäsenkuntaa muodostavat.
JL (jl)	Joukkoliikenne
JOLA	Joukkoliikenteen laatututkimus.
Keskimatka	Lippulajitutkimuksissa matkustajilta kysytään ko. matkallaan kulloinkin tutkittavalla linjalla kulkuneuvon nousupaikkaa ja määränpäättää sekä asuinkuntaa. Näitä tietoja käyttämällä lasketaan kuntakohtaiset keskimatkat.
KOTU	Koettu turvallisuus lähijunaliikenteessä –tutkimus.
MaaS	Mobility as a Service (MaaS) eli Liikkuminen palveluna. Palvelukokonaisuus, jossa liikku- mistarpeet on paketoitu kokonaisuuksiksi ja käyttäjä päättää millaisia osia hän haluaa pa- kettiinsa ostaa.
MAL	MAL = Maankäyttö, asuminen ja liikenne. MAL-verkosto on valtakunnallinen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisver- kosto. Verkoston toiminta perustuu valtion ja suurten kaupunkiseutujen kaupunkipolitiik- kaan, seudullisen strategisen suunnittelun edistämiseen ja jäsenseutujen vertaisoppimi- seen.
MAL 2019	MAL 2019 on Helsingin seudun 14 kunnan strateginen suunnitelma, jossa kerrotaan, mi- ten Helsingin seutua kehitetään 2019–2050. Suunnitelma on tiekartta siihen, miten seu- dun liikenteen päästöt saadaan laskuun, asukkaiden arjesta tehdään sujuvaa, ihmiset voivat löytää kodin kohtuullisella hinnalla, hyvien liikenneyhteyksien varresta ja työpai- koille on helppo kulkea.
Matkustuskilometri	Matkustajakilometrit saadaan kertomalla nousut keskimatkatiedoilla.
Matkustajamäärä	Joukkoliikenteen matkustajamäärät tilastoidaan nousuina*).
Nousu*)	Matkustajan yksittäinen nousu liikennevälineeseen. Bussiliikenteen osalta tietoja käyte- tyistä lippulajeista saadaan LIJ-järjestelmästä ja mutta avorahastuksen osalta tiedot kerä- tään lippulajitutkimuksissa (raitio- ja junaliikenteessä myös matkustajalaskentalaitteista).
NPS	Asiakasuskollisuutta mittaava mittari (Net Promoter Score), jossa selvitetään kuinka to- dennäköisesti asiakas suosittelee yritystä.
OpenMaas	Avoin lipunmyynnin rajapinta kaikkien liikennepalveluista kiinnostuneiden toimijoiden käyttöön.
PKS	Pääkaupunkiseutu, johon lasketaan kuuluvaksi Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Van- taan kaupungit.
TA2022 /TAE2023	Talousarvio (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TA2022 = vuoden 2022 talousarvio. TAE2023=Talousarvioennuste (alustava).
TS2024, TS2025	Taloussuunnitelma (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TS2024 = vuoden 2024 taloussuunnitelma.
TP2021	Tilinpäätös (lyhennettä käytetään taloustaulukoiden sarakeotsikoissa), esim. TP2021 = vuoden 2021 tilinpäätös.
TTS	Toiminta- ja taloussuunnitelma, joka laaditaan kolmelle toimintavuodelle. Ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.
VAKAVA-projekti	Lähijunakaluston ja varikoiden hankinnan valmisteluprojekti.

Kts. erillinen materiaali hinnoittelumallien vaikutuksista.

VANTAAN VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO KOSKIEN HSL:N TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAA VUOSILLE 2023-2025

Pääkaupunkiseudun joukkoliikenne on merkittävien haasteiden edessä tulevana vuosina. Julkisen liikenteen käytön lisääminen on keskeistä, se on osa kestävästä kehitystä ja ilmastopolitiikkaa. Lisäksi se on kokonaistaloudellisesti järkevää ja välttämätöntä nykytilanteessa jossa inflaatio, polttoaineiden ja energian hinta sekä muut elinkustannukset ovat rajussa nousussa.

Vantaan vanhusneuvosto haluaa kiinnittää päättäjien huomiota ikääntyneiden asemaan joukkoliikenteen käyttäjinä. Suunnitelmassa mainitaan ikäihmisten määrän poikkeuksellisen voimakas kasvu tulevana vuosina. Suunnitelmasta kuitenkin puuttuu kokonaan pohdinta siitä mitä haasteita toimintakyvyltään heikkenevien henkilöiden määrän lisääntyminen asettaa joukkoliikenteelle tulevaisuudessa.

Vanhustenhoidon kustannusten noususta käydään suomalaisessa yhteiskunnassa huolestunutta keskustelua. Mitä se merkitsee yhteiskuntataloudelle sekä koko vanhuspalvelujärjestelmälle? Tulevien vuosien suurimpia haasteita onkin se, miten pystymme jatkossa huolehtimaan vanhusten asianmukaisesta hoidosta. Keskeinen keino hillitä kustannusten hallitsematonta nousua on panostaa siihen, että *ikäihmiset pysyvät toimintakykyisinä, itsenäisinä ja liikkuvina mahdollisimman pitkään niin että kalliin ympärivuorokautisen hoivan tarve siirtyisi myöhemmäksi.*

Tutkimusten mukaan mahdollisuus liikkua itsenäisesti ja omatoimisesti oman kodin ulkopuolelle estää eristäytymistä, syrjäytymistä sekä mielenterveyden ongelmia. Voimien vähetessä vanha ihminen ei jaksakaan kävellä pitkälle, eikä oman auton käyttö ole aina mahdollista. Niinpä *toimiva ja edullinen joukkoliikenne on avainasemassa*, että ikäihminen pystyy osallistumaan yhteiskunnan erilaisiin rentoihin sekä tapaamaan ystäviä ja perhettä sekä elämään täysipainoista ja ihmisarvoista elämää.

Vanhusneuvosto edellyttää, että Vantaan kaupungin edustajat edistävät lausunnoillaan ja muilla toimillaan sitä, että ikäihmiset pystyisivät käyttämään joukkoliikenteen palveluja mahdollisimman paljon ja mahdollisimman pitkään.

Ikääntyvän väestön näkökulmasta keskeisiä asioita joukkoliikenteessä ovat linjastojen kattavuus, suorat yhteydet ja pysäkkien läheisyys, liikennevälineen turvallisuus sekä matkojen edulliset hinnat.

1. Linjastot, suorat yhteydet ja pysäkkien läheisyys

Vanhusneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että uudet liikenneratkaisut perustuvat ensisijaisesti nopeuteen ja tehokkuuteen ja että ratkaisuksi on valittu runkolinjaverkoston rakentaminen. Suoria bussiyhteyksiä eri asuinalueilta esim Helsinkiin on muutettu ruuhka-aikoina ajettaviksi linjoiksi, lopetettu kokonaan tai suunnitellaan lopetettavaksi. Esimerkkinä mainittakoon lopetusuhan alla oleva linja 415, joka on suora ja tärkeä yhteys keski-Vantaalta Meilahden sairaala-alueelle.

Ratkaisuja on tehty ensisijaisesti työmatkaliikennettä silmälläpitäen. Ns. joustavat matkaketjut hankaloittavat monin tavoin ikäihmisten matkustamista. Matkaketjut merkitsevät lisääntyneitä vaihtoja, ja niihin liittyy erilaisia turvallisuusriskejä, myös pelkoa eksymisestä. Matkaketjut merkitsevät myös pitkiä pysäkkivälejä sekä pidentyneitä kävelymatkoja. Julkinen liikenne on kuitenkin tarkoitettu kaikille, ei ainoastaan runkolinjan päissä tai varrella asuville. Nyt valittu malli on johtamassa ikääntyneiden asiakkaiden palvelutason laskuun, se vaikeuttaa heidän liikkumistaan sekä lisää yleistä turvattomuutta. Valitettavasti asiakaspalvelu ja asiakaskokemus ovat kaavaillussa muutoksessa jäämässä ikääntyneiden osalta toisarvoiseen asemaan.

Vanhusneuvosto esittää, että nykyisiä suoria bussilinjoja ei enää vähennetä tai lakkauteta, ja että kaupungin kaikille alueille olisi toimivat liikenneyhteydet.

2. Liikennevälineiden turvallisuus

Juna, metro sekä raitiovaunu ovat ikäihmisen kannalta turvallisia liikennevälineitä. Moni vantaalainen joutuu kuitenkin käyttämään liikkumiseen bussia. Ikääntyneen henkilön käsivoimat ovat usein heikentyneet, nopeat kaasutukset ja jarrutukset aiheuttavat vaaratilanteita silloin kun hän on nousemassa ja poistumassa bussista. Bussiin on myös miltei mahdoton nousta rollaattorin kanssa, käsivoimat eivät aina riitä apuvälineen nostamiseen.

Vanhusneuvosto ehdottaa, että erityisesti bussiliikenteen turvallisuutta kehitetään ja että kuljettajien koulutuksessa kiinnitetään aikaisempaa enemmän huomiota siihen miten ikäihminen huomioidaan matkustajana.

3. Vyöhykkeiden hinnoittelumallit

Taannoin toimeenpantu vyöhykemalli, jossa Vantaa jaettiin kahteen eriarvoiseen alueeseen on herättänyt suurta tyytymättömyyttä. Asiantilan korjaaminen tulee toteuttaa ehdottomasti uudessa lippuratkaisussa. Suunnitelmassa on etsitty ja arvioitu eri hinnoitteluvaihtoja huolellisesti ja monipuolisesti. Selkein ja esityksessäkin selvän suosikkiaseman saanut malli on tasatariffi koko HSL:n alueella.

Vanhusneuvosto ehdottaa, että Vantaan kaupunki esittää HSL:lle tasahinnoitteluun siirtymistä.

4. Eläkeläisalennukset

TTS:ssa mainitaan, että asetettu lipputulotavoite edellyttää alennusryhmien ja vapaan matkustusoikeuden tarkastelua jo vuonna 2023. Suunnitelmasta ei kuitenkaan löydy tarkempia tietoja mitä tämä tarkastelu tarkoittaa ja mitä alennusryhmiä se koskisi.

Kertalippualennus poistettiin vuoden 2021 alussa. Kertalippu on kuitenkin se lipputuote, jota suurin osa ikäihmisistä mieluiten käyttää. Heillä ei ole tarvetta kausilippuun eikä aina varaa hankkia sitä edes alennettuun hintaan. Korkea kertalipun hinta on johtanut siihen, että pienituloisen eläkeläinen joutuu tarkkaan harkitsemaan onko hänellä varaa matkustaa vai jäädäkö kotiin. Tilanteessa jossa tärkeät elinkustannukset, ruoka, lääkkeet ja sähkö kallistuvat, joutuu ikäihminen liian usein valitsemaan kotiin jäämisen.

Vanhusneuvosto vaatii, että 70 vuotta täyttäneiden 45 prosentin alennus kausilippuun säilytetään, ja sen lisäksi sama 45 prosentin alennus tulee palauttaa koskemaan myös kertalippua (arvolippua) ilman kellonaikarajoituksia.

Vanhusneuvosto esittää, että pidemmän aikavälin tavoitteeksi asetetaan se, että kaikille eläkeläisille myönnetään oikeus käyttää ilmaiseksi julkista lähiliikennettä kuten monessa EU-maassa on jo tehty.

Vanhusneuvoston lausuntoa on ollut valmistelemaan puheenjohtajiston nimeämä työryhmä: Marja-Liisa Saares (pj+siht), Olli Korkalainen, Sirkka Laaksonen, Risto Pyhälto ja Eija Savela.

Vantaalla 5.8.2022

Vanhusneuvoston jäsenet:

Raimo Huvila pj
Marja-Liisa Saares vpj
Anneli Karhunen
Risto Pyhälto
Håkan Sandell
Taisto Mäntynen
Marja Leppänen
Olli Korkalainen
Hannele Pekkola
Timo Lahtinen
Eija Savela
Reijo Söderberg

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaa kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän päätökseen, joka koskee hankinto-oikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitettun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on

myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhaku aika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhaku aika suora hankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suora hankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suora hankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suora hankintaa koskevaa ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suora hankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suora hankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 4240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus

Sörnäistenkatu 1

00580 Helsinki

puh. 029 56 43300

fax 029 56 43314

markkinaoikeus(at)oikeus.fi

asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>